

In de verte zag ik mij lopen

Harry van der Ven

In de verte zag ik mij lopen

Harry van der Ven

haVen
Sint-Michielsgestel

Colofon

ISBN/EAN 9789081825399

Exemplaren zijn te bestellen bij de auteur H. van der Ven.
Email: info@harryvanderven.com / harryvanderven@hotmail.com

Omslag: Harry van der Ven
Vormgeving: Harry van der Ven
Druk: Drukkerij M. Foppele-Vinck te ‘s-Hertogenbosch
Meelezer: Anne-Marie van der Ven

Inhoud

Aan Anne-Marie

medeplichtige

Het Interview

‘Ik heb je boek gelezen’ zei Michelle tegen me. We zaten ergens op een bank op de Parade, waar ik haar tegen was gekomen omdat ik daar net toevallig was toen zij er ook arriveerde. Al van verre hadden we elkaar gespot. Op tijd wegduiken was er niet meer bij. Maar waarom zou ik. Ik vond haar altijd een leuk meisje, ook later in de vergeethoek. Zij deed ook geen poging om een om het even welke richting uit te buigen, integendeel, ze zwaaide al van verre. We waren op dat bankje gaan zitten om wat dijen te kletsen.
‘Ik heb het helemaal uitgelezen’ zei ze vol bravoure.
‘Oh, welk boek?’ vroeg ik met een beperkte zweem van belangstelling.
‘Wacht, ja, De kleur van schaduw was het.’
‘Ah, mijn eerste bundel zelfbedachte aforismen.’
‘Zelfbedacht? Als je een boek schrijft met aforismen zijn ze toch zelf bedacht?’
‘Vaak niet, er is een veelvoud aan aforismenbundels die nagenoeg volledig bestaan uit gejat werk van anderen. Plagiaat.’
‘Oh okee, en dit was je eerste?’
‘Ja, de andere wordt de laatste. De laatste is om een duidelijk onderscheid te maken tussen de twee.’
‘Ook zelf bedacht?’
‘Vanzelf. Ik schrijf alleen maar op wat in mijzelf opkomt. Het plagiaat is al zo vaak opgeschreven.’
‘Lees je ook boeken? Ik bedoel boeken van anderen?’
Ho eens eventjes, dacht ik, wat denkt die meid van mij? Dat ik mijn eigen boeken de hele dag lees? Een leuk meisje zijn is leuk, maar dat is geen vrijbrief om je allerlei botte uitspraken te permitteren. Maar goed, het leuke meisje wint toch altijd, bij mij.
‘Zeker. Om te zien wat anderen ervan terecht brengen.’
‘En heb je een favoriete auteur?’

‘Ja. Korsakov.’
‘Oh? De bekende componist.’
‘Nee, niet die, de bekendere Korsakov bedoel ik. Sergej, de neuroalcoholist.’
‘Oh, die ken ik helemaal niet.‘
‘En velen met jou, maar trek het je niet aan.‘
‘En wat heeft die Korsakov eigenlijk geschreven dan?’
‘Ik zou het niet weten. En velen met mij.’
Michelle keek me verbijsterd aan. ‘En… wat, ehh…?
Ik stond op. ‘Nou, Michelle, het was leuk om weer eens bij te praten, maar nu weet ik genoeg.’
‘Ho, wacht even’ riep ze snel, ‘ik zou graag nog met je verder willen praten. Kunnen we niet iets afspreken?’
‘Waarom zou je dat willen?’ Wacht even, dacht ik, daar gaan we weer, weer een lastpost aan mijn been, ik hou niet van dat geklit onder het mom van een goed gesprek.
‘Ik studeer Nederlands, in Tilburg, en als ik jou nou voor mijn stageopdracht een interview mag afnemen, ‘n een op een interview met een getalenteerde moderne auteur, dan--’
‘Dan moet je bij mij zijn’ lachte ik. Ik stemde in, een leuk meisje wint altijd, bij mij. Dat bleek dus ook nu weer waar te zijn. Ze zei dat het haar vurigste wens was mij te interviewen, althans dat ze het wel wilde doen. Wel willen doen is een door vrouwen veel gebruikt spreekwoord voor een vurige wens. Een leuke taalverrijking door die lieftallige wezens.
Ach ja, het moet er uiteindelijk ook maar eens van komen, overwoog ik. Wie zou zij anders diepzinnig willen bevragen met kernachtige levensvragen? Of levensvatbare kernvragen, je kunt de vraag ook omdraaien. En wie zou mij anders vragen stellen die er toe doen in de verwachting dat er antwoorden komen die tellen? De interviews die mij tot nu toe zijn afgenomen waren allemaal gericht op het verzamelen van antwoorden waarbij de lezers van het interview de wenkbrauwen tot in de haargrens zouden optrekken, je zal maar een hoog voorhoofd hebben. Vragen als ‘wat voor muziek maak je’ als je bevraagd wordt over je optreden met je tributeband The Retarded

Bumper Cars Rythm&Blues Covers aka de RBCRBC, vragen als ‘ga je ook bodypainten’ als je je expositie van schilderijen van leuke meisjes hebt waarbij je als dader persoonlijk aanwezig moet zijn. Waarom wil je niet dat de Rolling Stones optreden in de Arena? Omdat het geluid daar niet goed is. Oh, hoe slecht is het dan? Nou zo erg dat het tandglazuur van een kunstgebit losbarst. Juist…, wilt u dan zelf eens laten horen hoe het hier klinkt? En dan kun je sakkerju ook nog eens voor het hele Nederlandse kijkerspubliek van RTL Boulevard Start Me Up gaan staan spelen in de Kuip, omdat ze het anders niet begrijpen. Juist, dank u wel voor het interview.
Ik ken verder geen interviews waarin een waarheidsgetrouw beeld van de bevraagde werd geboden. Los van obligate en pietluttige vragen zijn de antwoorden ontwijkend, op gewin uit, bedoeld als statusverhogend, leugenachtig dus, ofwel had de geïnterviewde zelf geen benul van wat hem dreef en waarom. En dan die ingestudeerde intonaties, gebaartjes, verzonnen glimlachjes, gespeelde gezichtsmimiek. Ik erger me te barsten, waarom zou ik me laten belazeren met nog meer interviews?
Enfin, ik stemde in. Michelle teleurstellen omdat kloterige interviewers heulen met kloterige geïnterviewden, daar hoeft zij niet de dupe van te worden.
We spraken af bij café Boeken, het café waar de Pool Jouri Kotžak de uitbater van is. Eerst was het het Pool café. Maar met al die biljartballen die door de ruiten werden gesmeten was hij het rap beu. Er mocht geen ene Pool meer komen en hij maakte er het Boeken café van. Een goede greep voor een Kotžak, eindelijk een café waar je gewoon kunt lezen zonder het keiharde geouwehoer van de zatte zuipers, waar Jouri kotszat van werd. Je mag er ook wel praten, maar dan praten, niet schreeuwen, krijsen, brullen, blèren, hysterisch loeien of gillen geven. Ja, en zo kwam er natuurlijk ook geen hond meer van die Bossche lieverdjes. Al met al een goed etablissement voor een interview.
Het was al laat, want we hadden om 23 uur 30 afgesproken, toen ik door de Marktstraat naar café Boeken liep. Michelle zat al met haar vingers te trommelen op een papieren notebook voor zich. Dat deed

me goed; dan zou ze op een potlood sabbelen tijdens het interview, dat vind ik best een erotische aanblik, beter dan op zo’n namaak rubberen stylus.
‘Dag Michelle’ zei ik vrolijk, ‘leuk dat je er ook bij kunt zijn.’
‘Harry.’
Dat klonk niet bijster enthousiast. Nou, in zulke gevallen gooi ik er nog een schepje bovenop. ‘Wat spreken we af, tutoyeren of niet? Ik, daar ontkomen we niet aan. Mensen zeggen altijd ik, ook al is het te vaak en te veel. Het is ze met de paplepel ingeslagen. Daar hoeven we dus niet over uit te wijden. Okee, wel ik dus, maar tutoyeren? Zeg het maar. En doen we wel ‘we’? We kunnen ook overeenkomen dat we geen wij zeggen.’
‘Je mag gerust je en jij en Michelle zeggen’ zei Michelle.
‘Okee, en dan zeg jij maar meneer Van der Ven tegen mij.’
Vlammende ogen stonden vet goed in Michelle’s gezicht. Bij dat soort flauwe kul worden schrijvers meteen een flink stuk warmbloediger. ‘Nee, grapje hoor, fijn als we gewoon je en jij zeggen tegen jou.’
‘Soit’ zei Michelle met teruggekeerde vrede in haar blik.
Soit zei ze dus. Niet dat ik het woord ken, ik heb het hoogstens ergens gelezen ooit. Onderwezen ben ik niet in dat woord. Hoewel ik wel degelijk onderwezen geweest ben. In het katholieke weeshuis met een lagere school voor kalverliefdes was dat. Ik was dan wel geen wees, maar daar, onder wezen, kon je veilig in woorden worden onderwezen. Tjee, als ik nog terugdenk aan die Helma Martin, d'r achternaam ben ik kwijt. Wat zou het? De hele klas gedroeg zich als een eerstgeborene die van God houdt omdat Hij zulke fijne regels opdrong. Ze kusten maar wat graag de stoel waar Helma, helaas niet in d'r blote kont, op had gezeten. Zelf deed ik daar natuurlijk niet aan mee.
So far so good. Dat het interview beginne.
Michelle keek me aan met vragende ogen.
Ik zelf vroeg dus maar: ‘Wat is het zoal dat deze lieftallige persoon tegenover mij, de tegenvaller zeg maar, grapje, van mij wenst te weten?’
‘Nou om te beginnen misschien, waar ben je geboren?’

‘Dat weet ik. Uit de overlevering dan. Gouda. Zelf kon ik dat niet weten, ik zou het nooit bevroed hebben. Mijn geheugen werkte toen nog niet. Geheugen is een prachtig geboortecadeau, maar het is op de groei. In het begin heb je er niks aan. Maar dan heb je er ook lang plezier van, hopelijk, want het kan voortijdig sleets raken, of het kan opgezadeld worden met een verscheidenheid aan bestaansbagger, zodat het uiteindelijk de geest geeft. Dat het laat op gang komt beschermt je als kind tegen valse informatie, je onthoudt het toch niet, en het voorkomt de onrijpe interpretatie daarvan. Nu is mijn geheugen volgroeid en is een interview geen hachelijke uitdaging, al moet je, naast wat je uit je geheugen put, de helft van de informatie erbij fantaseren.’
‘Dus niet alles is waar?’
‘Een goed verstaander heeft aan een half woord genoeg, de andere helft mag hij er zelf bij verzinnen.’
‘Dan is nog maar een kwart waar dus.’
‘Rekenen is niet een van mijn talenten. Een en een is twee, nietwaar?’
‘Okee. Zeg, Harry, hoe gaat zo’n schrijfproces precies in zijn werk?’
‘Er zijn schrijvers die om 11 uur 00, onder het pretentieuze mom van 03 uur 00, beginnen met schrijven, zogenaamd voorzien van een paar spreekwoordelijke flessen whisky en in hoge mate opgewonden. Bevend en met droge mond van verzengende emoties bibbert hun pen bij het schrijven over het bestaan van het leven. Althans zo verklaren ze dat in interviews. Echter, ondertussen zwoegt hun geest om in de herinnering de woorden terug te vinden uit honderden boeken met literaire hoogstandjes die ze verslonden hebben op weg naar hun virtuoze schrijverschap. Me hoela, virtueel zal je bedoelen! De whiskyfles blijft onaangeroerd naast een lege asbak en lege aansteker omdat het gas op eigen kunnen verdampt is, geloof mij maar. En om 12 uur 45 uur nemen ze de eenvoudige doch voedzame lunch tot zich in de hoop dat er vanmiddag wel iets te binnen valt dat past in de een of andere lang geleden gelezen passage over wat misschien als interessant te bestempelen is. Daar kunnen ze dan tot de theepauze op kauwen. Indien nodig gaan ze na het Journaal van 20 uur 00 nog een uurtje, desnoods anderhalf, door om de creatieve

talenten erop los te laten. En dan is het hun bedtijd. De volgende morgen gezond weer op om verder te werken aan de bestseller met een prachtige oplage van maar liefst 5.000 gedrukte exemplaren. In eigen beheer uitgegeven zelfs, want anders strijken de uitgevers alle revenuen op. En als je het niet gelooft dan kijk zelf maar, hier, in de linnenkast staan de nog 4.976 beschikbare exemplaren.
Dat kan ik niet. Deo gracias. Bedtijd ken ik niet. Ik maak het tijdstip van 03 uur 30 dagelijks in levende lijve mee. Tot de dood erop volgt. En bij mij gaat de whisky wèl open, in een dubbele oplage, maar dat is gewoon de eenvoudige doch voedzame nachtlunch bij mij. Ik kan niet schrijven of ik kan het wel. En meestal schrijf ik als ik het kan, het is een gewoonte geworden om dat zo te doen. Wat ik schreef toen ik het niet kon, dat bewaar ik. Die onzin kan later goed van pas komen als ik het weer wel kan. En als ik het wel kan, dan schrijft het zo dat het een meesterwerk wordt. Bij voorbeeld, over het wonder dat ik een prachtig meisje op straat langs zie zweven en dat ik dat bovenaardse verschijnsel ook nog eens mag beleven met het onder woorden te brengen. Dan gaat het los. Ik begin me te vervelen…'
'Sorry?'
'Ha, nee, sorry. Ik druk me niet goed uit. Ik bedoel, ik begin met me te vervelen! Dan gaat de SpongeBob in mij de idiotie en de rest van het leven in zich opzuigen en daar moet ik dan iets van zien te bakken, zo ook van leuke meisjes. Ja, zij en ik hebben iets met elkaar. Ze zoeken me op om hun vragen kwijt te kunnen, hun aandacht te krijgen, hun aantrekkingskracht voor zichzelf te bewijzen. En als ik ze aankijk zie ik een blik die nergens naar kijkt, die niet uit hun ogen komt. Een dichte oogbal waar geen licht uit komt, geen licht ingaat. Ze horen alleen mijn stem, niet mijn woorden, alleen mijn geluid en daar reageren ze met hun gevoelentjes op. Als ik zacht praat horen ze mijn kattengespin, niet wat ik zeg. Daar zijn hun gevoelhorentjes niet op gericht. Als ik mijn stem nijdig verhef horen ze niet mijn woorden maar voelen ze de onrust van een onbekende dreiging en als ik gewoon praat blijven ze naar hun eigen ontbrekende gedachten zoeken. Toch zijn leuke meisjes het hoogste goed.

‘Wat is dat toch met jou’ merkte Michelle bits op, ‘altijd komen die “leuke meisjes” weer op de proppen.’
‘Ja, natuurlijk. Kalm aan maar. Meisjes met aan elke zijde een lachend jukbeen op het gezicht zijn leuke meisjes. En hun warm open stemgeluid met die ronde Brabantse tongval maakt me blij. Het belooft dat het tot een onbezoedeld mooi leven zal gaan komen.’
Dat zei ik. Je moet wel bedenken dat het wel de vrouwen zijn, die bepalend zijn in de wereld. Zij zijn de bron van een mensheid waar je naar verlangt. Van kerels hoef je het niet te hebben. Je zou dat verschrikkelijke mansvolk met hun verdomde gegraai aan de schandpaal opstoken.
‘De goeien natuurlijk niet te na gesproken.’ Aan wie ze dacht kon ik niet weten. Dus ik liet het maar zo.
‘Ja, dat weten we nu wel. Er zijn altijd wel weer een paar goeien… als het zo uitkomt, alsof dat de wereld in een ander daglicht zet. Kerels worden pas leuk als ze opa zijn, achterhaald en ongevaarlijk. Als hun razernij lachwekkend is geworden en ze geen aanslag meer kunnen doen op je aantal schadevrije jaren. Makkers, staakt het wild geraas van uw klieren; natuurlijke schoonheid is geen doelwit godverdomme. Dan kunnen vrouwen (m/v en lhbtiklmnop) ook ‘s rust vinden in hun stralende aanwezigheid. Zij kunnen ons redden met een vlugge eenvoudige kus, die hoe weinig het ook is, alles zegt. Dat hou ik me voor, in de wetenschap dat het ook maar een ijle wensgedachte is. Helaas.
En trouwens, als iets oud is, sleets en verweerd dan ontroert dat mij ook! Het een sluit het ander niet uit. Maar dan omdat het een leven geleefd heeft, en of dat mooi was of niet, dat doet er minder toe; dan voelt leven ook mooi.’
‘En die mensen dan die midden in het leven zitten? Hebben die geen mooi leven? Ik denk dat die ook graag horen dat hun leven mooi is. Misschien voelen die zich wel misdeeld door al die aandacht voor dat jong spul. Of die ouwe meuk.’
‘Tegen diegenen zeg ik: maak er eerst maar eens iets van.’
Michelle vroeg mij of dat dan niet voor jongens geldt, die immers ook jong zijn.

‘Natuurlijk niet’ zei ik tegen haar. ‘Je weet toch wat het is met jongens, het zijn geen meisjes. Het ligt zo enorm voor de hand dat ze man worden, het is bijna voorspelbaar. Mannen, gatverdamme, ze behoren weliswaar tot de natuur, maar tot de flora en fauna horen zij zeer zeker niet. De natuur bestaat niet alleen uit flora en fauna, er komt ook nog trauma bij, en daar behoren de kerels toe. Zij zijn het trauma in de natuur. Als ze jong zijn zie je dat al in hun hormonale reflux, altijd uit op gezeik en gedoe, ontaardend in faalangst, die afgereageerd wordt op vrouwen, die vervolgens ook in een kutleven verzeild raken. Ze willen altijd de beste, the greatest zijn, waar de hele vrouwelijk kunne voor in katzwijm valt en daarom zijn ze altijd bang. Bang dat ze het niet zullen redden, dat er een greatere is. Daarom moeten ze altijd klaar zijn om te vechten, zich voorbereiden op het gevecht en gaan ze dus ook altijd vechten, achterbaks, stiekem en met bruut geweld, meer smaken zijn er ziet. Altijd agressief, slinks, nooit te vertrouwen en altijd voorspelbare egotripperij. Maar eens komt de dag dat ze voor de Heer zullen staan. Dat verklaarde heeroom Jacques zelf in de vijftiger jaren op de missie in Maleisië. Kun je nagaan. Ja, zei hij in het beste Maleisisch dat hij de avond voor zijn preek kon opzoeken: ‘en dan staan wij daar vol kemaluan.’ Jammer voor Jacques, niet goed gekeken: het moest zijn memalukan. Voor Maleiers is vol schaamte immers iets heel anders dan vol schaamhaar. Zo zat zijn Maleiers niet. Zo dit dat.’
Michelle keek me aan of er een onverwacht iemand tegenover haar zat.
‘Zo zit dat, en blijf dus af van mijn leuke meisjes met je stemming makende vragerij, met je “altijd komen *die leuke meisjes* weer op de proppen”. Het zijn niet eens vragen, het zijn verkapte uitingen van frustratie dat jij de werkelijkheid niet kunt zien zoals ik zeg dat ie is. Michelle, er was een tijd dat jij het ook zo zag, toen je onbevangenheid en levenslust nog niet was ingehaald door de razernij van de ‘mannen’. Wat heet mannen, slappe klootzakken zijn het, die zichzelf niet in de gaten en niet in de hand hebben. Ze pissen en schijten, waar vrouwen een poepje en meisjes een plasje doen. Vrouwen vrijen, mannen neuken. Ze moesten zich schamen. Je zou

bijna denken dat al die trendy baarden van tegenwoordig schaamhaar is, waar de natuur voor gezorgd heeft, zelf kunnen ze het niet.'
Zo, dat was eruit.
'Ja, op die fiets, dan als je het zo zegt, dan heb je wel gelijk. Het wordt tijd dat wij de klootzakken eens een poepje van eigen deeg laten proeven' zei Michelle kwaadaardig.
'En het ergste vind ik dat dat tuig altijd rondhangt bij die leuke meisjes. Toen ik in Parijs was en Groen schreef zag ik het voor mijn ogen gebeuren. Als je schrijft zie je de kern van de dingetjes veel duidelijker. Pigalle, waar het ontzettend druk is, met mannen en soms met vrouwen die door hun man mee gezeuld worden als dekmantel, vervelend volk. Hoe pervers wil je het hebben, je vrouw meenemen als schaamlap om naar grauwe meiden te gaan kijken die zich proberen uit te dossen als leuk meisje. Als daar een onbevlekte onderbroek rondhangt dan ben ik een heilig boontje. De Duitsers liepen er de deuren plat in de oorlog evenals de Amerikanen, de Canadezen, de Polen, de maquis, de Prinses Irene Brigade en andere toeristen. Over de plaatselijke bevolking zeg ik niks. Dat wordt er niet bij verteld. Zo kun je elke oorlog wel verliezen. Ik kwam dan ook niet op Pigalle; zodra ik de liederlijkheid aanschouwde was ik vertrokken. Het staat me tegen.'
'Duidelijk, Harry, daar kan ik wel iets mee. Vertel gerust verder.'
'Waarover? Mens, stel gewoon een vraag.'
'Nou, bij voorbeeld de vraag: is er een verschil tussen als je schrijft en als je spreekt?'
'Als ik schrijf spreek ik meestal niet. Dat heeft voordelen en nadelen. Als ik zwijg word ik niet gestoord, ik word niet graag gestoord. Het nadeel is dat als ik een woord schrijf ik de klank niet hoor. En het is vaak de klank die de kleur geeft. Zo klinkt mijn favoriete kleur bevrijdend en heeft de klank van zonnegeel. Om kleur te geven aan wat ik schrijf moet ik het hebben van andere woorden erbij zodat het een compositie wordt, een akkoord van woorden die een inhoud op zichzelf hebben. Een psychologische betekenis, nog zonder emotie, zoals die wordt opgeroepen met kleur en toon. Wat ik schrijf heeft geen kleur behalve het zwart van letters, zwart dat nog transparant is

tot er een context ontstaat. Dan roept het geschrevene pas emotie op en kan er een identieke sensatie ontstaan als bij kleur, tonen, geuren, voelen, proeven, wat allemaal zintuigelijk wordt aangeboden. Dàt ik schrijf wordt zintuiglijk aangeboden maar wàt ik schrijf moet het hebben van begrip. Al lees je mijn woorden, wat zien is, dan nog wordt die registratie geen emotie. Pas het begrip van wat ik schrijf kan emotie oproepen, als het begrepen wordt, of ánders begrepen, of misbegrepen, op welke wijze dan ook. Schrijven is daardoor het unieke proces, het gevaarlijkste, maar niet per se het meest snel emotioneel te beleven, vooral niet voor wie traag van begrip is, of dom, of een eikel die liever gaat partyen. Maar goed, het zal wel. Kus m'n kont.'
'Een waar woord, Harry. Ik snap er langzaamaan geen zak meer van.'
Helaas zag ik taal noch teken aangaande mijn laatst geformuleerde wens.
'Zo is het nou altijd' zuchtte ik, 'dus om even op de vraag terug te komen, voordat je er weer overheen vraagt, als ik spreek besef ik steeds vaker dat ik schrijf. Ik praat niet zozeer tegen iemand, maar ik formuleer mijn gedachten, zoek mijn woorden zonder dat ik eigenlijk iets van inhoud met hun wil delen.'
'Dat klinkt alsof je in feite op zoek bent naar jezelf.'
Dat had ze goed gezien. Terwijl ik haar diep aankeek met mijn blik van de getergde eenzame wolf dacht ik: dat geldt ook voor jou, misschien kom je daar nog wel eens achter. Maar dat ging ik niet zeggen.
Michelle keek me met vergaande tederheid aan. 'Ik denk dat ik verliefd op je aan het worden ben.'
Daar had je het alweer. Zodra ik iets over mezelf vertel wordt iedereen maar verliefd. Even is dat leuk, maar het wordt snel slopend, geklit.
'Klopt' zei ik, 'ik ken dat. Je bent bij deze gewaarschuwd!'
Ze negeerde mijn schot voor de boeg. Die boeg mocht er zijn, zag ik. Het leuke van leuke meisjes is ook dat ze, vaak, een aardig boegbeeld hebben.
'Heb jij jezelf al gevonden? Als schrijver, of als mens zelfs.'

‘Wie zal het zeggen. Soms denk je iets te weten en dan komt er ineens een andere waarheid uit de mouw. Het is wel zo dat ik van kinds af aan--‘
‘Kom, Harry, ik vind jou helemaal niet kinds.’ Ze tuitte haar lippen en blies me een soort kusje toe.
‘Dat komt nog wel. Als kind had ik al dat het was alsof ik mezelf in de verte zag lopen.
Michelle vroeg: ‘Kan het niet iemand anders geweest zijn?’
Geen onverwachte vraag. ‘De eerste keer dat ik hem zag vroeg ik me ook af ‘wie is die wannabee daar?’. Wat me terzake nog te binnen schiet is dat ik dacht aan een spitting image. En later: ‘Verrek, is het mijn vader niet?’. Die was het niet; hij is al lang dood, al leek hij wel veel op me, maar dat was voordat ie doodging.
Ik probeerde mijn leven lang om hem in te halen of tenminste op gelijke hoogte te komen. Loopt hij van me af of komt hij op me toe? Het leek lange tijd of ik niet van mijn plaats af kwam en dat hij stilstond. Ook waren er momenten dat ik hem langzaamaan uit beeld meende te zien verdwijnen. Op zich klopte dat wel, maar ik zag hem gewoon niet omdat het een tijdje donker werd, niet omdat ik hem kwijtraakte. De belevenis dat iemand van me afloopt is me vreemd. Ik ben gewend dat ze op me toelopen. En dat mag; het is immers zo gelegen dat ik, wanneer ik dat zat ben, instinctief een andere kant uit ga. Je bent bij deze gewaarschuwd. Toch had ik steeds meer het idee, het is meer dan een gevoel, dat ik dichter bij hem kwam. Soms vroeg ik me af: vergis ik me nou, of keek hij even achterom? Hoe moet ik dat uitleggen? Kijkt hij achterom om te zien of hij achtervolgd wordt? Of om te zien waar ik bleef? Hoe zit dat? Met andere woorden: kijk ik wel eens achterom om te kijken waar ik blijf? Of kijk ik achter me om te zien of ik mezelf achtervolg, of misschien mezelf volg, wat weer iets heel anders is. Zou jij willen dat je jezelf volgt? Ik zou eigenlijk liever voor me uit lopen om mezelf de weg te wijzen.
‘Je zegt zelf dat hij voor je loopt, dan zou je denken dat jij achter hem aan loopt.’ Ze gniffelde wijsneuzerig. Ik bleef haar afwachtend aankijken, wat tamelijk streng werkt bij mij. Dat maakte haar onrustig. Je had het moeten zien: onzekere grote ogen achter licht

aangekleurde wimpers in een vriendelijk gezicht dat het blozen niet kon weerstaan en ook nog eens heerlijk blond, maar wel wat overvloedig.
'Niet dan?' probeerde ze.
'Precies' zei ik. 'Niet dan. Dat is niet zo. Ik loop hem niet achterna. Hij loopt voor me, maar het is niet zo dat hij de weg leidt. God beware me. Ik ben het die besluit om een richting op te gaan, of een andere. En als ik dat dan doe dan is het rare dat ik hem tóch weer voor me zie. Hij volgt mij, vooruitlopend. Waar ik naar toe ga? Ik kan het niet zeggen hoewel ik dat allang weet. Ja, ik zou mezelf ergens anders heen kunnen leiden. Waartoe? Het verrekt niks. Het is om het even: op weg zijn. Zo zit dat.
Maar goed, als je het zo bekijkt is het misschien maar beter ook dat ik mij niet de weg wijs. Het is niet gegarandeerd dat ik iemand ben die iemand tot gids zou moeten dienen.'
'Denk je dat je hem gaat tegenkomen? Kom je ooit samen met hem?'
'Ik loop al een tijd naast hem.'
'En is het degene die je verwachtte? Herken je iets? Of is hij helemaal zoals jij?'
'Ik leerde hem zoetjesaan kennen. Hij lijkt op mij. Zo gezien zijn we hetzelfde want ik lijk ook op hem. Wie zou dat niet willen? Wel heb ik het gevoel dat er nog wel het een en ander is dat ik niet weet. Dat er lagen in hem zijn die ik niet ken. Ook daarin lijkt hij veel op mij. Ik ken mezelf door en door, kan mezelf dromen. Al weet ik dat ik niet kan voorspellen wat ik zal gaan doen. Dat hangt veelal af van omstandigheden en *die* kan ik niet voorzien. Ook bij hem kan ik niet weten wat hij zal doen. Hij kan het ook niet. Ja, we zijn hetzelfde. Niet dat het bijster belangrijk voelt. We hadden elkaar eerder moeten ontmoeten, dan had ik van hem kunnen leren. Leren doe ik graag. De vraag blijft wel *of* ik iets van hem had kunnen leren. Je kunt niet veel van jezelf leren. Maar eigenlijk wel alles. Met z'n tweeën dan.
Wat me opvalt is dat hij geen poging doet om mij te kennen, hij laat het over zich heen komen. Ergens begrijp ik dat wel, als ik hem was zou ik dat ook hebben, denk ik. Hij kan me wel goed helpen, die makker. Bij voorbeeld, toen ik wou stoppen met roken zei hij steeds

‘Joh, pak er toch gewoon eentje, hartstikke lekker, man.‘ Dan zei ik ‘Flikkert op, klootzak, ik wil er van af.’ Later probeerde hij het weer: ‘En nu een sigaartje, lekker man, even een moment voor jezelf.’ ‘Rot op, sukkel’ zei ik. En nog een keer: ‘Stop morgen toch gewoon.’ Ik had iemand om nee tegen te zeggen en om me op af te reageren, dat helpt. Hij kan een goeie raadgever zijn, zelfs als zijn advies of mening kut is heb ik er veel aan, dat zijn de beste raadgevers, de beste meelezers.’
‘Meelezer, hoe bedoel je?
‘Iemand die mijn verhaal meeleest. Zoals Anne-Marie de verhalen in mijn boek meeleest. Zodat ik het beter kan maken.’
Michelle greep mijn hand. Mijn reflex was om hem terug te trekken maar ik liet haar maar even. ‘Mooi is dat’ zei ze zacht.
Ik werd er even stil van, het gebaar van Michelle deed me beseffen... jaja, de glimlach van een kind doet je beseffen…, maar goed, nu gaan we de dingen een beetje door mekaar gooien, geloof ik… Ik voelde een weemoedige warmte door me vloeien. Al die boeken, waar zij aan meelas, allemaal verleden tijd, voorbij, weg.
‘Kut, ik moet veel meer boeken schrijven.’ Het was eruit voor ik het erg vond. Langzaam trok ik mijn hand uit de hare, op het laatste moment kneep ze er nog even in. Ik zag dat ze bloosde. ‘Tja, Michelle, mevrouw de neerlandica, zo gaat dat.’
‘Gewoon doen, gewoon meer boeken schrijven, zolang je maar kan, zou ik zeggen. Als ik je zo beluister dan doemt de vraag op of het nooit bij je opkwam dat diegene in de verte misschien heel iemand anders zou kunnen zijn. Anne-Marie, jouw meelezer, misschien wel, die jou meeleest, jouw leven, zeg maar.’
‘Oh, wauw, nee, dat is nooit bij me opgekomen.’ Ik was ineens klaarwakker. ‘Nee, op de een of andere manier wist ik altijd dat ik het was. Nu ik erover nadenk, wie zou het kunnen zijn? Wie zou ik moeten nalopen, zo lang? De grote vraag is: wie gaat er schuil achter hem, of als je wil, achter mij?’
Het zag er naar uit dat ze weer naar mijn hand ging grijpen. Je ziet dat in iemands ogen die ineens volgepropt worden met aanhankelijkheid en veelbelovende intimiteit. Propperdeprop, denk ik dan, want ik

moet geen meelezer over mijn leven hebben. Anne-Marie leest mee om tekst te verbeteren. Het verbeteren van mij moet ik zelf maar doen. Als iemand mij meeleest, zou ik ook het gevoel hebben dat er iets te verbeteren valt aan mij, ook nog eens door iemand anders. Ja, dat doe ik godverdomme zelf wel. Waar nodig…
'Je wordt boos.'
'Om de godverdomme niet.' Wat denkt die meid wel? Hier een beetje de psygoocheloog van de kouwe grond uit te hangen.
'Ik wilde gewoon ook een beetje meelezen' verklaarde ze, 'meer niet.'
Alsof ik dat niet in de gaten had. 'Niet doen. Ik hou niet van meelopers, meedenkers, meelullers.'
'Ben je tevreden met 'm? Wat als je teleurgesteld wordt?'
Ik snapte niet goed waar die vraag ineens vandaan kwam. Voelde ze zich misschien aangesproken met de term meelopers? Bedoelde ze dat zij daar niet blij mee was? Dzjiezus: "Wat als je teleurgesteld wordt?"
'Af en toe was ik daar bang voor, zowel voor het een als het ander. Dan was er een angst dat ik te dichtbij zou komen, een andere keer kon ik niet wachten tot ik bij hem zou zijn. Tevreden of teleurgesteld… Dat heb ik losgelaten, ik hoef er niet iets van te vinden. Hoewel ik ook wel weet dat het allebei zal zijn; ligt er maar aan waar het over gaat.'
Maar dat gaat jou niks aan, dacht ik erbij. 'Volgens mij gaan we het aardig vinden samen. We zijn zo dichtbij dat we elkaar goed kunnen zien. Ik lach me kapot, vaak liggen we in een deuk met de slappe lach. Als ik hèm aankijk of hij mij, begint het al. We steken elkaar aan, lijkt het wel. Toen ik laatst vroeg, voor de grap, of hij getrouwd was zei hij: 'Ja, met jouw vrouw.' Nou ja, toen moest ik even slikken, dat snap je, maar toen hij knipoogde dacht ik: dat zou je wel willen ja, viespeuk. En zo lachen we wat af, voor de grap. Nu ik op gelijke hoogte met hem ben, gaan we gelijke tred houden, dat we samen blijven. Hij is de beste vriend die je je kunt voorstellen, ik hoop dat het de mijne is.'
'Ik snap het. Ik zou ook wel jouw beste vriend willen zijn, hoor. In welke fase zit je nu? En word je achtervolgd of is het zo dat jij achtervolgt?'

‘Laat ik het zo zeggen, om te voorkomen dat we straks allebei aan achtervolgingswaan gaan lijden, en om het duidelijk te maken: mijn leven kent 3 fasen: de eerste, de tweede en de derde. Ik zit nu in fase drie, daarna begint de ellende. En dan is het uit met de pret.’
‘En als het dan zover is, heeft het dan zin gehad?’
‘Of het leven zin heeft is een andere vraag. Of het leven zin heeft hangt af van of het leven zin heeft, om te leven, zeg maar. Het bestaan is zinloos en proberen zin te geven aan het leven is onzin.’
‘Als je het nog een keer over zou mogen doen en wist wat je nu weet, zou je het dan weer zo doen? Of zou je het anders doen?’
‘Op de eerste plaats zou ik het de wereld niet aan willen doen om zich alles wat mensen teweeg gebracht hebben nog eens te moeten laten welgevallen. Maar nu de vraag of ik het nog een keer wil. Kijk om je heen, de meeste mensen zijn bezig om het leven eronder te krijgen, opdat het leven hen er niet onder krijgt. Wie zou dat in godsnaam nog een keer willen doormaken?
Ja, als *ik* het nog een keer zou kunnen beleven dan wil ik hopen dat ik hetzelfde meemaak. Ja, ik zou in herhaling willen vervallen. Niet dat ik benieuwd ben of ik hetzelfde zou doen, want mezelf kennende doe ik dan wat ik doe.
‘Dat roept bij mij de vraag op of jij vindt dat schrijven zin heeft.’
‘Nou, stel hem dan maar.’
Ze deed het nog ook. ‘Zeg Harry, wat is de zin van het schrijven voor jou?’
Ik dacht na. Dit wilde ik goed onder woorden brengen. Daar had Michelle en mijn lezerspubliek, maar vooral ikzelf, recht op.
‘Ik schrijf om te zien wat ik zoal aan mijn geest weet te ontfutselen. De ontdekking van wie ik ben. En ook wel om te *laten* zien wie ik ben. Dat mijn nakomelingen het kunnen weten; dat ze, als ze dat willen, mij kunnen kennen, alsof ik naast ze zit. Ik zelf zou willen weten wie mijn voorouders waren, maar ik ken alleen mijn ouders, niet mijn grootouders. Behalve één oma, waar ik gillend van wegrende toen ik twee was. Ik maakte me uit de voeten en weet nog steeds niet waarom. Instinct? Twee jaar oud instinct? Is dat trefzeker? Het nageslacht wil weten wie hun voorgeslacht is.

Als ik geslacht ben, zullen ze het ook willen weten. Van filmpjes en foto's steken ze niet veel op. De vertellingen sterven uit. Dus ik laat wat na. Dat er straks niet een grafzerk staat met een opschrift als:

ONBEKEND

HARRY VAN DER VEN
1948 – 20xx

Kunst

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik wel degelijk van kinderen hou. Ik zeg het vaak. Geen grootspraak, want het is geen verdienste. Het is hetzelfde als dat de wereld rond is. Voor kinderen doe ik alles. Er zijn er die niks met kinderen hebben, dat zijn degenen die denken dat de aarde plat is. Ik heb respect voor die mensen; je zult maar moeten leven met de gedachte dat je er ooit aflazert. Ik vertel de kinderen dus met gemak dat ik vroeger, heel vroeger, piraat was. De kaperkapitein die schipbreuk leed in een enorm vliegende storm en kapseisde op de Vughtse Hei. Wezenlijk waar. In het witte zand daar, dat er al ligt sinds de kogelvangers van de schietbanen zijn afgegraven, heb ik ooit mijn schatkist begraven. De kinderen hebben hem samen met mij gevonden aan de hand van de schatkaart die ik heel vroeger gemaakt had. Ze weten ook dat ik in de oorlog was en daar een paar keertjes was doodgeschoten, maar dat was toen. Voor de zekerheid verifieerden ze later nog eens dat ik toch echt in de oorlog was geweest. En dat was ik. Ja, in de koude oorlog, dus we vochten niet echt maar we oefenden daarvoor. We deden zo gevaarlijk dat de vijand niet durfde.
Dat kan ik ook tegen niet-kinderen vertellen. Want het is waar. Ik was goedgekeurd om officier Landverdediging te worden, bij de Luchtmacht, hèhè, wat ‘n lol. Waar ik geen flikker zin in had, liet ik ze weten. Toch opgeroepen, bij de Landmacht ook nog. Een grapje zeker. En dan ook nog verplicht om de daarvoor nodige kennis op te doen. Me hoela. Ik ging ’s avonds naar het jeugdcafé ‘Chez zus’, om bier te drinken, en proberen een zus aan te spreken en naar ‘I close my eyes and count to ten’ te luisteren van Piet Veerman, oh nee, het was van Dusty Springfield. Wat een pracht zangeres. Zodoende werd ik van de opleiding verwijderd met de kaderverplichting om twee maanden langer te dienen. En gedegradeerd. Dzjiezus, net zes weken in dienst

en conform een of ander protocol bevorderd tot soldaat eerste klasse en ook tot korporaal en ook nog tot korporaal der eerste klasse, en dan gedegradeerd worden tot gewoon dienstplichtige der laagste klasse. Fantastisch, doet het mij maar eens na. Het zou kunnen zijn dat daar op die legerplaats ’t Harde mijn schilderscarrière echt doorbrak. Dat zat zo. Ik was gevraagd om president van de barcommissie te worden. De bar ‘Weg met de Russen’, in de wandelgangen: “De Russen”, was van de manschappen, de legerleiding had daar niks te zeggen. Van der Ven for president was een lokroep waaraan ik geen weerstand kon bieden. Toen ik een douw kreeg van de commandant wegens te vroeg omgekleed in burger en weer eens een weekend verzwaard arrest kreeg opgelegd, keek ik heel vuil naar die commandant. Hij liep huilend weg. In de loop van die ochtend schilderde hij de buitenmuur van de bar, meer dan tien bij tweeëneenhalve meter, vol met zonovergoten woestijnen, cactussen met in bloei staand bladerdak, als konijn verklede paarden en onbekende vogelsoorten. Hij vond dat hij iets goed te maken had. Logisch. Maar nu ik er goed over nadenk is mijn schilderscarrière eigenlijk eerder begonnen, met het Talens schilderkistje van Sinterklaas in 1963. Die landschappelijk beschilderde barmuur was meer een wake up call. Helaas had ik mijn schilderkistje niet bij me. Ik kon mij niet herinneren dat ik als president van De Russen toestemming had gegeven om de muur van onze bar zo toe te takelen. Mijn collega’s bij de tanks van de cavalerie, de als koepelhoeren en tanksletten bekend staande nietsnutten, kwamen me echter tegemoet met hun volslagen onbeduidende camouflageverf, tussen grijs, bruin, groen en zwart in. De rose verf was op. Hetzelfde weekend had ik de hele muur weer netjes in de grijs-groen-bruin-zwarte legerkleur overgeverfd en mijn handen gewassen. Wat ik zag was, dat de gezichten van commandanten witter dan lijkbleek kunnen worden. Ook kunst.
Ik had toen nog geen notie van het werk van Mark Rothko, want militaire dienstplichtigen kregen niks te horen over Rothko. Pas op de kunstacademie leerde ik dat werk kennen. Gloedvolle kleurvelden inspireren me. Ik had ook een periode dat ik kleurvlakken met een

enorme psychische dieptewerking schilderde, zij het niet zo uitsloverig groot. Vooral diepzwart, liever dan licht zwart. Maar ach, het hangt aan de muur en het tikt. Nee, het tikt niet, maar ik wist wel dat mensen dat werk kunnen waarderen toen de kunstuitleen me in 1986 opbelde met een voor kunstenaars blijde boodschap. Er was belangstelling voor mijn werk bij een nieuw te openen galerie. Er werden drie kunstenaars uitgenodigd hun werk te exposeren, voor de verkoop, dat dan weer wel. Of ik een stuk of tien werken te koop kon aanleveren; de kunstuitleen wilde geen werk van mij uit hun eigen collectie verkopen aan de nieuwe galerie. Voor nieuw werk draai ik mijn handen niet om. In drie dagen tijd had ik met gemak elf nieuwe werken, gesigneerd door de meester, die naar de nieuwe kunsthal gingen. De galerie zorgde voor prachtig inlijstwerk, dat moet gezegd worden. Er zat vaart in, een week later werd de nieuwe kunstboetiek geopend: “Galeria”. Ria van de Hork was de galeriehoudster. Ene Piet Vereen, tukker van vlees en bloed of tegen wil en dank, dat werd me niet duidelijk, was de filantroop die het bekostigde. Ria was tevens zijn maîtresse, wat zoveel betekent als meesteres of zoiets obsceens. Het kan ook een dialectische verbastering zijn van matras, in de zin van dat het fonetisch klinkt als mèèhtres. Iedereen weet dat de geitenneukers uit het Oosten komen. Dat is overal zo. Ze komen uit het Oosten van de hele wereld. Ja, matras, dat kan het ook zijn; en maar wippen de hele dag, van ’s morgens vroeg tot ’s avonds laat. Viespeuken. Als dat kunst moet voorstellen. Een vreemde vogel die Piet, vreemd gaan met die Ria en zodoende ook gaan scheiden van een vrouw met kinderen. Dat ze die boetiek niet ‘Geileria’ genoemd hebben! Om een kort verhaal niet te lang te maken: mijn schilderijen werden niet betaald. Ria hield het voor gezien met die hansworst en verdween de hort op met een nieuwe Hanswurst, uit Geilenkirchen; dan weet je het wel. Nu was Piet helemaal alleen op de wereld. Ach toch. Ik vroeg hem wel mijn geld toch maar over te maken. Wat dus niet gebeurde. Ook Piet verdween zonder een briefje onder de ruitenwisser. Uit navraag bleek dat hij een enkele keer nog eens in de kunstboetiek kwam en de zaak verder liet rotten. Aan zijn buren liet ik weten dat als er geen geld kwam, ik met mijn vrienden van de

motorclub langs zou komen om de zaakjes eigenhandig recht te zetten. Ik sloeg de rottige tachtiger, die nota bene de directe buurman van Piet was een violet oog om aan Piet duidelijk te maken dat het menens was.
Ik vertelde tegen Anne-Marie hoe ik de zaak had aangepakt. Ze werd een soort van gruwelijk nijdig nadat ze me lang genoeg genadeloos aangestaard had.
‘Godverdomme, het is niet waar, hè!’ riep ze nogal hard getaald.
Dat deed mijn borst zwellen van trots. ‘Welles, ik laat me niet verneuken.’
‘Idioot! Wat kan die man er aan doen? Die heeft daar niks mee te maken.’
Meteen weer in de contramine. Sodeju. Maar goed, ik probeerde het zakelijk te houden. ‘Ja ja, dat kennen we nou wel. Er zijn er altijd weer een paar die er niks mee te maken hebben.’
‘Ben jij gek geworden?’ Het krijsen werd er niet minder om.
‘En als dat niet baat, dat stomp ik z’n hele familie in mekaar. Met dat slappe gelul van ‘ik heb er toch niks mee te maken’. De rottige huichelaar met z’n complot. En maar van niks weten. En je maar van de domme houden. Nou, dat kan ik veel beter. Daar gaan ze achterkomen.’
‘Met je achterlijke motorbende zeker!’ Anne-Marie stampte luidkeels de kamer uit. Ach, het is ook haar huis natuurlijk.
Ik erachteraan dus. Bij de voordeur haalde ik haar in, buiten adem.
‘Hey babe, zullen we het bed even opdekken?’
‘Nee! Dat moet vanavond, voor het slapen gaan. Dan kan het nog even luchten.’
‘Auw, nou ja, op een onopgedekt bed dan maar?’
‘Nee’ zei ze.
Op dat moment kon ik haar niet luchten, wel zien, maar wat heb je daar dan aan? Ik deed de voordeur voor haar open.
Maar goed, de sukkel, Piet dus, belde me twee dagen later met een hoop gejank dat hij failliet was en het niet kon betalen. De volgende dag haalde ik mijn schilderijen op, het inlijsten nam ik als genoegdoening, en bracht ze naar de kunstuitleen. Ze zijn, ook al lang

geleden, verkocht. Aan wie? Ik zou het niet weten, niet bijgehouden. Ook van het werk dat verkocht is op mijn exposities weet ik niet waar het gebleven is. Mijn schilderijen hangen zo verspreid dat ik het niet op kan brengen ze nog eens te gaan bekijken. Engeland, Duitsland, Zuid-Frankrijk en ook nog in Nederland. Het maakt me niet zoveel uit. Als ik bezig ben een nieuw meesterwerk te maken is het op dat moment het allerbelangrijkste in het leven van alledag. Eenmaal klaar, dan ben ik er klaar mee. Merkwaardig hoe het dan uit mijn leven verdwijnt, in ieder geval mijn belangstelling ervoor; die komt kennelijk ook in andere handen.
Er wordt geregeld gevraagd wat ik met mijn werk bedoel. Dzjiezus nog aan toe, wat is dat voor een vraag: “wat wordt daar mee bedoeld”? Kunst aankopen en er een gebruiksaanwijzing bij vragen. Ja, er moet een verklaring bij, onder erewoord, anders is de wereld te klein. Mensen, kijk! Kijk gewoon en begrijp wat je ziet. Wat maakt het uit wiens kont ik schilder in hemelsblauw. Het is de Nachtwacht niet. Rot op. Kijk zelf en ga de ontdekking met jezelf aan. Maar nee hoor, het moet uitgelegd worden wat de kunstenaar moveert. De emotie, het gedachtegoed van de maker wordt gejat om iets te voelen, al is het niet je eigen gevoel. Daar is geen kunst aan. De bedoeling is dus: bekijk het maar.
Het is wat met die kunst. Boeken over vol te schrijven. Ik wil er ook wel een hoofdstuk aan wijden, mits het niet meer dan tien bladzijden is.
Reeds in 1994 werd ik gevraagd om voorzitter te worden van de gemeentelijke kunstcommissie. Een nieuw fenomeen aan het gemeentelijk bestuursfirmament; in 1944 was zoiets nog onvoorstelbaar. Kunst is belangrijk, vond het gemeentebestuur, je telt pas mee als er ergens in de openbare ruimte een spraakmakend object in de weg staat. Zelf vond ik ruimtelijke objecten van glas in die tijd intrigerend. Ik stelde een dergelijk object dus voor aan de gemeenteraad. De voorzitster van het CDA betoogde tijdens de commissievergadering over het kunstbeleid, waarin ik deze aankoop aankondigde, dat de inwoners slash omwonenden liever groen (CDA, hè) voor de deur hebben dan kunst.

‘Dan moet je niet bij mij zijn’ zei ik, ‘ik ga niet over groen, tenzij het een groen schilderij betreft, een beeldhouwwerk in groen glas of een bestseller met een hoofdstuk Groen. Goedemiddag.’
Er staat nu een groen glazen kunstwerk in de openbare ruimte. Het kunstbudget werd het jaar daarop in de gemeentebegroting vastgesteld op 5.000 euro. ‘Dan kap ik ermee. Goedemiddag’ liet ik weten.
Mijn voorzitterschap dus aan de wilgen. Tot genoegen van Karel Dieudamné, die eindelijk zijn kans schoon zag om voorzitter te worden. Een kans die hem ontnomen was omdat ik vanwege mijn enorme bestuurlijke kwaliteiten tot voorzitter werd benoemd. Hij werd maar gewoon zesde lid van de commissie. Tenslotte kon ie geeneens een scheet laten die 8 km/u haalt, laat staan de voorgeschreven 11 km p/u. Tot drie keer toe probeerde hij met een uitvlucht uit de commissie te treden. Mij was er daarentegen veel aan gelegen om de commissie bij elkaar te houden en gewoon samen het werk te doen. Elke keer ontzenuwde ik zijn smoes en moest ie blijven zitten. Ik hield hem voor dat hij zich onmogelijk zou maken aangezien hij geen enkele steekhoudende reden had om op te stappen. Met de reden dat hij alleen maar voorzitter wilde zijn en geen lid nummer zes kon hij immers niet aankomen. Hij werd evenwel opnieuw geen voorzitter; de keuze viel op een vrouw, en niet vanwege de voorkeur voor een vrouw bij gelijke geschiktheid.
Hij heeft zich gehergroepeerd en is een lokale splinterpartij voor wind begonnen, die zich, om gehoord te worden in de duurzaamheidscrisis, de longen uit het vege lijf schreeuwt: ‘Waarom was er zo weinig wind in 2021?’
‘Wat een waanzin’ bracht zijn vrouw in, ‘als je een kleine partij bent, omdat niemand in je verhaal geïnteresseerd is, waarom hou je dan niet gewoon je bakkes.’
‘Ja’ riep ook de gemeenteraad, ‘onze politiek heeft al last genoeg van taalmoeheid.’
Dan zeg je toch vanzelf: Nou, liever maar geen gas en olie of steenkool meer, niks fossiels, maar een atoombom. Alles liever dan politiek, dat dubbelloops geweer met losse flodders.

Karel Dieudamné begon uiteindelijk het kunstwinkeltje “Kalerie”, met de lokale kunstenaarskring van huismoeders-met-de-kinderen-de-deur-uit en gepensioneerde m/v’s als toeleverancier tevens klantenkring. Wel zo makkelijk om je adressenbestand een beetje beperkt te houden. Elke twee weken staat hij nu met een kunstrubriek in de plaatselijke courant, waar zijn echtgenote - maar dat strikt terzijde – als misdaadjournaliste werkzaam is. Dat Holleeder maar op z’n tellen let.
Grappig is het wel dat mijn geesteskind, de Beleidsnota Gemeentelijk Kunstbeleid twintig jaar later nog steeds de leidraad was voor het kunstbeleid.
Er is niet meer groen in de gemeente verschenen maar wel is er meer gekapt, op welke plaatsen gebouwd is in het kader van inbreiding. En het regent klachten bij de gemeente dat de bladeren van het gevallen groen niet tijdig geruimd worden.
Geen kunst dat je dan kunst wil.
Na mijn afstuderen aan de kunstacademie, god hebbe mijn ziel, hield ik atelier in kasteel Herlaar in Halder. Ik kwam er op 6 juni 1944, oh nee, het was 1984 en bleef er tot het najaar van 1987.
Op een dag in het voorjaar van 1984 was ik langs het oude geval gefietst. Van alle ramen op de eerste en de tweede verdieping was het glas eruit. Een poging om het opnieuw te beglazen was kennelijk niet van de grond gekomen. Nu de deur toch open stond en het gebouw onbeheerd leek ging ik binnen om de zaak ook daar eens gezien te hebben. Geschiedenis heeft op mij altijd een zekere historische uitwerking. Het dak was rot, je keek zo naar buiten. De vloer van de tweede verdieping was ook al aan het rotten. Het liet zich aanzien dat het hele kasteel binnen een paar jaar een ruïne zou worden. Desalniettemin was ik er gecharmeerd van. Kastelen hebben altijd romantiek aan hun gat hangen. Herlaar, het was begonnen als ridderslot, maar vooruit, noem het kasteel. Wat maakt het mij uit. Ineens zag ik voor me dat ik daar een passend atelier zou kunnen hebben. Natuurlijk weer mijn romantische inslag.
Een dag later belde ik met de kasteelheer, die het gebouw van de nonnencongregatie Engelen des Hemels gekocht had, omdat hij zijn

geld ook diende te verantwoorden, verzin het maar. Ik stelde voor in de hele eerste verdieping het oude glas terug te plaatsen in ruil voor gratis atelierruimte. Zo kon hij ook nog filantroop van lokale kunst zijn. Dat stond hem wel aan en we hadden een deal. Ik liet het glas terugplaatsten door een glazenier, die ik vaag kende. Tweehonderd gulden. Een schijntje, maar wel zwart. En daarvoor had ik dan een gratis atelier op de eerste verdieping. Dat beviel me meer dan mijn studio thuis. Het gebouw ging desondanks langzaam naar de kloten want de tweede verdieping bleef zonder glas, maar daar had ik verder geen last van, mijn atelier lag een verdieping lager en verderop in de vleugel. Voordat de rotting bij mij zou komen waren we tien jaar verder en dan zou ik al werken in mijn eigen kasteel, de opbrengst van mijn werk.
De dag voordat de glazenier aan het werk ging zag ik in het lokaal, dat mijn atelier zou worden, een zwaluwnest aan het plafond. Ja jammer dan jongen, maar er komt glas in. Het speet me daadwerkelijk, aan de andere kant is er buiten ruimte zat. De dag erna zag ik de zwaluw dood op de vloer onder het nest liggen. Dat was nou wel erg drastisch meteen, de uitslover, maar toch jammer. Het voelde als een slecht voorteken, voor zover die bestaan; je kunt wel van alles beweren, maar bewijs het maar eens.
Er was geen verwarming in de vleugel. Iets wat voor centrale verwarming had moeten doorgaan was al sedert de beeldenstorm defect geraakt. Mijn acrylverf stond ’s winters te bevriezen, en het was er te koud om er te werken ondanks een lullig elektrisch kacheltje. Zodoende kwam ik er alleen van april tot november.
Een mooie tijd. Goed werk heb ik er gemaakt, zoals de portretten van Lisette von Braun, balletdanseres. Lisette moest het ballet opgeven vanwege een chronische rugaandoening, ze verdeed haar tijd sedertdien met vrijwilligerswerk voor minderbegaafde vluchtelingen; dan kun je wel aan de gang blijven.
Op een dag in maart van het jaar 1985, een week of drie voordat ik weer naar het atelier zou gaan las ik in de krant, de Groene Bosschenaar, dat de politie gestolen schilderijen had teruggevonden in de voormalige koetsstalling onder in de toren van kasteel Herlaar te

Halder. Ik schrok me een hoedje. Godverdomme, dat is mijn kasteel, mijn atelier. Wat is dit? Hoe zit dit? Als hier een samenloop van omstandigheden achter zit, dan is die wel te bizar voor woorden. Ik zie het niet; tenzij iemand gaat beweren dat het slechte voorteken zich hier manifesteert en het impliciet bewezen geacht mag worden dat kwade omina bestaan. Wat voorzichtig speurwerk, het lezen van het artikel in de krant, leverde meer informatie op. De schilderijen bleken uit een galerie in Nijmegen gestolen. Ik wilde meteen bellen naar Patricia, een vriendin van mij en een halfvolle nicht van Michelle. Zij woonde in Nijmegen. Ik had een half jaar eerder een portret van haar geschilderd, voor de lol dan. Zou zij daar iets mee te maken hebben? Wat bezielt die trut? Waarom worden schilderijen, die in Nijmegen gestolen zijn verdomme in het souterrain onder mijn atelier in Halder verborgen? Waanzin.
Ik belde Patricia. Ze beweerde verrast te zijn en hield vol van niets te weten. Haal je de koekoek! Je kunt proberen te verbergen dat je hakkelt, maar ik hoor aan je stem dat je uit je nek lult. En dan die mooipraterij dat het wel een junk geweest zal zijn, 'die van hier tegenover' of zo. Hoe zo? Oh, omdat hij je een onsje coke aanbood, om gezellig bij hem thuis te verorberen. Ineens de stinkrijke Russische oligarch uithangen. Waarom staan die dingen bij mij in het kasteel nondeju? Patricia hield vol dat het een goeie jongen was en dat hij mijn portret van haar fantastisch vond. Een ware kunstliefhebber.
Dus ik naar Nijmegen, naar café De Plak, waar ik geregeld kwam met Patricia. Zij kende de junk van De Plak. Daar trof ik hem. En maar dik doen en maar brallen en rondjes geven. Ik groette Jochem, de dienstdoende barman van het eerste uur. Met hem had ik een leuke tijd gehad tijdens mijn vrijwilligerswerk bij de krakersopstand in de Piersonstraat. Lachen man, die Piersonrellen, 'M.E. KNUPPELVEE', 'PIERSON MOT BLIEVE', haha, en die parkeergarage is er mooi niet. Jochem stak zijn hand op en keek me aan met die blik van 'heb ik jou eerder gezien?'.
'M.E. knuppelvee' zei ik halfluid. Een blik van herkenning, hij lachte.
'Ik kom voor hem' zei ik tegen Jochem. Zijn gezicht betrok, hij keek me afkeurend aan. 'Schilderijen' verklaarde ik me nader.

Jochem keek niet begrijpend.
‘Gejat en in *mijn* atelier verstopt’. Duidelijker kon ik het door de snel opkomende woede niet maken.
Jochem floot zachtjes. Dat deed hij ook toen Radio Rataplan in mekaar geslagen werd. Ineens had ik geen zin meer om te weten wat die junk nou precies had uitgevreten met die schilderijen en waarom hij ze in mijn kasteel verborgen had; ik wilde van de hele rotzooi af.
Plots kwam een rode waas voor mijn ogen en gaf ik de junk, die door zijn vader nota bene Pieter genoemd was, een niet mis te verstane klap tegen zijn achterhoofd. De hansworst draaide zich met een ruk om. Oei, dat was niet een junk met het vanzelfsprekende uitgemergeld voorkomen. Eerder een type als Mike Tyson, maar dan in het wit. Hij sloeg het bierglas dat hij in zijn hand hield kapot op de tap en wilde mijn gezicht ermee gaan bewerken. Maar dat viel een beetje tegen. Jochem haalde uit met de honkbalknuppel, genaamd ‘On The House’, die hij had buitgemaakt op de M.E. bij de Piersonrellen en raakte hem vol op zijn bakkes. Pieters tanden vlogen in het rond, althans de tanden die niet in zijn keel geslagen waren. De knaap zakte rochelend ineen. ‘Doe mij een Straffe Hendrik, Jochem, please’ zei ik en stak mijn duim op. Beneden, aan mijn voeten, begon de junk te jammeren. Ik bukte me, trok het ongeluk aan zijn haren omhoog en beet een stuk uit zijn oor, dat ik in zijn gehoorgang propte. Ik kon Jochem moeilijk, als dank voor het aangenaam verpozen, opzadelen met onbruikbaar geworden lichaamsdelen. ‘Morgen wordt dat zaakje met die schilderijen rechtgezet, en anders…’ Ik bedankte Jochem voor het biertje, maar mijn zin in die verderfelijke alcohol was over. Ik goot het glas leeg in het gezicht van de kleinzerige kleerkast. Een kleine Zugabe. ‘Ik zie je’ groette ik Jochem.
Zo had ik gedacht eens even van leer te trekken. Niets is evenwel minder waar; de rode waas trok op en ik kon de werkelijkheid weer helder zien. Leek de junk al op Mike Tyson, zijn entourage bestond vervolgens uit Sonny Liston, Evander Holyfield, Floyd Patterson, die al best wat grijs werd, George Foreman, Vitali Klytsjko, een van de onoverwinnelijke Oekraïners, en Rita Corita, hun muze.

De zaak aldus ingeschat hebbende ging ik op anderhalve meter, toen al, naast Tyson staan.
"Dag meneer" zei ik en bestelde een cola on the rocks bij Jochem.
Zo, dat was dat. Had ik me daar toch even het leven gered van de gelauwerde crème de la crap.
Ik stond doodgemoedereerd van mijn cola te drinken toen ineens Anton Geesink De Plak binnenkwam. 'Hee, Anton' riep ik vlug. Er ging een siddering door de bokswereld. Ik lachte vriendelijk tegen de schare kampioenen.
'Psst' siste Jochem tegen me, 'dat is Frank Boeijen.'
'Oh, jammer' zei ik. Het zal me godverdomme eens meezitten.
Ik rekende de cola af en stak mijn hand op naar de bloemkooloren, met uitzondering dan van Holyfield, want die miste een stukje. Ze sprongen meteen in de verdedigende bokshouding.
'Heren' groette ik terug en weg was ik. Waaruit maar moge blijken dat ik daadwerkelijk ben wie ik ben.
En, de Plak was ook niet meer wat het was.
Patricia heb ik nooit meer gezien, een typisch geval van krijg de klere.
Kunst, jaja. Wat zal ik er van zeggen? Ik zal je nog eens wat vertellen. Vorig jaar werd mij door de directeur van de Kunstuitleen dringend verzocht om twee schilderijen, die in de expositieruimte van de uitleen ten toon gesteld werden terug te nemen omdat ze enorme aanstoot gaven. Het was een werk bestaande uit twee schilderijen die met een zware ketting aan elkaar vastgeketend waren. Twee naakten, een man en een vrouw in confronterende haat-liefde poses ten opzichte van elkaar, ieder in een eigen schilderij maar met dezelfde achtergrond, eenzelfde agressieve wereld. Titel: Mensheid.
Recht voor z’n raap.
De bezoekers waren woest en spraken er schande van, zei hij. Op zich deed me dat vrij weinig. Al geef ik toe dat ik het prachtig vond het podium gehaald te hebben in de moderne Entartete Kunst. Wel ging het ten koste van twee werken minder in de uitleen, maar dat was makkelijk oplosbaar. Maar al die opschudding was te kostelijk. Dat een kunstwerk uit een expositie moet worden teruggenomen is vandaag de dag onvertoond. Het probleem was volgens de directeur en de

suppoosten van de uitleen dat het publiek direct zag waar het om ging.
‘Harry, het is een goed werk, als het nou abstract was geweest dan hadden ze het mooi gevonden’ vond de directeur.
‘Ja, dan hadden ze hun wijsgerige interpretaties los kunnen laten op hun familie, kennissen, boeren, burgers en buitenlui. Dan had het werk hun het genoegen van urenlange kletsverhalen opgeleverd’ gaf ik toe. Dit werk kwam te dichtbij; de mens is niet bij machte om aan te zien hoe de mens is. Dat zal het zijn.
Ik heb het werk teruggehaald. Het heeft geen nut en geen zin om een strijd aan te gaan om je kunst te verdedigen. Dzjiezus nog aan toe! Mijn punt was toch al gemaakt. Ze waren geëxposeerd, ze zijn gezien. En, het verhaal ervan is bekend, niet in de laatste plaats omdat ik het er nu over heb. Er zijn heden ten dage weinig kunstenaars die goed werk moeten terugnemen omdat er zulke aanstoot genomen wordt aan de voorstelling.
‘Tja’ zei de directeur van de uitleen, ‘je moet het maar zo zien Harry, tegenwoordig wordt alle kunst goed gevonden, omdat niemand er een hol van snapt en iedereen er straffeloos zijn lulverhaal over kan verkondigen. Jouw werk snapten ze, je was te duidelijk.’
Ja hoor.
Eerlijk gezegd, vind ik het jammer dat niet bij meer mensen de nekharen overeind komen en dat zich een ijzige woede van hen meester maakt. Maar goed, dan moeten ze het zelf maar weten.
De directeur zei ook nog dat het best zo zou kunnen zijn dat de mensen denken dat ik wel een heel verwrongen beeld heb van de mens, van hun dus, en komt het niet in hun op om er zichzelf in te zien. Ze kunnen het gewoon niet. Ze verdringen het, maar willen er toch iets van vinden en gooien alles door mekaar: Barbertje moet hangen, aan de grote klok bij voorkeur. En of ik wilde hangen?
‘Als ik dit schilderij niet gemaakt had’ liet ik hem weten, ‘dan zou ik net als ‘de mensen’ zijn. Maar ik heb het wel gemaakt en ik ben dus niet als zij.’
Enfin, ik had er vrede mee. Ik heb de schilderijen ontkoppeld, de mensheid uit elkaar gehaald, van elkaar bevrijd zeg maar, het doek

met gesso wit overgeschilderd en er twee stillevens met goudkleurige roosjes van gemaakt. Ze zijn nu voor duizend-en-en-nacht, zo heb ik als uitleentermijn bedongen, uitgehuurd aan het Instituut voor Blinden en Slechtzienden. Recht in de roos, zeg maar.
Kunst heeft vele gezichten, zo zou je het kunnen samenvatten. Ook mooie gezichten. Een schilderij waard, of een foto, of een gedicht, een verhaal, een boek, een lied, een lach.
Niet dat het daarom gemakkelijk is. Verre van.
In de kunstcommissie hadden ook twee vrouwelijke leden plaats, Bea en Emma, samen bijna meer dan de helft van de zes leden tellende commissie, als je afgaat op hun inbreng. Emma was uitermate beeldschoon en toen me een keer opviel hoe het blonde haar oplichtte in het zonlicht dat door de ruit viel en prachtig componeerde met die grijzige trui met fel gekleurde blokjes, alle kleuren van de regenboog, zei ik aan Emma dat daar een mooi portret van te schilderen was door een niet nader te noemen kunstenaar. In mijn hoofd had ik al duidelijk dat ze het aan haar moeder zou geven en dat die daar aangenaam aangedaan mee zou zijn. Zo'n schilderij zou het worden. Ze bloosde en zo had ik al genoeg gezien. Emma vertelde het aan Bea, het andere vrouwelijk lid van de kunstcommissie. Toen brak de pleuris uit in de commissie. Bea wilde ook geschilderd worden. Aan de bar bij café De Nattigheid vertelde Bea me dat Emma van die rare moedervlekken had op haar tieten. Daar keek ik van op. Emma liep sedert mijn verbale schets van haar potentiële portret in mijn buurt steevast te koop met een diepe frontale inkijk. De commissieleden gingen na de vergadering nogal eens naar wat hun stamkroeg was, De Nattigheid. Dat kwam zo: ik had daar een ontsteking opgelopen in mijn mond, omdat een whiskyglas brak toen ik het aan mijn mond zette. Mond desinfecterend spul Perio-Aid gehaald om de ontsteking te bestrijden. De kroeg schaamde zich kapot en vroeg naamsverandering aan. Logisch. Die Perio-Aid is nu alweer drie jaar over de geldigheidsduur heen. Eerst wou ik het weggooien maar ik bedacht net op tijd dat het altijd nog te gebruiken is als gootsteenontstopper, of wellicht in geval van het opgeblazen gevoel als je je buik volgevreten hebt. Maar ik dwaal af. Waar het om gaat is

dat toen de commissie zonder mij, want geen zin in een volgende ontsteking, dus weer eens naar De Nattigheid ging voor de nabespreking, Bea net als ik niet meeging en zomaar naar de wc verdween en terugkwam zonder beha aan. Ik zag geen enkele moedervlek.
Op een willekeurige andere dag had Emma nieuwe kleren gekocht. Ik moest goed kijken of zij het was of een lid van het junioren basketbalteam. Keileuk, dat ze gewoonweg, ik zeg niet domweg!, koos voor wat ze zelf wil. Bea vond het geen gezicht. ‘Ze ziet eruit als een puberjongetje’ beweerde ze. ‘Bovendien’ zei ze, ‘moet je dit hier zien.’ Ze hield me de Nota Openbare Ruimte onder ogen en wees me op de datum. Ik zag dat de nota al twee maanden geleden met het advies van de kunstcommissie doorgestuurd had moeten worden aan burgemeester en wethouders. ‘Waar komt dat vandaan?’ wilde ik weten. Bea wees naar het postvak van Emma. ‘Uit haar postvak.’ Ze keek me aan met de blik van een derdegraads verhoortoestel. Ik knipoogde terug en stelde voor de nota alsnog door te sturen. Ze schudde haar bovenlichaam. Of dat ja dan wel nee moest betekenen kon ik zo gauw niet uitmaken. Het was goed dat de knoopjes van haar blouse losgeknoopt waren; wie weet waren ze eraf gesprongen. Niet dat dat indruk op me maakte. Dus zei Bea: ‘Ik ga even een lange broek aandoen.’
‘Hoe lang?’ vroeg ik want ik stel er belang in vooraf te weten hoe lang de broek is. Ze kunnen wel van alles beloven.
‘Even’ zei ze. ‘Ik ben zo terug.’
Godnondeju, ze zullen je ooit wél eens snappen, zeg.
Kunst heeft, laat ik het daar op houden, zo haar onvermoede gezichten: fraude, diefstal, achterklap, plagiaat, valse rivaliteit. Vandaar dat het woord vrouwelijk is gemaakt, want dat kunst vanzelf vrouwelijk is geworden is onvoorstelbaar.
Kunst is wat mensen zelf niet bedacht of voor mekaar krijgen. Knap vinden ze het dan, dan heet het kunst. Terwijl dat niet meer is dan kunde. De sloddervos Pollock, die agressief kunst bedrijft met zijn geklieder, omdat hij de vrijheid niet aan kon, is dat kunst? Of Rothko, met zijn depressief werk omdat ie ook de vrijheid niet aan kon. Is dat

kunst? Niet eens kunde, niet meer dan rondspoken in je eigen besef dat kunst niet bestaat. Of Rietveld; lijntjes omdat dat nog niet eerder gedaan is? Mijn werk? Omdat het uit mijn wezen komt? Of is dat wezenloos?
Maar ik schilder graag. Waar moet ik over klagen?
Ik denk dan aan Amber, het meisje voor wie mijn aforisme *Ik zal altijd bij je zijn, maar niet bij je blijven* de tragiek van het verlies van haar moeder omtoverde tot levenstocht. Wie zegt dat kunst wezenloos is?
Ze wilde schilderles van me. Om haar verdriet te kunnen uiten in mooie beelden uit het hart. ‘Ach, Amber’ zei ik, ‘daar heb je kunst niet voor nodig. Het brengt je op een dwaalspoor. Jij hebt niks aan de kennis van perspectief, kleurenleer, de wetenschap van compositie, de ambachtelijke kunde van verf mengen en het begrijpen van de kracht van beeldtaal, het beheersen van trompe l'oeil.’
Amber staarde in het oneindige toen ik het zei. Het sneed door mijn ziel. Het moest voelen als het instorten van de uitweg uit het verdriet en ik was degene die de redding afwees.
‘Niet schilderen Amber, praten! Je moet leren praten. Leren inzien wat je denkt en hoe je je dat eigen maakt zodat je ermee kunt doen wat je moet doen. Dat je begrijpt wat jij moet doen. Leer praten met jezelf en als je wilt met een ander, maar eerst met jezelf. Schilderen helpt je niet verder, tenzij je het gebruikt als wandelen.‘
Amber's ogen lichtten op. Ze zag de uitweg.
Ja, ze was een leuk meisje. Zestien, de bloesem van het mens-zijn. Abrupt ontrukt aan het kind zijn door de dood van haar moeder. Amber heeft één schilderij gemaakt, opgedragen aan haar moeder. Ze maakte er een kopie van voor mij, die ze kwam brengen toen ik zelf exposeerde. ‘Kijk eens’ zei ze trots, ‘ik heb er je tekst op geschilderd: *Ik zal altijd bij je zijn, maar niet bij je blijven.*
Wie zegt dat kunst dood is?
Amber is veel ouder geworden, al bijna zeventien en ze heeft haar verdriet overwonnen. Ze zegt dat ze goed met zichzelf in gesprek komt en dat ze samen de hele wereld aankunnen.
Taal is alles. Mits het goed gehanteerd wordt. Anders laat maar. Van onbegrijpelijk gebrabbel word ik hoorndol. En het komt te vaak voor.

Ik heb al een lui oor en toen ik een paar maanden geleden bij het begin van de paasvakantie een oud collega-kunstenaar, de alom onbekende Gijs Trooster trof in De Boeken, zoals die ballentent maar blijft heten, bleef die kerel maar geluid uitstoten als ware het gistende uitwerpselen. Het stemgeluid was goed te horen, helaas, maar ik kon niet uitmaken of het taal moest voorstellen of dat het loos gemurmel was. Welke taal had dit in godsnaam moeten zijn? Er is in gods naam wel meer onzin uitgekraamd, maar zulke taal tref je niet eens aan bij bonobo’s, die ladderzat zijn van rottende vruchten.
Ik lachte hem guitig toe. Wat moest ik anders? Ik gokte dat ie een lollig bedoelde mop verteld had en de clou van de grap net had geopenbaard.
Trooster keek me vanonder fronsende wenkbrauwen met een onderzoekend kunstenaarsoog aan. Klaarblijkelijk vermoedde hij dat er - bij mij natuurlijk - iets niet goed gegaan was in de communicatie. Wat dat betreft keek hij door me heen alsof ik de onzichtbare man ben, wat ik natuurlijk niet kan zijn. Een transparante man, dat zou kunnen: de doorzichtige. Laat dat nou net de titel van mijn nieuwe boek worden. Hmmm, vanwege deze context toch maar niet. Daarom niet getreurd, de hoeveelheid niet bestaande titels is groot zat.
Nou, dat die communicatie niet best was dat wist ik wel zeker. Praat dan alsof het taal is, man. Doe wat moeite als je iets tegen mij wilt zeggen. Ik ga mijn tijd niet verdoen met zoeken naar mogelijk bedoelde woorden in een doolhof van atonale klanken. Ik kan mijn tijd wel beter gebruiken. Voor... eh... voor in de zon liggen wachten op het nachtelijk struinen. Het is trouwens erg jammer dat je 's nachts niet in de zon kunt liggen, lekker in het duister en toch bruin worden in weldadige zonnestraaltjes.
Op de TV naast de WC-deur was de paus inmiddels aan zijn jaarlijkse Paastoespraak begonnen; dat moest een herhaling zijn, want het was pas Goede Vrijdag. Een herhaling van welk jaar? Dat werd er weer niet bij gezegd, wel was het dezelfde paus als vorig jaar en het jaar daarvoor, en in 1956. We keken beiden naar het beeldscherm.
‘Ik versta er geen zak van’ zei Trooster.
‘Dat bedoel ik dus, met dat… taalgebruik.’

‘Ohra et labora…, o no, scusami, intendo: ora et labora...’ zei de paus.
‘Wat zegt ie?’ vroeg Trooster. Hij sprak geen Grieks, wat je niemand kwalijk kunt nemen. Sedert dat kolonelsregime daar telt dat hele Griekse land niet meer mee. Of het moet zijn als Guinness recordhouder in het vroegtijdig met pensioen sturen. Vroeger betekende het nog iets, maar als je weet dat ze toen al oorlogen moesten proberen te winnen door als een idioot 40 km hard te lopen, dan moet je die betekenis ook niet overschatten. Verder zaten ze ook maar gifbekers uit te delen aan de wijzen, waardoor er heden ten dage geen wijzen meer uit het Oosten komen. Het spreekwoord is al eeuwen achterhaald. Over taal gesproken…
'Dat is Soemerisch, Gijs' zei ik, ‘dat wil zoveel zeggen als 'eens een dief, altijd een dief'.
'Leren ze dat op het seminarie?’
'Ik denk het, het belangrijke van Soemerisch is dat het op geeneen andere taal lijkt. En omdat het enorm belangrijk is dat je veel zegt wat vooral *niet* verstaan wordt, zodat je nergens op te pakken bent en toch steeds aan het woord bent, is Soemerisch onontbeerlijk. Daarom was het meteen al core business op seminaries, waar homo's opgehokt werden om geïnsemineerd te worden. Tegenwoordig is het een beetje anders, dat wel.

Ik begon met te vertellen dat ik voor kinderen alles overheb. Ik zal ze leren schilderen. Ze vertellen over kunst. Samen met de hele bups een groot schilderij maken. Dat pakt heel verrassend uit. Ouders, die argeloos de school binnenkomen denken eerst dat het schilderij in de centrale hal een Karel Appel is of een reproductie daarvan.
‘Dat kan ons kleine Pietje ook’ zeggen ze dan. ‘Sterker nog’ zeik ik terug, ‘het *is* van kleine Pietje.’
Ik heb vaak tekeningen en schilderijtjes gezien van kinderen die nauwelijks zes jaar zijn, die me verbazen. Ik zie ze bezig en zie dingen gebeuren die *ik* niet kon zien. Als ik dan lach worden ze nijdig en moet ik hun argwaan verdrijven met de uitleg dat het bijzonder is wat ze maken en dat ik niet lach omdat het niet goed is. Als ik dan mijn eigen werk laat zien zijn ze tevreden. Dan weten ze dat zij dat ook kunnen.

Wat bij mij dan weer enige argwaan oproept, ten aanzien van mijn eigen werk dan. Maar dan bedenk ik dat het in half Europa hangt en voor bedragen die me rijk gemaakt hebben, wat wil zeggen: die me een rijk gevoel geven.
Ik zal de kinderen ook vertellen dat oorlog geen avontuur is. Serieus. Dat het mensen doodmaakt. Ik geloof niet dat dat indruk op ze maakt. Dood zegt ze niks. Ze leven in oneindigheid, zonder begrip van tijd. Sjonge, wat ik allemaal van ze kan leren. Wat ik ook leerde is dat ik ze niet teveel moet leren. Ik wil me niet schuldig maken aan het afleren van wat ze allang weten. Dan laat ik het aan henzelf over om er later anders over te gaan denken, dat ze leren van zichzelf.
Het is een mooie dimensie: kinderen. Of kindertijd, als je wil. Opa kan piraat zijn en oorlog voeren al is ie al een paar keer doodgeschoten aan zijn pink, of heeft ie de vijanden met messen neergeschoten. Alles kan. Als ik ze vraag om een paar flesjes bier voor me te gaan kopen, vragen ze: ‘Bij Albert Heineken?’ Een kwestie van opvoeding. Kom daar nog maar eens om.
Het schiet me dan ook regelmatig te binnen dat ik ook ooit kind was. Er zijn er die volhouden dat dat nog zo is. Wijze mensen zijn dat. ‘Weet jij hoe laat het is als het half tien is?’ vraag ik de kinderen. Degenen, die klok kunnen kijken, zeggen: ‘Ja.’
‘Dan is het goed’ zeg ik dan.
Ik zeg dan tegen die kinderen: ‘Weet je hoe laat *ik* het vond toen ik zo oud was als jullie nu?’ Dat weten ze niet. ‘Ik dacht: als het half tien is, dan is het vijf uur.’ Dan zie ik hun hersens werken, het staat op hun gezicht te lezen. Vervolgens beginnen ze te lachen. Alles kan.
Je kunt ze vragen: wat is de mooiste dag van je leven. Ze weten het niet. Niet dat ze het zich niet zouden kunnen herinneren. Ze weten het echt niet. Alle dagen zijn mooi. Dan vragen ze aan mij: ‘Opa, wat is de mooiste dag van jouw leven?’
Ik kom dan eerlijk gezegd niet verder dan: ‘Eh… dat is wel lang geleden, ja…’ Met dat antwoord zijn ze ontevreden. Ik geef toe dat dat welbeschouwd geen antwoord is voor een kleinkind, voor elk kind eigenlijk. Als je doordenkt weet je dat ze willen horen ‘de dag dat jij geboren werd’ of desnoods ‘toen jij één jaar werd’ of ‘toen je twee

jaar werd' of drie of vier of twaalf. Inderdaad, het zijn allemaal prachtige dagen, maar niet de mooiste van mijn leven. Maar wat wel de mooiste dag was ga ik die kleine clowns niet aan hun petieterige neus hangen. Voor je het weet gaan ze het rondbazuinen en staat de hele wereld in woedende verontwaardiging op de stoep om tekst en uitleg op te eisen. Bovendien zou ik het niet weten.
Ik haast me om er aan toe te voegen: 'Ik denk dat de mooiste dag nog komt.' Dan vinden ze het goed.
Een kwestie van savoir faire, nee, van savoir vivre. Dat is kunst.
Ik zal ze leren denken, dan kunnen ze zelf leren. Dat denk ik.
Maar ik dwaal af.
Het is me wat met die kunst. Boeken zijn erover vol te schrijven, wat dan ook overvloedig gebeurd is. De wet van Murphy.
Ik heb er ook maar een hoofdstuk aan gewijd, die tien bladzijden zijn het me wel waard, zolang het maar over kinderen gaat.

De Groene Bosschenaar

‘Het zal je kind maar wezen…’ Plotsklaps zong ik het zacht voor me heen en dacht evenzo plots: wie zou ik daar mee bedoelen? Ik had geen kinderen, maar als ik ze had, een zoon of dochter of zo, dan moesten ze op mij lijken. Ik keek naar de voorbijgangers, zonder ze aan te kijken. Dat mijn nageslacht liever niet leek op die haastelingen. In feite zong ik over mezelf, het zal je kind maar wezen, of juist niet? Ik stond zomaar wat in de etalage te koekeloeren van boekhandel Schel, waar de recente editie van De Groene Bosschenaar open en bloot te kijk lag met mijn bijdrage: een column over de postmoderne globetrottels van heden ten dage. Een kille druilnacht in de Vughterstraat, en verderop ook al.
Gisteren was het ook zo. Een dag die een nog naargeestigere song opriep. ‘Krijg toch allemaal de klere’, of in ieder geval de hoofdredacteur van De Groene Bosschenaar, het weekblad dat kortweg De Groene genoemd werd. Niet te verwarren met dat kutblaadje uit 020, als je het al zou kunnen verwarren.
De nitwit met zijn doelenbomen had me die ochtend ontboden. Wat ’n zeikerd, zo'n doelenboom is ook alleen maar geschikt om productloze managers aan op te knopen. De secretaresse, zo eentje die Viagra niet overbodig maakt, had gebeld dat de hoofdredacteur, ik was zijn naam kwijt, mij wenste te spreken. ‘Dat is goed’ had ik gezegd. Het was er die ochtend niet van gekomen. Wie het er nu te druk voor had gehad wegens dringende werkzaamheden was voor mij geen vraag. Ik, ikzelf dus. Ik, die tijdig de kopij had aan te leveren voor de nieuwe editie van het weekblad. Voor een nieuwe editie waren slechts vijf dagen beschikbaar om over n’importe welk onderwerp een inhoudelijk artikel op te stellen. Normaal nooit een probleem om het tijdig af te ronden, mits de hoofdredacteur de zaak niet ophield. Gisteren was het dus weer eens raak geweest. Zo’n uitnodiging tot

gesprek betekende weer gezeik. Gisteren kwam dat bijzonder ongelegen. Er was een langdurige storing op Teletekst. Teletekst was mijn ultieme bron van nieuwe nieuwsfeiten. Maar dat hing ik natuurlijk niet aan de grote klok, anders kon iedereen het.
Eind van de werkdag belde die secretaresse himself mij. Ik herkende het nummer op het display van mijn telefoon. Vanzelfsprekend had ik meteen mijn jas aangetrokken en was naar huis vertrokken. Sorry, ik was net weg. Krijg toch allemaal de klere.
Hoe het bestaat weet je niet, maar vandaag was het beter, dat begon al met het weer.
'Niemand laat zijn eigen kind alleen'. Ik wilde het hardop zingen, maar bezon me bijtijds. 'Het zal je kind maar wezen…' First things first, eerst moet het kind er zijn, anders kan je het niet alleen laten, dus even geduld betrachten. Gisteren had ik de voorbijgangers niet aangekeken. Je moet niet met depressiviteit besmet worden. Vandaag nam ik ze wel in aanschouw. Dat is het voordeel van een nieuwe dag, als die niet ook weer druilerig is. Ik beoordeelde de gemoedstoestand van de langs snellende medemens. Soms was er een jonge vrouw die me vertederd aankeek, dan was ze nog jong van hart, dan verscheen er een glimlach op haar gezicht en dan lach ik terug. Ik zal toch eens nadenken of ik dat dan ook meen. Vertederde blikken waren er ook van oude vrouwen, die rust en vrede in hun ogen hadden, bereikt door alle ellende van hun verstreken leven achter zich te laten. Of ze waren het vergeten, gered door nader sluipende dementie. Tevreden blikken. Daar hou ik van. Bij mannen bemerk ik doorgaans slechts verteerde blikken. Anonieme schimmen, cyclopen met een gefixeerde blik op het doel. Soepblikken zijn er een lust voor het oog bij. Ik had nooit een doel. Het leven is één onafzienbare zee van mogelijkheden en kansen, waar je met vruchtwater en al ingegooid wordt. Zwemmen wordt dan de opdracht, naar je doel, naar je bestemming, hoewel geen hond weet waar die zou kunnen uithangen. Van lieverlee had ik ingezien dat je geen bestemming hoeft te hebben en daarom had ik hem ook niet. Geen doel. Ik hield het bij watertrappelen. Om me heen zag ik anderen spartelen, amechtig met de armen in het water slaan, kopje ondergaan, proestend weer boven komen, of ijlings terug

zwemmen naar de kust. Sommigen kwamen niet meer boven. Dan trappelde ik lustig door, voelde me vrij, nam de wereld om me heen in me op en dreef mee op de golven. De vrijheid had ik ermee veroverd, zeker. Vrij, maar vrijheid is niet makkelijk. Het bleek ontegenzeggelijk moeilijker dan het naleven van verplichtingen, wat nooit meer werd dan náleven, niet echt leven. Vergelijk het met nadoen, wat ook niet echt doen is. Vrij, niemand die je zegt wat moet. Ik schud die ongein altijd nijdig van me af. Ik dreef in de onnoemelijke zee. Watertrappelen blijkt trouwens ook wel vermoeiend, als je het je leven lang doet. Dat is niet goed, vond ik. Gaandeweg had ik geleerd te drijven. Af en toe trappelen voor de nodige lichaamsbeweging. Het is goed zo, de zee was niet gevaarlijk, geen bedreiging. Ik zag de een en de ander zwoegen, hielp er eentje overdrachtelijk terug naar de kust en een ander het hoofd boven water te krijgen, stoeide soms met eentje, dook eens onder een ander door of zwom even mee. Voor de lol. Ik dreef wat af, zo in de loop der jaren.

Vandaag moest ik dus bij de hoofdredacteur komen. Een goede dag voor geneuzel was het. En vooral om maar eens een eind te maken aan de eindeloze cyclus van op-gesprek-komen. Ik had ’s ochtends mijn oude koppelriem met de oversized pistooltas omgegord. Zo zou ik de kamer van de lulhannes binnengaan en zo ging ik de kamer binnen.
Harry Koemans, zoals de hoofdredacteur in feite heette, niet dat ik het me herinnerde maar het stond op zijn kamerdeur, deed alsof hij mijn gevechtsuitrusting niet opmerkte. Maar ik zag zijn oogleden verstrakken, of trillen, of allebei, dat weet ik niet meer zo goed. Zo, die zit, dacht ik, dat weet ik nog wel.
‘Harry van der Ven’ zei Koemans, ‘dit is weer helemaal niks.’ Hij smeet mijn artikel met een smak op tafel. ‘Weer niks!’
‘Ik zal eens even gaan zitten’ zei ik, ‘even mijn holster opzij schuiven, dat drukt nogal tegen mijn dinges bij het zitten. Dan doet ie pijn, en dan is er dus meteen sprake van pijn over een groot oppervlak, veel pijn, en al kan ik veel pijn hebben, opzij schuiven is logischer.’ Ik viel

neer in de stoel tegenover het bureau en nam het artikel op. Een vette rode streep, door de titel al, knalde in mijn oog.
'Wat is d'r mis mee?'
'Lees het.'
VERDACHTE SERIEMOORDENAAR NOG MAAR TWEE WEKEN VAST.
'Gelukt' zei ik.
'Wat is dat voor een dilettantisch taalgebruik, verdomme! Moordenaar nog maar twee weken vast? Komt ie over twee weken vrij? Is dat nieuws, godverdomme, er zijn alleen al duizenden Marokkanen die nog maar twee weken vast zitten.
'Klopt' zei ik rustig, 'maar daar gaat het niet om. Lees het!'
De chef begon te lezen. Frappant, als ik het niet dacht, meteen met vet rood gaan strepen, maar van de inhoud nul benul, de lul. Niet gelezen. 'Mijn onderzoek leverde voldoende materiaal uit de eerste hand op om de lezer te informeren. Lees het! Sodeju.'
Koemans probeerde te lezen.
'Je kunt het!' zei ik wijzend op mijn commentaar in de tekst, mijn cursief handschrift.
De verdachte heeft nog niet bekend en de rechter oordeelde dat hij (de verdachte, red.) dan nog maar twee weken vastgezet moest worden.
Het is een raadsel waarom zo'n klootzak niet stante pede wordt afgemaakt. Dat verdient een diepgaande analyse van de achtergrond, zodat de voorgrond beter te interpreteren is. Zoals op het toneel waar een boswachter tegen de achtergrond van een zeeschap zijn ding doet. Dat vraagt om een toelichting. Boeiend. Maar nee hoor, niet afmaken, maar op bevel van de rechter africhten… proberen af te richten. Ja, alsof dat succes heeft. Daβ wir nicht lachen.
Koemans staarde me met opengevallen mond aan. Slecht gebit, zag ik, te lamlendig om zijn tanden te poetsen.
'Het is dus nog niet verloren, dat is de grote boodschap' verklaarde ik. 'Wellicht wordt de rotzak later toch nog onder de groene zoden gedumpt.' Groen, groen, groen, zong ik in gedachte.
'Hansworst'. Koemans' stem trilde. 'Dit imbeciel gelul kunnen we missen als kiespijn. Dat gaan we godklere niet plaatsen.'

‘Kiespijn is niet fijn.’ Ik trok opzichtig aan mijn pistooltas. ‘Maar er zijn ergere dingen.’ Koemans slikte.
‘Dit is niet het eerste misbaksel, Van der Ven.’ Koemans trok de bovenste la van zijn oversized bureau open en haalde een pakket A4-tjes tevoorschijn, en nog een. Wit papier, gebundeld met elastiek. Ik keek ernaar; door het overvloedige rood heen kon ik nog net mijn handschrift onderscheiden.
Tergend trok Koemans het elastiek van de stapel, leunde achterover en begon met rood aanlopend gezicht voor te lezen.
MAN VAST NA DODELIJK ONGELUK.
Jezus Christus, zult u als lezer opmerken, het moet niet gekker worden. Wie gaat een man vastzetten na een dodelijk ongeluk? Waar? In een lijkenhuis?
‘Wat is dit, man?’
‘Meneer’ zei ik, ‘lees het. Misschien was het wel moord in levenden lijve. Of iets anders.’
Koemans greep woedend het volgende blad.
BOA’S TREFFEN 40 COBRA’S AAN IN STADSPARK.
‘Als mensen dit lezen schrikken ze zich kapot. Geen hond die nog in het park komt schijten. Hoe leg ik dat uit aan de burgemeester? Wie kan de email beantwoorden, hè? Hè? Wie kan de email beantwoorden?’
Dat wist ik dus, en omdat ik me niet liet inpalmen door de nijd van de man, zei ik vriendelijk: ‘Sergio Herman, zou ik zeggen. Sergio Herman kan de email beantwoorden.’
‘Sakkerju. Hier:
BEJAARDE VROUW KOMT OM DOOR NOODWEER HOLLAND.
‘Begin niet weer te zeiken van “Lees het”, Van der Ven. Ik heb het gelezen. Er was geeneens onweer. Mijn God, wat een gelul. Hoe moet een normaal mens zulke wartaal ontrafelen. Hier:
Gisterenavond is een 89 jarige vrouw door messteken om het leven gekomen bij een worsteling met de bekende Britse pianist Julian Holland, beter bekend als Jools Holland. Ze viel Holland aan tijdens een concert toen hij "We'll meet again" inzette. Holland verklaarde uit noodweer te hebben gehandeld.

‘Ja, en?’
‘Ik ga dit met de directie bespreken.’
‘Dat heeft geen zin, het mens is al dood.’
Koemans liet zijn hoofd op zijn borst vallen. Hij zuchtte. Greep het volgende blad, keek er even op, bladerde door de stapel en trok er nog een aantal uit.
‘Hier, dit zootje, allemaal over de politie. Wat is de bedoeling van dat gelul? Ik krijg knallende ruzie met de hoofdcommissaris. Dat gaat de directie niet pikken.’
MAN MET KRUISBOOG ONDER SCHOT GEHOUDEN.
‘Ja’ ik schoot in de lach, nog even en die zou ontaarden in een slappe lach, ‘een straffe actie van die Tilburgse politie.’
Koemans draafde door. ‘Wat moeten de mensen wel denken, dat de politie in de Middeleeuwen leeft? Hier, het gaat maar door…’
OUDERS (17) VAN IN CONTAINER GEDUMPTE BABY OPGEPAKT.
‘Wat is daar mis mee?’ informeerde ik, het gezeik een beetje beu.
‘En wat is daar mis mee? Dat kan toch niet, man, onmogelijke verslaggeving. Niet de kop, idioot. Lees het. Lees verder.’
Ik pakte het blad uit de hand van Koemans en las:
Dzjiezus, zult u als lezer opmerken, je zult maar 17 van zulke ouders hebben. Allemaal opgepakt! De plaatselijke middenstand zal in een diepe crisis terecht komen door de inkomstenderving rond Vaderdag en Moederdag. En waar was de Kinderbescherming? Dat is de grote vraag die de samenleving bezig zal houden.
‘Het is een redactionele aantekening.’
Koemans greep het volgende artikel.
KROONGETUIGE SAMIR ERRAGHIB VOOR WONING NEERGESCHOTEN.
‘Alleen een kop, nul tekst in het artikel. Weer van dat nutteloze gebrekkige nieuws. Moeten we dát plaatsen? Waar zitten je hersens?’
‘Ik heb de politie verhoord, terzake’ zei ik. ‘Geven geen enkele informatie. Geen antwoorden. Welke woning, wiens woning? Van Famke Louise? Wie woont daar? Waarom heeft die niet ingegrepen, of een ander uit de buurt? Wat voor soort huis was dat dan wel, een doorzonwoning, een flat, een krot, een drive in? Huurhuis? Koopwoning? Achterstallig onderhoud? WOZ waarde? Onder water?

Geen antwoorden! Waarom mogen we dat niet weten? Als die woning onder water stond heeft de dader die Samir E. vast met een waterpistool omgelegd. Is daar onderzoek of tenminste navraag naar gedaan? Ben je gek. Als je geen informatie krijgt wordt het alleen een kop. Maar goed, dan geen artikel.’ Ik frommelde het artikel tot een prop en smeet die nijdig naar de prullenbak naast Koemans’ bureau. Mis. Sakkerju, om je te bescheuren.
In de reflectie in Koemans’ ogen zag ik dat een donkere blik in mijn ogen opdoemde. Aan mijn ogen mankeert niks, hoewel ik voor de wijskundige uitstraling ooit een bril aanschafte, maar iedereen heeft wel eens een zwak moment. Wiens blik zou niet verduisterd worden als je hier zit en als je gedachten dus afdwalen naar het leven, naar de wandeling van die ochtend? Hoe ik genietend van de vrijheid gewoon zingend op straat watertrappelde. Wie kan dat nog? Ha, en dan die twee jonge meisjes die naar me giechelden. ‘Hello darlings’ had ik dus gelachen. Ze hadden weer gegiecheld. En ik geglimlacht. ‘Nou zeg, jullie zijn ook vrolijke huppelfeetjes.’ Ze bekeken me met een mengelmoes van guitigheid, uitdaging en argwaan. ‘Ik?’ vroeg de een. ‘Me too?’ vroeg de ander. ‘Zekers, jullie zijn aardig op leeftijd, zeg maar.’ ‘We zijn pas zeventien hoor.’ ‘Ja, dat vind ik nou nog eens een aardige leeftijd.’ Ze hadden allebei wederom gegiecheld. Ik stak mijn hand op en iedereen vervolgde zijn weg. Ik stiefelde opgewekt rechtdoor naar kantoor en de meiden naar het stadspark. ‘Pas op voor de boa's’ zei ik vrolijk zwaaiend. Op de hoek draaide ik me om en zwaaide nogmaals. En bij de ingang van De Groene zwaaide ik weer al waren ze er niet meer.
Van ergens ver weg hoorde ik Koemans hijgerig blaten.
’Godverdomme nog aan toe, wat is dat voor commentaar!’ Het leek of Koemans wat geagiteerd raakte.
Leuke meisjes waren dat. Er zijn er wel meer natuurlijk: het Nederlands voetbalelftal, de hockeysters, onze schaatssters, de zeventienjarigen, de verpleegsters, de kassières of Chantal. Zolang het tenminste niet die van Janzen is; daar griezel ik van. Er zijn er zat. Als ik getrouwd zou willen zijn, dan graag met hun. Of, nee, met Anne-Marie. Die is pas leuk. Ik lachte. Nee, verbeterde de verslaggever in

mij me, niet ‘pas’ maar: ‘echt’! Die is *echt* leuk. Anders lijkt het net of ze het onlangs geworden is. Of is dat misschien ook zo? Nou, waarschijnlijk sinds ze mij kent, denk ik. Dat zou kunnen. Dan snijdt beide uitleg aan beide kanten. Anne-Marie, de oude jeugdliefde uit vervlogen tijden. Het was de ontdekking van de hemel geweest. Maar dat was toen. Voordat de ontdekking van de hel en bovenal het onophoudelijk getrut toesloegen. Ik was blij dat ik vandaag weer eens met haar afgesproken had.
Koemans werd een beetje luidruchtig. Daar heb ik een godsgruwelijk broertje aan dood; als ze het niet kunnen winnen met argumenten, beginnen ze hun onnozelheid te overschreeuwen.
Misschien moet ik haar ter trouwerij vragen, mijmerde ik. En uitnodigen voor onze bruiloft. Geen proeftijd, daar zal ze blij mee zijn. Het is tenslotte geen proefdier. Die hebben hun langste tijd gehad. Ik dacht na maar kon niet besluiten. Moest ik nu medelijden hebben met die dieren of blij voor ze zijn. Ja, Anne-Marie is echt nog eens leuk. Ha, ja, ‘nog eens…’ Grappig zeg, alsof ze twee keer leuk is.
‘Van der Ven! Hallo, ben je er nog?’
‘Zekers, nog wel.’
‘Zeg dat’ kraakte Koemans. ‘Ik draag je voor voor ontslag.’
Wat kan mij het verrekken, dacht ik. Wie is die lul nou helemaal? Kijk naar zijn eigen artikelen, ooit, vroeger. Niet best. Pulp Nonfiction. Alleen maar interviews met Eisenhower, Nixon, Koningin Emma, die Duitser Bernhard, als was ie Eva Jellinek himself.
‘Doe dat, meneer… eh…’ Ik keek op zijn polshorloge. Tijd om Anne-Marie te ontmoeten. ‘De tijd is om’ zei ik en stond op. Het gebouw verlaten was een fluitje van een cent.

‘Kleine jongen’ zong ik. Het weer was dus nog steeds goed. Mooi meegenomen, want de wandeling naar Anne-Marie legde gauw twintig minuten beslag op mijn vrijheid.
Anne-Marie kwam vermoeid door de draaideur van haar nog net niet universitaire hoofdkwartier het zonlicht in. Ze knipperde even met haar ogen. Dat vond ik bij haar altijd een erotische aanblik. Ik waag het erop, dacht ik.

Ik zwaaide en riep: ‘Hola! Anne-Marie! Hier moet je wezen.’
Haar hoofd draaide in mijn richting. Ze knipperde weer met de ogen en kwam op me toe gelopen.
‘Harry?’
‘Ja, precies. Ik kom je vragen met me te trouwen.’
‘Mij best.’ Ze maakte haar tas open en haalde een lijvige agenda tevoorschijn.
‘Wil je dan?’ Nu was ik toch wel heel erg lichtelijk verbaasd. ‘Met zo eentje als ik? Ik word binnenkort ontslagen.’
‘Leuk” zei Anne-Marie, ‘lekker, vrijheid!’
Oh ja, verdomd, vrijheid ja. Vrijheid, wat blijft ervan over met al dat getrouw? ‘Ja? Okee, ik zal er nog eens een nachtje over slapen. Doe je mee?’
‘Nee, ik slaap niet voor het huwelijk.’
Dat heb je nou met die bijdetijdse vrouwen. Anne-Marie wist waar ze over sprak. Homeopathisch psychologe bij de CliniClowns, dan heb je dat. Had alles allemaal al gezien en gehoord. Elke dag de hele dag tot onvoorstelbare hoogte de peilloze diepte in bij hedendaagse psychotische prietpraat over moeizame queesten, speurtochten en identiteitszoektochten van de moderne homo.
‘Waarom word je ontslagen?’
‘Ik ben te kritisch, denk ik, op een literaire manier, en te integer om de lezer om de tuin te leiden.’
Anne-Marie lachte.
‘Lach maar, jij hebt het maar makkelijk, ’s avond lekker op tijd thuis voor het avondeten.’
‘Jammer, ik dacht dat je het leuk vond bij De Groene.’
‘Ach, het is mijn favoriete weekblad om voor te werken. Je mag er bijna een week over doen, tot de volgende editie uitkomt. De Hitweek ook wel, maar die bestaat niet meer, en om nou steeds Hitweken te lezen van zestig jaar oud, mwhah, daar staat ook weinig nieuws in. Hoewel, in De Groene, staat ook nooit nieuws. Er bestaat geen nieuws. Het nieuws is sinds mensenheugenis hetzelfde, dood nieuws. Nieuw nieuws is er niet. Toch hou ik het bij De Groene. Om de koppen. Die schrijf ik zelf.’

‘En nu?’
‘Duitsers noemen dat Schlagzeilen, afgeleid van schlagers. Slagzinnen, vrij vertaald. Geen verkeerde omschrijving van koppen in de krant; hier verval je in koppensnellen. Tenzij Schlagzeilen is afgeleid van Schlacht, wat een veldslag is, dan vervallen ze weer in hun oude gewoonte. Maar daar ga ik niet vanuit, Duitsers hoef je niet meer serieus te nemen, sinds 1945. Alles ist vorbei.’ Ik haalde m’n rechterschouder op. Waarom eigenlijk, waarom niet de linker? Ik haalde ze allebei op. Waarom alle schouders? Meer heb je er niet, maar goed, van die koppen in De Groene, daar kikker ik werkelijk van op, niet dat andere gekwaak. ‘Wat zei je? Vroeg je iets?’
‘Weet ik niet meer, al zolang geleden.’
‘Maar de grote vraag is: en nu?’
‘Ga weg…’ mompelde Anne-Marie afwezig.
‘Dat zal wel moeten als ze me ontslaan. Als de directie me tenminste ook kwijt wil. Snap jij dat nou?’
‘Ja.’
‘Wat ja? Ja, wil je nou ineens met me trouwen?’
‘Nou, weet je, daar wil ik eigenlijk ook nog een nachtje over slapen.’ Ze stak haar agenda terug in de tas.
‘Dan hoor ik het nog wel. En nu… eerst maar eens afwachten wat meneer de directie wil.’

Er gingen drie dagen nutteloos voorbij, alsof ze ervoor gemaakt waren. Ik trad de directiekamer van De Groene Bosschenaar binnen. Deze keer had ik de van Chinese namaak Lego gebouwde Colt M1911 in mijn broekzak gestoken. Hij tekende goed af, moet ik zeggen. Een goede voorbereiding op directieaangelegenheden kun je best gewenst noemen. Koemans zat aan de lange palissander vergadertafel. Ik liep naar het raam en bekeek de buitenwereld. De buitenwereld trekt altijd, de perfecte tegenhanger of medespeler voor mijn binnenwereld.
Kijk aan, daar kwam ook de directeur de directiekamer binnen.
‘Ha Harry’ riep hij goedgemutst en stak zijn hand uit. Harry Koemans vloog uit zijn stoel en gooide schielijk zijn hand naar voren. Verdomd,

dat die Koemans ook Harry heet, verdomme. Het was me al vaker opgevallen dat de naam Harry aan tamelijk sukkelige individuen gekoppeld wordt, al voel ik me dan nooit persoonlijk aangesproken. Wezenbeek liep glimlachend op me af en schudde mij de hand. Voordat mijn hand de zijne raakte zat Koemans al te proberen voor zich uit te kijken. Na de korte handshake bleef ik nog even staan met mijn heup waar de Colt uit mijn broekzak piepte naar de tafel gericht.
‘Van der Ven’ zei de directeur, die inmiddels bemerkt had dat er meer hondjes waren die Harry heten. ‘Meneer Koemans heeft je voorgedragen voor ontslag.’
Nu het ijs gebroken was zei ik: ‘Hallo’ en ging ik naast Koemans tegenover de directeur zitten.
‘Ik wil jouw verhaal ook horen voor ik een beslissing neem.’
‘Okee.’ Ik sprak best wel minzaam, ‘het is altijd goed om mijn mening te vragen. Wat wilt u weten?’
Koemans begon op zijn gebruikelijke manier rood aan te lopen en zijn vingers te laten trillen.
De directeur, Jochem Wezenbeek, keek me doordringend maar niet onwelwillend aan. Doe maar, dacht ik, en ik keek gewoon terug. ‘Hij heeft klachten over je werk.’
‘Wie is die meneer Koemans?’ zei ik, bij wijze van grapje.
Met een twinkeling in zijn ogen zei de directeur: ‘Die zit naast je.’
‘Ja, dat zei hij al. Een man van zijn woord.’
‘Nou je het over het woord hebt’ vervolgde de directeur, ‘daar wringt de schoen, heb ik begrepen. Je redactionele werk schiet ernstig te kort. Ik heb het gelezen en ik vind ook dat er veel op aan te merken is.’
Als vanzelf tuitten mijn lippen zich zodat ik bijbehorend bedachtzaam knikte. Dan moet je bij Teletekst zijn, dacht ik.
‘Hoe kom je er nou bij om dat soort tekst te schrijven?‘
Ik bezon me op een pakkend antwoord, in lijn met het karakter van mijn gedachtegoed in mijn werk. Oppassen dat ik niet ga praten over Teletekst, het geheim van de smid, hield ik me voor.
‘De Groene heeft mij nodig. Hoe kunnen lezers anders al het andere manke gezever overleven. Kladderadatsch is al in 1944 verboden. In

het kader van het toen nakende Alles ist vorbei. Dzjiezus, wil De Groene nou op die voet verder. Als comic of zo?'
'Meneer Koemans?' Wezenbeek keek Koemans afwachtend aan.
'Meneer Wezenbeek, dat armzalige taalgestuntel en die dilettantische nieuwsgaring van Van der Ven, dat kan echt niet.'
Wezenbeek richtte zijn blik weer op mij.
'Wat heb je daar op te zeggen, Van der Ven?'
'Kut' zei ik.
De ogen van Wezenbeek begonnen gevaarlijk te glimmen onder de grijze directoriale wenkbrauwen. 'Verklaar je nader.' Ik zag dat hij zich moest inhouden om niet te gaan schreeuwen. Koemans werd lijkbleek. Hysterie heeft veel gezichten en blijkt dan toch nog best lollig te kunnen zijn.
'Mensen willen niet de godganse avond voor de tv hangen met quizvragen van het kaliber Electro Junior' legde ik uit. 'Als ze uit De Groene Bosschenaar willen citeren moeten ze daar succes mee boeken in de private sfeer en daarbuiten for that matter. Het interesseert ze niet waar het over gaat, of het waar is of niet, of het erg is of niet. Geen onnozele verhalen. Geen verhalen over wat geen nieuws is door reporters uit het jaar nul van de vorige eeuw. Ze willen lezersvermaak. Theo Koomen, Kees de Jongen, Lubach, Rutte. Terzake doende informatie. Zo van:
BIJ DE GROENE BOSSCHENAAR HEEFT VOOR DE DERDE KEER IEMAND ZELFMOORD GEPLEEGD.
Dan weet je in ieder geval zeker dat je dood bent.'
Stilte aan tafel. Stilte heeft vele gezichten.
'Dat is wat ik bedoel. Dat je er stil van wordt.' Ik duwde de Colt 1911, die bijna uit mijn broekzak begon te vallen, terug. In positie.
De stilte hield aan. Wezenbeek probeerde verwoed de gedachten te overzien die in zijn hoofd opkwamen. Koemans hield het bij het beven van de handen.
'Meneer Koemans, je kunt gaan' sprak Wezenbeek even later, strak van gezicht en toon.
Toen Koemans weg was ging Wezenbeek op gedempte toon verder. 'Dat is geen informatie waar het publiek op zit te wachten. Ik evenmin.

Beetje bedenkelijk. Maar ik snap je boodschap. Misschien is een eigen column iets voor je, iets waar we allebei wat aan hebben.’
‘En de lezers’ verbeterde ik. ‘Het gaat om de lezers. Mensen denken in één dimensie, alsof er geen andere zijn. Als ze stil zitten, denken ze dat ze niet bewegen. Omdat ze de snelheid niet voelen. Toch bewegen ze met ruim 2 miljoen kilometer per uur door de ruimte. Daar hebben ze geen notie van. Ze denken niet óók in een andere dimensie waar hetzelfde helemaal anders is. Je begrijpt het pas als je eveneens in andere dimensies denkt. Daarom moet de lezer steeds veranderen van denkpunt, gezichtspunt; om meer begrip te krijgen. Dat doet De Groene Bosschenaar.’
‘Juist. Ik wil je behouden, evenals de lezers. Ik moet er niet aan denken dat iemand van De Groene zou overstappen naar Teletekst. Met zulke…eh, openbaringen.’ Hij krabde met zijn vingers in de lucht bij het woord openbaringen en keek me sluw aan. ‘Wat denk je, is dat iets, kun je daar iets van maken?’
‘Hendig. Ik schut de aap zo uit mijn mouw.’
‘Wanneer kun je beginnen? Ben je nog met iets bezig dat afgerond moet worden?’
‘De editie van morgen.’
‘Is dat dringend?’
‘As always.’
‘Wat is dat dan?’ Wezenbeek wilde er kennelijk vaart achter hebben.
Ik noemde uit mijn hoofd de onderwerpen op waar ik mee bezig zou moeten gaan.
‘CHAUFFEURS GAAN MORGEN WEER NORMAAL RIJDEN.
Dat lijkt me op zich sterk, maar goed, ik maak het nieuws ook niet. Ik moet nog nadenken of ik het woordje ‘weer’ niet achterwege kan laten. Je vraagt je wel af of dit soort informatie eigenlijk niet eerder rijp is voor een dagblad. Waarom moet dat in een weekblad? Nou ja, wie baas is bakt koek van eigen deeg.’
Wezenbeek schudde zijn hoofd.
’Ik stel voor dat je dat maar laat zitten. Ik vind de column belangrijker. Kun je mij eind van de week een aantal thema’s of onderwerpen aanreiken?’

‘Net zo makkelijk’ zei ik. ‘Maar ik moet nu gaan. Anne-Marie wacht.’
Dat was natuurlijk niet waar, maar ik wilde haar deze ontwikkeling niet onthouden, ze moet het zelf maar onthouden: geen ontslag. Dus ik groette de directeur en ging mijns weegs, om te beginnen met een korte visite aan het toilet. Ik moest nodig poepen en daar reageer ik mij het liefst op af door een toilet op te zoeken. ‘Zeg, schat, je bent heel wat van plan dan’ neuriede ik.

‘Kleine jongen’ zong ik op weg naar de oude jeugdliefde. Het was nog geen schafttijd dus ging ik op een muurtje zitten dat de grens van het rokersgebied markeerde. Columnist, jawel! Ik verzin ze zo, eindelijk weg van Teletekst.
Daar kwam Anne-Marie eindelijk aangelopen met haar rustige tred. Alsof het er helemaal niet toe deed dat ik zojuist aan een nieuwe carrière was begonnen.
‘Hola’ riep ik. Ze hoorde me niet. ‘HOLA! Hier zit de columnist!’
Eindelijk, ze zag me. Maar ze liep wel erg langzaam op me af. Aflopende zaak.
‘Hola, Anne-Marie. Kom zitten.‘ Ik schoof wat op.
‘Van der Ven’ zei Anne-Marie.
‘Je raadt het al. Geen ontslag! Ik ben columnist bij De Groene geworden.’
Anne-Marie keek verrast op. ‘Dat is niet mis. Proficiat.’
‘Moet nog een proeve van bekwaamheid doen, met een paar thematische voorstellen.’
Anne-Marie’s gezicht betrok. Uitstel van executie, dacht ze.
‘Kan ik je daarbij helpen?’
‘Als jij eens wilt luisteren wat ik wil opdienen. Dat zou me helpen. Heb al wat embryo’s in mijn hoofd.’
‘Laat eens horen.’ Anne-Marie kwam dicht tegen me aan zitten.
Ik haalde diep adem. ‘Let op. Wat denk je van deze:
VERKOOP DUURZAAM VOEDSEL IN DE LIFT
en daar dan als redactioneel commentaar bij: *Alsof daar zoveel ruimte is voor boodschappenkarretjes.’*
Anne-Marie oogde teleurgesteld. Ik keek verbaasd op.

‘Niet?’
‘Dat is gewoon jouw bekende werk. Dat gaat niet lukken.’
Ik voelde een woede-uitbarsting aankomen, maar bedacht me. Mocht ik daaraan toegeven dan zat ik het komende half uur te luisteren naar zielkundig gepalaver, waar ik ook nog eens geen flikker tegenin kon brengen. Ze had weer eens gelijk.
‘Dan kan ik de columns wel op mijn buik schrijven.’
Anne-Marie schoot in een lach. ‘Dan leest geen mens het... mag ik hopen. Probeer het gewoon, zou ik zeggen, en als het weer niks wordt moet je het vergeten.’
‘Zoiets dan als een paginavullende kop boven een column over Q-koorts: Q-KOORTS. En dan het hele verhaal met alle vieze details.
Nee, toch maar niet, ik hou niet van vieze verhaaltjes.’
‘Wat zei je daar?’ vroeg Anne-Marie. Ze keek me daarbij aan alsof ze bang was dat ze meer tieten zou krijgen. Vrouwen zijn ondoorgrondelijk, vandaar misschien dat ze goddelijk zijn, hoewel de wegen van een echte god niet ondoorgrondelijk zijn maar gewoon de verkeerde kant uitgaan.
‘Laten we maar naar bed gaan.’ Ik zei het voor ik er erg in had. De vragende blik in haar ogen ging ineens alle perken te buiten.
‘Ik bedoel niet voor een vies verhaaltje, maar een…’
‘Nee.’
Anne-Marie legde haar hand op de mijne.
Wat moet je verder? Het vooruitzicht om de columnist te worden die het verschil maakt was in een vloek en een zucht in de lucht opgegaan. Een mirage, een fata morgana. Ik zou die columnist nooit zijn.
Ik kokhalsde. Op de eerste plaats vind ik kokhalzen op zich al een smerig woord als ik het zeggen mag, temeer omdat het op de derde plaats typisch Nederlands is, want in het buitenland kom je dit vulgaire woord niet tegen en op de tweede plaats kun je dan niet slapen.
‘En nu?’ vroeg ik dus om de stilte te overbruggen. De Groene was uit mijn hoofd verdwenen. Passé.
Ik greep de telefoon en belde met Wezenbeek. ‘Met mij’ maakte ik hem meteen duidelijk.

‘Zeg het dan maar’ antwoordde hij me. Dzjiezus, wat een welkom.
‘Wat schuift dat, die columns?’ vroeg ik.
‘Ik dacht iets van duizend per column. Twaalf per jaar.’
‘En hoeveel jaar? Is dat inclusief schrikkeljaar?’
‘Dat wil ik nog even overleggen met de board?’
‘Zeg, Wezenbeek, iets heel anders. Als ik het niet doe, wat schuift het dan?’
‘Ha’ riep Wezenbeek, ‘dat is me wel iets waard. Geen gevaar voor afbreukrisico en zo. Wat denk je van tweeduizend?’
‘Mij best. Het gaat niet om het geld tenslotte.’
‘Nee, mij ook niet.’
‘Mooi, Wezenbeek, goed om te horen. Alleen is het in dit geval dan geen gage of honorarium maar een afkoopsom, zwijggeld, dat is wel even iets anders. Dus we hebben het over tweeduizend briefjes van vijftig. Laat maar komen.’
‘Tweeduizend briefjes van vijftig?’ De stem van Wezenbeek klonk droog; slikken viel hem te moeilijk, hoorde ik.
‘Okee, als het zo moet, dan—‘
‘Nee, nee, okee, okee… Ik maak het over.’
‘Mijn dank is hartelijk, Wezenbeek. Weltruste.’
En zodoende hing ik op.
Waar was ik? Oh ja. ‘En nu?’
Anne-Marie kneep zachtjes in mijn hand.
‘Wachten op de volgende dag?’ vroeg ik hardop. ‘Wachten is niet leuk. Maar het voelt beter als je weet dat je er van afvalt… tot je een ons weegt. Ja, of je dat overleeft? That’s another cup of tea. Weet je, vroeger was er bij ons in de buurt een Engels buurmeisje dat ook Ti heette. Haar moeder speelde in het Engelse nationaal voetbalelftal, dat ooit won van het Letse elftal met 20-0, geheel tegen de verhoudingen in. Aldus de Letse Teletekst. Ti had ongelooflijk zwart haar, op het bruine af, een heel mooi meisje. Ik noemde haar Korea. Toen ze tot de jaren van verstand was gekomen besloot ze lesbisch te worden maar hoewel ze toch echt een prachtwijf was hield de jackpot steevast vol dat ze francofiel was. Jaja, Franse mannen die zich in Korea begeven, dass ich nicht lache. Tot overmaat van ramp kreeg ze

een letale legionellabesmetting, die ze nauwelijks overleefde. Zes weken in coma en nu nog loopt ze dagelijks de hond uit te laten. Haar vrouwtje doet dat niet, want, zegt die, dan had je me maar moeten trouwen. Zo gaat dat met die vrouwen, altijd maar niet trouwen als dat nodig is. Zeg Anne-Marie, weet je nou al of je met me wilt trouwen? Enfin, laten we niet afdwalen, daar kan ik niet tegen. De herinnering aan Ti is fragmentarisch maar sterk. Toch weet ik het niet zeker meer maar ik meen, afgaande op de grootte van mijn handen ten tijde van dat historisch fragment, dat de ene cup zeker 75A was en de andere dan dus 75 B was. Wie A zegt moet B zeggen, dat geldt ook voor meisjes aan het begin van de groei van hun leven. En dan was d'r hoofd wellicht 75C, de cup met de grote oren! Of was het 75 CC? Op die leeftijd, zeg. Dat scheelt een slok op een borrel. Maar ja, wist ik veel. Mijn ouders niet te na gesproken. Ouders doen hun best de kinderen rijp te maken voor de ellende van het leven. Zo werd ook mij de Woezel en Pip onder ogen gebracht. Op het moment dat zij daarvoor rijp achtten. Ken je dat, Woezel en Pip? Kregen meisjes die ook? Zestien was ik. Ik snapte niets van de leer van Woezel en Pip. Het enige dat ik ervan in de werkelijkheid van de straat ervoer was dat Ti zei dat ik haar Woezel mocht zien, als zij mijn Pip mocht zien. Want zestien. Dus dat mocht van mij. Maar er klopte geen moer van. Bedrog. En de eerste keer dat je zo met bedrog geconfronteerd wordt is traumatisch, je vergeet het je hele posttraumatische leven lang niet meer. In mijn Woezel en Pip zag die Woezel er heel anders uit en mijn Pip ook. Vreemd dat dat blad inmiddels ook nog eens antiquarische waarde heeft. En nu maar hopen dat mijn Pip dat ook ooit krijgt. Woezel en Pip waren vriendjes, zoveel had ik er wel van meegekregen. Die Woezel van Ti en Pip van mij zijn ook een tijdje boezemvrienden geweest.'

Anne-Marie liet een zucht. 'Naar bed gaan? Het is nog bijna dag. Je gaat veel te vroeg naar bed. Dan slaap je slecht door.'

'Wat?' Waar heeft dat mens het nu weer over? Ik keek Anne-Marie verstoord aan.

'We gaan niet naar bed.'

'Oh zo.' Ja, dat had ik voorgesteld. 'Wat is slecht? Wat is vroeg?'

Het is waar dat mijn slaappatroon belabberd is. Alleen weet ik werkelijk niet of ik er last van heb. Niet slapen, dan wil ik eruit. Met mijn gedachten 's nachts door straten zwerven, obscuur, stil en verlaten. Er komen mooie beelden op dan, herinneringen, gedachten, ideeën, verlangens. Inspiratie. Compensatie voor een onverklaarbaar gemis. ’s Nachts kom ik tot het inzicht dat het niet onverklaarbaar is. Het gemis is het besef dat je niet gedaan hebt wat ook mogelijk was om te doen. Maar wat je niet gedaan hebt omdat je nou eenmaal verkoos het andere te doen. Het niet gedane, het andere, zal ik altijd missen…
Ach, het is niet nieuw voor me. Het was altijd al zo. Ik zwierf diep in de nacht door Den Bosch, Vlissingen, Parijs, Edinburgh, New York, Porto, en nog wel een paar, en altijd met hetzelfde gevoel. Lege straten, mager verlicht, stil. The place to be, vind ik. Het zit in me. Ik genoot. Altijd is er rusteloosheid, die me ’s avonds of desnoods ’s nachts de deur uit jaagt. Om op de Puch rond te rijden en tot de ontdekking te komen dat ik me ineens ergens op een lege duistere weg tussen rijen bomen bevond, of ergens in de buurt van een godvergeten gat, soms in de stad. Later met de doorgeroeste Porsche 356 E. Om twee uur 's nachts of drie uur. Lege wereld, een wereld van rust en stilte, mijn wereld, op zoek naar de nacht. Ik wilde de nacht zien, maar het was altijd te donker. Ik ging nooit bij volle maan, je weet maar nooit. In die donkerte vond ik niet de nacht waar ik naar op zoek was. Ik dacht dat ik de nacht zocht maar ik zocht hem alleen maar op, om iets te vinden, *dát* te vinden. Wat dat was wist ik niet. Ik ervoer vrijheid, maar een gevuld met leegte. Een vrijheid die niet voelde als bevrijdend. Geen bevrediging, voldoening of verzadiging. Alleen gedachten waarvan ik geen weet meer heb.
De afgelopen nacht hing er weer die koele lucht in de lucht, net als in het voorjaar maar donkerder. In het voorjaar ruik je de verwachting. Er is iets veranderd, dacht ik. Ik wou het even tegen Anne-Marie zeggen, maar hield het voor me. Afgelopen nacht waren de verwachtingen overgegaan in verleden tijd. Dan ruik je verlangen. Een frisse ruimtelijke waas onder een ondoordringbare koepel van obsidiaan met af en toe een lichtpuntje, soms zwak soms fel. Er wordt

gezegd dat dat dierbaren zijn die door hun overlijden van mens tot een sterretje werden, maar ik zie het anders. Sterretjes zijn voor arme lui's Oud en Nieuw. Ik beschouw die lichtpuntjes als gaatjes in de koepel van zwart vulkaanglas en door die gaatjes prikt het licht van een verblindende hemel en die koepel is dus niet ondoordringbaar. Zo komen verwachting en verlangen bij elkaar en worden het eens. Die lucht riekt ook wel wat naar alleen zijn. Alleen, maar met mijn ik die mij uit een onuitputtelijke rijkdom kan uitleggen wie ik ben. Je geest als een toneel met wisselende coulissen, waar tragedies, blijspelen en kluchten zich afspelen. Drama's met goede en slechte spelers en ik in de hoofdrol, waarin ik betekenis krijg. Met instincten als souffleur. Verhalen die zich in onvoorspelbare complotten ontwikkelen tot een emotioneel genre. En het echte leven dan? zal men vragen. Ach ja, het echte leven… Zo is het echte leven. Ik voel me thuis in de tijdloze nacht, omdat mijn verlangen daar is.
Maar goed, voor een bedgenote is het strontvervelend als er een bedgenoot naast je alsmaar ligt te draaien als de Swing Mill. Dat realiseer ik me dondersgoed. Ik vond een aardige suggestie om het gedram over slecht slapen te doorbreken en zei: 'Ja, Anne-Marie, het is waardeloos dat mannen meteen na de daad in slaap vallen. Vind jij ook niet?'
Het mocht niet baten. Ze trapte er niet in.
'Te weinig slaap is niet gezond. Je conditie gaat achteruit, je bewustzijn verliest scherpte, je verstand takelt af, je ziet er afgeleefd uit…' begon ze de hele litanie op te sommen.
'Ja, en je moet steeds meer gezaag aanhoren.'
'Ja hoor, zoek het maar uit, Harry.'
Het zette me wel aan het denken, eventjes dan; je mag nooit vergeten dat je zelf ook eigenwijs bent. Er afgeleefd uitzien is geen bezigheid die eindeloos stand houdt, tenzij je rockster bent. Hoewel niet te versmaden. Vrouwen zien meteen de verdoolde eenling met de schoonheid van verborgen krachten in je, de mysterieuze Ontoegankelijke. Ze willen meteen het hoe en wat weten van het waarom, en de godinnelijke redder van je ziel worden. Daar wil je je wel voldoende voor afleven. Om er ook echt afgeleefd uit te zien is

niet makkelijk. En misschien ook nog eens vergeefs. Er zijn nu eenmaal vrouwen die juist op de blakende jongeman vallen, de blozend slanke goedzak. Snap jij het, dan snap ik het, misschien. Maar die komen op een koude kermis aan hun trekken. Zo zij het.
‘Hoe zou ik eruit zien als mijn vader net zo oud is als ik?’
‘Daar heb je het al, dat bedoel ik dus.’
‘Denk je dat ik dement word of zo?’
Weer die vragende blik. Terecht deze keer, want dementie is niet om mee te lachen.
‘Ach, wat is dement?’ Anne-Marie vertrok op ondoorgrondelijke wijze haar mondhoeken. Er zat ook iets sarcastisch in.
Lang hoefde ik er niet over na te denken, helemaal niet zelfs. ‘Denk je dat ik dat niet weet? Dement zijn is dat je verstrooid wordt voor je dood bent.’
Ze trok haar wenkbrauwerij hoog op. ‘In ieder geval word je dement voor je dood bent’ mompelde ze tamelijk betweterig.
‘Dzjiezus wat een opmerking, mijn verstand zakt ervan af.’
‘Dan ben je dood. Ik zei al: Slecht slapen, hè?’
‘Dus niet dement?’
Anne-Marie zuchtte. ‘Als je dood bent valt je verstand uit. Als je dement bent valt het uit en aan, knippert, zeg maar.’
‘Dan moet ik er niet aan denken dood te gaan. Maar de hele dag een kop als een knipperbol lijkt me ook geen lolletje. Ik wil eigenlijk niet sterven. Denk je dat slecht slapen de dood ten gevolge heeft?’
‘Uiteindelijk wel.’ Anne-Marie klonk zeer beslist.
‘Verdomme. Inderdaad, ja. Ik heb de laatste tijd steeds zo'n voorgevoel dat ik 'n keer dood zal gaan. En ik heb ook al de hele dag het gevoel dat het gisteren is. Zo begint het zeker? Sterven is een bizar iets, lijkt me.’
‘Ach’ zei zij weer, ‘sterven is niet zo moeilijk. Iedereen kan het.’
Ik denk, dacht ik, dat ze me probeert op te beuren. Maar ik betwijfelde of ik dacht. Soms lijkt het of ik minder nadenk dan niet; ik mag dood begraven worden als dat niet waar is. What ever. ‘Dus, wat doen we nou, ben je klaar voor vieze verhaaltjes, of blijven we hier onzin zitten verkopen?’

‘Ik ga nog niet naar bed. Het is pas kwart over negen.’
‘Als je dement bent, pies je dan ook in je eigen broek?’
‘Dat zou kunnen, maar dat hoeft niet.’
‘Grappig.’
‘Hoezo?’
‘Eerst vragen ze je of je al zindelijk bent en later vragen ze of je nog zindelijk bent. Geinig. Toch nog iets om te lachen.’
‘Ik vind dat niet om te lachen.’
Daar had ze ‘n punt. Ze is daar altijd al goed in geweest; als er iemand zo’n punthoofd heeft als zij, dan is zij het wel. ‘Daar kan ik mee instemmen. Het was eigenlijk niet leuk. Het verleden blijft, het heden is en in de toekomst regeert de onzindelijkheid. Tja, al dat gedoe, dat het leven met je uithaalt…’
‘Laten we maar naar bed gaan’ zei ze. ‘Om te slapen.’
‘Mij best.’
Het lot bepaalde dat we eerst nog even wilden lezen. Met een kromme rug op een kussen tegen de muur liggend, of niet, moesten we wel zelf bepalen. Ieder een eigen boek, geen gemeenschap bij het lezen. Ik lees altijd al graag in bed. Gewoon, een heel boek of een ander boek. Dan heb je ook het gevoel dat je een prestatie geleverd heb. Ik schat dat ik met gemak zo’n zesduizend boeken in een nacht heb uitgelezen. Geen Mulisch! Alleen al het denken aan het lezen van Mulisch is ware horror. Na een half uurtje lezen, legde ik mijn boek met zware ogen weg.
‘Doe jij het licht uit?’ vroeg Anne-Marie.
Ik grabbelde naar de schakelaar. Weg. Weg? Ik heb er een half uurtje geleden het licht nog mee aangedaan, sakkerju. Om een lang verhaal kort te houden: er was geen draaischakelaar. De jaren dat het licht aangedraaid of uitgedraaid moest worden met een bakelieten draaischakelaar liggen vijftig jaar achter ons. Ik heb ze vervangen omdat ik met mijn persoonsgebonden woestheid de bruine knop steeds naar de knoppen draaide. Uit oogpunt van energiebesparing, geld dus, ben ik overgestapt op wipschakelaars. Zo had mijn tv in 1964, toen de Beatles voor het laatst optraden in de Blokker, een kanalenkiezer, die je bediende met een zware draaischijf om de drie

zenders tussen de sneeuw door te vinden en een antenne op het dak. Later kwam de tv met druktoetsen en ontvangst via de kabel en toen kwam de afstandsbediening en glasvezel. Nu is het: “Hey Google, welke film wil ik zien?” En dan antwoordt het nest “Zet hem maar op Chromecast, dan zet ik de open haard aan.”
‘Lukt het?’ vroeg Anne-Marie.
Wipschakelaars, tuimelschakelaars of drukschakelaars, ook geen succes, waardeloze uitvindingen die het octrooi niet verdienen. Ze verdroegen het niet dat ik het licht uitsloeg. Sinds enkele jaren had ik een trekschakelaar. Met een touwtje en lichtgevend dingetje, voor in het donker, om te zien waarmee je het licht kunt aantrekken. Voor als je ’s nacht moet plassen. Vroeger deed ik dat tegen een lantaarnpaal, dat je kon zien waar het bleef. Helaas, het mag niet meer, uitgezonderd honden. Ik heb er wel een in de tuin gezet, zo’n antieke retro straatlantaarn, voor noodgevallen, zoals er vroeger talloze in de straten stonden, niemand die het in zijn eigen broek deed. Trekschakelaars blijken evenmin feilloos. Geregeld ligt het koordje na een rukje los in mijn handen en ik nog in het donker. Om Anne-Marie haar zin te geven probeerde ik het toch maar weer. Wonder boven wonder viel het licht uit. Een stroomstoring? Ik trok nog eens aan het koordje. Het ging weer aan. Nog een keer. Het licht ging weer uit. Dat was zoals het hoort.
‘Weltruste, schat’ fluisterde ze.
‘Ga je slapen dan?’ Een man moet vechten voor zijn zaakje. Ik vraag dat soort dingen niet uit represaille voor hoofdpijn, moeheid, geen zin, en ga zo maar door. Zo’n laaghartige wraakneming zit niet in me, althans niet bijster vaak, dat wil zeggen, meestal niet altijd bijster vaak, maar soms wel. Dus om nou te zeggen dat ik wat dat betreft achteraf vaak om verschoning moet vragen. Als ik dat al deed, dan betrof dat gewoon een of ander erotisch tijdverdrijf. Zoals gisteren, de dag voor Kerstavond, en ze - veel te kortaf na mijn romantische openingszet - ‘Morgen’ antwoordde op mijn vraag of ze ging slapen dan. Ja, dat ken ik dat “morgen”. Zoals gebruikelijk is dat meestal niet de volgende dag. Ik herinnerde me vandaag, als de dag van gisteren, dat ze Morgen zei. Dat is vandaag, want als het gisteren gisteren was

dan was morgen vandaag. Of bedoelde ze dat ze ervan verschoond wilde blijven? In de zin van morgen brengen? Vrouwen, sodeju. Het gedoe.
‘Dus nee?’ Ik keek haar vragend aan maar ze hield haar kaken tegen de borst. Ja, dus was het nee.
‘Weltruste, Harry’ zei ze.
‘Ja, het ga jou ook goed, Anne-Marie, of wie je ook moge zijn.’
Morgen maar gezond weer op naar morgen, wanneer dat ook moge zijn.

De Canon

‘Ik heb je interview gelezen’ begroette Anne-Marie me toen ik de huiskamer enterde en aanstalten maakte om met mijn schrijfwerk verder te gaan.
‘Mooi zo.’
‘Ga je daar ook over schrijven in je nieuwe boek?‘ wilde Anne-Marie weten. Het viel me op dat haar wenkbrauwen nogal argwanend opgeheven waren.
Whow, dat was even een vraag, zeg! Die kwam wel erg dichtbij. Waar zou ik nou weer van beticht worden?
‘Er staat bijna niks over je muziek in dat interview.’
Dzjiezus, het kwam nog nader tot mij. Inderdaad, daar stond eigenlijk geen woord over in. Vergeten natuurlijk.
‘Muziek? Verdomd, dat is waar ook. Volgens mij ben ik ooit een bandje begonnen. In de sixties was dat. Ha, ja, The Anticlassics, nee, die bestonden al. Of For Sale, nee… The End, dat was ‘m. We hebben zelfs nog een visitekaartje laten maken.’
‘Ja dat weet ik nog’ glimlachte Anne-Marie.
‘Ik ook’ zei ik. ‘Ook alweer bijna zestig jaar geleden.’
‘Waarom stopte dat eigenlijk?’
‘Wat?’
‘Die band. Muziek maken.’
‘Welke muziek?’
‘Joh, hou daarmee op. Geef gewoon antwoord op een gewone vraag.’
Ik nam de tijd om even een gewoon antwoord te bedenken. Mensen kunnen veel zeggen, maar een gewoon antwoord geven is echt niet gewoon in de wereld. Hebbes, daar had ik hem.
‘Waarom niet?’
‘Dat is geen antwoord maar een vraag. Maar goed, ik snap het. Je weet het niet.’

‘Welles. Okee, het gewone antwoord is dat het niks voorstelde.’
‘Je had best fans anders. En je hebt mooie dingen gedaan met je bandje. Dat had best in het interview gepast.’
‘Ja, ja, dan gaat de interviewer het verhaal misbruiken om ook eens een artikel over de Rolling Stones te kunnen publiceren, wat blijft er dan van mijn autobiografie over? Mijn levensverhaal opofferen ten faveure van vijf, nee, vier, oh nee drie, hè verdomme, twee lilliputters met drie meelopers, de ene met flaporen die hoe langer hoe meer flappen en de ander met uitgerekte blaaskaken om die overmaatse klep zonder risico’s te kunnen huisvesten… wie zou zich dat laten welgevallen. En maar veertig jaar lang dertig liedjes spelen in vijftig stadions en nageaapt worden door zeshonderd theatrale tributers, Ja, ooit was dat met die Stones okee. In de sixties, toen ze zelf van alles naspeelden wat wij allemaal niet kenden omdat de muziek van niggers niet gepruimd werd; het was toen nog niet van dat gepoch van ‘black is beautiful’.
‘Dus in de jaren zestig vond je het wel okee?’
‘In de sixties bedoel je?’
‘Ja.’
‘Nou, ja, in ’63, ’64, ’65 wel. Maar toen gingen ze meedoen aan de flower power, de mietjes. Het bloemetjesbehang van de maatschappij. En maar in je blote kont door de wei dansen, dat de koeien en schapen gillend weg holden, naar het abattoir. Vind je het raar dat die dieren collectief de slacht prefereren. Weg met dat slap gepiel. Terug naar agressie en moord en doodslag. De opstand van begin zestig kun je niet etaleren met bijtjes, vlindertjes en minirokjes. Gelukkig kwam de jeugd in ’68 tot bezinning en kreeg weer oog voor de werkelijkheid. We namen de draad weer op, mede gestimuleerd door de Vietnamoorlog die eindelijk echt kwam opzetten. De wereld kwam weer op het spoor van het totale uitsterven.
‘Dat is toch wel een cynisch beeld. Was dat echt zo?’
‘Ik zou het niet weten. Ik ben geen waarzegger. Begin van de sixties, dat was wel de belangrijkste epoque, het fundament.
‘Ja, dat is geen interview waard’ concludeerde Anne-Marie.

Toch weer herinneringen. Misschien inderdaad jammer dat het in dat interview niet breed uitgemeten was, hoewel… Wat was daar in godsnaam zo bijzonder aan? Omdat *jij* het meemaakte? Dat zal het zijn. Er zijn wel belangrijkere oorlogen geweest, ook in Den Bosch, dan die in de sixties.
Ik liep er nog over na te denken toen ik op een goedemiddag pardoes de Groene Bosschenaar binnenliep om navraag te doen naar de uitbetaling van de afkoopsom voor het niet publiceren van mijn columns. “Daar moet je de directeur maar naar vragen” kreeg ik te horen. Zo gezegd zo gedaan. Na een paar minuten had ik zijn troonzaal al gevonden. Ik liep binnen zonder kloppen; op de deur stond immers niet dat dat verboden was. En wat dan nog?
Wezenbeek was in gesprek met de loonadministrateur, althans ze deden alsof ze dat waren. Wezenbeek aan het hoofd van de oval office tafel en de loonadministrateeg aan de andere zijde op acht meter. Die waren dus niet in gesprek, daar zou een megafoon voor nodig zijn en die hadden ze geeneens. Dus maar meteen het hoge woord eruit gooien. Ik wilde Wezenbeek vragen naar het hoe, het waar, het waarom, het wie en het wanneer het uitbetaald zou worden. Dat laatste was het enige dat er werkelijk toe deed maar ik vond het gewiekst om het diplomatisch in te kleden.
‘Hallo, meneer de Kunstvoorzitter met de grote K’ groette Wezenbeek me.
De schatbeheerder sloop achterwaarts de zaal uit. Een kantoor kon je de directiekamer niet noemen, dat zou te ver gaan.
Ik besteedde geen aandacht aan de begroeting, dergelijke doorzichtige trucjes om de betaling van mijn geld te omzeilen, daar trap ik niet in. Kriegeligheid alom in mijn ziel dus.
‘Mijn penningmeesteres ziet het afgesproken bedrag graag ineens op mijn Zwitserse bankrekening bijgeschreven worden.’ Die informatie volstond, naar mijn wijze van zien, tenzij je zo kort van stof wilt zijn als ‘Geld godverdomme’.
‘Harry’ begon hij te slijmen, ‘daar zorg ik voor.’ Mijn nekharen kregen kippenvel bij het aanhoren van het valse enthousiasme. Wist hij iets

dat ik niet wist? Komt er oorlog, iets met voetbal, Rusland tegen Oekraïne?
‘Vandaag nog.’
‘Historisch’ reageerde ik, nog steeds niet op mijn gemak. En dan moet je weten dat mijn gemak mijn gerief is.
Wezenbeek's ogen flikkerden. Was dat een verkapte uitnodiging om op te rotten?
‘Nou je het zegt, Harry, *historisch*. Haha, volgende week is weer de Week van de Geschiedenis. Ken je dat?’
‘Nope.’ Nee, daar was ik niet mee bekend.
‘De jaarlijkse Week van de Geschiedenis. Altijd veel aandacht voor. Historisch. Zou het niet iets voor jou zijn om daarbij betrokken te worden?’
‘Geschiedenis is helemaal mijn ding’ zei ik voorzichtig.
‘Neem eens contact op met Marco Annoot, die besteedt er elk jaar aandacht aan met een evenement om die week luister bij te zetten. Hij zal wel weer een artikel in de Bossche Heraut laten plaatsen, misschien kun jij de nodige input leveren, als ‘mosterd na de maaltijd’ zeg maar. Het moet iets zijn met historische zeggingskracht.’ Hij grinnikte.
Ik wist het meteen.
‘Natuurlijk’ zei ik. ‘Na geschiedenis is mosterd echt mijn ding.’
Nu keek Wezenbeek *mij* angstig aan. ‘Waar denk je aan? Ik meen iets te zien broeien.’
‘Vanzelf. Dat ligt voor het oprapen. Doe maar een whisky.’
Wezenbeek dacht mij te kennen en haastte zijn hand naar de onderste la van zijn bureau. ‘Welke?’ vroeg hij.
‘Doe maar de achtste van de achterste rij.’ Een leuke verrassing is altijd leuk. Het was een Ardbeg 10. Vooruit dan maar, het kon slechter.
‘Wil je er een glas bij?’ Wezenbeek was zeker de leukste thuis, de lolbroek.
‘Nee, schenk hem zo maar in’ zuchtte ik hoofdschuddend.
‘Waar denk je aan, Harry?’
‘Aan Anne-Marie.’

‘Huh? Hoezo, wat heeft dat met geschiedenis te maken?’
‘Dat zal de tijd leren.’
Wezenbeek schonk in, net zo makkelijk.
Ik dacht dat het tijd werd om op te schieten. Anne-Marie zou zich wel gaan afvragen waar ik bleef, maar zoals altijd zou ze die vraag ook weer meteen doorstrepen. Een beetje rust in de tent is haar ding.
‘Kijk, na geschiedenis is mosterd echt mijn ding. Bij de kroket, op de spinaziestamppot, bij kapucijners, op een mugbult.’
Hij verkleurde zijn wangen. Zo, nu had ik hem even terug, met z’n gelul over mosterd na de maaltijd. Eerst maar eens het geld.
‘Kort en goed. Ik bel die Marco, zodra de buit binnen is.’
Het kan raar lopen in de wereld, vertel mij wat, maar hij bleek een man van zijn woord in dit geval. De volgende goedemorgen stond er weer een ton meer op mijn rekening. Ik belde met Marco Annoot, een gevierde gemeentearchivaris. Echt een leuke man. Sedert jaren weer eens een leuke man. Als dat geen ontzag afdwingt: een leuke man blijven als je historicus bent en je als gemeentearchivaris dag in dag uit alle ellende moet bijhouden.
‘Marco’ zei ik, ‘ik bel omdat Wezenbeek van de Groene Bosschenaar me gisteren aansprak over de Week van de Geschiedenis. Daar schijn jij alles mee van doen te hebben.’
‘Dat is zo, Harry’ zei Annoot. ‘Alleen weet ik niet wat ik nou weer moet bedenken voor de Nacht van de Geschiedenis. De geschiedenis herhaalt zich maar steeds. Jaar in jaar uit.’
‘We doen een tribute aan de geschiedenis. Is dat iets?’
Ik meende hem door de telefoon heen te zien opveren.
‘Ha! Dat klinkt veelbelovend.’
‘Dat is mijn ding, veelbelovend zijn. We houden het op Den Bosch, als belangrijk wespennest van de wereld. Daar valt veel over te melden. Wat te denken van: Den Bosch door de eeuwen heen steeds maar weer bezet, iedereen wilde het hebben. En: de moerasdraak, wateroverlast elk jaar, Jeroen Bosch, de scheet van Napoleon. De vraag waarom er zoveel Van der Vennen in Den Bosch wonen. Vind je het gek! Allemaal geschiedenis. Maar wat valt er over de moderne tijd

in die geschiedenis te melden, hè? Hè? Zeg maar, vanaf de Tweede Wereldoorlog… wat is daarover nou te melden, hè?'
Toen werd het stil. Hij wist niks. Marco slikte, dat was het enige geluid dat uit de hoorn kwam.
'Nou' expliceerde ik, 'dan blijven alleen de roerige jaren zestig over, de jeugd tegen de hele bups. Het schisma der vrijheid! Daar mag best aandacht voor zijn, dat mag nooit meer vergeten worden, de aanstaande oorlog in de Oostzee verbleekt erbij.
'Nou ja, dat is nou wel een beetje—'
'Marco, die tijd heb jij ook meegemaakt. Noem mij één ding na de 2e wereldoorlog wat meer betekenis heeft in Den Bosch dan dat. Was jij voor de Beatles of de Stones?'
'Laat me even denken… eh, ik was meer voor Peter en zijn Rockets, Brabants weet je wel. Ik geloof dat er iets in zit. Weet je wat, ik vraag een journaliste van De Bossche Heraut om een interview met je te doen rond het thema Week van de Geschiedenis. Dan kun je daar een opruiend verhaal over kwijt.'
'Ja.' Ik begon bijna te juichen. 'En dan doe ik dat Stones concert uit '66 na met m'n band.'
'Verdomd, ja, tijdens de Nacht van de Geschiedenis, in de Moriaan, het oudste bakstenen huis in het land. Lang vervlogen historie.'
'Dan speel ik met mijn bandje wat Stones nummers, dat lukt makkelijk, ik speel de missers van Keith Richards foutloos na: wij bespelen de gitaar als een flipperkast. Dat werkt. En ik vraag de oude Bossche lievelingsband The Kingbees als andere band om de liefde voor de blues in die tijd neer te zetten.'
'Ja top, Harry. Dat doen we. Ik regel de zaak.'
'Ik ook van jou, Marco' grapte ik.
'Grapjas' zei Marco dus.

'Er komt weer een interview met me' riep ik toen ik Anne-Marie thuis trof. 'Deze keer muziek.'
Ze zei dat ze aangenaam verrast was. Dat was ik ook, wij vormen echt het perfecte paar kletsmeiers. Wie zou daar niet van genieten? De onzin die ik uitkraam kan zij goed waarderen, al moet ik de helft van

de tijd uitleggen wat ik bedoel, en dan nog is het niet gegarandeerd dat het dat ook was wat ik zei. Daarom ben ik de mysterious guest in de familie; duidelijker kan ik het niet zeggen. Gisteren zei ik nog over het boek dat ik nu bezig ben vol te proppen en weer te schrappen: 'Ik heb niet veel nagelaten'. Dat beaamde ze. 'In beider uitleg' zei ze. We kregen weer eens de slappe lach.

Marco Annoot had het interview met spoed belegd. Reeds de volgende goedenavond sprak ik de journaliste van de Bossche Heraut in café De Boeken. Verdomd, het bleek Michelle te zijn. Wie kan het noodlot van tevoren onderscheiden? Dat noodlot viel alleszins mee.
Michelle was na haar stage in vaste dienst gekomen bij De Bossche Heraut. Daar moest op gedronken worden. Dus hier met de Bossche Bollen! Wij vonden het grappig om Bossche Bollen leeg te drinken, wat eigenlijk meer zuigen was, maar je gaat bij iets feestelijks niet roepen: 'Daar moet op gezogen worden'. Zogen is voor andere, speciale mensen. Hier met die Bossche Bollen!
Na de toast vertelde Michelle me dat ze het leuk vond me weer te zien en het me opnieuw lastig te maken met vragen. Om dat gedoe meteen de kop in te drukken zei ik: 'Nee, Michelle, geen impertinente vragen vandaag. Dit gaat niet over mij, het gaat om het landsbelang! De geschiedenis van de week; in Den Bosch!'
'Dat weet ik' zei Michelle vaardig. 'daar kom ik voor. Voor jou waren de sixties wel belangrijk, hè? Begreep ik van onze bladmanager.'
'En de seventies, Michelle, en de eighties, en de nineties en de, eh, en de rest. Allemaal geschiedenis. Maar wel leuk, op je Puch door de stad sjezen, vechtpartijtje hier, moord en doodslag op de politie daar, huiswerk vergeten in de stamkroeg, De Blokhut toen. Meiden in PTT capes. My generation.'
'Waarom waren die Stones zo belangrijk?'
'Niet.'
Daar keek Michelle van op. Ze vergat zelfs te vragen: 'Hè? Wat nou?' Ze had natuurlijk heel andere dingen gehoord uit de overlevering van degenen die die tijd meegemaakt hebben en die denken alles te weten. Sukkels zijn dat. Daarom gaf ik het antwoord maar ongevraagd.

‘Het was in de sixties niet zo dat de jeugd naar de Stones luisterde en daardoor in opstand kwam. Pas du tout! De Stones maakten naam omdat ze naar *ons*, onze opstandigheid luisterden. Zo zit dat.’
‘Dat mag er wel in, denk ik.’
Enfin, Michelle wilde het allemaal weten en liet weinig onderbelicht in haar artikel. Vooral mijn Puch en het verhaal over ons en de Stones hadden indruk op haar gemaakt. Niet de Stones, maar het verhaal over ons en - daarna - de Stones. Dat was meteen rechtgezet.
Aardig artikel, goede taalbeheersing en opbouw van het verhaal. Maar toch weer ingezonden brieven van lui, Beatles adepten vanzelf, die dat Stones concert in de Veemarkthallen complete snert vonden. Die snapten het niet. Dat gezeur over een storinkje van 15 minuten. Wat maakt dat nou uit op een concert, een optreden liever gezegd, van 25 minuten?’
De volgende dag las Anne-Marie het interview in De Bossche Heraut.
Het evenement tijdens de Nacht van de Geschiedenis in de Moriaan trok zoiets van ‘veel’ bezoekers, onder wie ene René Bastenaken-Luik die desgevraagd voor een gage à € 25,00 spontaan zijn historische wandeling onderbrak om van de gelegenheid gebruik te maken om een overbodige en sowieso nutteloze protesttoespraak te houden, over zichzelf natuurlijk. Die dan ook niet insloeg als een bommetje. Ik begon dus ondertussen alvast mijn gitaar te stemmen. Dat deed ik op gehoor via mijn VOX amplifier. Alle vijf de snaren. Dikke pret. René kapte zijn betoog af en stampte naar de wc. ‘Heren’ stond op de deur, maar vooruit. Toen hij terugkwam beëindigde ik net Start Me Up, het openingsnummer van het optreden van mijn Stones bandje, waarvoor Anne-Marie himself een aardige naam bedacht had: Sticky Fingers. Een bizarre vondst. Sticky Fingers, de Stickies voor ingewijden.

Alles bij elkaar was er toch weer wat geschiedenis toegevoegd aan het verleden.
Bovendien aan een niet onbelangrijk deel van de Brabantse geschiedenis, waarin veel uit het verleden geen naam heeft, te weinig betekenis heeft om in de canon van Brabant opgenomen te worden. Het bedroeft mij steeds weer opnieuw als ik bedenk dat al hetgeen

zovele generaties voor ons teweeggebracht hebben gewoon niet genoemd wordt, alsof het nooit gepresteerd is terwijl het hele huidige hebben en houwen daaraan te danken is. Tot en met de hedendaagse rookvrij penetratie, ho!, excuus, de rookvrije generatie, wil ik zeggen. Zei ik dat niet? Nee. Gatverdomme, zeker een Freudiaanse verspreking, een vorm van wishful thinking of oud zeer? Wie weet wat ons allemaal plotseling voor de voeten loopt.
Waarom handelen de kronieken, de almanakken, de jaarboeken en zo daar niet over? Zodat we ons bewust zijn van waarom zich wat steeds weer voordoet. Wat kan mij verrekken wat Karel de Grote behept heeft om keizer te willen worden. Ik zou veel liever willen weten of zijn zestienjarige dochter ook wel eens aan mij dacht, ’s avonds in het duister stilletjes in haar bedje in haar babydoll, de lieve schat.
Ik prees me gelukkig dat er na al die eeuwen geschiedkundige praalzucht eindelijk, eindelijk de ultieme canon voor het gewone volk kwam. En wel de allesomvattende publicatie “Brabant, daar brandt nog licht”, die ‘De Geschiedenis van Brabant in strip’ behandelt. Niet weer een boek, maar een monumentaal beeldverhaal, zodat je de jeugd van jongs af de plaatjes kunt voorlezen.
Het is goed te weten - voordat deze canon ook weer in de archieven belandt - dat dit standaardwerk terdege werd voorbereid door een gruwelijke horde Brabantse inboorlingen, het Output Management Team, die van heinde en verre werden aangetrokken om input aan te dragen voor wat er in de canon aan de orde moest komen. In het OMT zat natuurlijk ook een delegatie uit de hoofdstad Den Bosch: de Bossche gemeentearchivaris Marco Annoot, de directeur van De Groene Bosschenaar Wezenbeek, journaliste van De Bossche Heraut Michelle de Goedele, de kroegbaas van ‘De Nattigheid’, de omroeper van uitvaartcentrum ‘Voor een moment van rust’ en nog een paar. De Bossche deputatie herinnerde zich unaniem mijn uiteenzetting in het interview over de oproerige sixties en de jeugd met hun Stones liedjes. Spraakmakend vonden ze het allemaal. Michelle’s vurige betoog dat mijn geschiedverklaring in haar virtuoos verwoord interview, in de recente geschiedenis van Brabant thuis hoorde, viel goed. Immers, geschiedenis is: het staat geschreven.

En nou komt het mooiste. Het staat er verdomme in! Echt waar!
‘Hier’ riep ik hardop tegen Anne-Marie, toen ik de collectors’ editie van “Brabant, daar brandt nog licht” onder ogen kreeg, ‘Kijk hier. Dzjiezus. Eindelijk gerechtigheid. Ik sta erin, de alledaagse Jan met de korte naam staat eindelijk ook op onze provinciale kerfstok. Als dat mijn nagedachtenis niet spekt!! Hier, opa Harry, op z’n Puch in z’n militair jack en aan de andere kant van de straat jij, het Anne-Marieste meisje van de klas, die hem toegilt: ‘Hee Harrie, gaode mee naor de Stoons?’
Anne-Marie wierp een blik in het stripalbum. Ze geeft niks om uitgaven met plaatjes erin, met één uitzondering: de wekelijkse gratis publicaties van Hunkemöller.
‘Als dit geen uitstekend gedocumenteerd naslagwerk is, de daadwerkelijk betrouwbare kroniek, *de* canon van Brabant, de moeder aller geschiedboeken, compleet met de toonaangevende namen van toen: de Bataven, de Romeinen, Jeroen Bosch, Vincent van Gogh, de Elisabethvloed, Harrie van de Ven, Anton Philips, wat dan wel? Hier: de bewijsvoering is rond. Het bewijs is geleverd. De sixties waren toch ook belangrijk, bij gebrek aan beter.’
‘Ja, dat is een interview waard’ concludeerde Anne-Marie.
Godverdomme. Ze moet ook altijd het laatste woord hebben.
Waar of niet waar.

Groen

Ik wilde mijn haar groen verven. Dat heb je als je na middernacht rondslentert in het Parijse Quartier Latin. Groen in één tint dan. Eerst vond ik zonnegeel beter bij mij passen, maar gezien mijn eentintige groene ogen, toch maar liever geen Braziliaanse combi. Zonnegeel is wel mijn kleur, maar niet voor haar. Ik bedoel mijn haar, niet haar, wie dat ook moge zijn. Voor je het weet word je voor blond versleten en als ik ergens een bloedhekel aan heb dan is het aan versleten haar. Groen in één tint, niet die van het CDA, dat is een valse kleur. Daarom is die ook door en voor die club uitgekozen. Geen hond die dat inziet.
Het was 03 uur 30, het favoriete tijdstip voor schrijvers die zichzelf op een voorkeursbehandeling willen trakteren. Veel van slaap is verloren tijd. Het is bekend dat mensen die in een grot opgesloten zijn en dus verstoken zijn van daglicht en dus ook van nachtlicht na verloop van tijd geen benul meer hebben van tijd en nog maar 4 uur of zo slapen. Meer slapen is verloren leven. Zo zie je maar: tijd bestaat gewoon niet. Wat zou jij tijd noemen? Om half negen beginnen met werken? Een jaar duurt 365 dagen? Ik rij 100 kilometer per uur, overmorgen of over twee weken? Dat zijn alleen maar cijfers op een klok, letters op een kalender. Ze meten, gerelateerd aan de volgende slaapbeurt wanneer een volgende gebeurtenis misschien inderdaad plaatsvindt, of en hoeveel slaappartijtjes geleden een voorbije gebeurtenis plaatshad. Maar daar heb je niks aan, de volgende gebeurtenis is er niet, evenmin als de vorige, je kunt het tijd noemen, what ever, maar leven is het niet. Om 03.30 uur in Quartier Latin leef je; zou je slapen, dan niet. In Parijs snappen de meesten dat niet; dus om nou te zeggen dat het een Lichtstad is. Straten zijn leeg, stil, donker behoudens wat elektrische lampjes. Toch vond ik een kapsalon die 24 uur per dag geopend was. Kwam me dat even goed uit. Een mens had zoiets niet kunnen bedenken, maar ik dus wel. Binnen was geen mens te zien, al

was het licht volop aan. Voorzichtig probeerde ik of de deur ook echt open ging en jawel hoor. Ik ging de zaak binnen. Vanuit een kamer achter de knipsalon kwam me daar toch een bloedmooi meisje opdraven. Een mens kan zoiets moois niet bedenken, maar ik wel. Ze bleek de verkoopster te zijn, kappen, knippen of stylen deed ze niet. Hoogstens af en toe haar wassen of waxen, als de kapster er niet was.
Vrij vertaald zei ze tegen mij, en met een blij gezicht ook nog: ‘Goedenavond meneer, kan ik u helpen?’
Dat liet ik mij geen twee keer zeggen. Natuurlijk niet, over een groen blaadje moet je geen gras laten groeien.
Ik wenste haar ook een goede avond, en nam me voor om daar ook daadwerkelijk voor te zorgen. Dat zit in me; andere mensen roepen ook allerlei wensen, goedenavond, weltruste, prettig weekend, zalig Nieuwjaar, fijne dag, geen probleem en ga zo maar door. Maar er iets aan doen ho maar. Loze kreten, de enige keer dat je echt kunt zeggen: verloren tijd.
Vervolgens vroeg ik om groene haarverf.
‘Welke kleur?’ vroeg ze. Verbaasd leek ze niet. Ze werd nog prachtiger.
‘Groen’ zei ik. Het kan zijn dat ik bloosde, maar dat was dan van de warmte natuurlijk.
‘We hebben twaalf kleuren groen. Appeltjesgroen, grasgroen, dennengroen, kiwigroen, radijsvogelgroen, eh, parijsvogelgroen, neeuh, nou eh, ho, ja… hebbes, paradijsvogelgroen, eikengroen, bronsgroen, kopergroen, achterdeorengroen, groenlandgroen, groenig groen, koeienvlaaigroen..’
‘Dat zijn er veertien dus. Maar mijn kleur zit er niet bij.’
‘Wat is dan uw kleur groen?’ Ze probeerde me te helpen, of althans me iets aan te smeren. En dat allemaal voor dat andere slijk der aarde. Ik bekeek haar wantrouwend. Net op tijd want ik zag ineens dat ze één amberkleurig oog had en één blauw oog. Misschien had ze wel gevochten. Gewonnen of verloren? Maar een beetje uitkijken. Zij wendde haar blik af, kennelijk om hulp te vinden. Tevergeefs, ze was de enige, alleen en eenzaam. Ze keek me met haar violette ogen

fronsend aan. Violet is ook een mooie kleur, vooral op crematies. Maar ik hield het toch maar liever bij de kleur van mijn ogen: groen.
‘Mijn groen.’
‘Mijn groen?’ Ze vertrok haar mondhoeken naar beneden. Zeer talentvol, ze verdwenen bijna onder haar kaaklijn. Ondanks het lichte dons op haar kaken was het goed waarneembaar. Blonde dons. Uiterlijk vertoon; dat had ik niet achter haar gezocht toen ik haar lang geleden, wat is tijd?, voor het eerst zag.
‘Zeg eens, blonde Dolly…’ Ik werd wat ongeduldig, een van mijn uitontwikkelde intoleranties. Met mijn groen schijnende ogen keek ik in haar reebruine. Ze had een kleine piercing in haar linker neus. ‘Doe maar kapselgroen. Dan meng ik het zelf wel bij.’
‘Ik geloof niet dat ik kapselgroen heb opgenoemd.’ Zij werd ook ongeduldig. Niet lief, maar toch wel spannend. Eens kijken wie er zou winnen. Ineens was mijn zin in groen haar in rook opgegaan. Ze had gewonnen. ‘Aju, paraplu’ zei ik en ging de straat weer op. Rue de Vaugirard, het mocht wat.
Dan maar geen groen haar, of groene extinctions. Wie wil er nou groen haar? Mocht je bij Sarasani werken of bij Boltini, dan is het te overwegen, maar wie wil bij een Italiaan werken? Maar groene schoenen daarentegen... Het schoot me ineens te binnen. Dat is een flinke aanwinst voor het imago. Niet dat ik daar echt aan hecht, alhoewel, dat is dan ook weer meteen mijn imago. Daar zijn ook liefhebsters voor.
Groene schoenen. Mijn enthousiasme groeide als kool. Groene kool. Wat is dat toch, bedacht ik opeens, dat gedoe met groen? Hoe leg ik dat mijn beminden uit? Zoals die verkoopster. Ik wist het antwoord meteen. Het is een jeugdtrauma. Op 1 april 1960, elf was ik, maakte ik de deur van het ouderlijk huis open en daar stond neef Leo, een van de drie neven die Leo heetten, naar mijn ene opa en mogelijk velen voor die, maar wel mijn lievelingsneef, gelukkig. Niet dat het fijn was; hij kwam vertellen dat oom Harry, die net zo heet als ik, Harry, of Harrie zoals mijn vader ooit dacht, zojuist was overleden. Met groene ogen staarde ik hem aan. Het was mijn eerste overlijdensbericht. En we gingen, in lijn met de toentertijd heersende liefhebberij van de

kleine man, elf was ik, het kadaver van oom Harry bekijken in het mortuarium. Geen enge aanblik, het leek of hij sliep. In een kist onder een glasplaat, zo eentje als bij Sneeuwwitje. Ik lette goed op of de glasplaat niet aansloeg, zodat ik bekend kon maken dat ie niet dood was, hoogstens schijndood. Of, nog beter, hem weer tot leven kon roepen. Maar nee hoor. In een soortgelijke kist met glasplaat even verderop, lag een beeldschoon overleden meisje. Ze leek een beetje op dat verkoopstertje van zojuist, maar dan zonder die spijker in haar neus. Was dat dan Sneeuwwitje? Van een jaar of zeventien. Even daagde een spontane verliefdheid bij me op, maar die drukte ik rigoureus de kop in met het morbide besef dat ook zij dood was. Als in een sprookje, in een glazen kist. Of Kortjakje misschien, die immers altijd ziek was. Sneeuwwitje in ieder geval niet, want met die glasplaat kon je haar niet kussen. Mogelijk een lookalike. Haar ogen waren dicht, zo mooi als ze ook was, en als ze open waren geweest, waren ze beslist niet groen geweest. Groen is niet de kleur van dood. Dat weet iedereen. Groene ogen, iets om trots op te zijn. Zoals de mijne. Kostbaar ook, zonder mijn groene ogen zie ik niks. Als het donker wordt en ik ga slapen doe ik ze dicht. Zodoende weet ik er alles van.
Ik ben later nooit meer meegegaan om te kijken naar de dode lijken van een stuk of zes overleden familieleden; drie achter elkaar en drie ertussen. Dat zou later evolueren tot mijn vaste credo. Ik ga nooit meer kijken; als ze er niet meer zijn, kun je ze niet meer zien, of luchten, in vele gevallen. Linda van de hoek zei tegen me dat je dan geen afscheid meer kunt nemen. ‘Dat klopt, zei ik, ‘als ze dood zijn kan dat niet meer, je moet het doen voordat ze gekist worden.’
Groene schoenen dus.
Ik liep alle schoenwinkels in Quartier Latin af. ’s Nachts kun je ze blindelings vinden, je ziet de fel verlichte uithangborden van heide en ver al opdagen: ‘Chaussures vertes’. Van jongs af aan kocht ik mijn schoenen in de schoenwinkels. Dat zit in de familie. Sinds de prehistorie kopen wij onze schoenen allemaal in schoenwinkels. Niets lachwekkends aan; helaas, want lachen is gezond. Maar ook deze familietraditie is naar de kloten. Van steeds meer neven, nichten en tantes hoor ik dat ze hun schoenen bij online kopen. Dat is een winkel

die ik nooit heb kunnen pruimen. Als het waar is tenminste, wat ze zeggen.
Geen enkele groene herenschoen te vinden, laat staan een paar. Ik kocht een paar lichtblauwe bij Au Vieux Campeur in de Rue des Écoles, zo’n coole kleur, alsof je door een zonnig sneeuw- en ijslandschap in Noorwegen loopt; zo’n kleur lichtblauw, die van sneeuw en ijs. Prachtig. En met rode binnenzolen. Sodeju, een mens kan het niet bedenken. Gelukkig zaten de binnenzolen binnenin de schoen, dan heeft de mensheid er geen weet van. Maar dan ook nog van die houtachtige zolen met de kleur van licht eiken. Waarom niet groen, sodeju. Het stond me tegen maar ik kocht ze toch. En passant keek ik in het vak achter de vergrijsde verkoopster, waar je niet warm of koud van wordt, naar groene schoenverf. Ik wees een glazen potje met redelijk felle schoenverf aan, vroeg hoe je schoenen moet verven en bestelde de verf er bij.
‘Gaat u de schoenen groen verven?’ Een verbijsterde blik vind ik altijd een kadootje, vooral in de ogen van een ander.
Ik knikte. ‘Tenzij ze groene schoenen bij online hebben. Waar zit die trouwens? Die ken ik helemaal niet.’
Ze staarde glazig door me heen en pakte het potje groene verf dat ze bij de schoenen in de schoenendoos deed. ‘Ik zou het niet weten’ zei ze toen. Dat heb je met die verkoopsters, wat dat betreft zijn het net verkopers. Vraag een verkoper iets zinnigs en ze zien meteen een bedreiging voor hun nering en liegen en bedriegen als volleerde politici. Persoonlijk mis ik de aanleg daarvoor.
Ik keek de salesbabe, ze leek als twee druppels water op Dame Edna, zo smerig mogelijk aan, eigen schuld dikke bult. ‘Maar als ik ze bij online vind, madame, dan zijn de knollen raar en breng ik deze terug.’ En daarmee liet ik haar ver achter me.
Het moet gezegd worden dat ik de schoenen wonderbaarlijk goed geverfd kreeg, alsof ze zo uit de fabriek kwamen, of althans uit een schoenwinkel, annex schoenmakerij dan. Ik was daarmee de enige in de stad met groene schoenen. Dat voelt als een overwinning. Op alles en iedereen.

Een groen overhemd. Ha, een groen overhemd. Appeltjesgroen heeft mijn voorkeur. Niet dat stinkerig groen van eidooiers. De wereld is vol kleurige overhemden of blouses. Maar vindt maar eens een groene. Iedereen heeft de mond vol over groen. Groenten, landschappen, tuinen, kleuren van politieke logo’s, oude Britse racewagens, alles wordt schaamteloos vol groen gestopt. Maar gewoon een groen overhemd, ho maar. Afgezien natuurlijk van overhemden in het leger, de landmacht welteverstaan. Het huidige leger. Vroeger hadden krijgers felle fleurige kleuren, toen was er nog lol aan, maar die zijn niet meer te krijgen. Iets flets, tussen gelig en blauw en grijs in, vaak met vieze bruine strepen, daarmee gaan ze tegenwoordig de strijd aan. Logisch dat we geen enkele oorlog meer winnen. Maar kort en goed, ik vond wel degelijk een groen overhemd, een echte blouse. Appeltjesgroen. En ook nog eens bij online, als ik me goed herinner ergens op Saint-Germain-Des-Prés. Het was voor het eerst dat ik een verbijsterde blik zag in mijn eigen ogen.
Het bleek dat het groene overhemd uitstekend paste bij mijn groene schoenen. Het paste bovendien ook. Wat ik tot mijn stomme verbazing opmerkte was dat er aan de binnenzijde aan de linkse zijkant een etiket of een label verborgen zat. Het daagde me ineens dat mij dat nooit gedaagd was. Slechts een keer in mijn leven was ik echt gedaagd. Door de rechter. Omdat een malafide straatagent mij verbaliseerde voor het rijden bij mist, terwijl we beiden tot twee lantaarnpalen verder nog alles konden zien, en die staan echt niet op een anderhalve meter afstand. Bovendien zei hij dat het om 10:15 was en het was om 11:15, wintertijd. Ik verrek het om boetes te betalen, dan liever 20 maanden dwangarbeid. Het drong nu tot mij door dat het aantrekken van bovenkleding over je hoofd een vaardigheid is die moet worden aangeleerd. Mij nooit ten deel gevallen. Levenslang koos ik er weliswaar al voor truien, blouses, T-shirts en zo, over mijn hoofd aan te trekken in plaats van rottige knoopjes proberen los te peuteren, maar de helft van de keren achterstevoren. Nu pas zag ik in dat het over je hoofd aantrekken een makkie is als je dit label links houdt aan je linker zijde, en aan de binnenzijde; dan komt steevast de

voorkant voor en niet de achterkant. Ik nam tenminste aan dat dat voor rechtshandigen bedoeld was.
Grappig, de schoenen en het overhemd hadden allebei dezelfde maat, XL. Misschien kwamen ze dus uit dezelfde fabriek. Voor de zekerheid neem ik, als ik tegenwoordig de straat op ga, wel eens mijn lievelingsgitaar mee. Met de levensechte Fender in combinatie met die groene outfit kan ik gerust de straat op. Dat verklaart mijn publiek heel wat: het is een artiest.
En zo zat ik de volgende nacht op de hoek van een bank een beetje te spelen op mijn Fender PD-220E, een eigenmachtig groen geverfde namaak collectible. Die BNP Paribas aan de Boulevard Saint Michel was mijn favoriete stek, althans de hoek. Van banken hou ik niet. Het zijn de banken die het me onmogelijk hebben gemaakt het fortuin te maken, dat ik gemaakt had als ze er niet waren. Gewoon, door een bank te beginnen. Bankjes, daarentegen, is een ander verhaal.
Het klonk voor geen meter. Er zitten ook veel te veel snaren op. Daar kunnen mijn artrose vingers niet tegenop. Kut Fender. Ze maken wel viersnarige basgitaren, het vernuft. Om de vijf jaar maken ze vijfsnarige basgitaren; het idee, alsof iedereen per sé basgitaar wil spelen. Ik scheurde de dikke E-snaar van mijn gitaar en begon opnieuw. Maar niet zoals velen voor mij opnieuw beginnen, ze beginnen opnieuw en denken dat het anders wordt, het is de mensen eigen. Ik moest plotseling denken aan die verkoopster, die Lady LaLa met d'r bakkes als een versierde wc-pot.
Ik ramde hard op de snaren. "Groen, groen, groen" zong ik. Klaar. Inspiratie is alles. Weer een song voor de horige meute. Hoe moeilijk kan het zijn. Gewoon een beetje de lolbroek d'r uithangen en hup 'groen'.
Ah, kijk, daar kwam het verkoopstertje, de prachtige scandaleuze trut uit de kapsalon aangelopen.
‘Ha, kom erbij zitten.’
Ze schoof aan op de stoep. Een beetje in een karakteristieke onbeschofte houding, als ik het zeggen mag.
‘Trek straks effe een zwarte onderbroek aan’ zei ik goedmoedig, ‘dat kleurt veel beter.’ Maar ze sprak geen Nederlands.

Ze gaf geen antwoord en blies wat rook uit omdat ze een sigaret had opgestoken. Ze had op het filter gesabbeld. Een natte zuiger. Ik haalde beide schouders op, dat was te verwachten; wat moet je anders. Ze had beter op school wat opgestoken.
'Roken kan dodelijk zijn, fumer c'est un peu tuer' merkte ik op. 'Is een pijp niks voor jou misschien? Hoewel, hou er rekening mee: dat kan ook dodelijk zijn. Je weet het niet. Niks is zeker meer. Maar ook dat niet. Dus, pijp er lustig op los, zou ik zeggen.'
Dzjiezus, zo prachtig was ze nou ook weer niet. Wat is er toch overgebleven van die amazing grace met d'r huppelend trippeltrappeltrippeltrap die ze had kunnen zijn, zelfs een paar nachten geleden nog had kunnen zijn. Wat oneindig jammer van dat schattig minirokje.
Ho, wat was dat? Wat was dat wat zojuist in mij opkwam? Ah ja, trippeltrappeltrippeltrap? Ja ha, daar komt er weer een, trippeltrappeltrippeltrap! Ik ramde weer op de Fender. Bijna een akkoord zelfs. Shit. Nee, geniaal.
'Hier! Luistert! Trippeltrappeltrippeltrap: Wild Horses! Klaar. Weer een voor de horde. Wild horses! Niks meer aan doen.'
Ze reageerde niet. Klaarblijkelijk in coma gevallen of geveld door een delirium delicioso. Ook mogelijk: door slaap overmand. What ever. Ik deed mijn gitaar terug in de met roze pluche gevoerde gitaarhoes. Verdomme, waarom had die niet een groene voering. Kut Fender. Ik stond op en met mijn groene schoenen schoof ik de verkoopster in de goot, veegde ook het laatste been van het liederlijk geval erbij en knikte vriendelijk maar toch voldaan naar de late voorbijganger, in een trenchcoat gekleed en met blote benen daaronder, die me angstig aankeek, temeer daar ik de Fender met beide armen dreigend op schouderhoogte bracht. De volgende ochtend pakte in mijn spullen en dingen in en reed naar huis.

Ik was altijd al gek op kleur, de smaak van de ogen. Zout, zuur, zoet, umami, bitter, pittig, flauw en noem ze maar allemaal op. Dat zit hem vooral in de eindeloze mogelijkheden van het combineren van kleur. Zoetzuur, zoutzuur, bitterzoet, smaakvol, honingknoflook, best

peperig, niet te pruimen en zo. Je kunt er een boek over volschrijven, voor anderen dan, kleurenleer zou ik het noemen. Smaak is ook zoiets. De kleur in je mond zeg maar. Zoals fris of vies, verschoten, fel of flets of vlees noch vis. Maar dat bedoel ik niet. Kleur, dat is het waar ik het over heb. Het hele gamma. Inclusief Witte Donderdag, Black Friday, Roze Zaterdag, Bloody Sunday (die eigenlijk zonnegeel hoort te zijn), Ruby Tuesday, As(grijs dus)woensdag. En de blauwe maandag, vrij vertaald naar de Blue Mondays, die rottige dagen van januari tot mei. Monday, Monday, je zou er een klaaglied, een smartlap over kunnen composteren. Het zou geheid een wereldhit worden. Alle dagen hebben kleur. Maar verdomd, geen groen! Geen enkele groene dag. Persoonlijk zou ik een achtste dag invoeren. Groendag. Flessengroen moet dat zijn, want wat zou het een dag zijn om een goed glas wijn te drinken, uit een fles, jongens, het water, veranderd in wijn, druipt uit je mond. Un verre de vinho verde. Groene wijn, vrij letterlijk vertaald. Uit een groene fles in een groen glas en wel het groene glas uit het Moseltal, in Frankrijk.
‘Hier’ riep ik enthousiast tegen Anne-Marie, die sedert een of andere huwelijksnacht mijn vrouw, nee, echtgenote is. Mijn vrouw is ze niet, ze is haar vrouw. Een vrouw is niet om te bezitten, ook niet in díe zin. Ze mag niet bezeten worden; als mijn echtgenote hoogstens bezeten raken van mij, daar heb ik toestemming voor gegeven. Zulks is bij uitzondering in een zeldzaam geval, zoals het mijne is, wel toelaatbaar te achten. Ik moet wel een groen hart hebben. Het Groene hart van Nederland, zeg maar. ‘Luister. We gaan een nieuwe dag invoeren, in feite dus een nieuwe jaartelling. Want er is geen groene dag. Als we acht dagen in de week doen, dan hebben we een dag die we kortweg Groendag noemen om het misverstand met de andere, kleurloze dagen te vermijden. Elke week een Groendag. En we doen vier weken in de maand. Dat is dan 384 dagen per jaar.’
‘Ho, dat klopt niet’ zei de spelbederfster. ‘Een jaar heeft minder dagen.’
‘Dan maken we er maar 11 maanden van, dat wordt dan 352 dagen per jaar.’
‘Dat klopt ook niet. Het zijn er meer, 365.’

‘Godverdomme, dan doen we daar 13 schrikkeldagen bij.’
‘Dan klopt het nog niet.’
Wat is er met dat mens? Altijd dwars in de leer. ‘Maar het klopt nu ook niet. Er moeten nu ook schrikkeldagen aan te pas gebracht worden om de tijd te redden.‘
Die Anne-Marie zweeg en ging een partijtje naar buiten zitten koekeloeren. Ins Grüne hinein. Ik pakte mijn Nokia om een en ander op de rekenmachine app op zijn wetenschappelijke merites te doorgronden. “Dinsdag, mrt. 2” toonde de Nokia. “Mrt”.? Zeker een Fins toestel. Ik spreek geen Fins, ik heb geweigerd het te leren vanaf de dag dat ik als kind op een dag hoorde dat het daar rete koud is of vergeven van de muggen. Maar ze hebben ook hun minä rakastan sinua en dat maakt veel goed. En ze hebben tegen de Russen gevochten en wie kan dat heden ten dage nog zeggen, behalve ikzelf. Ik heb hard tegen de Russen met hun idiote Oostblok gevochten in de Koude Oorlog. Tijdens mijn militaire diensttijd was dat, op de Lüneburger Heide, die het dichtst in de buurt kwam van Finland, en inderdaad, koud dat het daar was, verschrikkelijk. Je moest overleven door de hele dag Captain Morgan te drinken, nou dan weet je het wel. Welke dag is het vandaag eigenlijk? Daar vraag je me wat. Ach wel nee. Het is een dag om een goed glas wijn te drinken. Een goed glas, heerlijk helder Heineken.
De Nokia 5.1 wist het ook niet, ook geen rekenwonder dus. De nieuwe jaartelling zou louter uit mijn brein moeten ontstaan. En dan nog, als het zelfs al niet goed genoeg is voor mijn bloedeigen Anne-Marie, van wie ik zielsveel hou, meestal, mijn niet bezittelijk gebruikt in dit geval, dan zoeken ze het maar uit zonder mijn Groendag, dan maar geen verrijking van de tijd.
De zus van de zus van mijn vrouw, wat toevallig Anne-Marie is, hahaha, ging in de tuin werken. Van mij mag ze, ze heeft nou eenmaal, genetisch bepaald, groene vingers. Mij maakt het niet uit. Zolang ze niet afgeven. En dat doen ze maar sporadisch. Ik weet dat omdat ik het regelmatig check door achter mijn oren te kijken met behulp van twee spiegels. Seks, waar ik graag groen licht voor geef, zit immers tussen de oren, en ik zie dan in de ene spiegel dat ik vaak

groen ben achter de oren. Als ik haar daarmee confronteer moet ze lachen. ‘Ja, je bent nog een groentje.’ Volgens mij smaakt het achter mijn oren ook nog eens naar menthol. Damn.
Over smaak valt te twisten, hoewel het weinig effect heeft. Er valt niet over te twisten, zegt men, maar niemand laat zich er door weerhouden. Zet één fles wijn op tafel en de meningen vliegen je om de oren, als eieren zo groot. Mijn smaak is de smaak van prikkeldraad. Maar dan heb je geen smaak in de ogen van het volk. Alsof je smaak alleen proeft met je ogen.
De smaak van wijn, bij voorkeur een rode wijn, is ook toelaatbaar. Behalve als dat groene wijnglas je lievelingsglas is. Rood met groen is boerenfatsoen. Ik ging er altijd vanuit dat dat inhield dat wijn voor de elite is, omdat bier voor boeren is. Het blijkt echter een kwestie van kleur te zijn. Mijn kleur is de kleur van schaduw. Maar dan heb je geen smaak klinkt het uit de mond van het volk. Alsof je kleur alleen ziet met je mond. Eigenlijk kan een groen wijnglas gewoon door de beugel, er zijn zelfs groene beugelflessen van afgeleid.
Whisky kan ook. Liever zelfs. Een wijnglas vol. Mijn groene lievelingsglas, het wijnglas zonder voet, dat van Ardbeg. Dan is het na drie glazen cask strenght zingen geblazen, van onder de tafel zelfs. ‘Groen is ’t glas, groen is ’t glas, onder mijne voeten.’
Verdomme nog aan toe, klettert mijn glas in scherven, ongeluksscherven. Weg lievelingsglas. Ik had liever een andere kleur groen gehad, zolang het niet het gifgroen is van een groene adder, die is giftig, vooral de groene mamba. Maar ach, het glas van de buurman is altijd groener, zegt men. Ik weet al sinds weet ik niet meer wanneer, dat dat niet waar is. Het glas van de buurman is niks groener. En ook niet half vol of half leeg, zoals Jan Lul uit psychosopatische levenslessen meent op te kunnen maken. Dass ich nicht lache! Mijn glas is halfvoller dan dat van de buurman, dat is mijn motto. Krijg de klere. ‘Groen is ’t glas’ is trouwens niet mijn lievelingslied, maar het grijpt me aan, toch. Niet dat ik er fluitend mee ontwaak. Maar ik hoor het liever dan die schlager Little Green Bag, dat autobiografische gejank. Je zal maar met een kleine groene zak behept zijn; daar zou ik mooi niet wereldwijd over gaan staan zingen.

Ik ging naar de tuin, waar lieftallige Anne-Marie zich, onder dekmantel van echtgenote, in haar eigen groen, groen, groen, groen knollelknollenland zat uit te sloven om de groene klaver weg te branden met een vlam van heb ik jou daar.
'Goed bezig' zei ik en liet mijn blik over haar gebogen gestalte dwalen, 'je kunt zó bij het Groene Kruis.'
'Doe ook maar eens wat.' Ze keek niet op; dat betekende 'ik ben pissig'.
'Grapje.' Maar ze was niet onder de indruk, voor zover je van grapjes onder de indruk moet zijn. Voor Duitsers is dat anders, die maken geen Grabben. Voor zover ik weet heeft Anne-Marie geen Duitsers in de stamboom. Maar je weet maar nooit.
Ze gaf de Green Egg een krachtige stoot. 'Ja hoor.' Het kon er amper van af. Toch hield ik ineens heel veel van haar.
'Zullen we naar bed gaan?'
'Ik kan hier niet weg.'
'Hierna dan?'
'Dan ben ik te moe.'
Snotverdomme, je moet er wel veel voor doen. Is het geen hoofdpijn dan is het vermoeidheid, geen zin of bezig. 'Dan geef ik je weer wat energie, groene energie.'
'Ik maak dit eerst af.'
'En dan?' Bij het aanschouwen van de soepele handen die aan die klavertjes pulkten en friemelden in die groene oase zag ik groen van jaloezie.
'Hou nou eens op. Wat is dat nou allemaal?'
'Een oude bok lust nog wel een GROEN blaadje' fluisterde ik.
Groene blaadjes zijn het perfecte vlees. Dat die veganisten met hun vegetarische instinkers het maar horen.
Het werkte. Groen is alles.

Two for Twelve

Tegen half zes ‘s ochtends hangt er in de straten van Manhattan een alles overheersende geur van gebakken eieren; zelfs de geur van verse koffie verdwijnt er in. Ook de aanblik van het enorme vliegdekschip, de Intrepid, op de Hudson kon mij niet meer verbazen, maar dat is dan wel van een andere orde dan de geur van eten en drinken in Hells Kitchen. Eindelijk worden de Jan-Kezen wakker. De stad die nooit slaapt, mijn hoela. Drie uur na middernacht is het uitgestorven. Daarom hou ik van New York en al die andere steden, dorpen en gehuchten, waar je de leegte in het donker niet ziet en die alleen maar voelt als beschermer van mijn ik. In New York voel ik de sfeer van de oude Nederlandse nederzetting. Zodra ik in New York de oorspronkelijke namen herkende als de Breede Wegh, Walstraat, Haarlem, Breukelen, Grenen wijk, Lange Eylandt, het David Nederlander Theater, was het mijn stad. Dan komen de straten tot leven, net als in Parijs, Porto, Hamburg, Londen, Edinburgh, Den Bosch overigens, en brengen mij tot leven, brengen mij tot mijn intieme leven. Ze verdienen de titel Stad van het Leven.

Ineens, door de drukte van mijn geest slenterend, stond ik voor de glazen pui van dat David Nederlander Theatre. Of dat een Nederlander was? Alsof mij dat een reet zal interesseren. Het interesseert me geen reet. Geen ene reet interesseert het. Ik heb al genoeg reetjes gezien in mijn leven. Een reet meer of minder, daar zie ik geen gat in. De lezer, dacht ik, zal mij later wel afvragen waarom ik zulke vulgaire, ordinaire taal gebruik. Hier zouden ze zeggen dat het not done is. Welnu, het is de taal die na honderden eeuwen de aard van de tijd (dat is gewoon de mens, hoor) toont. Taal, die de doorontwikkeling die de mens heeft doorgemaakt laat zien. Prima, zal de lezer zeggen en dan bijna belangstellend, maar in feite sarcastisch, vragen: ‘En wat is dan *jouw* taal? Wie ben *jij*?

Nou, ik ben die ik ben, maar dat zeg ik niet. Ik zeg dan gewoon: 'De tijd zal het leren.'
Hoe lang ik daar heb staan nachtdromen zal Joost weten. Achteraf bezien, dan weet je het immers beter, moet het zo'n twintig minuten zijn geweest, want zo lang duurde de aflevering van Two For Twelve waar ik in verzeild raakte.
Ik weet nog als de dag van gisteren dat ik dat theater goed in me opnam. Hoe vaak zou ik daartoe nog kans hebben. Profiteer van deze prachtige aangelegenheid, zou mijn groenteboer zeggen. En toen ging het spel de wagen op.
Een of andere assistent spelleider snelde op ene Estrid Joesten af en fluisterde haar druk gebarend wat in het oor. Estrid schrok en keek bedrukt in mijn richting, eigenrichting heet dat in juridische termen. Maar ook naar een vrouw die het lef had naast me te staan. Waar die ineens vandaan kwam blijft mij voor altijd obscuur, maar een nachtdroom interesseert dat kennelijk geen ene flikker. Ze knikte kort tegen de assistent die schielijk wegvluchtte.
'Meneer Huppeldepup, madame Martin, s'il vous plait…' riep ze.
Ik en dus ene madame Martin keerden ons om. Ik nam aan dat als ze naar mij keek mij dus bedoelde; mijn naam kende ze niet en om eerst uit te leggen dat ze mij bedoelde die ze wilde aanspreken, dat kost veel te veel zendtijd. Daarmee verdient de naam Huppeldepup in mijn oren dan nog geen verschoning. 'Ik ben harryvanderven punt com. Onthou dat!'
'Ja, u bedoel ik. Wacht even…' Estrid kwam snel naar ons toe. 'Wilt u niet aan een spel meedoen? Two For Twelve!'
'Nou, wat schuift dat' vroeg ik recht op de vrouw af. De vrouw naast me keek Estrid vragend aan.
'Ach kom, u kunt ons er echt mee vooruit helpen. En een forse beloning, dollars, wacht u als u het spel wint. Het team dat nu zou komen vertoont koortsverschijnselen en wordt verdacht van besmetting met de Kromowidjojo variant van het Covid 19 virus. Levensgevaarlijk. Ze liggen nu met Corona in quarantaine en kunnen dus niet meespelen. Het zou fijn zijn als u in hun plaats wilt spelen.'
'Okee' zei Martin.

‘Nou, je hoort het…’ Mijn droom maakte ook geen bezwaar.
‘Fijn!! Fijn, mensen. Laten we dan maar meteen beginnen.’ Estrid glunderde.
‘Op uw plaatsen… Af…’ riep ik.
‘Welkom, people’ stak Estrid het spel voortvarend van wal. ‘Al weer een team dat het gaat proberen. Het spel is ook zo populair. En, voor de kijkers thuis, u kunt ook meedoen via de app. Die kunt u gewoon downloaden in de Playstore…’
Playstore? dacht ik en trachtte vergeefs de beelden van closetrolhouders, zeepdispensers, geurverdrijvers, maffe wc-brillen, closetborstels, sfeerverlichting, posters van nakende meiden, zachte vochtige reinigingsdoekjes in Delfts groene (Delfts blauw is gepatenteerd) verpakking, eenpersoons kapstokjes, vintage koektrommels, blanco verjaardagskalenders, zelfklevende asbakjes, wijshedentegels, ophanghaakjes voor de Story, voor als het wc-papier op is, en zo meer uit mijn gedachten te bannen.
‘Hallo’ Ik sneerde ongeduldig, ‘ik moet voor spertijd thuis zijn. Met die shit store heb ik niks te maken! Kunnen we beginnen, s’il vous plait?’
Estrid zuchtte geërgerd, besloot me klaarblijkelijk te negeren en begon onverstoorbaar aan het gebruikelijke voorstelrondje. Ze keek mijn medespeelster aan en zei: ‘Ha, mevrouw Martin, helemaal uit België in New York, wat leuk, een Vlaams Belgische kandidate! Waar komt u precies vandaan en wat doet u?’
‘Ik kom uit Brussel, met twee enfants en ik ben erfgename.’
‘Oh, is dat een beroep in België?
‘Geërfd van mijn vader. Mijn vader had een beroep! De beste frietenbakker van België. Vandaar dat ik er kuiste.’
‘Kuiste?’ vroeg ik. Gatverdamme, wat een vies woord.
‘Ja.’
‘Wat zeg je me nou?’ riep Estrid verbaasd, ‘is Monsieur Martin jouw vader, die van het frietkot? Sint Joostplein? Jacques Brel?’
‘Zeker en vast.’
‘Nou, leuk zeg! Succes en veel play pleasure.’
Estrid richtte zich nu tot mij. ‘Dag meneer, fijn dat u ook meedoet.’

‘Klopt’ zei ik. ‘Bent u misschien een zus van Adèle Bloemendaal? Ik bedoel, gezien de gelijkenis…’
Estrid keek wijd in de wilde weg. ‘Corona, bedoelt u. Dat is me toch ook wat, hè, met dat corona. Gelukkig maar dat de overheid de zaak in de hand houdt en regelend optreedt. Hier in de States gaat het steeds beter.’
‘Of slechter… Maar goed. Heel Holland bakt er niks van.’
Estrid ging er niet op in. ‘Ja, okee, … ik zie hier in mijn papers dat u ook aan andere quizzen meedeed?
‘Klopt! Zat! De slimste mens met het mes op tafel, Wie is de mof, Per secondewijzer en—‘
Joesten kapte me af, nu al, de trut. ‘Ik stel de eerste vraag mensen. Wat is de uitdrukking voor iets uitlokken, op gang brengen, aanstoken?’
‘Makkelijk’ zei ik, ‘dat is: de knuffel in het hoerenhok gooien. Dus de K op 1 graag.’
‘Nou, dat was snel, zeg’ merkte Estrid op met lichtelijk onzekere stem. ‘Hier komt vraag 2. Wie weet waar wie wanneer de mosterd haalt?’
Dat wist ik uit mijn hoofd. ‘Abraham na de maaltijd bij Albert Heijn, lollig zeg, AH, Abra Ham en Albert Heijn.’
Estrid fronste haar wenkbrauwen, ze leek een beetje in de war.
‘Kom op, even doorgaan Adèle, eh, Estrid, elke seconde kost geld’ drong ik aan.
‘Vraag 3: Onder welke naam kennen we de actrice, zangeres en cabaretière met de achternaam Hameetman beter?’
Het verheugde mij dat ik ook de derde vraag meteen wist. ‘Ho, dat bent u zelf, volgens mij, dus Estrid Joesten. De A op 3 graag, Adèle…eh Estrid.’
Estrids ogen schoten vuur, van dat groene vuur als je een reclamefolder opstookt in de open haard. Maar ze liet zich niet kennen.
‘Vier. Hoe wordt de minister-president in het kabinet ook wel genoemd. Het is grappig bedoeld, zeg ik er bij!’
‘Dat weet ik ook. Dat is de primatus inter pares. De rotzak.’
‘Rotzak? Wil je echt rotzak doen?

‘Ja dat is ie.’
‘Okee, dan doen we de R op 4.’
‘Fijn, dank je wel, Estrid.’
‘Nou, dan komt hier de volgende vraag, 5: Wat is de titel van de roman die de alom bekende schrijver Harry van der Ven in 2014 uitbracht?’
‘Nooit van gehoord’ mekkerde Martin. Ik begon me groen en geel te ergeren aan de tijdverspilling. De dood ligt op de loer. Spertijd is spertijd.
‘Als zijn vader op hilarische wijze de Postkloterij, huh..., nou ja, een poot uitdraait kan hij onbekommerd invulling geven aan allerlei avonturen waarbij hij de absurditeit gemakkelijk weet te behouden.’
‘Het gaat maar door, het gaat maar door’ zuchtte ik.
Estrid probeerde ondanks haar ergernis de vraag af te maken.
‘Hij onttrekt zich aan het alledaagse gedoe met onbedorven meningen, lollige vrijmoedigheden, provocerende vrijpostigheden en groteske misverstanden.’
‘Ja, dat komt me dan wel bekend voor. Brussel zei u?’
Ik keek die madame Martin aan. ‘Zeg, Brussel, weet jij dat niet?’
Martin haalde de schouders op en schudde het hoofd. ‘Heeft het met frieten te maken?’
‘Ho. Ja!’ riep ik, ‘dat is het! Daar word je dik van. Dik, ja. Wacht, ik heb het: de dikke dominee, die had zijn gat verbrand, al aan de kachelrand... Tararaboemdijee! Tadaa!!! We doen de T.’
Estrid vertrok misprijzend haar mond. ‘Wat wordt het antwoord nou precies?
‘Tadaa!’
‘De T op 5’ kraste Joesten kort.
‘Nou’ zei ik tegen mijn medespeelster, ‘jij hebt het maar makkelijk hè, je hoeft helemaal niks op te zoeken, ik weet het gelijk. Goed hè? Zo zijn we zo klaar.’
‘Let op, vraag 6: In de tweede wereldoorlog gebruikten the Germans een elektromechanische codeermachine van het type rotormachine waarmee berichten gecodeerd werden in andere lettercombinaties dan het origineel, die vervolgens weer terugvertaald konden worden

door een identieke machine. De berichten konden gecodeerd worden door aan de codewielen te draaien. Deze codewielen konden zo in 26 verschillende combinaties worden gezet, namelijk alle hoofdletters uit het alfabet.'
Sodeju, mompelde ik achter mijn kiezen, dit gaat een eeuwigheid duren. Daar gaat mijn night in Manhattan. Wat een kutdroom.
'Voordat een gecodeerd bericht verzonden werd werden uit een set van 5 codewielen er 3 uitgekozen. Deze codewielen werden in de afgesproken positie gezet. Dan werd de boodschap ingetypt. Daarna werden de drie codewielen weer teruggezet in hun basispositie. De letters werden een voor een gecodeerd en werden zichtbaar op een schermpje. De berichten konden dan door de ontvanger met een andere machine weer gedecodeerd worden. Hoe heette dat ding?'
'Ja, leuk verhaal, enig maar het zegt me niks.' Ik dacht nog even, even maar, na en zei: 'Laten we dan de E van enig maar doen.'
'Is het misschien Mort Subite?' probeerde Martin nog even. 'Oh nee, dat is het café om de hoek. Allez, bij mij thuis, dan nog.'
Estrid: 'De E dan maar?'
'Ja, de E, van Estrid' bevestigde ik. Voor je het weet wordt er 'n foute letter opgetekend.
'Okee, de E. Jullie gaan, jongens, ahem, als een speer. Let op, hier komt de volgende vraag. Hee, dat is grappig, weer een vraag uit de wereldliteratuur, en, kijk nou zeg, nog een vraag over het oeuvre van dezelfde auteur.'
'Godverdomme, asjeblieft niet, niet voorlezen! Sneller, please.'
'De vraag is, let op: Kunnen jullie minstens één ander werk noemen van deze schrijver dat momenteel wordt geschreven, en dat dus nog niet bekend is?'
'Nee, in de verste verte nog niet dus we doen de N. Van Nog niet.'
'Goed.'
'Is ie goed, ja?
'Nee, ik bedoel…'
'Fout?
'Dat zeg ik niet, ik bedoel…'
'Dzjiezus, wat flauw zeg.'

‘Wat jij wil. Ik zet de N op 7 en we gaan door naar vraag 8. Hier in de States wordt met name één geschrift gezien als opruiend, onwaar en waarlijk verschrikkelijk. Over welk geschrift heb ik het?’
‘Ha, dat is wel een heel makkelijke, dat is de Koran.’
Ik glimlachte verontschuldigend naar madame Martin. ‘Weer geen om op te zoeken.’
‘Okee, dan vraag 9. Dat is de paardensprong. Misschien is het handig als madame Martin ook even meekijkt. Oh, wacht, je bent niet aan het opzoeken. Mooi, dan kun je sowieso meekijken. Hier komt ie…’

A	N	N
M		N
E	A	A

‘Ik zie het al’ riep ik, ‘ik zie het: aannamen’.
Estrid zweeg even. ‘Ben jij het er ook mee eens, madame Martin?’ vroeg ze toen, duidelijk oogsignalen gevend dat het niet klopte. ‘Kijk nog eens goed. Neem even de tijd.’
‘Nee, niet de tijd nemen. Godsamme nog aan toe, zeg.’
Madame Martin zat evenwel de andere kant uit te kijken, maar liet haar ogen alsnog van links naar rechts en van onder naar boven over het diagram gaan. ‘Dat lijkt me juist’ zei ze.
‘Okee, dan doen we A op 9’ zei Estrid met een gezicht van wat kan het mij eigenlijk verdommen. ‘Nou jongens, jullie zitten goed in de tijd, hoor. Als de antwoorden net zo goed zijn…’ Ze keek met scheve ogen naar het plafond. ‘Vraag 10 al. Wat aten de Joden toen zij eindeloos lang door de woestijn zwierven na hun vertrek uit Egypte? Ik geef een hint: het kwam van een goddelijk soort wezen…’
Madame Martin veerde verheugd op en fluisterde in mijn oor.
‘Dat moeten frieten zijn… Dat goddelijk soort wezen, dat is vast mijn vader. Het stond zelfs in de Gazet!’
Graag had ik haar ook iets laten inbrengen, maar ik twijfelde.
‘Joden en frieten? Ik weet niet. En dan, een rondreizend frietkot door dat rulle zand? En… een echt goddelijk wezen…? Ha, het is mama. Daar heb ik wel eens van gehoord…’

Madame Martin zuchtte. ‘Laisse tomber’ mompelde ze.
‘Wat wordt het mensen?’ Estrid deed alsof ze wou opschieten, met d’r eindeloos gewauwel. Maar goed.
‘Het antwoord is Mama’ antwoordde ik vlug.
‘De M op 10’ zei Estrid. ‘Vraag 11 dan. Ook weer zoiets. Ben benieuwd of jullie het meteen weten. We hebben een A, we hebben een B, we hebben een C, we hebben een D, we hebben een... Maak de zin af.’
Met een ruk draaide ik me naar madame Martin. ‘Ik denk dat het Acda en De Munnik is...’
‘Daar zit geen B in.’
‘Is het dan Abcda en de Munnik? Met een B? Dus een A?’
‘Nee.’
‘Oh, dan is het antwoord op de vraag misschien de B...’
‘Ik denk het niet’ meende Martin.
‘Okee, even kijken.’ Aan Estrid Joesten vroeg ik: ‘Is dit misschien ook een grappige?’
‘Ik vind het best wel grappig, ja. Maar ik weet het antwoord ook niet. Natuurlijk...’
‘Ja, hèhè, natuurlijk’ sneerde ik. En tegen de Brusselse: ‘Wat denk jij, is het dan misschien eh... Ho, nee, wacht ik weet het, het is Scrabble. De A is 1 punt, de B is 3 punten, de C is 5 punten, de D is 2 punten. Samen 11 punten! Het antwoord is elf! De ‘e’ van elf!’
Beide dames staarden verbijsterd voor zich uit. Wie, in godsnaam, kent de punten van de letters van Scrabble van buiten?
Estrid Joesten hernam zich en de Belgische herpakte zich ook.
‘De E van elf op 11 dus?’ vroeg Estrid.
‘Yep’ lachte ik, de triomf was binnen handbereik.
‘Het zal wel’ zuchtte Martin.
Ik schreef snel de E op mijn papiertje; tevreden, dat ik van alle vragen de letter al te pakken had.
Joesten ging onverstoorbaar verder. ‘Dan zijn we al aan de laatste vraag. Hier komt ie: In 1944 vond de invasie van de geallieerden plaats in Normandië, zoals steeds onder leiding van de States. Ze doorbraken de Duitse Atlantikwall binnen één dag, zij het ten koste van heel veel mensenlevens. Welke Duitse veldmaarschalk was in die fase

verantwoordelijk voor de bouw van de Atlantikwall, die als onoverwinnelijk werd beschouwd?'
'Ach wat, onoverwinnelijk, ga toch weg, in één dag verslagen… wat een rommel, die Atlantikwall. Ja, rommel, niks anders dan Germaanse troep, een grote rotzooi, gewoon een gigantische betonnen rommel.'
'Eh, wat is uw antwoord?'
'Het was klinkklare rommel.'
Snel noteerde ik als laatste letter de R.
Madame Martin snoot haar neus, of wat daar voor door moest gaan.
'Ik geloof dat we de R op 12 moeten zetten, dus' besloot Estrid.
God zij dank, dacht ze, het is volbracht. Eindelijk klaar, bijna tenminste. Een gedachte die mij ook niet vreemd was.
'Nou dat waren alle vragen, mensen. En alle vragen beantwoord want niks om nog op te zoeken. Dat komt ook niet vaak voor. Dus jullie kunnen aan het 12 letter woord beginnen. Je hebt nog 450 punten over van de 500.
Daar komen de letters van het woord.'
De vakjes op het digitale speelboord kleurden zwart en er verschenen 12 hatelijke witte kruisjes.
'Kijk nou' zei Estrid, die bijna stikte van de ingehouden lach, 'alles fout. Wauw!'
Niet in het minst aangedaan, wendde ik mijn blik snel af van de deprimerende aanblik en concentreerde mij op mijn papiertje.
Mijn ogen vlogen over de letters die ik gaandeweg had opgeschreven:

K	A	A	R	T	E	N	K	A	M	E	R

Klats, ik kletterde met de vlakke hand keihard op mijn desk.
'YO!! riep ik keihard en liet het papiertje zien aan Martin, die de ogen opensperde en de onderkaak liet vallen.
'Ik zie het!' sprak ik nu zacht en met dwingend zelfvertrouwen.
Ik keek op de klok. Binnen 'n seconde, ruim binnen de spertijd van het spel, en geen één letter gevraagd… Top! 'Het is 'KAARTENMAKER'! KAARTENMAKER! Stop de tijd!'
Estrid Joesten keek glazig. 'Kaartenmaker zeg je?'

De Belgische begon wild aan mijn mouw te trekken. ‘Kaartenkamer!’ siste ze woest, ‘kaartenkamer…’
‘Mens, hou toch eens eindelijk je kop, met dat eindeloze gewauwel.’ Met een bruusk gebaar trok ik mijn mouw terug, lichtelijk in verwarring omdat ik het niet verdraag dat een vrouw woest tegen me sist; al dat gespetter in mijn gezicht. ‘Ik herhaal: Kaartenmakerkamermakker, eh…, kaartenmaartenkamer. Nee, kaartenkamerMAKERkaarten… godverju, KAARTENMAKER… zeg ik!’
De letters op het speelbord werden wit en in de vakjes verscheen het woord. ‘Kaartenmaker’.
‘Nou breekt me de klomp’ stamelde Estrid Joesten, bleek als Adèle Bloemendaal, door het geraaskal heen. ‘Het is nog goed ook. Ik word gek. En jullie hebben nog 450 dollar over, ook dat nog.’
Ik lachte even. ‘YO!!’
‘Wat een vertoning. Maar goed, ik neem het nog even door met jullie’ ging Joesten, toch wel wat bedremmeld, verder.
‘Vraag 1: het antwoord is: de knuppel in het hoenderhok gooien, niet de knuffel in het hoerenhok. Maar ik snap de verwarring.
Vraag 2 moet zijn: Abraham, niet Albert Heijn.
Vraag 3 is Adèle Bloemendaal, ook met een A maar toch fout.
Vraag 4. Ja, ik zei al, het is grappig bedoeld. Dus niet rotzak, dat is niet grappig. Het goede antwoord is ‘Rutte’. Dus.
‘Wat is daar grappig aan?’ vroeg ik met opgetrokken wenkbrauwen aan Martin.
‘Vraag 5. Ja, dat is nou jammer. Je zei al Tararaboemdijee, dat was goed geweest, maar toen gaf je als antwoord Tadaa! En dat is fout… Ook grappig eigenlijk.’
‘Godverdomme’ sakkerde ik.
‘En dan vraag 6, ook weer fout, al zat het in de richting. Je zei: we doen ‘enig maar’ maar het is Enigma.
Dan vraag 7. Ook fout, dus. Je gaf de N van Nog niet, maar het is de N van Nee.’
‘Dat zei ik ook.’
‘Dat klopt, maar je gaf als antwoord “Nee” op mijn vraag of jullie dat werk kennen, maar de quizvraag was of je een werk kunt noemen dat

nog niet geschreven is; en daarop antwoordde je: Nog niet, maar het goede antwoord dáárop is Nee. Dus…'
'Sodeju, zeg, dit wordt helemaal niks.' Toch droomde ik verder.
'Dat denk ik ook… Eh, dat weet ik wel zeker. Laten we naar de volgende vraag gaan.
Vraag 8. Het goede antwoord is krant. Niet Koran.
Vraag 9. Dat was de paardensprong. Die had je bijna goed. Had nog maar even goed gekeken, madame Martin. Ik weet zeker dat je het gezien had. Het is niet aannamen, maar aanmanen.'
'Mon Dieu.' Martin begon haar handtas alvast van de grond te rapen.
'Ja, godver…'
'Vraag 10. Ja, dat is nou jammer. Niet jammer dat het eventueel frieten zouden zijn van Monsieur Martin, wat ook allemaal met een M begint. Maar ook geen Mama, waar jij wel eens van gehoord hebt. Het is manna, van Onzelieveheer.'
'Ach zo. Verkeerd verstaan, denk ik. Altijd gedacht dat het mama was. Net als in dat liedje: It's raining mama.'
'Ik denk dat je dat ook niet goed gehoord hebt. Dat was It's raining men. En dan vraag 11. Je antwoord was verbluffend. Maar fout, dat wel. Ik snapte je redenering wel, maar je zocht het te ver. Het is veel simpeler, na de D komt de E in het alfabet. Dus de E van E.
Vraag 12, de laatste vraag. Ja, dat was ook weer zoiets. Je zei rommel met verwijzing naar de troep van de moffen, maar het moest zijn de naam van de veldmaarschalk, en laat die nou toevallig ook Rommel zijn. Maar het antwoord was dus ook weer fout, want je bedoelde het anders. Kortom… Alles fout! Jullie hebben er nul goed! Een record! En allemaal fout uit het hoofd ook nog eens… maar daar geven we helaas geen punten voor. En jullie lopen dus ook de bonus voor nul fouten mis. Maar dan hou je toch nog 450 dollar over… Onbegrijpelijk.'
Een onbewaakt moment overwoog ik een eind te maken aan de nachtdroom maar ik was te nieuwsgierig waar deze toe zou leiden en droomde dus door, zij het enigszins ongerust.
'En dan de clou van het verhaal!' zuchtte Estrid. 'Het andere team had 449 op de teller. Jullie hebben gewonnen. Ik kan wel janken.'

‘Kijk, lachte ik tegen de Brusselse, ‘tof hè, nou zijn we winnaars van mekaar, goed hé! We hebben het puntenklassement gewonnen, we hebben de groene trui.’
Toen werd ik maar wakker en liep snel richting Central Park, daar hebben ze van die bankjes om op te zitten. Voor je er erg in hebt cancelen ze de uitzending en roepen ze je terug en kun je je zuur verdiende dollars inleveren. En passant zette ik ook mijn Nokia uit. Ook in de States hebben ze zo’n online hulpdienst "Kunt U Terugbellen". Sterker nog, het is daar bedacht. Je hoeft alleen maar je telefoonnummer en degene in te voeren door wie je je wilt laten terugbellen. Daarvoor hebben ze een virtuele assistente gecreëerd. Naar analogie van bij voorbeeld Centraal Beheer, die de assistente CeeBee noemt. De virtuele assistente van Kunt U Terugbellen is Ka Uu Thee genaamd. Ka Uu Thee is behulpzaam maar niet echt slim. Maar ik moet wel lachen als ze begint met 'Hallo, je chat met KUT, waarmee kan ik je helpen?'
Dan chat ik terug: 'Hallo Kut, je chat met mij, schat, kunt u terugbellen?'
'Ik begrijp het niet, kunt u uw vraag opnieuw stellen?'
Haha, dan chat ik terug: 'Hallo Kut, je chat met mij, schat, kunt u terugbellen?'
'Ik begrijp het niet, kunt u uw vraag opnieuw stellen?'
Velen vinden het een kut site, en dat klopt dus wel. Toch is het een goede website. Voor maar € 4,39 per persoon per gesprek (hier zal dat wel $ 99,99 zijn, in New York is alles veel duurder) regelen zij dat je wordt teruggebeld. Dat bespaart een hoop gesprekskosten en het starttarief; voor 10 minuten bellen of in de wachtstand staan, is dat toch gauw € 1,20 plus € 0,12 is € 1,32.
Hahaha, maar this is New York, en dat kost Two for Twelve dan dus € 99,99.
Maar mijn gsm ging uit. Zo wakker was ik wel.

Bankjes

Herinneringen zijn als lege banken in de nacht. Ooit ontstaan om ‘s op te gaan zitten om te bedenken wie je nou waarover weer eens de schuld kunt geven. Maar niemand zit er, wat dus op zich een goed teken is. Of om je nog ‘s in te leven, al leef je dan niet, het kan best lijken op herbeleven. Net als met mensen die er zijn maar die je niet ziet. Ze wonen in de buurt, maar je ziet ze niet, hoort ze niet, ruikt ze niet en voelt ze niet, toch weet je dat ze er zijn, zolang je niet weet dat ze er niet meer zijn. En zelfs dan kun je met een beetje goede wil doen alsof ze er nog waren. Dat blijkt genoeg om je niet alleen te weten. Herinneringen zijn er, je ziet ze niet, hoort ze niet, ruikt ze niet, voelt ze niet, maar je weet dat er iets was.
Dit is wat mijn brein ervan bakte toen ik op een nacht in september, het dwalen zat, bij een bankje stond ergens in een park. Joost weet waar. Maar dat doet er niet zoveel toe, de meeste parken zijn ’s nachts vooral erg hetzelfde.
Kijk zo’n bankje eens staan. Een eenzaam monument. Wil ik daar wel op zitten? Is zijn eenzaamheid niet besmettelijk? Het had iets van een buiten bedrijf zijnde biechtstoel waar verhalen, veelal afgezwakte herinneringen, verteld worden ter nagedachtenis aan jezelf en iets of iemand. Toch lokte het bankje me. Er kunnen ook nieuwe dingen ontstaan. Je kunt er niet te voorspellen of te bedenken invallen tegen het lijf lopen, nieuwe ideeën, onvoorziene plannen. Goeie uitvinding zo’n bankje. Ik ging zitten om mijn gedachten even op de loop te laten gaan. Ik schoot in de lach toen ik plotseling terugdacht aan het bankje van die Fanny, bij het MoMa in Long Island City. Ik zag haar toen ik op een van die piepkleine terrasjes in Manhattan zat. Zij zat er ook, met een vriendin, die niet half zo mooi was als Fanny. Je zag ook meteen aan die twee hoe de rollen verdeeld waren; de ene, Fanny, de artiest van de schoonheid, de ander de aangever, in een dienende rol, met

argwanende blik. De blik van iemand die weet dat ie niet meetelt, maar toch hoopt gezien te worden. De schoonheid van Fanny was onweerstaanbaar, althans de drive in mij om er iets mee te doen is dan onweerstaanbaar; hoe het met die schoonheid nou precies zit, dat moet eerst nog maar eens blijken, dat kan nog goed tegenvallen. En dan zitten ze daar, de aangever en de potentiële tegenvaller. Het hoort er allemaal bij. Ik herinner me dat ik Fanny vroeg of ik een foto van haar fees mocht maken. Ze aarzelde. Dat is bekend, dat doen ze altijd, maar dat is alleen maar om te achterhalen of ze er misschien last mee krijgen. De aangeefster zei dat Fanny beroemd was. Dat ze een artieste was en dat bankje bij het MoMa gemaakt had; ze liet me er een foto van zien, met Fanny erop liggend. Ik dacht dat het bankje zonder haar er veel leuker uitgezien zou hebben. Enfin, om het kort te houden, ik heb een paar mooie foto's gemaakt van Fanny. De volgende dag hebben we samen het bankje bezocht en hebben we er een uurtje klef zitten doen, maar toen was ik er ook klaar mee. Schoonheid is vergankelijk, dat herinner ik me nog.
Dit bankje hier zit goed, merkte ik aan de opleving van mijn humeur. Niet om terug te gaan, maar om verder te gaan. De zetel van het nieuwe hoofdkwartier van mijn gedachten. Wat zou ik nou weer eens gaan bedenken. Daar heb je het al, je kunt niet bedenken wat je graag wilt denken. Wat een kutbank. Staat daar maar een beetje leeg rond te hangen in een verlaten park midden in de nacht. Geen wonder dat er geen mens op zit. Behalve ik dan, glimlachte ik, want deze gedachte is toch mooi maar weer aan mijn brein ontsproten. Mooi hoor, zo'n bankje. Als het er niet was, kon ik nu staan blijven, wat een totaal andere beleving teweeg brengt. Dus stond ik maar even op. En ja hoor, dat is niet hetzelfde als op een bankje zitten. Terwijl ik voor de bank stond besefte ik dat het niet aan het bankje ligt of ik iets en zo ja, wat ik bedenk. Of het nou een kutbank of een tof bankje is. Het hangt helemaal van mij af, of ik er nou op zit of niet. En toch, het bankje heeft invloed. Onvoorstelbaar, zo'n idioot stel planken. Wat dat allemaal veroorzaakt in dat rovershol in mijn hoofd. Ik draaide me om, om het bankje totaal uit mijn wereld te bannen. Ja precies, zoals verwacht, mijn gedachten gingen gewoon door, of er nou een bankje

was of niet. Zo’n bankje heeft geen enkele betekenis, geen enkele invloed. We doen het er maar mee. Een tijdje bleef ik in de deep dark night zonder paradise by the dashboard light bij het bankje staan. Van enige vriendschappelijke band was geen sprake meer. Het leek nog geeneens op een paradise. Dzjiezus, viel me zomaar te binnen, ik ga nou toch niet bedenken dat er een grafstemming aan kleeft. En ja hoor, verdomme, het was al gebeurd. Mijn gedachten komen sneller dan ik kan denken. Mijn gemoed kwam meteen in opstand. Ik heb een hekel aan een grafstemming. Wie niet? Op de kunstacademie waar ik op zat en pootjes gaf, ha, nee, dat is flauw. Op die kunstacademie zat er wel zo een. Pascal. Hij baseerde zijn hele kunst op grafgebeuren. Een en al donkere troep waar je niet vrolijk van wordt. Donkere schilderijen kunnen op zich heel goede emoties teweegbrengen. Ze kunnen intiem zijn en je in vervoering brengen, de stilte oproepen van een nacht die je samen met Anne-Marie wilt doorbrengen. Of alleen, en daar dan aan denken. Alles is mogelijk. Ik kan in de opgewektste opwinding het zwartste schilderij maken, dat naar menselijke opvattingen heel warm en intiem voelt en daar mag je blij mee zijn. Ik gebruik daarvoor geen zwarte verf, wel olieverf, geen andere. Zeker geen lampenzwart of roetzwart. Er klopt ook geen meter van de benaming van die zwarte olieverf, als je blind bent heb je een groot probleem. Het staat niet in braille op de tube. Bijgevolg heb je geen notie van wat op het etiket van de tube staat. Je weet niet dat erop staat: ivoorzwart. Gaat heen, wat een idiotie. Of mars zwart; zeker rechtstreeks van de rode planeet? Hoe moet je dan als blinde nog een fatsoenlijk schilderij maken?
Zwart maak je van ultramarijn met donkere kraplak. Voor een andere sfeer doe ik er graag wat Van Dyke bruin bij met phtaloblauw. Het moet wel van Winsor & Newton zijn. Dat is verreweg de beste verf, wat ik ontdekte toen ik in Frankrijk een keer langs ging bij de Franse vestiging. Daar liep me toch een leuk meisje. Ik erop af.
‘Bezjoer’ riep ik al van verre, maar wel nadat ik het gebouw binnen was gegaan.
‘Monsieur’ zei ze. Alleen dat stemmetje al. Ja, en toen? Daar stond ik toen.

‘Noir.’ Ik dacht, ik probeer het maar meteen.
‘Bien sur’ lachte ze. Ze had mijn verwarring wel in de gaten. En dan zo leuk reageren, ze steeg meteen in mijn achting.
‘Si, eh.. yes…, neu, oui…. Je veux, je voudrais, eh.’
‘Evidement, naturellement vous voulez.’
OMG, wat een klankjes, uit haar mond vol genegenheid, nam ik aan, “naturellement”, goddelijk. Stel het je voor uit een Hollandse mond, Amsterdams of zo, en het is meteen vulgair, tot aan walging toe.
‘Si, je voulez, en eh… noir.’
‘Take it easy, sir.’ Ze wilde me natuurlijk, omdat ze dacht dat ik geen Frans spreek - maar dat loopt wel los - een beetje tegemoet komen. Maar okee, ik nam het aanbod aan, met beide handen. Dat bleek echter niet de bedoeling, met take it easy bedoelde ze heel iets anders. Spreek dan Frans, godverdomme.
‘Avez vous zwarte verf, noir? Mes tubes sont empty et je voulez une navulling. Avez vous die?’
‘Certainement, sir. Je vais quelque noir halen.’
Kijk, nu was *zíj* van slag, van mijn charme, denk ik. Ze was dan wel niet echt sprakeloos, maar ze kwam niet meer uit haar eigen Franse woorden.
Daar was ze al weer, met een bundel vetvrij papier, waar een partij lampenzwart in zat. Gratis. Die kon ik dan in mijn lege tubes zien te doen.
‘Merci, madame’ zei ik dankbaar. Echt waar, ik bloosde er van. ’Et un faine dag nog.’
‘Pas de problème’ zei de schat. Toen verdween ze uit mijn leven, al vergeet ik nooit meer dat die fabriek daar ergens, ik meen in Frankrijk, staat.
Maar ik dwaal af.
Pascal was een zwartgallige trol. Yvette, het favoriete model op de academie, begon er out of the blue over tijdens een koffiepauze. Yvette was de talk of the town op de academie. Groot en bloot, sterk en met blond haar, heel veel blond haar, lang ook. Niet in de zin van long blond animal, maar gewoon lang haar; Dzjiezus, je moet ook alles uitleggen tegenwoordig. Het haar onder mijn eigen oksels, dat dan

wel weer donkerbruin is, een soort Van Dyke bruin, is er niks bij. Yvette was het indringende morbide gestaar van die Pascal meer dan beu. Je zal daar maar in je blote kont staan of liggen en op de eerste rij staat daar zo'n creep. Yvette nam me steeds vaker in vertrouwen, want zo ben ik nou eenmaal, en zo werden we vriend en een of andere vriendin. Ik kwam er achter dat ze een zus was van Michelle.
We trokken af en toe samen op, expositie hier, tentoonstelling daar, en dat leidde tot de gebruikelijke kletsverhalen, roddel en vuilspuiterij en ook gezeik met Michelle. Vooral over die tentoonstelling van Kokoschka, Klimt en Schiele. We hadden schijt aan alle achterklap die volgde maar blij werden we er niet van, hoewel we er ook om lachten. Als we ons tot drie uur 's nachts lieten vollopen hadden we het er nooit over, zo ontzettend dwars zat het ons.
Die expositie van Klimt, Schiele en Kokoschka, in Hamburg was dat. Toch besloot ik ernaartoe te gaan. Yvette wilde er ook graag heen en van mij mocht ze best meerijden.
Eindelijk was twee dagen later de grote dag aangebroken. Ik haalde haar op in Eindhoven. We namen koffie en broodjes mee. En een paar vrolijke kaki gekleurde klapstoeltjes voor in de berm.
Onderweg werden we hoe langer hoe expressionistischer. Toen we bij Venlo de Duitse grens overreden hadden, begon Yvette al te zingen 'We zijn er bijna'. Dat was natuurlijk niet zo, vrouwen hebben nou eenmaal geen ruimtelijk inzicht. Maar drie uur gezang verder kwam Hamburg in zicht, alsof het nooit weg was geweest.
De ontvangst in de Hamburger Kunsthalle was hartverwarmend. Die Duitsers kunnen er wat van, als ze willen. We kregen een topografische Karte mee met de aanvalsroute.
Expressionismus bleek in het echt precies te zijn wat het in de kunstboeken pretendeert te zijn. Vooral erg expressief. Na een zaal met werk van Kokoschka en een met het werk van Klimt, kwam de zaal met Schiele. Schiele overrompelde me. Zijn werk bracht mij in een spagaat. Goed geschilderd, maar het thema…? Het riep verwarring op, of eerder nog, verontwaardiging. Schieles kijk op jonge vrouwen stootte me af. Ik werd kwaad. 'Ik heb het wel gezien' zei ik tegen Yvette. Een beetje voortijdig en vooral korzelig, dat wel. Ze zag aan me

dat ik het meende en hield het voor gezien. Slim! Zwijgend haastten we ons terug langs het werk van Klimt, best mooi, en Kokoschka, best wild, naar de uitgang. Weg van die akelige, verziekte beelden.
Na een half uur stonden we dus weer buiten en was de vraag: ‘Wat nu?’
Yvette stond erop dat we naar de Reeperbahn zouden gaan. ‘Ik wil wel eens zien waar de Beatles begonnen.’
Ik wees erop dat het geen fijn buurtje is en dat vrouwen er niet worden toegelaten. Daar moet je bij Yvette mee aankomen! De barricade van stalen hekken in de Herbertstraβe, die de ontucht moeten verbergen, hadden we in no time genomen. Niemand die haar tegenhield. Yvette keek haar ogen uit. Ze sisten in hun kassen. Ze lachte wild om zich heen en begon irritant in mijn zij te porren. In zulke omstandigheden gaat mijn kwajongenspruik op. Ik nam een korte aanloop en sprong op haar rug. Ze viel half voorover en aan de overkant schoot een lichtekooi in een schaterlach. Eindelijk iets echt grappigs, moet die gedacht hebben. Ik keek voorzichtig lachend terug. Ze wenkte. Ik kroop van Yvette af en begaf me naar de vlotte dertiger.
‘Möchtest du ein bisschen Eiswein trinken? Zum Abkühlen…?’
‘Yvette’ schreeuwde ik over de angstvallig stilzwijgende straat, ‘we gaan zuipen!’ Ik gebaarde vurig. Lichtjes weifelend kwam ze aanlopen. De hoer nodigde ook haar op bijna vriendelijke toon uit voor het drankje. We gingen een klein kamertje binnen. Overal warmrode lampen; het koude zweet brak me uit. ‘Ich heiβe Irma’ zei ze.
‘Ha, Irma die Süβe’ riep ik enthousiast. ‘Nah, ja’ lachte ze en trok de ene na de andere fles Eiswein open. We kropen met z’n drieën op het bedrijfsbed, een twijfelaar en maakten het ons gemakkelijk. Dat smaakte! We zopen tot we een ons wogen. Yvette kon niet meer op haar benen staan. ‘Quanta costa wel niet?’ brabbelde ze. ‘Dass ist noch nichts’ zei Irma die ook niet nuchter meer was. ‘Wir schaffen das’ zei ik en legde 50 euro op het nachtkastje. Irma deed een grappige uitval naar mijn onderlichaam. Ik pareerde eenvoudig. Yvettes ogen tolden in het rond. ‘Jetzt gehen wir schlafen’ zei ik. We lieten ons alle drie pardoes achterover vallen.

Daar lag ik dan met twee vrouwen op dat bed. Wat zou kardinaal Alfrink daar nou van gedacht hebben? Vast niet veel goeds, als je de klerikale mindset zo eens in gedachten neemt. Maar een beetje zat liggen zijn met twee medemensen, wat kan daar op tegen zijn? Er gebeuren ergere dingen in de wereld. Zo is Tom Dumoulin gestopt met wielrennen terwijl ik vast hoopte dat ie Eddy Merckx, met cee kaa iks, zou doen verbleken. Maar nee, hoor, domweg stoppen. En wat blijft er over? De kleinzoon van Poulidor, Bauke Bollema of hoe heet ie.

'Dit bed ligt goed; een Pullman?' vroeg ik.

Maar Yvette wist het sowieso niet; ze trok zelfs bij het woord Pullman, wat een weergaloze merknaam is, er zijn zelfs Mercedessen omheen gebouwd, een vies gezicht met opgetrokken neus, alsof dat al niet vies genoeg was. En het straatmadeliefje had ook al geen verstand van d'r eigen bedrijfsmiddelen.

Het werd stil. Totdat het aanving. Ik kan niet tegen snurkende vrouwen. Een beetje gespin als een zoetgevooisde nachtegaal okee, maar snurken als een nipt geslachte os hoeft voor mij niet. Dan schop ik eerst tegen hun schenen, dan hun heupen en bekken en dan volgt de kaakslag. Slapen lukte me dus niet. Anderhalf uur later nog niet. Om vijf uur besloot ik de dames niet in elkaar te schoppen maar de benen buiten een beetje te strekken.

Daar was nog wat nachtleven aan de gang, maar veel stelde het niet voor. De leeftijd van de dames was met het klimmen van de uren ook fors toegenomen. Op de Groβe Freiheit keek ik een tachtigjarige in de ogen, onopzettelijk, en ongelukkigerwijs ook. Ik vervloek mijn blik wanneer die zomaar ergens op valt, terwijl ik hem daar niet naar toe gestuurd heb. De mengeling van hopeloze verloren gegane verleidingkunst en een mislukt leven grepen me zodanig aan dat ik mijn blik neersloeg. Er kon geen lachje van af, bij ons beiden niet. Toch wierp ik haar een kusje toe. Ze knikte.

Ik haastte me naar de stalen afzetting in de Herbertstraβe en wrong me er doorheen. Op naar de Alexanderplatz, nam ik me vol verwachting voor. Hoe lang dat lopen was wist ik niet, maar in grote steden speelt alles zich op een vierkante kilometer af. Dat is niet ver,

ook ’s nachts niet. Maar ik kon het niet gevonden krijgen. Sodeju, ben ik eindelijk een keer in Hamburg, kan ik die klote Alexanderplatz niet vinden. Dan maar terug naar bed. De dames waren al op en vroegen verbaasd waar ik uitgehangen had. Onder de koffie vertelde ik dat ik de Alexanderplatz had willen zien maar hem niet gevonden had. ‘Nah ja’ zei het Flitchen, ‘dann sollst du nach Berlin gehen.’ Godklere, wat een land.
Ik wou weg. Het is weinig voorgekomen dat ik zo graag weg wilde, in ieder geval niet vaak, eigenlijk nooit, behalve als het niet leuk is.
‘Laten we maar gaan’ zei ik tegen Yvette.

Ik maakte voor Yvette de omslag van haar eerste, tamelijk dilettantische, maar zeker wel van oprechte puberale emoties uitpuilende, dichtbundel. Ze trakteerde me daarvoor op een etentje. Ik koos een gevuld varken of zoiets. Zij, als liefhebster van vis en peulvruchten, nee zeevruchten, zoiets was het, ging voor de krabbetjes en kreeg een bord vol godvergeten spare ribs. En dat bij een fles witte wijn. Weer wat geleerd. Het hele bord in de plantenbak met de vingerplant gekieperd. De herbergier vroeg haar nog stijf van verwondering of ze zoveel honger had dat ze zelfs de botjes opgegeten had. Die bundel gaat helemaal niks worden, dacht ik meteen. Yvette zal me hedentendage wel dankbaar zijn dat ik niet op haar amoureuze toenaderingen inging. Anne-Marie kan dat ook wel pruimen. En ik ook.
Bankjes, bankjes, het is me wat. Ze zijn het licht in mijn ogen. Ze trekken die verstikkende tijdkoepel van me weg, dat transparante dek dat over heel het leven is gehangen. Onzichtbaar en toch allesbepalend. Het is niet anders, tijd is van alle tijden. Op zo’n bank, zonder besef van tijd leef ik in het luchtledige, en fijn zonder die verrekte zwaartekracht; vrijheid.
Yvette zegt in haar dichtbundel dat tijd betekent dat iets voorbij is. Waar je niks meer aan hebt. Waar je slap van wordt als je er aan denkt. Tijdens het etentje bleek ze echter van mening veranderd. Ze zei: ‘Nee, tijd is iets dat komt.’ Het is altijd hetzelfde met die vrouwen, het ene moment is het dit, dan is het dat, en vervolgens krijg ik de

schuld. ‘Of dat er nu is’ zei ik. Als het over studentikoze prietpraat gaat, ken ik geen grenzen. We vonden allebei dat tijd niet bestaat, dat het gewoon is bedacht, want wat meet je nou eigenlijk met een klok, een kalender of een programmagids? Een uur, een minuut, een dag, week of maand? Het is een abstracte maatstaf, net als een kilo of een meter. Ga maar eens naar de winkel en zeg: ‘Doe maar een kilo.’
Ik zeg altijd maar tegen de meisjes: ‘Voor mij is tijd er niet, maar voor jou maak ik wel wat vrij.’ De meesten vonden dat altijd heel leuk van mij. Man, dat was nog eens een tijd.
Op het bankje hier voel ik weer dat die hele tijdkoepel er niet is. Er zijn herinneringen aan momenten van toen, vroeger en vooruitzichten naar momenten van dan, later. Maar die momenten zijn er niet. Alleen het moment dat je er bent. Dat je op een bankje zit. Tijd is leven, onmetelijk, tot het voorbij is. ‘Verrek nog aan toe’ lachte ik half luid, ’ja, zo zou ik het willen zeggen, ik geloof dat ik het snap. Tijd ben ikzelf, is leven.’
We worden wakker en leven tot we gaan slapen. En als we dood gaan worden we niet meer wakker. Wat heeft dat met klokken en kalenders te maken?
Anne-Marie is ook heel goed in wakker worden. Het is bijna nooit nodig dat ik daarbij te hulp schiet. Wel die ene keer, toen ze schreeuwend overeind vloog. Ik had haar gevoelig tegen de schenen geschopt, een van beide, volgens mij was het de linker. Vrouwen zijn kleinzerig als het gaat om een stamp tegen de schenen. En mijn droom was dus ook meteen weg door dat gekrijs. Weg droom. Sodeju…
‘Wat?’ vroeg ik.
‘Je trapte me keihard tegen mijn been.’ Ze was geschrokken en pissig, zwaar geraakt. Dat was pijnlijk, meende ik te mogen vermoeden.
‘Waar wil je het dan hebben?’ Toen ze daar niet op reageerde besefte ik dat de boze bui nog steeds niet gezakt was. Zo gaat dat bij vrouwen, ze blijven lang haatdragend. Maar daar zijn oplossingen voor.
‘Ik was aan het voetballen en kon een prachtig schot op doel geven. Van dertig meter.’

Het was geen geldige reden, de dingen gebeuren niet om een reden maar hebben een oorzaak. Dat zou als excuus goed genoeg moeten zijn. Bovendien was het de waarheid. De vorige keer dat ik haar tegen de schenen schopte was toen ik aangevallen werd door een horde valse slangen die naar mijn enkels wilden happen. Die moesten doodgetrapt. Dat heb ik haar niet verteld, ze mocht eens gaan denken dat ik haar een slang vind. Maar wel een terecht excuus uiteraard.
In het donker zag ik een warme glimlach op haar gezicht glanzen. Ze aaide over mijn vingers, die ik net van plan was alle veertig op haar middelste borst te leggen, en hield hem vast. Sodeju. 'Laten we dan maar proberen nog wat te slapen' stelde ik voor.
'Geen probleem' zei ze.
De waarheid ligt ergens in het midden. Zij sliep in een oogwenk weer in. Bij mij werkt het anders. Als ik niet slaap besef ik al snel dat ik wakker ben en dat daar iets mee gedaan moet worden, door mijzelf. Dus, vroeg ik me af, wat zal ik eens gaan doen. Het voetballen is afgelopen, wat nu? Anne-Marie snurkte een beetje kattengespin. Niet dat ik er last van had, maar in de stilte van het donker kruipt het via je oren onder je huid. Ach, het lichaam heeft zo zijn eigen wetten, en niemand die daar toezicht op houdt. Zij wel, ze besteedde aandacht aan mijn lichaam, ooit. Toen het nog mooi was en zo. Vroeger had ik een mooi lijf, niet zoals Doutzen Croes of Michelangelo maar iets daar tussenin. Dat je goed vast kon pakken en dat er zelfs met gesloten ogen goed uitzag. Vroeger zei ze dat ik de handen van een dichter had. Doortje zei dat ook: met zulke handen, dan ben je een dichter. En zelf vond ik van dichterbij gezien dat dat wel klopte, en van veraf nog veel meer. Nu ben ik dichter, niet professioneel en daarom meer emotioneel, individueel, veel meer origineel en minder financieel, en zijn mijn handen niet om aan te zien. Er zitten nog steeds vijf vingers aan, maar evenzeer vlekken bij de vleet, rimpels waar je de weg bij kwijtraakt en een mensgerelateerde lijkkleur. Dat laatste werk ik dan verwoed tegen door vanaf het voorjaar naar het naaktstrand te gaan en mijn handen open en bloot in de zon te leggen. Handen zijn belangrijk, hoe dan ook handig voor de, nee, voor ná de stoelgang. Nu is mijn lichaam nog steeds niet 'niet om aan te zien'. Het is nu meer

iets als Michelangelo in gender neutrale uitvoering maar verkleed als homo sapiens. Dus doet het er niet meer toe hoe het eruit ziet. Sapiens ben ik nog het meest. Al moet je dat met een slokje zout nemen. Vroeger was ik meer homo erectus, zover mijn voorraad aan herinneringen strekt. Als ik toen begraven zou zijn, was het vast een paalgraf geweest, het ultieme praalgraf voor de echte man. Wat ik vóór die tijd deed ligt in het bos met natuurgraven van de vergeten herinneringen. Vandaag de dag ben ik meer gericht op het worden van homo ludens. Dit zo zeggende besef ik dat ik het al jaren ben. Niet bij stilgestaan. Al die vorige homo's ken ik eigenlijk niet meer, als ik ze al ooit kende. Andere levens zijn het. Ver weg al. Verleden. Ik verleed veel, toen, schat ik zo. Dat vermoed ik, al herinner ik het me niet. Dat komt omdat ik het niet voel. Dat is het met herinneringen, het is niet het weten van feiten, het is het voelen, niet hervoelen, maar nog steeds voelen. Zoiets zal het zijn. Niet wetenschap van feiten. Dus om nou te zeggen dat je herinneringen hebt. Grootspraak als je het mij vraagt. Je moet gevoelens hebben over vroegere gebeurtenissen, die echt voorbij zijn, je verleden, anders zijn het geen herinneringen. De loutere kennis van feiten vormt geen herinneringen, slechts losse passages uit persoonlijke dagboeken, geschiedenisboeken, kranten, aantekeningen en overbodige notities. Als je het niet voelt is het geen herinnering. Enzovoort, enzovoort, je krijgt er een bulthoofd van.
Hee, dacht ik daarnet niet aan Floortje? Verrek ja. Die Doortje, komt daar zo ineens midden in de nacht opduikelen. Of was het Floortje? Of toch Doortje. Geinig.
Floortje zat wel wat diep in mijn herinneringen. Ik moest moeite doen om te achterhalen waar dat nou weer over ging. Ja, zo was het, Doortje vond mijn handen ook die van een dichter. Ze zei dat ik een dichter was. Ik had dus, voor haar, niet alleen de handen van een dichter maar het hele lijf van een dichter. Ze kwam dan ook hoe langer hoe dichter. Of Floortje dat nu nog zou doen, waag ik te betwijfelen. Maar je weet het niet. Sommige vrouwen zijn knettergek, of maken je knettergek, of vinden je knettergek.
Herinneringen, Dzjiezus, gebruik ik dat woord nou nog steeds? Ik lijk wel besmet door al die mensen die allemaal herinneringen moeten

ophalen. Al die persoonlijke prestaties. “Ik herinner me”, “in mijn herinnering”, “als ik denk aan toen”, “mijn geheugen zegt me” of “ik heb er een actieve herinnering aan”. Altijd maar weer herinneren, herinneren. Ik heb wel wát herinneringen uit die bijna 30.000 dagen die ik geleefd heb, maar ik zou dat geen bulk noemen aan vermeende hoogstandjes die vrolijk of bedroefd maken. Het is meer dat ik een verleden heb. Godzijdank wel, mensen zonder verleden worden beschouwd als onbenullen. Onterecht overigens want iedereen heeft een verleden. Ik gebruik het woord herinneringen eigenlijk alleen maar omdat ik het steevast om me heen hoor en me er niet aan kan onttrekken. En omdat mijn lezers mij anders niet snappen.
Dat verleden van mij, dat mag er zijn. Sjonge een verleden van heb ik me jou daar. Een circus, een kermis. Ik zeg altijd maar zo: mijn leven kent 3 fasen: de draaimolen, de botsautootjes en de Swing Mill. Met mij als hoofdpersoon, logisch, wie zou er anders hoofdpersoon zijn in mijn verleden. In de draaimolen heb ik de teugels in handen, in de botsautootjes zit ik aan het stuur en in de Swing Mill trek ik aan de touwtjes. Zo zit dat. Ha, ik herinner, godverdomme, herinneringen, shit, ik weet nog, laten we het maar zo zeggen, bij de schiettent, waar ik de prijzen aan flarden schoot in plaats van die muts achter de toonbank. Of bij de Hullie en Gullie, waar ik, de sulligheid ten top, onderuit op mijn bakkes ging, mijn hele bink te grabbel gooiend. De benen onhandig in het rond spartelend in vergeefse pogingen om overeind te blijven en mijn eer te behouden. Frontaal voor een viertal giechelende bakvissen, wier bloed ik nog niet eens zou wíllen drinken. Liever geen herinneringen, niet weer die schlemielige clown, daar hoef je bij mij niet mee aan te komen. Maar wel de kermis! Mijn verleden eens op de korrel nemend, zie ik een poespas. Ik herinner me in feite niet veel van mijn verleden, al weet ik alles nog te vinden op de kermis. Ik ken de naam van die van de oliebollenkraam, was dat niet, eh... nou ja. Ze had een naam. Oh ja, Samiera. En dan de waarzegster, Julia, die alles beter wist dan ik, het zal je maar gebeuren, hoe haalt ze het in haar hoofd, en me dan ook nog eens één gulden vijftig aftroggelen. Nog een tijdje mee gewandeld in het park. Roodbont was ze, een meter drieënzestig, een paars fluwelige

jurk tot ver onder haar navel. Sodemieter op, wie gelooft dat, een waarzegster met roodblond haar! De echte waarzegster, zoals ik die ken, en die de waarheid spreekt, want ze zei dat mijn neus van voren zit en niet opzij, ik was zo blij, heeft zwart haar, donkere ogen en is licht getint. Kermis. Prachtige kermis. Acrobatische toeren heb ik uitgehaald. Ik was de meester in de nok van het circus, de clown, de directeur, de zeehond op een krukje, de slangenmens, de verkoper van "chocolade-kauwgum-sigaretten-vieze-plaatjes en sigaretten-met-vieze-plaatjes". Als je dat herinneringen wilt noemen.
Ik heb wel veel, maar niet heel veel herinneringen. Maakt niet uit, ik heb er genoeg aan dat ik nu ben. Weliswaar inclusief het verleden, maar ook weer niet echt want het is weg. Niet met herinnering, maar herkenning. En erkenning: geef mij maar de botsautootjes.

"e"

Na bijna twee jaar corona kan ik mijn verhaal daarover wel gaan herschrijven. Al wat ik opschreef is uitgekomen en feitelijk werkelijkheid geworden. Als ik hetgeen ik schreef hier laat staan, word ik er geheid van beticht dat ik wat ik toen opschreef, nu schrijf, dus nadat het allemaal al gebeurd is. En wie, behalve ikzelf, kan aantonen dat ik het daadwerkelijk toen, een jaar, anderhalf jaar geleden al opschreef? Ja, mijn intimi zouden het kunnen beamen maar die zullen zeggen dat ze het zich niet herinneren of dat ze het niet meer weten of dat ze het vergeten zijn 'als het al zo was'. Verdomme, en dat ze het zich niet herinneren of vergeten zijn kan ook nog eens waar zijn omdat ze misschien niet echt geluisterd of het onthouden hebben, dat zou ik hen eigenlijk ook niet echt kwalijk kunnen nemen, ik lul zo veel dat ik er boeken mee kan volschrijven. Dat is schrijvers eigen overigens, dus met zo'n verwijt kan ik niet zitten.
De waarheid is dat een boek met verschillende verhalen, waaronder eentje over corona, zich niet laat schrijven in twee jaar, althans niet door mij. Ik moet in die twee jaar ook nog corona uitzieken, feesten vieren maar ook feesten organiseren, bijstellen en vervolgens weer cancelen, vakantie houden in Frankrijk, ook niet naast de deur, overlijden van vrienden verwerken, klootzakken tegen hun ballen trappen, mensen bijstand verlenen, schilderijen maken, en whisky drinken, al die flessen moeten leeg voordat ik opgestookt word.
Ik heb, wat ik aan het papier toevertrouwde, nu even teruggelezen om het nodige te schrappen maar ik heb daarvoor in de plaats besloten deze toelichting op te nemen. Het is maar dat je het weet.
Ik zou nu wel kunnen gaan schrijven over hoe het verder gaat lopen met die coronapandemie in de hoop dat dit boek verschijnt voordat ook dat allemaal weer is uitgekomen (en misschien doe ik dat ook nog wel) maar ik kan het niet over mijn hart verkrijgen om mijn zwart op

wit vastgelegd profetisch gedachtegoed te grabbel te gooien omdat het publiek er niet tegen kan dat ik het allemaal gewoon kon voorzien. Ik ga het niet deleten, ik schrijf het niet voor hun op, of, eh…
Punt twee is dat ik er geen bal zin in heb om over het verdere verloop van corona te schrijven, het zou een doffe herhaling van het eerdere verhaal worden. Kortom het hele onderwerp kan me thans m'n reet likken.
Wat ik er zo'n anderhalf jaar geleden van vond ga ik dus niet in de prullenbak flikkeren omdat mijn lezers allebei zouden kunnen vinden dat ik een profeet na de maaltijd ben. En wat een voorspellende beschrijving van het toekomstige verloop van de coronapandemie betreft: lees dit hoofdstuk na afloop nog een keer en verander besmetting door infectie, omikronvariant door Covid C2000mutatie, mondkapjesschandaal door vaccindebacle, besmettingscijfers door nieuwe storing RIVM, De Jonge door Kuipers, Gommers door Maxima, Maxima door onze koningin, booster door weer 'n prik of nieuw pilletje, 25.000 doden door een getal naar keuze; dan heb je de corona toekomst helder voor ogen. Niemand die niet blind is kan het niet zien, zo makkelijk is het. Of om het makkelijk te maken: wie niet blind is van zicht kan het zien met zijn ogen. Simpel gezegd: alleen een blinde ziet het niet. Maar de meesten zijn ziende blind. Kortom, jongens, hier komt ie.

Saai, saai, saai die corona. Je ziet grauw van verveling. Het enige opbeurende nieuws, voor de samenleving dan, want persoonlijk denk ik daar heel anders over, lijkt het veel hogere sterftecijfer, vijfduizend doden naar de laatste stand van de wetenschap. Bejaarde doden voor het overgrote merendeel; dus zeg tienduizend, ja, de cijfers lopen pijlsnel op, ouderen dood. Ja, u leest het goed: twintigduizend. Tweehonderdduizend minder klaplopers die dagelijks pensioen en AOW opstrijken als vergoeding voor het zalig niksdoen. En dan moet je weten dat er geeneens vierhonderdduizend graven zijn voor die lieve oude mensen. En in de nabije toekomst zullen ze achthonderdduizend (mondiaal vier miljoen) massagraven moeten hebben. Maar daar hoor je niemand over. Ze moeten allemaal

gecrepeerd en de lucht in gecremeerd worden, niks circulatieoven. Ha, dat zal ze leren, die jankerige jeugd tussen de 12 en de 60: de geur van honderdduizendveertigvijftig opgestookte kadavers zal ze met hun onwelriekende neus op de feiten drukken. Het hart van de jeugd is weggezakt, het huist in de onderbuik. Dat ze ook maar doodvallen. Godverdomme, honderdduizendveertigvijftig dode bejaarden, die nog vrij en blij hadden moeten ronddartelen. Ik hoor ze roepen: ‘Wacht maar, onze tijd komt nog wel.’
Zelf heb ik - want het is er nog steeds en gaat nooit meer over - weinig last van de pandemie, al is er veel leegstand in mijn heilige huisjes. Die o zo intelligente lockdown heeft dat veroorzaakt. Een sublieme strategie, ware het niet dat onze primatus inter paris Rutte en zijn sidekick De Jonge er een halfslachtige futiliteit van gemaakt hebben op basis van het advies van de deskundigen in het OMT. Dat zegt nog nooit zo’n pandemie meegemaakt te hebben en het nieuwe virus niet te kennen, ondanks de informatie van honderduizendveertigvijftig experts. De crème de la crap, die dagelijks om 18:00, 19:30, 20:00, 22:00 en verder op elk heel en half uur gesublimeerde kennis over ons uitstorten in de dagelijkse slecht nieuws show. Als je het niet gelooft kun je het zelf nalezen op Teletekst, daar staat het zwart op wit en dan is het dus een waarheid, een van de vele. En nog meer van die maatregelen worden in de etalage geplaatst. Goed hoor, maar ik neem alleen een maatregel over als ik die zelf zinnig vind, zinnig is zinvol, dat is mijn motto.
Ik ging aldus ook in volledige lockdown en wel op tenminste anderhalve meter. Al moet ik toegeven dat ook meespeelde dat ik me ’n keer rot schrok omdat ik meende toch besmet te zijn geraakt met dat COVID-19. Ik moest steeds mijn neus ophalen bij het DHL-punt. Het bleek dat ik verkouden was.
Dat corona-gezeik met niesen in je elleboog om vervolgens mekaar elleboogjes te geven. En in Brabant drie elleboogjes, dus. Ik geloof nooit dat dat een werkzame remedie is. Dzjiezus, nies in je kruis! In plaats van om je heen die verrekte elleboog op te zoeken en te laat te vinden. Spetterpieterpater… En nog zo eentje: mondkapjes! Allemaal op, geen een voorradig, althans geen goedgekeurde; aan afgekeurde

geen gebrek, die zijn er zat ingekocht door de overheid, wat zeg ik, zat?Ládderzat ingekocht zal ik bedoelen! Zelf wilde ik goedgekeurde mondkapjes maken van Anne-Marie’s beha’s. Twee voor de prijs van één. Ik had de bouwtekening al klaar. Maar ze keurde het niet goed. Nou ja, okee, aan dat probleem is, hoera, nog iets te doen. Iedereen heeft ondertussen zo’n veertig pakken rollen wc-papier. Niks aan de hand. Vouw gewoon mondkapjes van dat wc-papier. Zelf heb ik geen wc-papier meer. Dus trok ik de stoute schoenen aan en vroeg gisteren aan de groenteman, waar ik mijn groenten koop, of hij nog wc-papier had. Dat vond hij grappig. ‘Zeker! Zulke grote rollen…’ De grapjurk. Ik wou nog zeggen dat ik dan even bij hem kwam poepen, maar ik maakte toch maar geen gebruik van deze verkapte uitnodiging, je weet maar nooit, op wc’s spelen zich de meest bizarre taferelen af. Mondkapjes op, te weinig testmateriaal, geen vaccin. Ga maar door, ga maar door. Okee, deze dan: ook de koortsthermometers zijn op; koorts opnemen moet je maar met ’n natte vinger doen. Daar hou ik niet van, zo maar blindelings op de tastzin, want ogen in mijn achterhoofd ontbreken mij. Ik vroeg het aan Anne-Marie, maar die hield er ook niet van. We waren het dus eens, met dien verstande dat haar ogen voor in het gezicht staan en dat volstaat om mijn gat te vinden. En van dat gepulk in mijn neus voor een test moet ik niks hebben. Anne-Marie zegt dat je inmiddels ook een blaastest kunt laten doen. Van mijn blaas blijven ze helemaal af, geen gepulk aan mijn blaas. Aan mijn lijf geen punaise.

Tja, die rottige pandemie heeft voor mij inmiddels behoorlijk aan amusementswaarde ingeboet. Wat blijft er nog over dan vroeg naar bed gaan, conform de zeer intelligente richtlijn van de avondklok, die ik wel nauwgezet pleeg te volgen. Spertijd is spertijd. Als je het in de wind slaat kan dat de dood ten gevolge hebben; ik ben niet gevaccineerd. Hoewel, inmiddels wel, drie keer geloof ik, maar het kan zijn dat ik de tel kwijt ben [*toevoeging anno nu, december 2021*]. Oh ja, en ik ben toch besmet geraakt. Was ook al geen lol aan. Ik kan me evenwel gelukkig prijzen dat ik, zolang ik niet dood ga, niet kapot te krijgen ben. Dat is het voordeel dat ik een sterk gestel in de familie heb. Maar vort met het geouwehoer.

Het is ’s nachts stiller dan ik ooit gezien heb. Tijdens de viering van Oudjaarsavond (2020) werden mijn trommelvliezen eindelijk eens niet kapotgescheurd door het gedreun van vuurwerk. En zo kon ik geen verkeer op de A2 goed horen, de permanente achtergrondruis was weg. Je hoorde geen leven van kat of hond op straat.
Eergisteren gaf de ministerpresident, ik ben zijn naam even kwijt, een persconferentie waarbij hij, met medeplichtigheid van de gebarentolk, uitlegde dat huisdieren nauwelijks besmetting met zich meebrengen. Daar kon ik inkomen. Als mensen elkaar begroeten beginnen ze met aan elkaars gezicht te snuffelen, aan het gezicht verdomme, als dat geen besmetting oplevert! Honden snuffelen aan mekaars kont. Kijk, daar zitten geen besmette luchtwegen, nou ja, andere luchtwegen. Maar toch geloofde ik de premier niet. Hij had gewoon moeten toegeven: de mensen zijn de schuld van alles.
Wat ook niet onvermeld mag blijven, omdat het ontzettend hielp bij iets, is dat ik toen wel mijn eeuwigdurende allesverslindende liefde nog bij me had. Zonder haar is er in huis weinig te beleven. Maar dat is al honderdvijftig jaar zo; het kan zijn dat ik de tel kwijt ben.
Klote corona. Verplicht op anderhalve meter van elkaar, ook tijdens het niesen, mondkapjes op, quarantaine, steeds handen wassen of ontsmetten, zoeken naar vaccins om overal aan te moeten horen: niet op voorraad, niet beschikbaar, uitverkocht, op termijn leverbaar, alleen te bestellen voor latere levering, geen tijd, geen capaciteit. Tijdens die huwelijksnacht is daar met geen woord over gerept.
Mét haar is er in huis eigenlijk ook weinig te beleven. Niet dat dat haar schuld is. Mijn schuld ook niet. Je wilt ‘ns ’n keer het huis uit. Desnoods mèt haar.
Het was op die zondagmiddag, vorige week zondag, dat ze op het idee kwam om een stukje met de auto te gaan rijden in Eindhoven. Met de Peugeot 307CC, met allemaal groene lampjes op het dashboard, zodat dat tenminste goed was. Dak dicht om geen besmetting aangewaaid te krijgen. Ik was ook wel uitgekeken op die inpandige horizon en gaf groen licht.
We kwamen allerlei auto’s tegen. Vóór ons die we gingen inhalen, naast ons die óns kwamen inhalen of die wij aan het inhalen waren,

achter ons die we ingehaald hadden of die ons kwamen inhalen. Aan de andere kant van de weg ook allemaal auto’s, maar die kwamen ons allemaal tegemoet, tegenliggers zijn best eenzijdig. Het valt ook op dat de typeaanduiding van auto’s enorm aan het veranderen is.
‘Dat is ook weer zoiets’ zei ik tegen Anne-Marie, ‘onze auto, die al oud is, dat is gewoon een oude Peugeot 404 C, of zijn we nu met de 307CC?’
‘Ja’ zei ze en zwaaide naar een jochie in de auto die ons kwam inhalen. Hij stak z’n tong uit, de kleine etter.
‘Maakt ook niet uit… Wij hebben nog de oude typeaanduiding. Waarom moeten auto's tegenwoordig namen hebben? Waar slaat dat op? Namen zijn voor mensen, hoewel sommigen ook dieren met namen benoemen, terwijl die beesten zelf helemaal niks met namen hebben. Namen zijn voor mensen, nummers en letters zijn voor auto's. Straks zitten we in een omgekeerde wereld. Stel je voor, dan heet de auto: Volkswagen Polio, en jij heet niet: Sjan Janssen, maar zoiets als: de Van der Ven 18j - 75B.’
‘Polio?’ vroeg ze.
Afijn, we zaten nog steeds in Eindhoven.
‘Kijk’ zei ze, ‘een Groene Golf hier. Doe maar kalm aan, als je die volgt kun je overal doorrijden.‘
Gelul. Al keek ik drie kilometer voor me uit of in de achteruitkijkspiegel, nergens een Groene Golf te bekennen. Opzij kijken was onzin, naast me hing de ijzeren vangrail en aan de andere kant naast me lag het grijze trottoir. Nog maar vijftig jaar geleden was daar de groene berm. Die was ooit, in de vijftiger jaren, aangelegd voor het bermtoerisme. De berm was soms opgeleukt met brem. Volksvermaak voor miljoenen. Het enige wat je daar toen voor nodig had was de groene kaart, die bij jouw auto hoorde. Voor de verdere rest was het gratis.
Ik mocht vaak mee met een buurjongetje, wiens ouders al een auto hadden. Een enigst kind. Geen enig kind, want in een Fiatje 600 was het geen gezicht. We pasten er met vieren net in, net in de zin dat het krap was, omdat de buurjongen en ik net twaalf waren, net in de betekenis van pas geworden, dus niet in de zin van netjes.

Bermtoerisme was dikke pret. Een hele zondagmiddag lang op vouw- of klapstoeltjes rond een oude deken rondhangen. Campingstoeltjes werden ze genoemd. Het was echter helemaal geen camping. Minpunt was het ontbreken van elke vorm van horeca. Maar in diezelfde jaren zestig had je geleerd om voor jezelf te zorgen met een tas met gevulde broodjes en appels, appelsienen, bananen of fruit. En met thermosflessen met koffie. Voor de melkmuilen cola. Het was het tijdperk van aangenaam verpozen. Sommigen brachten zelfs een prutstentje mee 'voor als het gaat regenen'. Wij dachten toen dat het gewoon opscheppers waren, die wilden laten zien dat ze een tentje hadden. Zo doorzichtig. We lachten smalend; geen mens zou het in zijn hoofd halen om op een zondag uren in de berm te gaan kamperen als het regent. Daar heb je het KNMI voor, dat elke zondag code oranje afgeeft vanwege het goede weer, want dan kan er verschrikkelijk verkeer ontstaan. Dat klopt wel. Als het kutweer is geven ze code groen. Geen mens snapt daar iets van. Het enige dat blijft hangen is dat het nooit klopt met die alarmerende codes van het KNMI. Het bermtoerisme is so wie so verdwenen. Tegenwoordig is iedereen zo verwend dat ze niet meer op een pietluttige meter van de snelweg of autoweg willen zitten. Anderhalve meter is de nieuwe standaard. De berm is geëvolueerd van bistro, eetcafé, restaurant of eetstudio tot afhaalchinees en bezorgpizza. En die thermosflessen met belegen broodjes zijn overgegaan in de wok, het ware doe-het-zelf eetatelier. Je ziet hier het onbevangen artistieke eetvakmanschap van de Nederlandse eter. Een bord vol paling in het groen, groene asperges en groene haring, in een dressing van groene thee. Een briljante compositie in groen, ton sur ton. Zeer gedurfd als je het mij vraagt. Op de menukaart wordt beweerd dat die groene thee appeltjesthee is, wat er dan op neer komt dat het een dressing van appeltjesgroene thee zou zijn. Daar trap ik niet in. Het is groene lauwe thee, de bekende The Lau, dus waarschijnlijk ook eens blauw. Groen is ook niet alles.
Ik zei nog tegen Anne-Marie: 'Vooral ouderen leggen het loodje door corona. Die zijn helaas te vroeg overleden dus; ooit is corona niet meer dan een lullig griepje. Wacht maar.' Maar wachten is voor

ouderen niet leuk. Er blijft, als je het mij vraagt, nog maar een ding over om op te wachten. Geen futiliteit. Maar fijn is het niet om dood te gaan. Je zou er zelfmoord voor plegen om ervan verschoond te blijven.
Daar waren we Eindhoven al weer uit.
Persoonlijk vind ik het leven ook in deze tijd van pandemie ergens wel leuk. En ook oud zijn is leuk, geen gebrek, het is een prestatie. De dagen zijn prettig te vullen tijdens quarantaine, lockdown, eenzame zelfopsluiting en zo. Geen last van aanwaaiend vervelend bezoek, dat op visite komt. De hele dag vrolijke appjes met slapstick gifjes over corona; het heeft er veel van weg dat mijn Nokia 5.1 me er doorheen gaat slepen. Voor de jeugd geldt dat ze nog nooit zo ziek van corona zijn geweest als nu ze het zelf helemaal niet hebben. Hun tijd komt nog! Gelukkig ben ik door die besmetting [*de Pasen 2020 variant had ik*] verschoond gebleven van de massale depressie die de jeugd siert, te wijten aan veel te veel tijd om eindelijk de studie eens aan te vangen, of af te maken of de leerachterstand in te halen.
'Heb jij nog appjes gehad vandaag?' vroeg ik aan Anne-Marie. 'Nee.'
Shit ook dat nog. We beginnen nu toch steeds meer last te krijgen van die pandemie. Ik ervaar het vaker en vaker als leven op sterk water, je vergaat niet maar om nou te zeggen dat je sprankelt… Zo'n ervaring kan blijvend van invloed zijn, ben ik bang. Of dat betekent dat het slechter wordt, dat is weer iets anders. Wel zie ik al steeds minder opbeurende gifjes binnenkomen. En nu krijgt ook Anne-Marie nog 's steeds minder appjes binnen doordat ik er minder en minder aan haar stuur. Het gaat niet de goede kant uit. Vanochtend nog begonnen mijn ogen ervan te zweten en dat prikt. 'Ik wil naar de Albert Heijn.' Ik jammerde een beetje voor me heen. Het klonk als 'Ik moet plassen'. Waar het vandaan kwam weet ik niet. Ik bedoel, van plassen weet ik dat wel, maar waarom dit gelamenteer. Waarom zou ik verdomme naar de AH willen, het is de V&D niet.
'Dan ga je toch gewoon' zei Anne-Marie.
Potverdomme, dat ik daar zelf niet opgekomen was.
'Ik wil niet naar de AH.' Waarom snapte ze dat niet, sodeju.

‘Ach so.’ Anne-Marie dook weer in haar kruiswoordpuzzel.
‘Ik moet plassen’ zei ik.
Ze reageerde niet, alsof het mijn zaak was en niet de hare. Zelfs binnenshuis verslapt de empathie.
‘Ik ben dichter bij jou.’
Dat maakte een onuitwisbare indruk. Ineens had ik de volle aandacht. Vrouwen zijn zo. Als ze ‘ik‘ en ‘jou’ horen spitsen ze hun voelhorens. Ze keek naar me, beide ogen gericht op mijn rechteroog. Ze kan mij nooit in mijn beide ogen kijken. Ik keek met mijn linkeroog, dat niet bezet was door haar blik, terug. Even maar, toen schoof mijn blik door haar heen en verdween ergens. Waarheen is me een raadsel; ik kon het niet zien. Ik was in een leegte. Die ik zelf vullen wilde. Dichter, spookte het in mijn gedachten. Ze was even dichterbij dan anders, hoewel ze altijd al goed bij is. Ja ja, ik was ineens dichter bij haar.
Dichter. Ik ging open en begon te dichten. Voor haar, ze was een muze geworden. Dichten is niet zo gemakkelijk, hoor, je hebt maar zesentwintig letters. De “e” domineert. Typisch Nederlands. Vooral uh, eh en èè… Dan kan je beter in het Engels denken en praten en voelen. Toegegeven, in Nederland zijn ook wel Nederlandstalige woorden te vinden zonder een ”e”, maar dat zijn meestal schuttingwoorden, zoals kut en lul. Een woord zonder “e” is ons vreemd.
Een dichter wil geen gezeik met muffe doofstomme klanken. Geen “e” dus. De grondgedachte voor het ontstaan van mijn ei was gelegd. Een Engels gedicht, Angelsaksisch pur sang, full-blooded. Verdomd, ik werd steeds geïnspireerder. Engels en zonder die Nederlandse “e“. Het lukte. Wonderbaarlijk.

A tiny star, bright as it is,
shining in a dark sky
with hardly any cloud.
It will only shortly do so,
just for an hour or so,
or a day or so.
That is all.

Tomorrow it might vanish
in a brilliant fog with a hiss.
It is not such a gigantic star
as our sun is.
It is but a small sun. Not big at all.
But with a blissful warmth.
A big star would disappoint you,
as it will not ray that kindly.
A tiny star,
a small fly in this dark vast All,
a world with no bounds.
In a night that will last, always.
A glowing fly, just flying around.
Cruising a black sky
on it's transparant wings
without any sound.
A forlorn star floating among
a thousand star formations,
that swirm around us.
You know you can't count all.
You would wish
this tiny sun wouldn't stop shining.
But that is not Milky Way's norm.
A wrong habbit, you may say.
A pity, you may find,
and so it is.
But so it is.
Now, think again:
amazing it is too.

Stunning though it has to vanish.
Nobody knows why.
Don’t try to grasp it.
It is in vain you will find.
What you should know is
this is also what Man is,
man or woman,
child, born or unborn.
It is to say and so I do:
I wish you will grow into this tiny star,
into who you was from birth onwards.
That is what is most important.
So try.
It is what counts most of all.
Your You is waiting for you.
You can do it.
Just as I did
writing this story:
which knows no ‘e’

Anne Marie bloosde toen ze het las. En terecht.
Maar dat was nog niet alles. Er stond ook nog en wederom zonder “e”:

PS
And no corona, por favor

Ik denk dat ze daarom bloosde. Eerst was ik stil. Toen het zwijgen voldoende gewicht had vergaard zei ik: ‘Weet je wel dat veel kunstenaars, beeldhouwers, schilders, acteurs en schrijvers en ik zó het bed in duiken met hun muze. Of andersom.’

Ze bloosde nog ‘n keer zag ik, hoewel mijn ogen alvast begonnen te loensen.
Coronapret is alles.
Eindelijk was het vaccineren tegen corona in ons land dan toch op gang gekomen, als laatste in Europa. De race naar de prikklok hebben we verloren. Dat wordt overwerken. In Bangladesh waren ze al anderhalf jaar klaar, maar het kan ook zijn dat ze nog moesten beginnen, het kan zijn dat ik de tel kwijt ben. Okee, laatste in Europa is altijd nog sneller dan in Botswana of de jungle van de Congo, die daarom ook niet tot Europa behoren, maar ook weer niet tot Bangladesh. Nooit is het in mijn gedachte opgekomen dat ze in Bangladesh prikweigeraars zijn, wat voorbehouden is aan narcistische aandachtzoekers. Zelf heb ik zoiets van baat het niet dan baat het wel.
Sinds ons ritje naar Eindhoven valt het op dat er hordes Friezen, Groningers en Limburgers naar Gouda gaan omdat je daar zomaar, zonder reservering naar toe kunt voor een gratis vaccinatie. De vraag blijft natuurlijk, volgens de verantwoordelijk minister, hoe effectief een vaccinatie zonder afspraak is. Hij laat dat nog onderzoeken door het Outbreak Management Team. Ik verslik me steevast in die naam en noem het steeds per ongeluk het OMG, omdat ik dacht dat het de Outbreak Management *Group* was. Immers je kon het geen team noemen, die nationale assemblee met het RIVM en de GGD'en en et cetera. Ik noem ze “even”, die leden van dat OMT, om hen naamsvermelding te gunnen: Jaap van Dissel, Aura Timen, Corien Swaan, Anne de Vries, Anja Schreijer, Jaap Maas, Masja Loogman, Fleur Otto, Ann Vossen, Emile Schippers, Arjan Stegeman, Els Broens, Wim van der Poel, Marcel Spierenburg, Arend Arends, Marc Bonten, Pauline Ellerbroek, Alex Friedrich, Diederik Gommers, Jacqueline de Groot, Cees Hertogh, Christian Hoebe, Károly Illy, Menno de Jong, Jan Kluytmans, Marion Koopmans, Ariene Rietveld, Ellen Veldkamp, Annelies Verbon, Gerjanne Vlasveld, Margreet Vos, Andreas Voss, Toos Waegemaekers, Marleen Bakker, Chantal Bleeker-Rovers, Marije Bomers, Martien Borgdorff, Froukje Bosma, Ruth Bouwstra, Jako Burgers, Bianca Buurman, Sylvia Debast, Trudie van Duin, Menno van der Eerden, Herman Egberink, Emilie Gieling,

Hans van der Hoeven, Everhard Hofstra, Patricia Houtman, Haiko Koenen, Robert Jan Molenaar, Nienke Nieuwenhuizen, Astrid Oude Lashof, Fleur Otto, Tamara Platteel, Lisette Romijn, Dirk Ruwaard, Noud Schel, Reina Sikkema, Lidwien Smit, Francisca Velkers, Theo Verheij, Anne de Vries, Susan van den Hof, Chantal Reusken, Corien Swaan, Jacco Wallinga, Rolf Appels, Sabine Bantjes, Diederik Brandwagt, Dirk Eggink, Sabiena Feenstra, Joke van der Giessen, George Haringhuizen, Albert-Jan van Hoek, Wim van der Hoek, Riny Janssen, Rosa Joosten, Hans van den Kerkhof, Fiona van der Klis, Astrid Kloosterman, Titia Kortbeek, Kitty Maassen, Fleur Meerstadt-Rombach, Adam Meijer, Peter Molenaar, Daan Notermans, Nynke Nutma, Rob Riesmeijer, Gini van Rijckevorsel, Ana Maria de Roda Husman, Nynke Rots, Helma Rijs, Lieke Sanders, Sacha de Stoppelhaar, Hans van Vliet, Albert Vollaad, Betty Voortouw, Margreet te Wierik, Coen Berends, Marlies Hilhorst-Verheij, Kevin Kosterman, Marieke Timmer, Harald Wychgel, Lian Bovée, Joeri Buis, Mariska Hafkamp, Manon Haverkate, André Jacobi, Suzanne Kliffen, Willemijn Marsman, André Meeske, Madelief Mollers, Ton Oomen, Martin Gaus, oh nee, die niet, maar dan heb ik ze nog geeneens allemaal genoemd.
En: de hierboven genoemde Chantallen mogen niet verward worden met de door mij eerder genoemde Chantal; dit even gemeld om de reputatie van mijn Chantal niet te schaden; die van die van Janzen kan me niet verrekken.

Zelfs ondanks de toename van het aantal vaccinaties kwamen steeds meer ineffectieve maatregelen uit de koker van die club. Flankerend beleid, zeg maar. ‘OMG’, zei ik dan steeds tegen Anne-Marie, ‘ik hou van jou, maar dat heeft er niks mee te maken. Het OMG heeft er weer een: de nachtclubs mogen weer open met de beperking dat ze 's nachts dicht moeten.’
Anne-Marie snoot ’r neus maar weer eens. Zolang daar door het OMG niet de doodstraf op voorspeld wordt zou ik zeggen: gewoon doen.

Toen kwam toch het moment dat mijn gedachten zich niet meer automatisch bij van alles en nog wat concentreren op corona. Sinds

die Moederdag vliegen weer allerlei onverwachte denksels door mijn hoofd; de zogeheten bevliegingen, de moeder aller gedachten. Ik had de tijd van mijn leven, Anne-Marie ook, die had ook de tijd van mijn leven. Eindelijk kon ik met een schone luier beginnen aan genoeg invallen om een trilogie te schrijven. Meteen maar een trilogie, al heb ik een gloeiende hekel aan trio's. Three is a crowd. Dualisme, daar gaat het mij om, het gaat mij alleen om waar het mij om gaat, dat blijkt uit al mijn monologen.
Maar die moeder aller ochtenden kwam er ineens een vent aan, dat zag je zo, twee benen, twee armen, een niet aantrekkelijk hoofd. Ik dacht dat het François was. Ik had liever gehad dat hij een andere naam had, maar ja, je hebt het niet voor het zeggen. Ik wou trouwens ook liever dat het François niet was geweest, maar zoals gezegd, je hebt niks te vertellen.
'Hi' zei hij. 'Goeie morgen.’
‘Ja’ zei ik.
‘Vandaag weer meer corona patiënten.’
Godverdomme, wat een goeie morgen. ‘Ja’ zei ik, ‘nu 5.676 op de verpleegafdelingen in de ziekenhuizen, 853 op de ic's en 20.568 voor de cafés; dat zijn vooral jongeren. De ouderenbonden moeten echt eens drastisch gaan besluiten dat de ouderen, zodra ze allemaal gevaccineerd zijn, massaal moeten gaan winkelen, terrassen bezoeken en megafeesten en danspartijen moeten houden, zonder mondkapje.'
Ja knikte hij.
'En zonder condoom' vulde ik aan. 'Dat ze een nieuwe generatie jongeren opstarten, een die er toe doet.'
'Maar wat met de huidige generatie jongeren dan?' vroeg François zich hardop af.
'Die zielepotten, of zielepoten, die LHBTIQA+klmnop... en voeg de “e” daar ook maar aan toe: van egoseksueel, zoals Rutte. Die worden verplicht condooms te gebruiken, zodat we geen generatie krijgen die net zoveel virussen verspreidt als zij.'
'Ja, moord in levende lijve op die klagerige feetjes.'
Toen kwam er plotseling een nieuw naargeestig bericht binnen op zijn iPhone. Hij las het hardop voor, al zou ik daar nooit om gevraagd

hebben. Inkomende berichten op je telefoon, het zijn donderslagen bij heldere hemel. “Bij een brand op een veerboot in Zeebrugge zijn zeker 40 mensen besmet geraakt met Covid-19. De verdachte is voortvluchtig”.
‘Nou zeg, wat zijn dat voor kuttelefoons, die iPhones’ zei ik. Je moet weten dat ik zulke berichten nooit op mijn Nokia 5.1 krijg.
Aan wie het ligt weet ik zo ook niet, maar ineens kwamen de woorden Tristan en Isolde in me op. Tristan, triest. En Isolde, isolement, van quarantaine en lockdown. Dood en verderf. Zo’n trieste pest ziekte waarbij je, zelfs als je niet ziek bent óók slachtoffer bent. Dramatisch dat isolement. En zo zal het nog lang zijn. De mensen zullen opnieuw strategieën moeten ontwikkelen om elkaar het leven zuur te maken. Maar heb vertrouwen in de veerkracht van de hebberigheid en de afgunst. Rusland is nu al weer hard op weg om te tonen dat de draad van burenoverlast voor het oprapen ligt. Wij sturen er de Rijdende Rechter lekker niet op af. Dan gaat het nog een tijdje door en hebben we iets om over te mekkeren. Al zal van lieverlee het moment weer komen dat ze het liever met een aap doen en daarmee het nieuwe virus C2000 lanceren.
Maar gelukkig zitten we nog in Europa. Voor nu zijn we gered, met zowel het papieren als het virtuele Groene Certificaat op zak ga ik weer mijns weegs op de Hooge Steenweg. Als van ouds.

Dromen

Het was op een zondagnacht in Porto dat ik, omdat ik weer eens niet bij machte was mezelf in slaap te bonjouren, de straat opzocht. De Ribeira bij nacht heeft iets, iets met instincten. Met de spanning van wel of geen angst hebben, voor het donker, voor een bloeddorstige struikrover, of een of ander afstotelijk hoerig type dat zich komt aanbieden, gehuld in schaamteloze liederlijkheid; en vals, mijn god, dat het bestaat! Voor het alleen rondstruinen ben ik niet bang. Porto is mooi schamel verlicht, je ziet de leegte bijna niet. Vanwege een ergerlijke pijn in mijn buik had ik het zwalken ingeruild voor een zitpartijtje op een bankje van een verlaten terras tegenover de Cine Aguia. Sneller dan het licht was ik zo diep aan het denken geslagen dat het dromen werd. Niet fantaseren, dan denk je nog steeds. Evenmin verzinnen, wat van hetzelfde laken een pak is. Maar mijn bewustzijn slonk, ten faveure van het onbewuste. Diep denken is dus ook bedrog. Maar zo voelde het niet. De waarheid zal ergens in het midden liggen. Zo zit dat met dromen; ook met deze, die te maken had, zo verklaarde ik achteraf, met het schrijfwerk in mijn boekenhit Tararaboemdijee uit 2014.

Ik dacht diep, droomde dus van het type in dat boek, hoe hij heette wist ik niet meer, want niemand kende zijn naam. Hij was geen mens, dat wist ik nog wel. Laat ik dus liever zeggen dat ik hem zag als mijn vriend, al was hij geen vriend van me, maar ik een vriend van hèm. *Hij* was een allemansvriend. Maar velen zullen daar blij mee zijn.

‘Zeg, Fredje’ zei ik tegen hem zonder er erg in te hebben dat ik zijn naam niet kende, en wat mijn onderbewuste weer eens ongemerkt oploste, ‘hoe heet jij eigenlijk?’

‘Mag geen naam hebben’ antwoordde hij direct, ‘zetpil, snap je.’

‘Zetpil…?’ Natuurlijk, gewoon, hij was een zetpil, ja, zo was het, ik zag zijn slanke silhouet voor me, zonder gezicht maar met een mond en

ogen. Geen oren, hij zal te bestemder plaatse toch niks horen, althans niet willen horen, en ook geen neus. Hoeveel mazzel kun je hebben! Mijn droom zorgde ervoor dat hij toch een gezicht kreeg. En een naam. ‘Is zetpil jouw vaste beroep?’
‘Is daar iets mis mee?’ Hij werd kwaad.
Ik kroop in mijn gulp. In een droom maakt het niks uit of het je gulp of je schulp is waar je in kruipt. Hij had gelijk. Maar ik vind zetpil een afschuwwekkend woord. Echter, welk alternatief heb je? Zeg nou zelf, zettablet, dat bekt niet, evenmin als bilpil, en dat is ook nog eens behoorlijk ordinair, dat wil je niet op je visitekaartje hebben. Waarom niet tablet? Dat klonk deftig.
‘Mag ik Fredje tegen je zeggen? En we houden dan je achternaam geheim.’
‘Ik heb geen naam’ hield Fredje vol.
‘Ook niet Sperti, per ongeluk, of Weeda of zo?’
Hij ontkende het nog ’n keer.
‘Dan zeg ik Fredje’ probeerde ik voorzichtig.
Hij reageerde niet. Zo was hij, die lieve vriend. Zo eerlijk en openhartig en toch positief. Daar hield ik van, in die droom. In het echt ook. Een echte vriend die iedereen wil hebben. Of in zich wil hebben, naar gelang behoefte natuurlijk.
‘Zullen we maar eens aan de praat raken?’ vroeg ik, ‘Fredje?’
Hij leek mijn naamgeving geaccepteerd te hebben. Een zetpil, nee zettablet dus, maakt dat allemaal niet uit.
Hij zweeg en trilde wat. Alsof hij voelde aankomen dat hij in de onthulling van zijn persoonlijke ontboezemingen verstrikt zou raken. Dat we het over zijn dagelijks leven zouden gaan hebben. Hij voelde zich bedreigd. Maar goed, wie zwijgt stemt toe.
‘Hoe was het op het werk vandaag?’ Een opening van lik-me-reet, maar je moet ergens beginnen en voor iemand als Fredje leek me dit geen verkeerd ‘ergens’. Bekend terrein, zeg maar.
‘Okee’ zei hij nu. ‘Vandaag? Net als altijd. Het stinkt er.’
Ik zag hem nadenken. Verdomme, volkomen verkeerde vraag, realiseerde ik me. Ik hoopte dat Fredjes positivisme de overhand zou

behouden. Anders was het gepalaver voorbij. Ik probeerde een prettigere vraag te bedenken.
‘Maar het is daar wel veilig, toch, en knus in een intieme ruimte, en niemand die aan je kop zeikt?’
‘Als het je roeping is, ja.’ Hij oogde wat mismoedig.
Wat moest ik zeggen, vragen? Ik had geen idee hoeveel opvallend gewone dingen zich afspeelden in zijn dagelijkse handel en wandel. Wie kan dat bevroeden, in godsnaam, in ons jachtige alledaagse bestaan? Ik was blind, blinder zelfs dan het volk zonder ogen, tot ik zo diep nadacht als nu ik droomde. Fredje was openhartig, daar gokte ik maar op en hield daarom mijn waffel. Al raakte ik steeds meer benieuwd naar zijn belevenissen en meningen, waarvan ik geen vermoeden kon hebben; dat besef was al wel doorgedrongen. Ik wilde dat zijn ervaringen en karakter aan het licht kwamen. In de schijnwerpers ermee, verdomme. Dat mijn lieve vriend ook maar eens in het zonnetje gezet wordt; iets wat hem gezien zijn bestemming maar sporadisch toevalt. Zeg nou zelf.
‘Het leven is niet gemakkelijk’ zei hij na een tijdje. Het klonk meewarig, berustend maar ook flink. ‘Het zit hem al in alle gewone dingen van het gewone leven.’
Ik voelde dat het Boek der Openbaringen geopend ging worden. Sesam open u maar, dacht ik en luisterde. Ter stimulering keek ik hem vragend aan.
‘Wat denk je als je klant het niet meer kan ophouden bijvoorbeeld.’
Het werd me benauwd om het hart. Nooit over nagedacht. Sjonge, ik voelde een rationele plaatsvervangende angst. In zijn schoenen zou ik niet weten wat te doen. Ik knikte verward. ‘Heb me er nooit in verdiept’ gaf ik toe. Dzjiezus, het klonk zo ontzettend natuurlijk, recht uit het hart. Alhoewel ook wat smerig.
‘Het leven is niet zonder vallen en opstaan’ begon mijn droomvriend. ‘Ja, als het over poep gaat, ja, dan kunnen ze allemaal wel lachen’ meesmuilde hij, ‘de kakkers!’
Ik keek hem stilletjes aan, de kleine slanke gestalte in zijn glimmend groene jasje van Arabische gom. Zijn herinneringen borrelden op. Hij sloeg zijn ogen neer. Maar goed ook, als hij het niet gedaan had, had

ik ze eigenhandig neergeslagen, ik kan niet tegen meewarige blikken. Nee, dacht ik meteen, dat had ik niet gedaan. Niet mijn kleine vriend, de enige echte goudeerlijke vriend. 'Vertel maar Fredje. Begin maar bij het begin.'
Aanvankelijk wrong hij zich in alle bochten om het te ontlopen, maar zoiets ging hem nou eenmaal slecht af. Schoorvoetend stak hij van wal, beetje bij beetje. Vol ongeloof luisterde ik naar zijn openbaringen.
'Er is niet veel te vertellen. Het vroegste wat ik me herinner, het was op een doordeweekse dag, is dat ik er de schijt van kreeg de wereld te leren kennen. De eerste keer dat ik naar buiten keek. Wauw, wat was de wereld groot! En blij dat ik was dat ik geen hoogtevrees had.'
Hier zweeg hij even, blijkbaar opgaande in de herbeving van zijn nog zo jonge verleden. Herbeving ja, zo erg was het herbeleven!
'Ik kan niet zeggen' ging hij voort, 'dat ik van mijn hobby mijn werk heb kunnen maken. Eigenlijk ben ik wel toe aan iets anders, maar ja, wat? Soms Ik zie er geen gat meer in. Ik word er strontziek van, zie je. Ik voel me zo verdomd alleen.'
Mijn hart smolt als een marshmallow boven de bbq. Ik begreep hem. Beter laat dan nooit. Ik zag het gruwzaam beeld voor me van de boer die in zijn gierput valt en er liederlijk in omkomt, al zijn panisch gegil om hulp ten spijt.
'Ik voel mee' zei ik, als ik me goed herinner. Maar ik vergeet dromen vaak nog al snel, vooral die ik me herinner.
'Ach' sprak Fredje relativerend, 'het is mijn werk, hè.'
'Shit.' Dat vond ik echt.
'Klopt' zei Fredje, 'maar je moet je daar niet door laten inpakken. Niet toegeven. Doorgaan… Ik werk me uit de naad. Dus.'
'Dat komt vast in de analen, Fred. Het komt erin.'
Hij schaterde het uit. Het was een van de gelukkigste momenten van mijn leven, al snapte ik er geen reet van dat hij het lollig kon vinden. Iets kan voor de een lollig zijn maar voor de ander niet. Is het hem teveel geworden? Ik besloot hem vragend aan te kijken.
"KOMT 'R IN!" riep hij hikkend; hij bleef er zowat in. Hij snikte opnieuw van het lachen. 'Ken jij die, de friettent op de Markt?'
Als vanzelf schoot ik ook in de lach. Ja, die kende ik.

‘Wat ik daar allemaal meegemaakt heb.’ Fredje schoot in een melige bui, nee, eerder een jolige. Toch, als je goed keek, zag je ook de triestige blik in zijn ooghoeken. ‘Voor mij hoefden ze er eigenlijk niet heen, mijn patiënten bedoel ik, eh, mijn klanten. Maar het kan slechter. Als ze Chinees gaan halen bijvoorbeeld. Dat soort dingen, daar heb ik een broertje aan dood. Mijn broertje kwam terecht, in de zin van ‘er terecht’ dus niet in de zin van gerechtvaardigd, in de HEREN gierput bij ‘n Chinees. Hij had nog zo gezegd: “Voor mij liever geen foeijonghaai, als ik het zeggen mag.” Maar helaas, te zachtmoedig dus. Weet je, liefde gaat door de maag. Het is voorbestemd. Dus geen peperkoek! Hoewel ik me wel eens afvraag hoe dat in het echt zou smaken. Als ze mij zoiets aan zouden doen, dan is het raak. Dan pak ik ze ongenadig terug. Dan ga ik ’s avonds uitgebreid laxeren.’
Ik kon me in zijn situatie verplaatsen en was het met hem eens. ‘Het is geen lolletje. Als het daarom gaat.’
‘Nou, het is ook niet altijd kommer en kwel.’ Hij lachte met stralende glimlichtjes in zijn ogen. ‘Een chocoladebol, de echte Bossche Bol dan, waardeer ik zeer. Ik heb er ooit een persoonlijk gekend.’
Ik zag dat er een gevoelige snaar geraakt werd en dat die hevig stond te trillen.
‘Mijn liefste vriendin ooit.’ Hij brak. Hij draaide zich om. Ik liet hem maar even, verschil zag ik toch niet. Ik stak mijn hand uit maar mijn droom bedacht me.
Na een droeve zucht wendde hij zich weer tot mij. ‘Het is eenzaam. Zolang we met z’n allen in dezelfde blister zitten in het doosje is het wel te doen. Dan zijn we eigenlijk best wel sexy.’ Fredje glimlachte weer een beetje. Het relativeringsvermogen van de kleine vriend was ongekend. ‘Maar daarna… als ik straks maar niet in een zwart gat val, denk ik dan.’
‘Vaak?’
‘Soms, meestal niet, tenzij het wel zo is, anders hou je het niet vol. Ik denk dan maar aan mijn verjaardag, krijg ik fijn weer lekkere luchtjes.’

Verdomme, dacht ik, als je levensgeluk moet bestaan uit lekkere luchtjes op je verjaardag. Ik voelde een trieste onmacht opkomen. Hoe graag had ik het gemoed van mijn lieve vriend verlicht.
‘Ach, kleine vriend’ zei ik, ‘laat het je niet overheersen, denk aan hen die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt, of de Eerste, of de koude, de boeren-, de drugsoorlog of Nederland-België en ga maar door… allemaal verloren.’
‘Dus ook gewonnen. Door de ander.’
‘Nee, lieve makker, verloren, allemaal verloren, door iedereen. Miljoenen mensen, biljarden dollars, euro’s en escudo’s, allemaal naar de kloten. Alle oorlogen worden altijd verloren.’
Daar was Fredje het mee eens. Hij hervond zijn oude glans, zijn glimlach, en ik wist dat dat niet kwam door zijn glanslaagje van, pak hem beet, bijenwas, of was het toch Arabische gom.
‘Maar toch’ mompelde hij.
‘Zijn er dan nooit leuke, ontroerende momenten? Grappige voorvallen of momenten dat je tevreden, gelukkig bent?’
‘Tuurlijk.’ Hij werd ineens geestdriftig. Fijn om te zien.
‘Vertel’ riep ik direct. Even een andere mindsetting.
‘Van de week nog. Ik werd in dienst genomen – gebruikt vind ik een nare term in mijn positie – in een nieuw geval. Ach, een jong reetje, dacht ik en ik was stante pede vertederd. ‘Hee, dag meisje!’ riep ik dus vrolijk. Weet je wat ik zei? Ik vroeg: “Waar is hier de nooduitgang”. Toen moest ze lachen en begon het nog te zingen ook. ‘Ik vraag het maar, voor het goede doel’ zei ik. Toen kreeg ze de slappe lach. Terwijl ze me uit mijn blister peuterde keek ze wat bezorgd. Er zit geen gebruiksaanwijzing bij; fabrikanten zijn bang dat het voor een pornografische roman wordt aangezien. Onnodig. ‘Take it easy, meisje, het is zo opgelost’ stelde ik haar gerust. Gelukkig, ze lachte weer. Het leek wel of mijn lievelingssprookje “de prinses op de erwt” uitkwam. Ze giechelde. Leuk man, giechelende meisjes. ‘Kun je ook van kleur veranderen?’ vroeg ze me. Daar werd ik een beetje pissig van ondanks dat ik zwaar in love was. ‘Dzjiezus, ik ben verdomme geen toverbal.’ Flauw hoor, al die opmerkingen over welke smaak en kleur. Dat doet er niet toe! Eh, zolang het geen bruin is.‘ Daar had ze

niet van terug. ‘Laten we maar doorgaan.’ Ik stierf van ongeduld. Maar nee hoor, ze liet me links liggen. In plaats daarvan nam ze een ander in dienst. Ik schrok me wezenloos toen ze met die ander aankwam. Die maat! ‘Zoo hee, das’ne grote, veel groter dan de mijne, eh, dan ik’ stamelde ik, best wel jaloers. ‘Nee, dat is mijn dildo’ zei ze verlegen. Gelukkig legde ze hem terzijde.’
Zo’n zetpil, toch. Wie had dat gedacht. Eerst nergens over willen praten en dan de wildste verhalen. ‘Fredje, neem je me nou in de maling? Of droom ik?’
‘Ik lieg nooit. En jij droomt.’
Hij ging vastberaden door in zijn herinnering, het deed hem goed. Dat te verstoren kon ik niet over mijn hart verkrijgen. ‘Ik was meteen verkocht toen ik haar zag. Minirokje, dat maakt ’t leven een stuk luchtiger. Behalve bij Schotten, met die tochtige rokjes en die doedelzakken, daar moet ik niks van hebben. Zij was meteen leuk. ‘Hallo zeg!’ zei ik, ‘naar de kapper geweest?’ Ze bloosde en vroeg of het te zien was. ‘Tja, zo’n rokje heeft weinig te verbergen’ zei ik. Toen was het ijs al gebroken. Ik denk van onze hitte. We hebben een mooie tijd gehad, voor zo lang het duurde. Wat was dat toch een gezellige huppelfee, zij. Goeie genade, het leek soms wel een achtbaan bij haar. Als kind wilde ik altijd al op de glijbaan, maar dit was niet zonder risico. Zoals zij een gat in de lucht sprong of bungeejumpte. Ik wist niet of ik dat zou uithouden. Jonge meiden, hè! En maar hardlopen, of paard rijden’ zei Fredje met een pijnlijk gezicht. ‘Daar word ik zo duizelig van.’
Een moment leek het of zijn gezicht zou betrekken, maar het bleef bij een simpel vertrekken.
‘Het maakte me onzeker, dat gespring. Is dat sporten wel veilig?’ opperde Fredje benauwd. ‘Je maakt wat mee. Als ze voor de eerste keer met je gaan zwemmen, ook zo iets. Ik kan niet zwemmen. Ik zink als een baksteen--’
‘Niet zo dramatisch, Fredje’ onderbrak ik hem, met een knipoog voor het geval het te hard bij hem aankwam. Maar toch, ik kan opscheppers niet uitstaan.

‘… en dan verzuip ik. Ik heb liever dat ze de hele dag op hun luie reet liggen te zitten, bij voorkeur in een makkelijke stoel. Dat zei ik ook tegen haar. ‘Kun je niet een beetje rechtop zitten, weet je wel?’ Weet je wat ze zei, de lieverd? ‘Sport is goed voor je’ zei ze. ‘Oh, zal ik jou dan eens gek maken dan? En een beetje heen en weer gaan sprinten?’ vroeg ik. Maar ik moest maar niet meteen m’n stekels opzetten. Dat wou ik haar ook weer niet aandoen.’
‘Zo is het, Fredje.’ Die goede vriend toch. ‘Het is leuk om leuk te zijn bij, voor en tegen een leuk meisje. Haar vriend te kunnen zijn.’
‘De ellende is alleen dat je niet de enige bent die dat vindt.’
Ik voelde een tragisch verhaal zich aankondigen.
‘Ze had al een vriend. Een Duitser. Nondeknetter. Die ook de leukste thuis eruit wou hangen.’ Fredje sidderde. Zijn glanslaag craqueleerde van nijd en vijandschap. Ik rilde.
‘Hij kwam zomaar achter haar liggen. ‘Ja, en dan?’ riep ik nog. Hij hoorde me nog geeneens, der LUMP. ‘Wat moet dat daar?’ Ik schreeuwde m’n keel kapot tegen dat laaghartig Stück Fressen. Godverdomme. ‘Ich halte dich in den Löcher’, waarschuwde ik, ‘und wenn du aus deinem Büchleinchen gehst, dann lasse ich dich ein Pfüpfchen rauchen. Bist du ein bisschen beschissen..!’
Daar was geen woord Duits bij; zo had ik hem nog niet meegemaakt. Zo op het oorlogszuchtige af. Mijn hart schoot vol voor mijn dappere makker.
‘Maar niks hoor’ ging Fredje nijdig verder, ‘niet hören, hoor. Sakkereju. En toen kwam daar die vreemde gast op me af geraasd. Vermomd als een ballon. Wat zeg ik, als Neunundneunzig Luftballons…’
Mijn maag bonsde in mijn keel. Wat die kleine weldoener niet allemaal te verduren moest krijgen. Ik kreeg een aperte weerzin tegen achterbakse Liebhaber. Fredje keek mijn leedwezen zonder vergaande emotie aan. Hij vermande zich.
‘Ach, nou ja, hij was zo weer weg. Tja, je komt veel rare dingen tegen… Verdwaalde tampons, komkommers, bananen, een troep onverteerde pinda’s die langs komt slenteren, de rottige pubers, worsten, zelfs god weet waarschijnlijk niet eens wat ze daarmee van plan waren,

massagestaafjes… Ik kan er boeken over vol schrijven.’ Hij kreeg een nieuwe sidderaanval. ‘En toen die ene keer. Eentje die een klysma kreeg. Genade!! Ik gilde, tevergeefs.’
‘Vind je het gek’ was het enige dat ik kon uitbrengen.
Natuurlijk vond hij het gek. ‘Hoezo, “vind je het gek”?’ vroeg hij.
‘Nee, niet gek’ verbeterde ik mijn opmerking, ‘ik bedoel: niet gek dat je gilde, ik bedoel niet dat je ‘vergeefs’ gilde.’ Nou ja, ik wist het niet meer. Desondanks klaarde zijn gezicht op, hij begon weer te glanzen.
‘Kom, laten we vooral de leuke dingen niet uit het oog verliezen’ grapte hij. ‘Soms zijn er kruisbessen, en een beetje gezelschap is nooit weg. Dan mag je best een beetje kameraadschappelijk zijn. Ook als het onbekenden zijn is het beter om vriendelijkheid te betrachten. Al is het maar voor de veiligheid. Je weet nooit wie er langs komen drijven. Wellicht dat ze ontzettend dampen.’
Het duizelde me bij de gedachte aan de onafzienbare hoeveelheid onvermoede ijzingwekkendheden.
‘Maar ze was lief voor mij, dat meisje.’
Mijn ogen tolden. ‘Huh?’ vroeg ik recht op de man af. Mijn droom leek ook de draad kwijt. Maar, alle Jezus nog aan toe, zeg, die Fredje had nogal niet wat meegemaakt ondanks het kleine kringetje, waarin hij leefde.
‘Ja, fijn, zo lekker als ze me onderstopte…’
‘Wat? Hoezo?’.
‘Huh’ vroeg mijn droom, die het niet meer kon volgen. Maar die snoerde ik snel de mond: ‘Bemoei jij je er niet mee!’
‘Inlegkruisje.’ Fredje grinnikte.
Toen greep de droom hardvochtig in en maakte er een einde aan.
Daar zat ik dan, midden in de nacht, op een ongemakkelijk bankje van een verlaten terras tegenover de Cine Aguia. Wakker en met vermolmde hersens, mijn beste vriend weg. Dromen moeten niet de overhand krijgen, realiseerde ik me, voor je het weet word je voor een malloot versleten. Het is niet voor niets dat ze beweren dat ze bedrog zijn, maar wat mensen zeggen is ook bedrog. Fredje had dat niet. Slapen is echter fijn, dat was mijn conclusie.

‘Fredje!!’ Ik riep hem. ‘Kom terug! Kom terug, ik slaap gewoon door, anders maken we er een dagdroom van, ook mooi!’ Met een tweetal grootschalige slokken uit mijn wandelstok (daar zit een glazen buis met whisky in verstopt) spoelde ik mijn bewustzijn weer in slaap; ik dreef zó Fantasia in. Daar was ie weer.
‘Hee Fredje’ groette ik. Met diep nadenken en dank aan de whisky had ik de droom weer wakker geroepen. De openbaringen van Fredje maakten me meer bewust van al wat leeft in de jachtige wereld om ons heen. Wat een geluk dat ik een stukje van de wereld ben en de wijsjes en de sijsjes van de merels ken, lalalaala lalalaala. Hij had me aan het denken gezet. Denken! Als je denkt dat je droomt ben je géén slaperd; les één! Uit alle macht had ik denkmatig geprobeerd wederom een ontmoeting met hem in dromenland te organiseren en het was gelukt. Mijn onderbewuste of onbewuste laat zich niet de les lezen door een droom, maar het bewuste dus wel, hoewel, daar wil ik nog wel eens een discussie over voeren met mij. Daar moet een hartig woordje over gewisseld gaan worden. Ik moet het niet hebben dat mijn levensvatbare keuzes geïnfiltreerd worden door verdomde bloedeigen ongeleide eigenheimers. Alsof ze alle verstand hebben van de zin van het zijn. Ach ja, de zin van het leven. Precies waar Fredje me mee confronteerde.
Kortom, daar kwam mijn kleine makker weer levensgroot op me afgestormd. Als geroepen. Alle vragen lagen weer op mijn bordje.
‘Twee maal graag’ zei Fredje.
Sakkerju, hij heeft de bokkenpruik op. Ik probeerde mijn gezicht in de plooi te houden. Met de jaren gaat me dat steeds beter af. Oefening baart kunst. Hij had niet daadwerkelijk een bokkenpruik op. Mocht dat wel zo zijn geweest, dan had ik in een deuk gelegen van het lachen; plooien of geen plooien. Een zetpil met een bokkenpruikje op, wie lacht daar niet om?
‘Wat?’ vroeg ik.
‘Een maal andermaal…’
‘Wat?’
‘Is twee maal.’

‘Hoi Fredje.’ Ik groette andermaal. Om een eind te maken aan dit geraaskal.
‘Zie je wel.’ Fredje glimlachte.
‘Ik zie niks.’ Man, hou er effe mee op, anders ga ik wakker worden, dacht ik. Hier had ik geen zin in.
Hij grinnikte. ‘Twee maal. Je begroette me twee maal. Dat heb ik graag. Ik wil graag zeker weten dat ze het ook echt bedoelen. Als ze de moeite nemen om je twee keer te begroeten, en in die volgorde, dan menen ze het echt. Check, dubbelcheck.’
‘Ja, twee is alles, hè?’ Ik klonk wat sarcastisch, ik hoorde het zelf ook. Maar met levenswijsheden veeg ik mijn gat af, mijn reet. Zijn gladde gelaat betrok. Ik werd kwaad op mezelf. Natuurlijk, verdomme, je zult de naam van de reet niet zonder eerbied gebruiken. Het was tenslotte Fredjes levenswerk, dat moet je niet te grabbel gooien. Grabbelen… niet aan de reet. En zeker niet als Fredje daar is.
‘Ho ho, dat bedoelde ik niet zo! Ik bedoel eigenlijk dat ik blij ben je te zien. Dzjiezus, wat ben ik blij. Oh, wat ben ik blij. Zo blij, zo blij.’ Ik voelde zelf ook dat het schromelijk overdreven over moest komen. Hij beloerde me ook met gesloten blik. ‘Ik wil zeggen, ik ben blij je te zien. Er is nog zoveel te bespreken.’
Hij dacht na. Met dat rare afgevlakte punthoofd. Het leek of het ging gloeien. Boeiend.
‘Als je kijkt naar het geluid van een kolibrie, dat heel mooi en sonoor is, dan vinden mensen dat na 24 uur heel irritant.’
Wauw, een parabel meteen. Wat ’n gozer. Wat is de ingebouwde levensles? Gaat dat over mij? Over hem? Verdomme, praat gewoon Nederlands, man. Hij zag het in mijn gezicht. Ik hoefde hem niets te vragen. Hij sloeg gewoon de platgetreden paden van het sociaal gepalaver in. ‘Het is niet alles kits op het werk.’ Daar begon de klaagzang. ‘Stank voor dank.’ Hij werd kwaad. ‘En dan beweren ze dat het Franse kaas is, dat ik ruik.’
‘Als je eens een geurvreter vraagt voor je verjaardag?’
Hij keek me aan of er een gemeen luchtje zat aan mijn tip. Ach ja, natuurlijk, hij zou zijn verjaardag niet meemaken. Noch zijn doorlooptijd, geldigheidsduur en/of houdbaarheidsdatum laat het toe.

Ik had met hem te doen, zeker na het maken van mijn goed bedoelde maar desalniettemin klungelige opmerking.
‘Heb jij verkering?’ vroeg Fredje.
‘Nee?’
‘Ooit gehad?’ wilde hij weten.
‘Eén keer.’
‘Echt waar, maar één keer?’
‘Ja, de eerste keer.’
Hij dacht na. ‘En de andere keren dan?’
‘Toen niet.’
‘Waarom niet?’
‘Omdat het nergens toe diende.’
‘Bij die eerste wel?’ Hij wilde echt het naadje van de kous weten.
‘Ja, toen wel.’
Hij zweeg en ging zitten nadenken. Ik had een flauw vermoeden wat hem bezig hield en besloot er voorzichtig naar te vragen.
‘En jij? Heb jij ooit verkering gehad, of zoiets?’
‘Ja, met de liefde van mijn leven.’ Het kwam er onverwacht heftig uit. Het moest dus waar zijn.
‘Mag ik vragen met wie?’
‘Jij wel’ zei Fredje.
‘Met wie heb jij verkering gehad, Fredje?’
Ze heette Jo. Jo heette ze dus, die Bossche Bol waar hij het eerder over had en die uit het niets ten tonele verschenen was. Fredje was meteen geraakt door haar mooie bruine tint.
‘Stapelverliefd was ik op haar. Op het eerste gezicht. En zij op mij!’
‘Vertel!’
‘Het was op een jetset-feestje. Tout le monde was er. Raar volk. Perverse lui. Weet je, toen die George Bush jr. zat werd begon ie tegen me aan te zeuren. Of hij mij mocht hebben… Alsof ik iedereen in z’n kont kruip. Wat een nicht. En die Paul de Leeuw, ken je die? Zelfde laken ’n pak; ook de kriebel in z’n gat. Dat ie mij “wel kon gebruiken”. Nooit van m’n leven, krijste ik. Daar had ie niet van terug, de klojo. Dat ie maar eens ’n wormkuur doet, met z’n gekriebel. De kontenlikker. Dan nog liever bij Sinterklaas, ondanks die wittige schimmel. De Sint is

overigens wel toe aan een kunstdarm, of een stoma, lijkt me zo. Ik weet het niet hoor, maar na zeshonderd jaar…. Freddie Mercury was er ook, trouwens. Verkleed als zombie, met zo'n glow in the dark skelet aan. Hij zou een toenadering van mijn kant graag toelaten, zei hij, voor deze ene keer. Prima, zei ik, doorbijten of heel doorslikken maakt mij niet uit hoor! Lachuh! Flikker toch op. Jetset. Met hun anticonceptielippen.'

'En Jo was daar ook?' Kom op, Fredje, vertel 's iets leuks. Gezaag windt mij niet op. Fredje gleed zwijgzaam in de volgende mindset. Hij nam er de tijd voor, alle tijd, zwijgend. Wel, wel, begon ik me af te vragen, is dit alles? Is dit alles? Zijn dromen bedrog? Het zal toch niet waar zijn! Wat is dan het nut van dromen. Dzjiezus.

Vanwege deze irritante verstoring van onze gedachteverwisseling keek ik of Fredje nog wel door wilde praten. Natuurlijk, hij zou echt niet liever naar huis gaan. Zulke lekkere luchten heeft ie thuis niet.

'Hee Fredje, ben je er nog? Was Jo er ook?' informeerde ik andermaal.

'Liesbeth List, Barry Hay, Brian Eno, Monique van de Ven met Jan de Bont. En Mick Taylor. Ik zat wel twintig minuten naast hem aan de bar, zonder hem te herkennen. Doodjammer, maar ik ben niet goed in gezichten onthouden. Ik kijk mensen nou eenmaal nooit in het gezicht.'

'Maar was --'

'Rond een uur of negen kwam Jo, met al d'r vriendinnen. Pontificaal op zilveren schalen. Op schouderhoogte werden ze rondgedragen door obers, kelners, serveersters, lakeien, bedienden, hulpjes. Als Frankische stamhoofden. Ik zag haar meteen. Liefde op het eerste gezicht.'

'Zag ze jou ook?'

'Eerst zag ze me niet zitten, daar aan de bar met Mick Taylor, maar later wel. Ze schoof steeds een beetje weg op de schaal als er weer een grijpgrage hand op de schaal afdook, recht op haar af. En ik schoof steeds met de schaal mee tot ik kans zag bij haar op de schaal te wippen. 'Mijn redder in nood, mijn prins op het groene paard, mijn Arendsoog van de Lage Landen' zei ze. Ze smolt bijna van geluk. Ik ook. De ober plaatste onze schaal op een tafel op het terras en ging

een sigaret opsteken. Dus we hebben samen genoten van de buitenlucht. Frisse lucht doet me goed, weet je.
‘Gelukkig hebben we de wind in de rug’ zei ze.
Dat riep bij mij wrange associaties op, dat snap je.
‘Een beetje frisse wind kan geen kwaad’ glimlachte ze veelbetekenend naar me. Ach lul toch niet, dacht ik meteen, “frisse wind”… Maar het lieve kind kon er geen weet van hebben. ‘Ja, een uur in de wind’ zei ik.
‘Wat een rare opmerking’ vond ze. Haar chocoladebruine ogen maakten me uit voor mafketel. Mooie ogen, een beetje matglanzend.
‘Ik ben Jo’ zei ze.
‘Zo’ zei ik, ‘dat is lef hebben. Waar kom jij vandaan dan?’
Ze kwam uit Den Bosch. Had ik mijn tong maar afgebeten, en uitgespuugd. Weer een van mijn infame stupide vragen. Een chocoladebol, een echte chocoladebol die niet uit Den Bosch zou komen! Tsss, de eerste Bossche Bol die niet uit Den Bosch komt moet nog geboren worden voor ie uit Den Bosch komt. Of Tilburg of Amsterdam. De Haag, 010 of where ever.
‘En jij?’
Ondanks het niet overeengekomen getutoyeer waardeerde ik de belangstelling. ‘Dat is niet bekend’ bekende ik, ‘merkloos; genuine.’
‘Genua?’ vroeg Jo geïnteresseerd. Ik schudde van links naar rechts en daarna andersom. Nee dus. Of het dan Guinee was, of Nieuw Guinea desnoods. Het lieve kind hoorde niet zo goed met al die chocoladefondant in haar oren. ‘Dat is niet bekend’ zei ik, voor de tweede maal.
‘Hebben jullie elkaar nog gesproken?’ vroeg ik aan Fredje, de prietpraat meer dan beu. Waar blijven de smeuïge verhalen? Als ik straks wakker word moet ik mijn tanden maar eens poetsen. Goed poetsen, zoals gewoonlijk. Het hele rijtje af, een voor een, al raak ik daarbij wel de andere, maar die hebben dan dubbel geluk. Hee, wat is dit? Ik voelde iets hards tussen mijn hoektanden. Het voelde als een botsplinter. Ik schrok me kapot. Is mijn kaak kapot of mijn kin. Mijn hele kaak aan gruzelementen. Aan diggelen, waar iedereen stik de moord aan heeft, zoals dat heet. Welke rotzak heeft ongemerkt mijn kaak aan barrels… Dzjiezus. Het zal toch niet mijn stoere mannelijke

kin zijn? Het moet wel van de schedel zijn, een botsplinter uit de elleboog zal het niet zijn, dat ligt niet voor de hand in mijn mond. Mijn tong voelde nogmaals voor de tweede keer. Drie keer is scheepsrecht. Voelen kon ik het echter niet, maar proeven wel. Het was een stukje bot uit de fuet van de vorige avond, of een van de vorige avonden. Het kwam los en ik slikte het maar door. Maar dat vertelde ik Fredje maar niet.
'… en toen hebben we verkering gesloten' zei Fredje.
Verdomme, het hele verhaal gemist. Het was de schuld van de fuet. 'Wat?'
'Je hebt niet opgelet' zei Fredje vermanend.
Ik bloosde.
'Zoals ik zei, ze vroeg me waar ik vandaan kwam en ik…'
Verdomme, mijn T-shirt keelde me zowat. Alsof het achterstevoren zat. Dat was het. Terwijl ik dondersgoed opgelet had waar het label aan de binnenzijde zat. Als je dat links houdt komt de voorkant voor. Anders niet. Oh my God, het is een Engels T-shirt! Van Clarckson & son Ltd. Mijn lievelings T-shirt, Engels! Links en rechts is in Engeland andersom.
'Je let weer niet op.' Hij was teleurgesteld, mijn kleine vriend. Mistroostig keek hij langs me heen. 'Zo word je nooit iets wijzer. Je bent net als alle anderen.'
Ik schaamde me en was bedroefd dat ik hem zo tekort deed, en dat louter om een nauwelijks werkelijk knellend kraagje van een achterstevoren T-shirtje. Berouw en spijt, gewetensnood, wroeging, zelfverwijt, ja de wereld is er van vergeven, van zulke woorden, het komt altijd achteraf. Maar ja, achteraf is wijsheid naar de inzichten van de waan van de dag. Koop je niks voor. Plus dat je er sowieso niet te lang bij stil moet staan. Je kunt het gerust wijsheid noemen, maar ik zeg dat het dus dom was; dat is transparant zijn over de werkelijkheid. Je kunt gerust zeggen dat poep heerlijk ruikt en na verloop van tijd aan komen kakken dat voortschrijdend inzicht leert dat het nogal meurt; beste mensen, je rook dezelfde stank al van vanaf het eerste moment. Ik knikte om mijn schuldbesef te onderstrepen. 'Het is dus aan met Jo. Jullie zijn op elkaar.'

Hij fleurde zich weer op met behulp van een dromerige blik in zijn ogen. ‘Ik ben haar redder in de nood. Ik zal haar altijd beschermen en voor haar zorgen en lief zijn en, en, en--’
Hij begon te hakkelen. Dat moest echte liefde zijn. Die heeft geen behoefte aan stoere praat, of materialistische opschepperij of pathetisch machtsvertoon. Hakkelen is prima, het vertedert de meisjes.
‘En van haar houden’ kwam ik hem te hulp, om mijn fout van zo-even goed te maken.
Hij knikte geestdriftig, of wat daar voor door moest gaan met zijn harde onbuigzame lijfje. Een nietig haarscheurtje sprong tevoorschijn in zijn glanslaag. Dat heb je vaker met die rottige, Arabische [uitroepteken] gom.
‘Kalm maar, Fredje’ zei ik zacht. ‘Het komt goed.’
‘Haar prins te paard, in shining armor… ik dan althans. Dat heeft ze nodig. Je weet niet wat ze allemaal moet doorstaan.‘
Een groot medelijden brak door, zijn hele houding was ermee doordrenkt. ‘Denk je dat jij je lekker zou voelen net als Jo met je hele buik vol slagroom de hele dag. En dan heb je nog geluk dat het niet van die slappe hap is, zoals vanillepudding. Het is onverdraaglijk voor mij dat ze haar kopje-onder houden in de frambozenglazuur, met een paarse kers op d’r kop. Of dat ze haar vullen met eiwitschuim en haar dan negerzoen noemen. De verdomde racisten. Zelfs d’r eigen bakker is een gore perverse bruut. Laatst had ie Jo in de wc-pot gelegd, bij wijze van grap voor zijn vrouw. Dan weet je het wel. En dan komt ie daar weer aan met z’n slagroomspuit en z’n wellustig lachje om zijn mond. Je reinste verkrachting, godverdomme. En dat terwijl ze net zo lekker weg soest. Als ze er iets van zegt krijgt ze te horen: “Maak je niet dik”. De klojo. En dat is dan de bakker zelf nog maar.
‘Als jij nou mijn bakker was’ zei Jo tegen me, ‘dan was alles anders. Als jij met je slagroomspuit op me af komt dan zou ik gillen: ‘Fredje, spuiten. Spuiten maar. Spuit me maar vol, mijn redder in nood”. Ik hou van haar.’
Maar die klanten! Dat is de ergste soort. Als ze haar mee naar huis nemen, proppen ze d’r in een boodschappentas naast de haringen.

Smakelijk! Of bij de worstenbroodjes. Met haar gat naar hun toe! En later maar aan haar chocoladelaagje likken. Of die lui, die d'r met vork en mes willen eten. Nondeknetter! Ze moet wel een enorm sterke vrouw zijn om dat te kunnen verduren. Dat ze het uithoudt! Er zijn hele volksstammen die d'r ondersteboven nemen, waar ze hartstikke duizelig van wordt. Maar geen krimp geeft ze. En dan is het achteraf stank voor dank. Stank voor dank. Jo en ik zijn voor elkaar gemaakt.'
Hier onderbrak ik Fredje om ook een wijze uitspraak te doen. Hoewel ik, dat geef ik toe, wel twijfelde aan het wijsgerig gehalte: 'Iedereen is voor elkaar gemaakt. Dat heeft Onzelieveheer zo voor elkaar gemaakt.'
'Dan zal het wel kloppen' zei Fredje. 'Maar Jo pakt ze terug! Als ze zat zijn van de cognac gaat ze met hun zitten flirten, glanzen en geuren en flemen. En als ze dan haar verleiding niet kunnen weerstaan en d'r pakken worden ze doodziek. Wat is het toch een prachtmeid.'
Ik begon ook een onbedaarlijke sympathie voor Jo te voelen. Ik dacht nog, als ik straks wakker ben, dan gaat dat naar Den Bosch toe. Maar blijven opletten nu. Dit is Porto en Fredje was nog niet aan het eind van zijn verhaal.
'Uniek is ze. Enig tussen al die andere vreemde culturen, nougatine, kwark, schuim, vruchten, vlaaien.'
'Je boft, Fredje. Je bent een mazzelpik.'
Hij haalde diep adem, zuchtte en wilde iets zeggen maar er kwam geen woord over zijn bevende lippen. Zijn kleine gezicht leek opeens heel oud, grauw als waren er in een oogwenk jaren verlopen.
'Wat is er nou, kleine vriend?' vroeg ik zachtjes. Een groot verdriet leek hem in de klauwen te hebben gegrepen.
Hij wilde niet, kon niet praten. Hij keek me aan met ogen die afscheid van me hadden genomen. Dof, levenloos. Hij bewoog zijn lippen en probeerde te fluisteren, maar ik kon hem niet horen. Zijn verdriet stak de klauwen ook naar mij uit om me te wurgen. Ik slikte, mijn keel dichtgeknepen en stak mijn handen naar hem uit.
'Fredje' fluisterde ik, ik kon het zelf nauwelijks horen.
'Die hand.' Hij fluisterde ook, heel zacht.

Mijn hart bonsde tegen mijn maagwand. ‘Die hand. Zwarte haren. Ineens was die hand er. Ze is weg.’
Sterren knetterden in mijn hoofd. Ik begreep het drama in een reflex die me genadeloos besprong. Ik wilde alleen maar dat deze droom ophield. ‘Hij heeft Jo weggenomen. Alles ist vorbei.’
Fredje was aan het eind van zijn verhaal. Ik ook trouwens.
Mijn droom ook. Geschrokken, denk ik. Hij maakte er een abrupt einde aan.
Ik schrok wakker. Mijn benen waren verstijfd, mijn rug als met gewapend beton volgestort; bij de geringste beweging deed het betonstaal een aanval op de zenuwbanen. Je kunt slapende benen hebben, en geloof me, die waren echt nog niet wakker, maar ik had ook een slapende zak. Verder leek alles normaal. Zelfs ik, stelde ik opgelucht vast. Maar wat een ellendige droom. Dromen zijn bedrog, probeerde ik me voor te houden. Vergeefs. Ik ben er te intelligent voor om daar in te trappen, dus, helaas, de constatering was wreed, dromen zijn geen bedrog. Dromen zijn klote. Mijn emoties hadden me wreed overspoeld en maakten me van slag. Dat was werkelijkheid. Jo weggegrist. Fredje ook.
Waarom? Waarom die droom?
Nog uren lang zat ik op dat bankje in de Rua de Santo Ildefonso bij de Cine en riep mijn Anne-Marie thuis aan om mijn gemoed te verlichten. Zo zat ik, of je het gelooft of niet, uren met mijn handen in de hare, of met mijn handen in de haren, zo kan het ook geweest zijn. En overigens doet het er ook niet zoveel toe wiens haren in wier handen zitten of omgekeerd. Waar het om gaat is dat Anne-Marie evenmin een verklaring had. Ik moest mijn gal luchten, als ik me goed uitdruk, en ik vertelde haar de droom. Ze had geen idee. Als vrouwelijke intuïtie faalt dan is er geen redden meer aan en sta je er alleen voor. Sakkerju, wat was ik van slag. De hele dag onhoorbare stemmen in m’n hoofd, ik kreeg er wat van. Voor een echte toehoorder is luisteren al veel moeilijker dan horen. Voor een niet echte toehoorder is het nog veel moeilijker. Dat ze hun bakkes houden of dansmuziek spelen met leuke dansende meisjes.

Met het verstrijken van de dagen gleed de leegte langzaam over in bewust denken. Ik wist dat ik geen rust zou kennen voordat ik het begreep. Dat dacht ik, want ik ken mezelf. De onderste steen moest boven komen drijven, verdomme.
Maar ja, hoe gaat dat met de onderste steen? Twee weken later was de droom in de vergetelheid weggezonken.
Toen ineens kwam Anne-Marie toch met een verklaring op de proppen. Dromen zijn andere werkelijkheden dan de realiteit, zei ze. Ze zijn geen bedrog, zoals het volksgezegde beweert. Of ik blij zou zijn als ik ervan verlost was? Evenals van fantasie, herinneringen en andersoortig hersenwerk? Een retorische vraag. Het hoort er allemaal bij, al zijn het nog zulke kloterige dromen, nachtmerries, angsten en verdrietige gedachten of triestige herinneringen.
Het opende mijn ogen. ‘Ja, inderdaad’ zei ik, ‘dromen zijn belevenissen met een beleving, daar is niks geen bedrog aan. Het wordt maar beweerd om er vanaf te zijn, omdat ze het niet snappen. Wat snappen ze wel eigenlijk. Door het bedrog te noemen menen ze het van tafel te kunnen vegen. Zo zie je maar weer: die volkswijsheden van de massa staan stijf van volksverlakkerij. Als je die maar voetstoots aanneemt, omdat ze nou eenmaal volks zijn, wordt de zetel van je begrip mooi onder je poten vandaan gezaagd en dan zit je wel op de gebakken peren. Ze moeten ze laten vierendelen, in zes stukken, nondeju.’
‘Niet doordraven, Harry’ zei Anne-Marie, ‘het lastige van dromen is alleen dat je zou willen dat de mooie realiteit worden, maar het vaak niet worden, maar soms wel. Van rottige dromen wil je dat ze gelukkig geen realiteit worden, maar ze worden het soms wel, maar vaak niet. Kortom, soms een andere realiteit en soms dezelfde werkelijkheid. Zorg maar dat je fijne dromen hebt.’
Tja, dacht ik, zo is het wel. Fijne dromen hebben, ik droom ervan. Ik probeer het te doen maar tot mijn spijt lukt het me niet te dromen wat ik droom. Ik zou me daarover kunnen opwinden maar zo opwindend is het ook weer niet. Al kun je niet doen wat je droomt, je kunt altijd nog dromen dat je het doet. Bedankt, Fredje.
Of nee, bedankt, Anne-Marie.

Hallo, hier ben ik

Het was de droom die ik nooit zal vergeten, waarvan de beelden in mijn netvlies geëtst zijn. Geen echte waarnemingen maar composities gecombineerd uit en met bekende delen van verschijnsels, de componenten. Dat is wel zo'n goed getroffen woord: componenten, als zijnde de onderdelen van een compositie.
Gisteren had ik het er nog over met een vage bekende die ik tegen kwam bij Joop Bakker van slagerij J. van der Ven op de hoek. Een vage bekende, dat is zo iemand die door anderen een van hun vele vrienden genoemd wordt. Mijn vage bekende kan niet lezen en schrijven. Geen handen, geen ogen. Vuurwerk, hè. Het is zo'n vage bekende dat ik vrij automatisch aanstalten maakte hem de hand te schudden, maar net op tijd trok ik mijn hand terug. Gelukkig dat hij het niet zag. Blind heeft ook voordelen. Dzjiezus, je zult maar niet schrijven kunnen, ik gruw al bij de gedachte. Een van mijn favoriete voorouders kon ook niet schrijven, lezen evenmin. Leven daarentegen kon ie wel, de ouwe snoeper, vijf keer getrouwd. Okee, als weduwnaar, dat wel. Willem de Veroveraar heette ie. Ja, Willem de Weduwnaar zal je bedoelen. Alle gekheid op een stokje, dat moet een tragisch bestaan zijn geweest. Hij heette trouwens Petrus, in het echt. Al kon hij dan niet lezen, leven kon ie wel; 76 werd ie, toen al! Ik kan dan wel schrijven en hij lezen noch schrijven, maar in dat leven van hem zou ik een volslagen analfabeet zijn. Enfin, ik wou het met die vage bekende eens hebben over composities en zo, maar bij nader inzien vond ik hem te vaag. Ik nam afscheid en zei: 'Tot nooit meer.'
Maar ik dwaal af. Ik had het dus over die droom die ik nooit meer zal vergeten. Waar ging die ook al weer over? Ik geloof dat ik het niet meer weet. Dat verdomde afdwalen ook. Zo begint het, hè... Het is nog winst dat ik niet vergeten heb dat ik die droom had, maar het was wel fijn geweest als ik nog wist waar hij over ging. Ik vind dromen heel

belangrijk. Dromen zijn als een film, als een toneelstuk, soms als het echte leven of zelfs echter nog. En ik heb het dan ook altijd dat als ik bij een bioscoop, een theater of een leuk meisje in de buurt kom, dat ik van die droombeelden krijg. Dagdromen, als het overdag plaatsvindt en 's nachts dromen als nachtfilms. Films in het holst van de nacht zijn mijn lievelingsfilms, daar ga ik eens goed voor zitten. Films overdag kan ik hoogstens verdragen als het oorlogsfilms zijn of Ernest en Célestine, voor de overige bagger kan me de cinema gesloten worden. Dromen overdag heeft evenmin veel te bieden. Eigenlijk zijn leuke meisjes overdag nog het leukst. Maar dat is maar fantasie, zeg maar; je hoeft niet altijd tegen iedereen de waarheid te vertellen. Desalniettemin hebben een cinema en een theater en zo een ontoerekeningsvatbare aantrekkingskracht. De magie grijpt me meteen bij mijn kladden. Dan heb ik het over 's nachts dus. Wanneer ik geen verschil meer ervaar tussen film, droom en leven. Dat het allemaal samenvloeit in een levendige compositie met componenten. Dan zie ik mensen die ik echt ken maar hun neus klopt niet. Wie heeft zijn wormvormig aanhangsel nu in het midden aan zijn aangezicht hangen? Ze hebben groen haar op hun kei kale kop. Leg dat maar eens uit. Ze zeggen precies wat ik van ze zou verwachten, maar wat ik niet kon verzinnen, en dat zonder stem. Ze willen insecticiden in me spuiten met een ijzeren flitsspuit met een inhoud van een liter terwijl ik aan een tank vastgebonden zit. Ik denk dat ik maar geen oorlogsfilms meer moet kijken. Een zinloos voornemen, want het kwaad is al geschied, weer een droom die niet vergeten kan worden. Een magisch theater, dat dromen. De werkelijkheid is niet aangrijpender dan wat ik in het magisch theater van mijn geest voorgeschoteld krijg. Zeg mensen, hebben jullie dat ook? Of ben ik de enige? Geregeld neem ik me voor om eens een goeie droom te hebben; nooit gelukt. Het is een van de grootste frustraties. Niet kunnen dromen wat je wilt, of wenst. En dan al die betweters, die roepen "maak jouw dromen waar". Nou, ik zal ze uit de droom helpen, je kunt jouw dromen niet eens hebben, alle dromenvangers ten spijt. En maar dromen over wensdromen. Dromen zijn er wel, begrijp me goed, maar omdat ze spontaan ergens uit de onderbuik van het

onbewuste opdoemen, niet omdat ze geroepen waren. Maar toch als geroepen komen, nietwaar?
Laatst droomde ik van het allerleukste meisje van de klas. ‘Hallo Anne-Marie’ lachte ik haar toe. Ik was zo blij haar te zien dat mijn wimpers kwispelden. ‘Lang geleden, hè? Wat is jouw grootste ellende vandaag geweest? Ik hoop niet dat ik het ben, haha.’ Ze gaf me pardoes een hengst voor mijn kop. Wacht, dacht ik, en stak mijn wijsvinger recht in haar oog, want dat had ik geleerd van Stan Laurel die hetzelfde deed bij Oliver Hardy. Stan Laurel is dus de dunne en Oliver Hardy is de dikke. En ik werd ineens wakker van al dat geweld. Klaarblijkelijk stelde ik er geen belangstelling in hoe het verder zou gaan. Wat een ongeregeld zootje is zo’n droom toch. Nog niet echt helder van geest zag ik in de duisternis toch dat het wormvormig aanhangsel van Anne-Marie ontbrak, waarvoor mijn dank. Was het wakker worden toch nog ergens goed voor. Verrast was ik wel toen mijn bewustzijn doorbrak. Verrek, ik droom van haar en nou ligt ze nog naast me ook. Of slaap ik? Ik kneep even in haar armen; nee, het was geen bedrog. Ze lag er echt. Ook wakker geworden, dat heeft ze altijd. Als ik maar door het verkeerde neusgat adem wordt ze al wakker. Sodeju. Ik sliep nog half, toch.
Maar ik dwaal af.
Dat verdomde verdolen, ik lijk wel een wekelijks afdelingsberaad op de maandagochtend. Dat soort loslopend denkwerk overkomt me ook vaak als ik het naar mijn zin heb bij het dweilen door nachtelijke straten, misschien heb ik het wel juist daardoor naar mijn zin dan.
Zo liep ik laatst op de Hooge Steenweg. Ik hoor nog de voetstappen hol in mijn oren klinken. Toen ik opschrok uit diepe gedachten wist ik niet welke straat het was. De Hooge Steenweg was het dus, voor de verandering, bij het Luxor Theater, de mooiste bioscoop van Den Bosch. Kleiner dan het Concertgebouw en mooier dan Cinema Royal. Er werd in de Luxor een film aangekondigd met ‘Binnenkort in dit theater’. Dat mag je met recht een aangrijpende slogan noemen. Dat belooft wat. Ik vind dat een onweerstaanbare uitnodiging hoewel ik er nooit gebruik van maak. Voor je het weet zit je weer naar een oorlogsfilm te kijken. Als vanzelf begon ik te bedenken wat zich in die

film zou afspelen. Was dat dromen? Fantaseren? Denken? Maar daar gaat het nu niet om.
Ik denk na over dingen, begin te fantaseren en dan wordt het een verzinsel, of een droom. Even de zaak anders bekijken dan op één, vruchteloze manier. Vandaar dat ik nu zit te denken over die droom die ik nooit zal vergeten en hier zit omdat ik erover wil schrijven. Het is 02 uur 15 uur en de Longmorn 1971 is bijna op. De rest bewaar ik voor morgen, nee, voor later vandaag. Wat ik wil schrijven is dat het een onvergetelijke droom was met beelden die in mijn netvlies gebrand zijn. Ja, was, het wás een onvergetelijke droom, maar nu niet meer, nu is hij vergeten. Dass war ein Mahl. Ein Mahl, die Duitsers kunnen het mooi zeggen. Oh ja, tja, Henk. Dat was ook ooit, ook ein Mahl. Lang geleden. Geen vage bekende, een vriend, een vage vriend inmiddels. Als ik daar aan terugdenk, Dzjiezus! Om zeep gebracht door een godvergeten oetlul. Je reinste moord in levende lijve. Wie had dat gedacht? Ja ik, ik heb het geweten zonder dat ik het dacht. Ik zag het in zijn ogen toen we twee maanden eerder afspraken om een weekend in de Biesbosch te gaan varen, met onze vrouwen. Ik zag een gemene gele flits in zijn ogen en voelde een afgrijzen wekkende walging. Onverklaarbaar, toen. Na de moord wist ik dat dat de dood was geweest, die zijn voorteken afgaf. Maar ik kon het niet herkennen. Anders had ik hem wel gezegd ‘Kap ermee, wegwezen.’ Zou die Henk dat begrepen hebben? Wacht, ik roep hem eens even aan. ‘Hee Henk, toen jij door je kop geknald werd, dacht je toen niet ’had ik er maar mee gekapt, was ik maar weg geweest’ of ‘had ik maar naar Harry geluisterd’, als ik het gezegd zou hebben? Ik hoor niks. Waarschijnlijk is het te onaangenaam voor Henk om eraan herinnerd te worden. Ik snap dat wel, verkeerde vraag. ‘Okee, Henk, zand erover.’ Oeps, ook weer verkeerd, als je gecremeerd bent gaat er geen zand over. ‘En doe de groeten aan Evie.’ Hij kende Evie destijds niet, maar ach, zo lopen er meer rond op de wereld.
Evie was de eigenaresse van een verdomd triest leven, dat ze eigenmachtig verpest had door uitslaande hormoonbranden. Er maar woest op los leven en mij maar bellen om half twee of half drie ’s nachts. Waarom ik, waarom nu, waarom? Het kan best zijn dat ik dan

vaak wakker ben, maar dan breng ik mijn tijd liever door met, eh, iets anders. Het dankbare is dat het toch wat rust bij haar teweeg bracht, een paar jaar. Toen sloeg het lot toch toe zoals het altijd doet. Ze werd compleet gestoord. De ene psychose na de andere. Het gekkenhuishuis in dus. Je kunt er allemaal wel mooie woorden voor bedenken zoals psychische crisisopvang, intramurale psychiatrische inrichting, geestelijk verzorgingsinstituut etc. maar het blijven gekkenhuizen.

De laatste keer dat ik Evie zag was toen ze plotseling opdook op kantoor, waar ik een commissievergadering in de hand probeerde te houden; voor je het weet zit je in een Poolse landdag. Ze meldde zich in pyjama aan de balie bij de uitsmijter en vroeg naar me. Dat voorval heeft mijn reputatie een nieuwe lading gegeven. Nu kwam er ook bij: ‘ze komen in pyjama naar hem toe‘. Waar je niet blij mee hoeft te zijn. Maar om er nou onder gebukt te gaan. Nee, dat niet. Ik zei Evie dat ze professionele hulp moest halen. Zie het maar eens uit je strot te krijgen maar het moest en ik zei: ‘Ik wil dat je niet meer komt.’ Ze was er niet blij mee als ik haar uitlating ‘Mannen maken me kapot’ goed interpreteer. Twee maanden laten stuurde ze me een briefje, met Sinterklaas was dat, waarin ze me veel plezier wenste. Dzjiezus, hoezo? Met wat?

De maandag daarop, Sinterklaas was die dag weer naar Spanje vertrokken, begroette een collega me ’s ochtends met de vraag: ‘Weet je het al?’

‘Ik denk het niet’ zei ik.

‘Evie is dood. Gewurgd.’

Ik zweeg als het graf. Voor je het weet wordt je faam weer uitgebreid met een nieuw stigma.

Evie eigenhandig om zeep gebracht door een malloot met dezelfde geestelijke mankementen als zij. Je weet hoe dat gaat met twee oetlullen op één kussen; daar slaapt de duvel tussen. En ja hoor, hij draaide haar handmatig de nek om.

Maar ik dwaal af.

Dat over Henk en Evie, dat zijn geen dromen, helaas. Dat zijn bittere herinneringen, de genadeloze werkelijkheid. Als ik mag kiezen heb ik

toch liever dromen. Mijn onvergetelijkste droom ooit dus, is wel die droom over, eh.. Verdomd, ik weet het nog steeds niet. Wat is nou mijn onvergetelijkste droom? Ik wil het weten, nu!
Mensen, nu hou ik even op met dit geschrijf en ga even nadenken. Waar is die Longmorn? Het is nu 02:30:19, het zal me zo wel te binnen schieten. Haha, te binnen schijten had ik bijna getypt…
02.31:40: ik geef het op. Mogelijk heb ik geeneens een onvergetelijkste droom. Al weet ik zeker dat ik hem had.
HO! STOP!! Wacht, toch wel! Ik weet het wel!
Het was de droom die ik nooit zal vergeten, waarvan de beelden dus in mijn netvlies geëtst zijn, echte waarnemingen, geen compositie opgebouwd uit bekende delen van verschijnsels, de componenten. Het was zes weken nadat moeder overleed, eindelijk uit het lijden verlost. Om te janken. Wat ik dus ook met overgave deed. Op een nacht droomde ik dat ik wakker werd en stond ze aan mijn bed, en leek te aarzelen. Ik wist dat ze mij kwam ophalen, me meenemen omdat ze me bij zich wilde hebben. Ze leek te beseffen dat ze dat niet kon maken, het is in haar wereld verboden, en dat ze mij tegen haar hele instinct in, in mijn leven moest laten. Ze keek naar me en draalde. Ze zag me, maar keek me niet echt in mijn ogen. Even stond ze daar, eenzaam en verslagen door haar bedroefdheid. Ik was sprakeloos, ik was zo wakker, het kon geen droom zijn. Maar het kon ook niet waar zijn. Dat kan gewoon niet. Het duurde en duurde, ik kwam er niet uit. Ik wilde mijn hand uitsteken. Langzaam draaide ze zich van me af en verdween naar links boven in een schimmige duisternis. Ik voelde haar verdriet. Ik voelde mijn verdriet. Ik voelde haar eindeloze eenzaamheid in die ijle gapende leegte. Ik begreep haar wel. Ik had mee willen gaan, hoewel ik ook hier wilde blijven, maar ik wist ook dat ze gelijk had. Eigenlijk ken ik niet zoveel mensen die zoveel gelijk hebben als zij had. Behalve ikzelf dan, ik heb altijd gelijk. De mensen om mij heen weten dat, ik heb het ze al vaak genoeg gezegd.
02:45:02 De whisky is op, en ik ook. Nog steeds. Ik denk dat Anne-Marie wel slaapt. Eens kijken of ik de nacht doorkom zonder haar tegen de schenen te schoppen.

Ha, fijn, een nieuwe dag.
Ik heb zojuist de lege fles bij het spul voor de glasbak gezet. Een lege whiskyfles ’s morgens op tafel is een beschuldigende aanblik. Nee, ik haal de lege Longmorn terug, hij gaat niet in de glasbak. Ik maak er een verzameling van, een van lege flessen waar ooit mijn bijzondere whisky’s in zaten. De glasbak wacht wel. Nu we het er toch niet over hebben kan ik er net zo goed even over beginnen; dat ik in herhaling zou treden is uitgesloten. Ik droom eigenlijk niet over mijn vader. Het is mijn moeder niet. Hij is na mijn moeder ook maar gestorven; al dat geleef verder, moet hij gedacht hebben. Twee weken voordat hij naar de eeuwige jachtvelden afreisde zei hij nog tegen me: ‘Ik heb nog een heel leven voor me.’ Daarbij knipoogde hij naar me. Wat een groot risico in zich hield, maar het lukte, zonder al te veel trammelant. Deze keer klopte het wat hij zei. Toen ik vijftien à zestien was klopte er nooit geen ene flikker van wat hij zei, maar hij had dus flinke vorderingen gemaakt. Ik nam zijn redevoering dan ook serieus, je weet nooit wat zich in twee weken allemaal kan voltrekken. In bed liggen, op een stoel zitten, of op de wc, een ijsje eten, of liever de hele dag ijsjes eten. Een sigaretje roken. Nee, dat is waar ook, daar was hij een maand eerder mee gestopt, na 65 jaar. Heel knap, dat wil ik hem nageven; heel je leven gerookt en dan je laatste maand geheelonthouder omdat het niet goed is voor de gezondheid. Dat moet de hel zijn die ineens zonder vuur komt te zitten, wat is daar nog leuk aan? Ik vroeg dus twee weken voor het moment suprême of hij geen zin had in een sigaret. Ik heb nog nooit iemand zo snel horen antwoorden en zo positief. Ik blij met mijn goede daad. Het antwoord was **JA!** Ik gaf hem een sigaret en een vuurtje. Mensenkinderen, Ik heb ook nog nooit iemand zo snel de longen uit zijn lijf horen hoesten. Een kabaal! De muren van het ziekenhuis leken ineen te gaan storten, alsof het Jericho himself was. Dzjiezus, ik heb ‘m vermoord, zo dacht ik. Maar dat was niet het geval, hij heeft zich nog twee weken, veertien dagen, kortom nog twintigduizend minuten aangenaam te pletter gerookt. Verder is het geen droom of fantasie of ander verzinsel maar harde werkelijkheid dat hij snelschaakkampioen van Zuid-Nederland werd. Hij was ook erg bedreven in het stellen van

directe vragen. Zoals: zou je je rommel niet eens opruimen? Daar sta je toch sprakeloos van, van die onzin. Ik wil mijn rommel op me heen; misschien staat opgeruimd netjes, maar het staat ook voor leegte. En die zoek ik ’s nachts wel op en niet om hem op te ruimen. Op mijn zestiende vroeg hij op de ochtend van 17 oktober waar het goed voor is om ’s nachts om half vier de tuin te gaan spuiten. Wist ik veel. Als ik zat ben moet je mij geen vragen stellen, zeker geen directe. ‘Ik zal er eens over nadenken, antwoordde ik. Met bridgen behaalde hij ook de mooiste prijzen, medailles, plaquettes, asbakken en complimenten en krantenartikelen, voor mij is dat allemaal een brug te ver. Maar ik wil ook, net als hij, scoren als ik iets doe. Ik heb prijzen geschoten met schieten. Op de kermis schoot ik aanvankelijk de hele prijzentent aan diggelen, dat zei ik al. Later op de schietclub behaalde ik medailles, dat was na de periode dat ik het elektrische ophangmechanisme van de schietschijven gemold had met mijn 9 mm parabellum Walther P38. Bij de clubkampioenschappen behaalde ik prijzen zat dankzij mijn onwaarschijnlijke prestaties; het resultaat van veel oefenen. Mijn Diana 25 luchtbuks heeft me daar, toen ik tussen de vijftien en zestien was enorm bij geholpen. Met dat ding kon ik op mijn kamer eindeloos oefenen. De muren zaten vol kogelgaten. Waarom mijn vader dat zonodig moest rondbazuinen, is mij een raadsel, ik was aan het oefenen om iets te raken waar ik op richt. Zo’n muur was het perfecte doelwit. Ik schoot altijd raak. Ik verdenk mijn vader ervan dat ie op voorhand jaloers was op mijn aanstaande successen, bang dat ik met mijn geoefen meer medailles voor schieten binnen zou halen dan hij voor schaken, hoewel de laden van zijn bureau uitpuilden met dat soort trivialiteiten. ‘Allemaal gaten in de muur met die rot buks’ klapte hij rond, ’maar ja, de jeugd van tegenwoordig, hè. Die jeugd vindt zich een feest. Nou dat klopt, en dat vieren we op die feestdag in december: “Onnozele kinderen”.’ Op 28 december is dat, om het kerstfeest nog maar eens extra luister bij te zetten. Mij best hoor, maar in ieder geval heb ik mooi drie medailles als schutteraar, twee bekertjes voor badminton en ook nog een vaderdagprijs voor beste papa. En ook, later, de prijs voor de aanhouder bij het indoor skiën tijdens een afdelingsuitje, waarbij ik de lange helling afgleed, de latten

schuin onder me, recht op de middelste betonnen pilaar af die ik nipt omzeilde door mijn armen er omheen te slaan en met mijn heupen mijn lijf om de pilaar heen te zwaaien. Na tien minuten zat ik zodoende in de après ski gelegenheid aan de bar met de glühwein. Directeur Nieuwstad, in de wandelgangen alom 'Tepelstreeltje' genoemd, maar daarover later meer, had het afdelingsuitstapje uit liefde voor de afdeling georganiseerd en zonder opvallend veel eigenbelang het onderdeel Indoor skiën ingebracht. Een typisch geval van eigen tepels strelen, dat showen van zijn amper ingestudeerde acrobatische toeren in het snowboarden; zo zullen we dat gestuntel maar noemen. Hij was ziek van ellende toen mijn naam publiekelijk werd omgeroepen bij de prijsuitreiking.
'Waarvoor in godsnaam heb jij een prijs gekregen?' informeerde hij in een vloek en een zucht.
'De prijs voor het leukste jongetje van de klas' zei ik.
Ook heb ik mijn vaders laatste horloge nog. Bijna had ik die in de kliko gegooid maar als bij toverslag schoot me de slogan van de olifantenreclame te binnen: 'Weet goed wat je met je laatste Rolex doet'. Godzijdank, hij is gered en zit in mijn verzameling kapotte horloges.
Maar dromen doe ik er niet van. Wel mis ik ze allebei.

Vorige week had ik wel een rare droom. Ik zag haar voor me, die ik nooit gezien, ontmoet, gehoord of gesproken heb. Maar ik wist precies wie het was, alsof ik lang geleden met haar optrok. Ze boog naar me toe, wat een riskante actie was met zo'n decolleté. Dat méénde ik te zien, tenminste, want daar kijk ik nooit naar. 'Hallo Sjaan' verwelkomde ik Chantal in mijn droom, want die was het, een van de twee, daar kon ik niet ver naast zitten. Ze stak haar hand uit en raakte mijn gulp aan. Toen ontwaakte ik, ik moest naar de wc. Zonder Chantal had Anne-Marie zonder twijfel opgemerkt dat ik in bed geplast had en dan moet ik het dus zelf maar verschonen. Dat is de harde werkelijkheid.
Al dat over de schreef gaand inkijkaanbod van die Chantal, die opzichtige vertoning waar ze op zichzelf genomen geen last van had,

maar toch. Wij mannen kunnen ook wel allerlei bolvormige attributen uitermate zichtbaar verstoppen. Zo wordt van mij beweerd dat ik het lekkerste kontje van de wereld heb. Jong en oud kwam zich er van jongsafaan aan vergapen. Aanvankelijk had ik dat niet in de gaten, maar toen ik doorkreeg wat de reden was van al die drukte voor ons huis heb ik drastische maatregelen genomen, je moet wel. Voortaan droeg ik nog slechts wijde broeken maar dat bleek onhoudbaar. Het is mijn stijl niet, ik moet broeken hebben die goed aftekenen en een duidelijke boodschap verkondigen, zo werd mij toegefluisterd. Dus werd ik gedwongen om terug te vallen op de strakke broek. Met alle gevolgen van dien. Het is me opgevallen dat ik dan ook met het klimmen der jaren steeds meer mijn tijd zittend doorbreng. Nog steeds is het zo dat als ik opsta, alle blikken zich weer hechten aan het bolwerk aan de achterzijde. De hitsigheid druipt ervan af, van die blikken. Prettig is dat allemaal niet. Ik heb zoveel meer te bieden. En dan ook, waarom zijn die blikken zo begerig? Wat speelt zich af in het hoofd van die toeschouwers? Wat zouden ze graag van plan zijn? Het is bedreigend of in ieder geval beangstigend. Je weet niet welke rotstreek ze willen gaan uithalen. Waarschijnlijk zullen ze zeggen dat het een onschuldig genieten van schoonheid van de natuur is. Mijn reet! Ik ken dat; niet van mezelf, want ik ben zo niet. Ik heb het door. Als ze die schoonheid dan zo mooi vinden dan moeten ze er zelf maar voor zorgen. Van mij moeten ze afblijven. Nou moet ik wel zeggen dat ik, als ik in de spiegel kijk of mijn broek goed zit, dus of het voldoende uitdagend werkt om wellustige blikken op te roepen of om niet van me te kunnen afblijven, dat ik dan ook wel zie dat het de lekkerste kont van de wereld is. Als iemand zo'n goeie kont heeft als ik dan ben ik het wel. De dames zullen smullen. Zo check ik ook voortdurend welke bewegingen wel en niet kunnen uit oogpunt van welgevalligheid. Als alles goed is dan geef ik nog even een vlotte klets te bestemder plekke, en als die genoeg strak en fel klinkt dan is het okee. Ik zie graag dat de dames door schaamte gedreven hun mond gesloten en de kwijl binnen houden. En hun blikken moeten ze maar voor zich houden; iedereen weet dat blikken kunnen doden. Het is voldoende dat je ziet dat ze zich gedwongen voelen te gáán kijken,

gapen, fixeren en zo, dat ze de aandrang voelen; maar ze dienen zich netjes te bedwingen. Geen hijgerig geloer, geen bezitterig gestaar of nog ergere ontuchtigheid, geen gelebber met die gestifte lippen. Het tast mijn vrijheid, mijn privacy aan, mijn soevereiniteit en mijn integriteit. Alleen ikzelf mag zo naar me kijken en genieten van de schoonheid van de natuur en dan het liefst door de ogen waar zij mee blieken. Het is tenslotte mijn eigendom. Ik geniet nog het meest van het vooruitzicht hoe de dames kunnen gaan voyeren, willen gluren. Verder interesseert het me geen reet. Maar dat terzijde.
Die verrekte Chantal met d’r laag uitgesneden dinges. Zo kan ik het ook, ja. En van mijn gulp moet ze ook afblijven trouwens. Dat ze er zelf maar een koopt. Wat is daar anders de bedoeling van? Een spontaan hulpaanbod omdat ik wellicht moet plassen? Zie ik er soms uit als een zeikerd? Of zit daar een vieze, vuile, vunzige, ranzige, bedoeling achter? Zo voelde het in ieder geval wel, als ik er goed over nadenk. In mijn slaap nog wel… Goed dat ik het meteen afkapte dus.
Dat moest ik wel, want hoe kan ik weten of Anne-Marie misschien meeluisterde; misschien praat ik wel in mijn slaap. Vet aangezet riep ik, toen ik op dat moment wakker werd, daarom: 'Geen gelul, spul van De Rul'. Maar ik dwaal af.
Nou ik het er toch over had, ik snap wel dat het niet makkelijk is voor de dames. Het is nou eenmaal een godsgeschenk dat je zo’n godswonder als mijn kont-in-strakke-broek in levende lijve moogt aanschouwen. Ik wou dat ik ogen in mijn achterhoofd had met een vrije blik op de heerlijkheid, in plaats van mijn nek te breken om het in de spiegel te kunnen bewonderen. Die dames hebben het maar makkelijk. Als ik verdomme met mijn rug naar ze toe sta kunnen ze alles zien, wat ze dan ook onbeschaamd doen, de perverse sloeries, en zelf zie ik het geeneens. Nog mooi meegenomen dat er spiegels zijn, anders zou ik totaal geen weet hebben van deze gave. Het koude zweet breekt me uit. Verdomme, als ik over de markt loop, met al die dames achter me aan, wijzend, hand voor de mond slaand, ogen uitwrijvend, uitpuilend, bronstige kreetjes uitslaand, sommigen fluitend, naar mij ook nog; als ik zo loop, wat geef ik dan niet allemaal prijs, onbewust en onopzettelijk en onschuldig. Ik krijg er kippenvel

van. Mag ik nog wel lopen, sakkerju, in een strakke broek? Kan ik me nog op de markt vertonen en zoveel wellust uitlokken? Kan ik het helpen dat ik ze te strak koop, en dat ik ingestudeerd gedraai met mijn heupen tentoonstel? Het is nou eenmaal ingestudeerd. Kan ik het helpen dat billen afwisselend strak en ontspannen soepel heen en weer schuifelen? En dat dat eruit ziet alsof ze om in te bijten zijn? Ik roep dat niet op. Ik zou het niet eens willen. Denk je dat ik elke dag drie keer die 40 minuten aan gewieg en gedoe wil spenderen, enkel om de aandacht van de dames erop te ontvangen?
Laat me, laat me, laat me mijn eigen gang gaan en hou op met dat gegluur. Loop me niet constant met die natte blikken uit te kleden. Laat mijn kontje met rust. Af!! Liggen..! Ik snap er niks van dat jullie zo doen, dames, waar heb ik het in godsnaam aan verdiend? Ik kijk ook niet naar jullie… eh… Ach, dames, ik besef aan de andere kant ook wel dat het niet makkelijk is, hoor. Dat zei ik al. Ik weet er immers best iets van te maken, van mijn voortschrijden middels benen die al bij mijn kont beginnen. Ik heb voorbeelden genoeg gezocht èn gevonden op blogs bij joetjoep en tikkie en tokkie en zo. Zoekt en gij zult vinden en nou heb ik het dus aardig onder de knie, als ik zo eens naar jullie seksistische gedragingen kijk. Maar verdomme, ik doe het niet voor jullie, ik wil er gewoon leuk uitzien, voor mezelf. Ik voel me gewoon goed in zo'n strakke broek en met die kont. Ik vin' 't gewoon lekker. Zal ik me nog eens bukken, dames. Oh, oeps wat zeg ik nou toch weer. Het viel er zomaar uit, zeg. Jullie steken me aan met jullie liederlijkheid. Nu ga ik weer zitten, hoor, de hele middag. En vannacht ga ik buiten lopen, op mijn gemak als jullie er niet zijn. Dat is: vannacht tussen drie uur en half vier op de hoek van de Hooge Steenweg met de Visstraat, onder de lantaarnpaal!
En jullie, meiden, hoe voelt dat nou, als de rollen van exhibitionist en voyeur omgedraaid worden? Apart, hè?
Anderzijds voel ik ook helemaal niks voor die muzelmanische beschaving met de drift om wat de kerels zien als ‘de moeder van alle kwaad’, uit te bannen met een hoofddoekje, boerka, niqab, lithaam, ghimaar, jilbaab, abaya, chaadar, harembroek, sharia en dat drie meter achter nikszeggende ruggen. Waarbij de tegenstanders

natuurlijk weer vinden dat de *kerels* maar aan hormoon onderdrukkende pillen moeten, dagelijks om het uur in te nemen bij de thee in het koffiehuis. Gelijk hebben ze. Naast hun mannelijke chromosomen hebben die monstrueuze schepsels per slot van rekening ook hun vrouwelijke. Altijd als ze in hun theekransje zitten in dat koffiehuis hebben die de overhand. Dan kakelen ze als kippen zonder aanleg om eieren te leggen. Aan de pil met die rotzakken, in plaats van de meiden - ja ja, okee, daar zitten ook zeiktrutten tussen, dat weten we nou wel - op te zadelen met de anticonceptiepil of de morning afterpil of de pil voor abortus botanicus of hoe het allemaal heten mag.
Maar goed, de boodschap dat mannen zich eens wat minder seksistisch moeten gedragen moet goed worden overgebracht en om die eikels metterdaad te bereiken moet je, helaas, weer seks in de missie stoppen, nondeju. Je zal de missionaris maar wezen.
Je moet het maar zo zien, als je dit leest, dat ik wil laten zien dat ik begrijp wat jullie meemaken. Ik vind het ook te triest voor woorden. Ik wou dat het jullie bespaard bleef. En ik herhaal, ook voor jullie: vannacht tussen drie uur en half vier op de hoek van de Hooge Steenweg met de Visstraat, onder de lantaarnpaal. Opstellen in rijen van twee graag.
Genoeg geschrijf voor vandaag, al die herinneringen, dromen, fantasieën, wijze lessen. Ik dwaal af.
Ik moet even rusten, denk ik.

Wat een geschrijf toch weer vanmiddag. Waar haal ik het allemaal vandaan. Uit mijn duim, ja, die overigens net zo groot is als mijn andere herinneringen, die ik – wie weet? - misschien ook bij de vleet verzin, om een beetje verleden op te bouwen. Gefantaseerde, gedroomde, bedachte of gewoon verzonnen herinneringen, kortom: science fiction. Ho, om dat nou meteen science te noemen. Ik moet me niet zo laten meeslepen! Belevenisbeschrijvingen zijn gewoon memories fiction.
Toegegeven.

Wel heeft het allemaal te maken met onthouden en geheugen. Herinneringen aan gebeurtenissen die ik ooit meemaakte en ook echte herinneringen aan gebeurtenissen die ik niet beleefd heb maar die mijn genen, ten tijde van mijn voorouders, ooit hebben meegemaakt. De rest is fake.

Je snapt dat ik zielsgelukkig ben dat ik dat alles op mijn nachtelijke wandelingen van me af kan laten vallen, figuurlijk gesproken dan, hè.
Zo ook een uur of twee geleden toen ik mij weer eens uitliet.
Maar eerst werd ik wakker vanwege het gevoel dat ik ontzettend flauw ging vallen. Ook dat ik dan niet meer wakker zou worden. Zo'n gevoel voelt niet lekker, dat kan ik je vertellen. Bovendien voelde ik me ook echt niet goed. In mijn buik niet en in de rest van mijn lijf ook al niet. Ik was bang dat ik weer in slaap zou vallen en dan bij gebrek aan controle over de vitale functies alsnog een fatale flauwte zou krijgen. Dus zat er maar een ding op. Wakker blijven.
Na een goede kilometer of drie lopen, keek ik op mijn horloge. Om te zien hoe laat het was. Grappig, hè? Wel, kijk eens aan, het was al tussen drie uur en half vier. Ik moest maar eens opschieten dan. Hoezo, waarom dan? Opschieten? Wat ik ’s nachts niet aan onzin weet te bedenken. Ik keek nog eens op mijn horloge; we waren alweer een minuut verder. Je kunt dus ook zeggen: het was al tussen drie en twaalf uur, niks aan gelogen. Maar goed, ik dacht: als ik hier nou rechtdoor ga dan kom ik meteen uit op de hoek van de Hooge Steenweg met de Visstraat, onder de lantaarnpaal. Haha, even kijken hoeveel rijen er staan… Hahaha.
Maar ik ging nog eerst even zitten uitrusten op de stoeprand, want nergens een bankje te bekennen. Zelfs als ik zo in een kromme houding zit en aan alle kanten verstijf, zelfs dan word ik doezelig. Vergis je niet in de lengte van drie kilometer ’s nachts. Ik hou het niet tegen, dat doezelen, tussen denken en dromen in, fantastisch. Ik voelde me wegglijden.
WEL VERDOMD! Krijg nou een dinges, daar liep Anne-Marie met ‘r gele paraplu, want het regende. ‘Hallo daar.’ Ik stond met alle fiefheid die ik op kon brengen op en riep luid, maar niet te luid. Je moet

immers rekening houden met de echo ’s nachts. Het geluid komt dan van alle kanten en hoe moest zij dan raden waar het vandaan kwam. Door mijn zachte geroep wist ze mijn stem feilloos uit te peilen. Ze keek in mijn richting, maar in het donker kon ze niet onderscheiden wie dat geluid te berde bracht. Inmiddels was ik al voorbij aan de lantaarnpaal op de hoek van de Hooge Steenweg met de Visstraat, waar niemand stond te wachten op de verschijning van m’n derrière, snap jij het nog? Ik moest Anne-Marie even te hulp schieten, tonen dat ik het was, anders zou ze schielijk op de vlucht slaan. Geef haar eens ongelijk; ’s nachts zijn de straten vergeven van tuig, criminelen en loslopende daklozen, al kom ik er nooit een tegen, moet ik zeggen.
‘Hallo, hier ben ik’ riep ik nogmaals op fluistertoon. ‘Ik ben het.’ Geen reactie. Ik draaide haar mijn rug toe, tilde mijn bonker op en boog voorover.
‘Hallo Harry’ riep ze, een beetje hees.
Was ik me daar toch van doezelen in dromen vervallen. Lollig.

Maar nu terzake.
Ik ben blij dat ik die onvergetelijkste droom niet vergeten ben en te weten dat ik die niet vergeten zal.
En nog blijer dat ie over mijn moeder gaat.

Carrousel

Het aanzicht ’s nachts van een prachtige draaimolen, verlicht met duizenden gelige lampjes die aan zijn, maakt me melancholiek. Het donkerrode fluweel, de gouden versieringen, de volbloed paarden, de onderzeeër van Nemo, de open tweedekker, de brandweerauto met bel, de azuur met witte convertible 1954, het hele leven speelt zich daar af. ’s Nachts zitten er levensreddende brandweerlui in die auto, maar je ziet ze niet, op de paarden zitten nimfen in witte gewaden en ik lig achterover op de bank in de, volgens mij, Pontiac 1954 Convertible. En ik maar lachen tegen de muzen, zolang het geen furiën, erinyen, amazones of dirae zijn. Vooral van die laatsten krijg ik de schijt. En zij, de meisjes, maar teruglachen. Waar is mijn suikerspin? Ah, daar, op dat tweede paard links voor me.
Carrousel heet dat ding, die draaimolen. Hoewel de suikerspin ook wel iets heeft met draaien. Carrousel, een Frans woord dat we nog steeds gebruiken. Een mooi woord ook, wat nog mooier is omdat het met twee r’en wordt uitgesproken, dus met een a en niet met een aa, wat verschrikkelijk hard en onpoëtisch klinkt. Een van de vele mooie Franse woorden. Wie al die woorden verzonnen heeft verdient de Renaudot literatuurprijs voor zijn gehele oeuvre, want dat is ‘pas pour le pouce’.
Ook een mooi Frans woord is: bezjoer, wat mijn moeder altijd zei. En omdat mijn moeder het zei, is het het allermooiste Franse woord dat op de wereld rondhangt. Het komt van bonjour, wat gemeengoed is geworden onder de elite en dus overgenomen door het gewone volk om ook een beetje elitair te doen. Zo eenvoudig is elite zijn, gewoon elitair *doen* en klaar is Kees. Elite is ontstaan tijdens de Franse bezetting, maar eigenlijk was het daarvoor ook al schering en inslag. We zijn altijd al bezet geweest. Door Romeinen, we hebben het nu nog over lulletje aqua rosa. Door de Spanjolen, we hebben het nu nog

over Sinterklaas. Wat hebben die Spanjaarden nou helemaal gepresteerd? Ja, een volk uitgeroeid met de Spaansche griep. En die kunstenaar Picasso die lijven en gezichten door elkaar gooit, Dzjiezus, als je niet eens weet dat je neus van voren zit en niet opzij. Je moet er niet aan denken dat zo'n kliederaar een kunstgebit zou maken. Heb je wel eens gekeken naar dat stadsgezicht van Guernica? Mensen nog aan toe, hoe durf je, zulke verlakkerij, geeneen huis te ontdekken.
Ook bezet door Duitsers en we zeggen nu nog steeds: "Wir schaffen daβ." En niet te vergeten ook door de Hollanders; we zeggen nu nog "Ik heb er geen actieve herinnering aan", vrij vertaald naar het Duits: "Ich habe es nicht gewuβt'. Over een tijdje, mark my lips, worden we weer bezet, dan door vrouwen. Eindelijk, ik mag het lijden. Ik heb het wel gehad met al die kerels, die echte mannen, met hun blunders, uitglijers, missers, gepoch, gelieg en gelul en "I am the greatest", met andere woorden "I have the greatest", want dat is wat ze bedoelen, of andersom. Ja, prima, je bent wat je hebt. Niks goeds is uit die lui voortgekomen. Ga maar na, eerst was er de homo erectus, goh zeg, dat zou je helemaaaaal niet verwacht hebben, wat zou daaaaar nou mee bedoeld worden? Toen de homo sapiens, die het allemaal beter weet. En nou zitten we opgescheept met de homo fallus, die de hele zaak naar de kloten helpt. Geweldig. Nou kun je natuurlijk wijzen op alle technische hoogstandjes die tijdens de mannendirectoire zijn gepresteerd, de auto, de computer, de melkkoe, de Moulin Rouge, de yellow submarine, de atoombom etc. Welnu, die waren er zonder die etters ook wel gekomen. De atoombom en waterstofbom waren dan geen vreselijke rotbommen geweest maar gewoon torpedo's, zoals die van Madonna. En de Moulin Rouge was dan gewoon de Moulin Rouge geweest, met types als Grote Piet, Geile Leo, Jan de Zak en Natte Leendert. Goedemiddag… Bezjoer.
Ik zonder me af. Volgens mij is dat helemaal niet verwonderlijk onder deze profane omstandigheden. Ik moet die kerels niet. Er is niks echts aan, niks leuks, ik heb er nog geen een gezien die ik een leuk meisje zou noemen, geeneen die er zelfs maar in de buurt van komt. Moet ik gecharmeerd raken van bankiers met hun bedrog? Politici met hun gelieg? Sportfanaten met hun misbruik, godsdienstfanaten met hun

misbruik? Het mediavolk met hun misbruik, de dienaren van god met hun misbruik, de bedrijven met hun oplichterij? Is het echt gek dat ik me afzonder? Ik wacht wel tot ze in hun eigen kuilen lazeren en jammerlijk omkomen van honger en dorst, veel ellende, diarree en het ontberen van leuke meisjes.
Ik zonder me af. JA! Laatst kwam ik een vroegere vriendin tegen en die zei op staande voet: ‘Je zondert je af, Harry.’
Daar stond ik wel even perplex van, kan ik je verzekeren. Kom ik haar tegen en meteen zegt ze dat, zonder boe of bah verder. Het wordt gezien, geloof ik. Maar daarom niet getreurd. Ik zei: ‘Ja, het is al wel zo’n 25 jaar dat we elkaar niet gezien hebben. Long time no see, no hear.’
‘Woon je nog steeds… daar in… eh…? Alleen, of…eh?’
‘Nee, eigenlijk niet. Complex verhaal, ik woon, om het zo te zeggen, hoofdzakelijk in mijn leven. Parttime. Voor de rest van de tijd woon ik ook wel in mijn hoofd en in de buurt van mijn lijf. Maar nu weet ik nog niet hoe je ook al weer heet. Vertel ‘s.’
Ze keek me aan met die blik van: klootzak, maar je zal aan mij niet zien dat ik ervan baal dat je me niet meer kent. ‘Marjo.’
‘Nou ja, daar kun jij ook niks aan doen. Maar nu weet ik het weer. Dat was een mooie tijd toen. Weet je nog van die middag, vier keer achter mekaar. Sjonge, en daarna drie dagen wijdbeens op de bank.’
‘Kan ik me niks van herinneren.’ Het klonk nogal bits. Het moest dus waar zijn, en dan had ik dus ook de juiste persoon voor me.
‘Echt niet? En van toen die keer in het zwembad, eerst in het badhokje, toen in het water en toen weer in het badhokje. Met die badmeester die de hele tijd smerig liep te kijken.’
‘Ik weet van niks.’
‘Hou op, Jeannet. Zoiets kan je niet vergeten zijn. Die keer, in dat restaurant, dat je je hand niet meer uit mijn broek kreeg en ik mijn portemonnee zelf moest pakken.’
‘Daar staat me vaag iets van bij.’
‘Nou, kijk eens aan, zo kennen we mekaar weer. En toen aan het strand…’
‘Hou maar op. Ik weet dat soort dingen niet.’

‘Echt niet? Ben je dat echt vergeten, Ilse? Kom op! Die keer in de carrousel, de draaimolen van Gigengack, om twee uur ’s nachts, in je minirok, en die flowerpower riem, oh nee, dat was die minirok. Mensen wat een tijd. Leuk man, om twee uur ’s nachts in de draaimolen met een riem aan. Jammer dat dat ding stilstond, die carrousel. Maar ja, we konden het zelf, hè? Draaien, draaien, altijd maar--.’
‘Ik geloof nooit dat dat allemaal gebeurd is.’
‘Ja, ik weet het ook niet zeker. Ik dacht, ik noem het maar even, even kijken hoe hoog de lat ligt.‘
‘Ik denk dat ik er maar weer eens van door ga, *Paul!*’ zei ze, uitermate afstandelijk als je het mij vraagt, de trut.
Zo zie je maar, leuke meisjes; ze zijn ook niet voor de eeuwigheid. Al binnen 25 jaar worden het enorme zeikwijven. Paul! Wat nou, Paul? Godverdomme nog aan toe. Aftandse droogmiep. Tot afscheid keek ik haar aan met dezelfde blik van: klootzak, maar je zal aan mij niet zien dat ik ervan baal dat je me niet meer kent.
‘Ik vind het goed’ zei ik. Het was beter dat ik me afzonderde.
Zo gezegd, zo gedaan.

Tegenwoordig kruip ik niet makkelijk meer in een mallemolen. Al is het nog steeds je beste kameraad, ik ga liever op een bankje zitten kijken of op een terrasje zitten zuipen. Als het niet anders kan desnoods overdag, in het volle daglicht. Het is een van de dingen die me het meest in beroering brengen, het kunnen kijken naar mijn kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en meer van dat ongeregeld zootje, die in de carrousel gierend in het rond draaien, misgrijpen naar de flos en schreeuwen als ze hem te pakken hebben. De trotse blik van topprestatie stuift dan op je af. Het is een beeld dat precies verbeeldt wie ze zijn, helaas ook wie ik niet meer ben, maar ik doe mijn best. Mochten ze niet in de carrousel zitten dan is het kijken overdag nog op te brengen als er wat whisky bij geschonken wordt. Ik heb maar twee lievelingsdranken: whisky en, eh… eh… Whisky en carrousel is geen handige combinatie. In Schotland vind je ze dus niet. Toen ik in Edinburgh was heb ik me zowel ’s nachts als overdag de

pleuris gezocht; geen een. Ik wilde het op enig moment aan de bartender van de “The Quick Brown Fart” op de Royal Mile vragen, maar die was op dat moment bezig met ‘the catch of the day’. Ik vroeg aan iemand aan de tap, de inheemse pubster, wat dat was. Het bleek het slachtoffer van de dag. Dan valt er plotsklaps een Schot, zo zat als een Maleier, en duikt de kastelein, eropaf om hem op te vangen. Je voelt hem al, het is kiezen of delen, of ik ga in de draaimolen of ik ga aan de whisky.
Je kunt veel over carrousels uitweiden, maar wat die Schotten met hun whisky veroorzaakt hebben is ook fenomenaal. Vooral die met veel fenolen erin. Merci les Ecossais! Alleen al als je Schotse whisky ruikt, blijft je neus niet buiten schot; ik geef maar even een schot voor de boeg. Een gewaarschuwd man telt voor twee. Ik ruik giga graag aan Schotse whisky. Je moet er wel mee oppassen, een neus staat in no time schots en scheef van al dat geneuzel in die trutglaasjes. Als je me vraagt, wat ruik je liever, een mooie whisky of een leuk meisje, dan weet ik het wel. Je kunt me er ’s nacht voor wakker maken, wat je niet mee zal vallen want ik slaap ‘s nachts niet. Ja, het eraan ruiken, het sniffen, is een heel bijzondere ervaring, een tranentrekkende traktatie voor de fijnsniffer, die ik ben. Dat Schotse whisky een bouquet is meegegeven is een schot in de roos. Trouwens ook Amerikaanse, Canadese, Ierse en Japanse whisky ruikt en de Nederlandse meurt. Al met al nodigt het onmiddellijk uit tot proeven, het sippen. Onlangs vergat ik te sippen en slokte ik ‘m ineens door. Dat heb ik geweten. Mijn hele keel aan barrels en ook heel het lage alcoholpercentage in mijn bloed naar de kloten. Op weg naar huis, om half vier ’s nachts werd ik aangehouden door een oerlelijke agente van politie, gatverdamme wat een intens monsterlijk geval met ‘r belachelijke pet. Ze vroeg, als ik me goed herinner, of ik wilde ruiken aan een pijpje, wat ik bereidwillig in mijn neus stak. Ook weer niet goed. Ik dacht, dat wordt een nachtje cel, of wat er nog van de nacht over is. Maar nee, alles in orde, zei de agente, dat lieve kind met ‘r blonde lokjes, die nieuwsgierig onder haar feeërieke poffertje tevoorschijn piepten. Ik bedankte haar vriendelijk. Geen probleem, zei ze. Hier stond ik niet verder bij stil; je hoort wel vaker van die achterlijke nonsens. Ja,

waarachtig, het is je beste kameraad. Dus nodigde ik haar uit om, als ze zin had en anders moest ze die maar maken, de ingebeelde muts, een keer mee te gaan naar de carrousel op de boulevard. Ook weer zo geweldig lekker Frans, carrousel, boulevard, met openbaar toilet. Wat zeg ik, toilet, urinoir zal je bedoelen en publique ook nog. Het is er niet voor niks altijd vergeven van mannen. Ze keek me verbaasd aan.
'Draaien, draaien, altijd maar…' zong ik.
Nu keek ze argwanend.
'Het is grappig bedoeld' zei ik.
Daarbij schoot ze onopzettelijk in de lach en zei: 'Ja ja, dat ken ik...' Waarmee ze wilde uitdrukken: nee laat maar. Dan was het dus wel opzettelijk.
Apart, want normaal mag ik ervan uitgaan dat met lachen bedoeld wordt ja graag. Maar goed, je snapt er geen zak van maar als je het goed begrijpt is het ja; en verdomd, ze zei: 'Okee'. Eindelijk kwam er schot in de zaak.
Ik besloot dat we maar beter meteen naar die carrousel konden gaan en met haar patrouillewagen waren we in een vloek en een zucht bij de draaimolen, de vloek van mij en de zucht van haar. Ik nam haar hoedje van haar hoofd, spreidde het uit op de bank van de Pontiac 1954 Convertible en vlijde de agente van politie er teder, behoedzaam en met verschuldigde eerbied op neer, waarna ik eindelijk aan het echte recherchewerk begon. Het is hartverwarmend om te zien hoe mensen met een beetje persoonlijke aandacht dan meedoen. Haar gekir klonk in die carrousel als het gegiechel van de winnares die de flos in de rups te pakken heeft gekregen. We gingen tekeer als Schot in Frankrijk, waarbij ik wel zorgde dat ik voor de muziek uit bleef lopen. Dat is best knap voor een mens want als een mens op zijn schamele twee spillebenen voor de muziek uit wil lopen, dan moet ie verdomd hard lopen, sneller dan het geluid.
Zo is dat, als je midden in het leven staat. Wat impliciet inhoudt dat de achterbank van een Pontiac Convertible 1954 in een carrousel, de carrousel simpelweg, ook na de kindertijd nog volop tot de aangename dingen van het leven behoort.

Wie beweert dat ik me afzonder is niet goed snik. Waarom denken ze dat? Is het 'zo de waard is vertrouwt ie zijn gasten'? Psychologische betweterigheid? Helderziendheid op de tijd na de dood? Zal ik eens wat zeggen? Ik wil best wel eens alleen zijn, meestal heb ik dat als ik me tussen dat soort betweters, waarden en waardinnen bevind. Dat klopt. Diep van binnen wil ik die afzondering eigenlijk toch met iemand delen; de ellende daarbij is alleen dat ik dan de afzondering weggeef. Zo is het altijd wat. Mijn uitweg is dat ik me afzonder en in mijn geest iemand opzoek. Drie keer raden wie.
Haha, drie keer fout.
Achteraf beschouwd, naar de huidige inzichten, is zo'n politieagente ook maar gewoon een mens, zij het een die nooit voor de muziek uit zal lopen. Ik ben een van de weinigen, wie weet de enige, die het machtig is. De muziek dan het leven zijnde. En ik daarvooruit, al is het in de verte. Om richting aan te geven, om in ogenschouw te nemen wat er vóór het leven zoal ligt, om niet opgehouden te worden. En om verschoond te blijven van al het kabaal om me heen. Dat is dan de oorzaak van mijn afzondering.
Zal ik je nog eens wat zeggen?
Ik ben niet de enige, zo zijn er maar wat veel. Toegegeven, er zijn er meer die de godganse dag in het lawaai, de herrie, het kabaal blijven rondhangen. Die met de muziek meelopen, op gevaar af dat ze na een tijdje achter de muziek gaan aanlopen. Daar zit echt geen muziek in! Het zijn geen muziekliefhebbers, het zijn meelopers, herriemakers.
Ik zei al: Zal ik je nog eens wat zeggen…

Teague

De moeder van Gijsje was voordat ze de moeder van Gijsje werd een leuk meisje. Nu zou ik haar eerder een leuke moeder van Gijsje noemen. Velen zullen nou wel weer denken dat ik bedoel dat het leuke er dus eigenlijk vanaf is. Dat is niet zo. Als ik zeg leuk meisje, dan bedoel ik leuk en als ik zeg leuke moeder, dan bedoel ik leuk. Leuk is leuk en diezelfde velen moeten ophouden met hun stemmingmakende insinuaties dat ik met 'leuk' iets seksistisch bedoel, de stompzinnige blindelingen. Leuk is leuk omdat het voelt als leuk, zeikers.
Het lag voor de hand dat ze mij zou vragen als de gevaarlijke Captain Teague. Iedereen in de buurt kende mij allang als de kaperkapitein, met mijn zeeroversgebit, mijn lange haren en mijn vrijbuiterig gedrag.
Voor kinderen doe ik alles. Ja, voor volwassenen ook wel, onder voorwaarden, maar dat is een ander verhaal en ik geloof niet dat ik het daar per se over wil hebben.
Meteen bekroop mij het besef dat dit het belangrijkste optreden in mijn nog zo korte drieënzeventig jarige leven zou zijn. Het kan verkeren. Ik vond mijn performance bij een conferentie van de Europese Commissie inzake grensoverschrijdende veiligheid bij lange na niet zo spannend. De commissie koos mij logischerwijs vanwege mijn grote kunne in grensoverschrijding. Of ik maar naar Brussel en Porto wilde komen, om het braakliggende onbenul van de bestuurlijke hotemetoten van de Europese lidstaten inzake grensoverschrijdende samenwerking bij belangrijke zaken bij te spijkeren. En daarna ook graag in Zweden. Dus ik naar Brussel, waar ik mijn biertjes ging drinken bij Mort Subite. Naar Porto, waar ik dus 's nacht rondhing om mijn eigen leven te kunnen blijven leven en waar ik droomde, samen met mijn grote vriend Fredje. En naar Zweden, waar het ook geweest moge zijn. Ha, en zal ik je eens wat vertellen? Ik begon mijn betoog

steeds met een verzonnen sprookje. In het Zweedse Helsingborg, daar was het dus, kwam de Tsjechische gezante na afloop van mijn presentatie inzake Katastrofhjälpsrötelflöt naar me toe en complimenteerde me met mijn optreden. Door dat sprookje met die kwinkslag, zei ze, moest iedereen lachen en daarmee had je meteen alle aandacht. Zo onthouden ze jou en weten ze zich je verhaal te herinneren. Dat was wat ze zei. Ze sprak Engels. Ik antwoordde lachend, want de spanning was er af, dat dat mijn opzet was, waarop ze mijn arm vastgreep. ‘Ik wil nu met je naar bed’ sprak ze met een wat hese stem, wat op zich wel leuk klinkt in het Tsjechisch.
‘Dat snap ik’ zei ik, ‘maar nu ik ga eten.’
Het was altijd al zo bij mij, dat ik teleurstelling van gezichten af kan lezen, maar nu viel het me op dat dat bij kersverse ex-Oostblokkers een stuk lastiger is. Alsof ze het willen verbergen achter een anoniem masker. ‘Daarna?’ vroeg ze met wat toonloze stem. Toen wist ik dat je teleurstelling ook in een stem kunt horen. Weliswaar ook hees, maar dan anders.
Ik zei: ’Dan ga ik mijn vrouw even een paar uur bellen.’ Volgens mij had ze nu nog meer zin, maar dat laat ik in het midden.

Ik liep stad en land af op zoek naar een gepaste piratenoutfit, die ik uiteindelijk bij de SOS Kringloop vond voor maar € 4.695,00 inclusief sabel en antiek piratenpistool met ouderwets analoge schietles om mijn oude schutttersvaardigheden op te halen.
Op de terugweg van Porto naar kantoor had ik een meerdaagse tussenstop in Saint Malo gemaakt om ’s nachts bij de frégate corsair rond te gaan hangen en mijn piratenverleden op te halen. Thuis kon ik dat dan aan mijn schrijftafel, waarvan Anne-Marie blijft volhouden dat het de eettafel is, verder uitschrijven. Zo bedacht ik waar ik destijds mijn schatkist begraven zou hebben en waarom. Ik maakte een halfvergane oude schatkaart met daarop de vindplaats van de schatkist, verzamelde mijn oude spullen, juwelen, diamanten, edelstenen en kompas om ze weer in de schatkist te doen en begroef die te bestemder plekke, midden in de nacht bij het licht van een kaars bij de boom met het bloedkruis. Bloedrood.

Toen de grote dag was aangebroken begon ik mij te schminken om mij er weer zo jong uit te laten zien als destijds. Met een stanleymes sneed ik mijn haar bij, wat ik gedurende de coronapandemie sowieso al veelvuldig moest doen. Want vanwege corona waren alle kapers, eh, kappers dicht. Even over deze verschrijving: destijds werden mijn haren gesneden door kapers, wij hadden geen kappers aan boord. Een snee van mijn rechter ooghoek naar de mondhoek was het gevolg. Zoiets doet een piraat geen pijn maar het bloed gutste wel als een waterval in stromen op mijn piratenjas. Een goede vondst, een piratenjas zonder bloed zou een aanfluiting zijn. En zo was ik in een fluitje van een cent weer captain Teague uit de Caribbean. Zo was dat. De moeder van Gijsje was ook blij. Leuk.

Op kantoor, waar ik betaald werd om de afdelingschef uit te hangen, vroegen ze me hoe het gegaan was op het piratenfeestje.
'Prima, de kids schrokken zich te pletter toen ik uit de bosjes tevoorschijn sprong. Maar eentje herkende mij en riep: "Dat is opa", toen was mijn undercover naar de kloten.'
Vanuit mijn ene ooghoek zag ik een felle schittering in de blik van Corina bij het uitspreken van het woord kloten. Ik zag voor me welk plaatje zij erbij voor ogen had. Snel keek ik naar de eerste medewerker Rogier om te zien of hij het ook gezien had en wat hij daarvan zou denken? Je weet hoe dat gaat op kantoren. Trouwens ook in fabriekshallen, filmsets, supermarkten, het circus en ga zo maar een tijdje door. Tot morgen zou ik bijna zeggen. Verdomd, hij keek naar mij en had dezelfde schittering in zijn ogen. Dat moet ik in de gaten houden.
Op dat kantoor werkten wel zo'n twintig vrouwen, variërend in leeftijd van zeventien tot twintig en van dertig tot vijfendertig, de laatste groep veruit in de minderheid. Ja, er zaten ook leuke meisjes bij. Maar ook minder leuke, en dat is een levensgroot gevaar voor het voortbestaan van het leuke van leuke meisjes. Ook mannen vielen onder mijn leidinggevende kwaliteiten. Bij bosjes. Het waren er een stuk of zes of twee, dat weet ik niet meer. Ik lette er niet zozeer op maar ik denk dat het er meestal twee en soms zes waren. Er werd

hard gewerkt op die afdeling. Dat moest wel, want als we klaar waren met toepen, rikken of klaverjassen tijdens de koffiepauze - werkoverleg is nu eenmaal nodig en werd zwaar gepropageerd door de directie - was er niet veel tijd meer over voor de club om al kwebbelend de klus te klaren.
De directie had wel een vermoeden hoe het er aan toe ging en probeerde de resultaten van mijn leidinggevende hoogstandjes nauwgezet te monitoren. Ik kreeg via de interne mail ook opdrachten met een stringente tijdslimiet. Zo ook de zaak Bijna-rampen, waarover binnen twee dagen een advies moest worden uitgebracht. Godverdomme, daar gaat het kaartuurtje. Ik riep Rosalie erbij en zei: ‘Moet je godverdomme kijken wat ik hier binnen krijg, nondeju.’ Rosalie boog voorover, wat ze in mijn nabijheid steevast probeerde te doen en las het bericht. Ze schrok een beetje. ‘Weet je wat” zei ik en wilde ‘zogenaamd’ aan de directie terugmailen “Krijg de klere”, maar toen ik getypt had “Krijg de kl” raakte een van de beide wijsvingers waarmee ik typ een verkeerde toets aan en was het mailtje verzonden. Rosalie schrok zich te pletter. ‘Oh’ riep ze bedrukt, ‘daar ga je moeilijkheden mee krijgen.’ En ja hoor, twee minuten later ging mijn telefoon, de rode. Ik dacht al te weten wie het was en besloot maar even naar het toilet te gaan. Alvorens ik dat deed wilde ik graag weten hoelang de beller zou blijven aandringen. Na drie rondjes rinkelen hield de bewuste beller er mee op. Naar de wc gaan leek dan ook zinloos geworden. Ik stak een sigaret op, wat toen een regelrechte gewoonte was. Na vijf minuten hetzelfde ritueel. Maar mijn sigaret was nog niet op, dus kon ik de telefoon niet opnemen, dat wil zeggen de hoorn, om het gesprek aan te nemen. Een half uur later viel Bertine, de secretaresse van de directeur, in haar minirok via de deur de afdeling binnen. Een overval, als je het mij vraagt. ‘De directeur vraagt of je even kunt komen’ zei ze. Die Bertine was niet onaardig, ik noemde haar meestal voor de grap Berta, tot groot leedvermaak van de overige collega’s die haar niet konden uitstaan. ‘Van Harry accepteer ik het dat ie Berta tegen me zegt, verder van niemand, hou daar goed rekening mee’ verklaarde ze altijd streng om zich heen kijkend. Ik vond het best. Bertine was dan ook een prima

vijfendertiger jaren type met de neiging om privé alle 60-plus directeuren van multinationals te huwen als die weduwnaar werden en een voorkeur hadden voor giga boezemomvang. Zodra het huwelijk van dat tuig vanwege uitzichtloos lijden van de echtgenote in zwaar weer kwam, checkte zij of ze financieel linksdragend of rechtsdragend waren.
‘Hee Berta’ zei ik vrolijk, want zo kende ze me, maar wel met een lichte brok in de keel.
Om kort te gaan: ik er naar toe. Die directeur Nieuwstad had het lef me te vragen wat dat mailtje te betekenen had.
‘Welk mailtje?’ vroeg ik.
‘Dat ik zojuist van jou binnen kreeg’ zei hij. Ik meende een teruggehouden dreiging in zijn stem te horen en dezelfde te zien in zijn ogen. De brok in mijn keel was per omgaande weg.
Nieuwstad had een hekel aan me. Hij kende mijn reputatie bij de vrouwen. Mijn collega’s omschreven die als “de vrouwen liggen aan zijn voeten” en dat was tegen het zere been van Nieuwstad. Om zich van enig vertier te voorzien om zijn ellendig bestaan op te vrolijken vond hij dat hij het moest hebben van rare opmerkingen tegen vrouwen, geniepige aanrakingen en openlijke vieze strelingen, als hij meende dat dat veilige waaghalzerij kon zijn. *Zijn* reputatie werd door collega’s omschreven als “tepelstreeltje”. Zo werkt dat op kantoor. Daarom kon Nieuwstad mij niet luchten of zien. Hij genoot ervan toen hij een keer een in zijn ogen terechte opmerking kon maken over mijn kleding, die dag toevallig een witte oversized bloes, witte spijkerbroek en witte schoenen.
‘Goh, wat ben jij casual vandaag’ mekkerde hij in bijzijn van enkele medewerksters van mijn afdeling, de groep van zeventien tot twintig ook nog eens.
‘Ja, *mij* staat dat wel’ glimlachte ik terug. De meiden grinnikten ingehouden. Nieuwstad bekeek me met agressieve blik.
‘Ik vind dat dat niet kan, het is hier geen kroeg.’
‘Tegenwoordig wordt daar heel anders over gedacht, hoor’ zei ik de-escalerend.
Nu werd hij pissig. De ware aard kwam boven: zeikerd.

‘Dat kan wel zijn, maar ik heb hier de macht!’
Ik was zo vlijmscherp op dat moment, godzijdank, daar in het bijzijn van mijn meiden en zonder brok in mijn keel, dat ik zeer grappig zei: ‘Er is een verschil tussen macht en gezag, en jij hebt de macht, ik het gezag.’
Toen werd ie stil en liet mij verder met rust. Het valt ook niet mee om als gesjeesde geschiedenisleraar directeur te worden van een administratiekantoor met grootheidswaanzin. Want waarom zou zo’n bedrijf immers zo’n oetlul tot directeur benoemen?
En nu wilde hij revanche. Met dat mailtje kon hij me wel voor ontslag voordragen aan de Gedeputeerde Raad van Staten. Hoewel hij niet helemaal zeker kon zijn van zijn zaak, want mijn mailtje was niet af, dat kon je zien aan het afgebroken laatste woord. Vandaar dat hij me niet opzocht temidden van mijn clubje.
‘Hier’ sprak hij ijzig. ‘Krijg de kl. Wil je dat eens uitleggen?’
Ik schoot in de lach, een zodanige lach, dat ie heel verontschuldigend overkwam. ‘Ja, haha, ik wilde typen: “Krijg de klus niet klaar op zo’n korte termijn” maar ik tikte per ongeluk op de verzendknop.’
Nieuwstad werd wit rond de neus en keek me bewusteloos aan.
‘Goede middag’ zei ik en weg was ik.
Toen ik langs het bureau van Bertine liep en zij me vragend aankeek zei ik vrolijk: ‘Hee Berta.’
Terug op de afdeling haalde ik mijn heupfles whisky uit de middelste bureaula en zei dat ik even naar het archief ging. Daar in de kelder stonden een tiental rijen met stellingen vol gearchiveerde dossiers. En een stoel, die ik er eigenhandig had neergezet om daar in voorkomend geval alvast de inhoud van een dossier kort door te nemen, om uit te rusten van het tijdrovende kaartspel of om bij te komen van de inspanningen tijdens Carnaval. Tevens was het een perfecte locatie voor een strikt zakelijk gesprek onder vier ogen met Anne-Marie, de beste medewerkster van de klas en de aanstaande mijn Anne-Marie. Ik kon dan op die stoel zitten en zij op mijn knie. Zou ik haar vragen om zelf ook een stoel mee te brengen dan zou ze, dat ik wist ik al op voorhand, zeggen: ‘Ja, ik ben gek, ik ga een beetje het hele gebouw afsjorren, …. sjouwen voor een kutstoel.’

Het was nergens voor nodig maar op dat moment kwam Gokmans de afdeling op. Ik keek op mijn horloge. Half vier. Natuurlijk, Han Gokmans kwam om half vier het nakend eind van de werkdag aankondigen, door de ingekomen post van die dag te brengen en dat te vieren met een blikje Budweiser. Hij haalde het blikje tevoorschijn uit de postzak en hield het me voor.
‘Hij kan niet’ zei Astrid, die de irrelevante facturen versnippert, ‘hij moet naar het archief.’
Ik knikte naar Gokmans, met een slap glimlachje.
Hij knikte begrijpend. ‘Ik ga mee.’
Wel godverdomme, dacht ik en keek snel naar Anne-Marie, die haar schouders, de mooiste schouders van de klas, ophaalde.
‘Prima Han. Let’s go.’ Dzjiezus, wat kan ik toch huichelachtig zijn. Is mij dan niets menselijks vreemd? Wat zal mijn club, dat zijn de groepen van zeventien- tot twintigjarige vrouwen, de groep van dertig- tot vijfendertigjarige vrouwen en de groep mannen, wat zal mijn club daar niet van zeggen. Wat ze er ook van zeggen, ze zeggen het maar, het maakt mij geen reet uit. Wat ze zeggen is sowieso allemaal bullshit, gelul, humbug, kletspraat, lariekoek, nonsens, onzin, quatsch, zever, blablabla, gebazel en gebeuzel, geklets, gewauwel, gezanik, gezemel, gezeur, gezwam, prietpraat, geouwehoer, smalltalk. Je ziet hoeveel woorden er voor zijn en dit zijn ze nog geeneens allemaal; zo vaak komt het dus voor. En allemaal niet waar, leugens en bedrog. Ik snap niet dat die mensen dat zelf niet inzien. Het is zo klaarblijkelijk. Waarom niet eens een keer wat zelfreflectie? Anderzijds… Dat ze bij zichzelf te rade gaan klinkt erg rechtschapen maar ik zou het niet doen als ik hun was. Argwaan is geboden. Ze zullen zichzelf besodemieteren om hun zin te krijgen. Okee, bij mezelf te rade gaan doe ik ook wel, maar ik ben niet iemand die drie meter voor zijn vrouw uit moet gaan lopen, opdat ze me goed in de gaten kan houden. Ik kan dat zelf inmiddels ook. Dat is het verschil.
Ik stond op. Han Gokmans trok de postzak over zijn schouder en samen liepen we de afdeling af. Ik keek nog even excuserend naar Paula, oh nee, naar Anne-Marie, en begon alvast mijn lievelingslied te zingen “What shall we do with a Drunken Sailor”. Ik vroeg de afdeling

niet om mee te zingen want als je dan hoort wat die met hem zouden doen, daar word je niet vrolijk van, vrouwen hebben een gewelddadige fantasie. Han zong mee, maar volgens mij snapt die niet waar het lied over gaat.
De heupfles was snel leeg, 240 ml is zo verrekt weinig en met z'n tweeën blijkt het dan ook nog eens de helft. Maar we dronken ons in met de Budweiser en zo lukte het toch om redelijk aangeschoten te worden, mij althans. Gokmans is een drankorgel van jewelste. Dus die wist niet eens dat hij iets alcoholisch op had. Vier uur, zag ik op mijn horloge. Voor de meeste kantoorgangers is dat einde werkdag. Ik vond het ook welletjes. Met Gokmans in het archief is iets heel anders dan met Anne-Marie in het archief. Het kan ook aan de drank liggen maar ik moest er van huilen. Klootzak. 'Flikker toch op' zei ik tegen hem. Hij droop gehoorzaam af, zoals het hoort: hij kent me; drijf het niet op de spits bij mij want dan zijn de apen gaar. Zelf droogde ik mijn tranen.
Daar was Liesbeth. Het kwam voor dat als ik wat langer van de afdeling was zij naar het archief kwam, waarschijnlijk een wilde gok, om te zien of alles in orde was, of dat ik misschien in slaap gevallen was, of onwel, of zat. Maar ook om te controleren of niet een andere dame van de afdeling naar me was komen kijken. Zoals bij voorbeeld Daphne of Els of Ellen. Dergelijke aandacht verbood ik vanzelfsprekend niet, het heeft me menige ingesloten nacht op kantoor bespaard. Je zal maar om negen uur 's avonds wakker worden met je stijve knoken op dat archief en het gebouw niet uit kunnen omdat het hermetisch afgesloten is. Dan kun je je nachtwandeling op je buik schrijven.
'We gaan dalijk sluiten, Harry' zei Liesbeth. Dat was goed nieuws.
'Ik ga met je mee' zei ik en zwalkte onder haar toeziend oog terug naar de afdeling. Daar zaten ze, mijn club. En ze bekeken me met een warme grijns. Dat kikkerde me op, niet het beschonken gevoel maar mijn gemoed. 'Hier is captain Teague!' Kan ik het helpen dat ik wat lalde. Niemand die me te hulp kwam. Wel geginnegap in overvloed.
'Het feestje is voorbij, Harry' riep Paula. Gelach.

‘TEN AANVAL!!’ Ik krijste zo keihard als ik maar kon. Dat hielp, het werd doodstil. Typisch om te zien dat alle mannen, hoeveel het er waren weet ik zoals gezegd niet, alsof het afgesproken was allemaal ineens naar buiten gingen zitten kijken. Volgens mij was het er in ieder geval ministens één.
‘Laat maar’ zei Paula weer, ‘als een vent de bokkenpruik op heeft begint ie te raaskallen.’
‘Ja, en vooral chefs’ riep de een of andere kerel vanachter het tiende bureau op de afdeling.
‘Leg dat eens uit, snotneus’ vroeg ik. Ja, je moet me niet kwalijk nemen dat ik dat soort aantijgingen niet waarderen kan. Wat een taal voor een ondergeschikte.
‘Simpel, als ie een druppel whisky op heeft krijgt ie de kolder in zijn kop.’ Wie dat zei kon ik zo gauw niet thuisbrengen in de drukte.
‘Heb je daar een voorbeeld van, praatjesmaker?’ riep ik in de wilde weg. Ik heb de pest aan lui van een afdeling die hun chef niet op handen dragen en de allerbeste mens van de hele wereld vinden. De vrouwen op mijn afdeling hebben daar dan ook geen last van.
'Wie wil er nog iets leuks vertellen?' vroeg ik voordat de praatjesmaker met nog meer nonsens op de proppen zou komen.
'Ik zou niet weten waarover' zei Björn, de vaak over het hoofd geziene slungel met de Elton John bril, die druk bezig was zijn pc af te sluiten. 'Vertel zelf eens iets leuks, maar dan geen onzin graag.'
Daar zat wel iets in. Je hoeft de bal niet steeds bij een ander te leggen, doe het zelf maar. Maar toch, wie baas is is de chef.
'Dat is niet eerlijk' riep ik. 'Hoe moet je iets leuks vertellen als het ook nog zinnig moet zijn?'
'Oh' zei de sukkel, die ook nog eens zogenaamd verwonderd opkeek, 'zijn er dan geen leuke zinnige dingen waar iets over te vertellen valt?
'Natuurlijk wel’ schreeuwde ik luid. Ik moest even diep ademhalen want ik werd een beetje kortademig van mijn verhaal dat naar mijn hoofd begon te stijgen. Met enigszins herwonnen frisheid voor de komende drie minuten gaf ik hem van repliek. 'Dat weet ik ook wel.' Ik zweeg even om nog meer indruk te maken. De hele afdeling zat dan

ook met grote ogen zwijgend voor zich uit te staren, dwars langs me heen.
‘Kijk, daar heb je het weer’ zei Björn tegen de blonde lookalike van Kim Wilde, aan het bureau naast hem, die een dunne zwarte snor had, ‘hij weet het weer.’
'Juiuiuiuiuist….' zei ik, het gelul beu, 'dan ga ik nu beginnen.'
Misschien keek ik een beetje arrogant uit mijn ogen, want de hele club straalde uit dat ze naar huis wilden.
'Meneer Harry’ zei Anne-Marie met gepaste discretie, ‘het is zo zoetjes aan wel welletjes geweest.'
'Welletjes? Nietetjes' zei ik, 'ik kan nog uren doorgaan.'
'Dat weet ik wel' zei Anne-Marie liefjes, 'maar wij niet.'
Ik vond het beter om daar maar geen antwoord op te hebben. Dus hield ik mijn mond dicht, want zwijgen is goud voor eentje die half zat is. Als je pas half zat bent dan besef je dat nog wel.
'En, dames en heren' vroeg ik zachtjes, 'vinden jullie het ook genoeg geweest?'
De afdeling begon zwijgend hun spullen op te ruimen en in te pakken. Voor zover nodig keken ze naar me, maar wel dwars door me heen.
Toch ben ik niet de onzichtbare man, dacht ik. Wat een enorm kletsverhaal is dat, slecht verzonnen en leugenachtig ook, want iedereen ziet de eindeloze hoeveelheid wikkels om die sukkel, zoals je bij doodgewone mensen de kostuums, de regenjassen, hoofddoekjes, bij sommigen delen van of heel de beha ziet. Zo’n beha te zien, is zo slecht nog niet, althans in bepaalde nader omschreven gevallen. Dat luistert nauw. En dan nog moet de beha zelf ook met zorg geselecteerd zijn; op kleur, stof, omvang, en daadkracht. Bij de selectie moet op al deze aspecten gelet worden en daarbij moet je bedenken dat ze door mensen bedacht en geproduceerd zijn en iedereen weet dat mensen niet te vertrouwen zijn. Let op uw zaakje! Er zijn er die ondersteunen, die prononceren, die alles inpakken, verbloemen, d’r uit laten hangen, die je niet staan of die voor mij niet handig zijn. Ik wil graag dat ze met één hand los te maken zijn, anders laat maar zitten. Met Anne-Marie ga ik dus altijd mee. De reclame staat bol van die dingen van Marlies Dekkers. De eerste keer dat ik er

zo een zag op de tv-reclame van Hunkemöller, zag ik al meteen dat die dubbeldekkers met touwtjes aan elkaar hangen; tot zover de Duitse Gründlichkeit. Toch wilde ze hem in het echt zien, wat zoveel betekent als dat ik niks meer te zeggen heb. Daar hebben we het niet over. Maar ik ging toch mee naar de Hunkemöller.
De beha beviel haar goed, maar die Hunkemöller had hem weer eens niet in de vereiste kleur. Ze zouden hem bestellen. Anne-Marie kreeg twee weken later een sms'je dat het gevaarte binnen was en vroeg mij hem op te halen in de behawinkel. 'Net zo makkelijk' zei ik.
Dat was me trouwens wel een heel mooie meid, die verkoopster daar. Jaar of twintig, blond, een meter vijfenzeventig, strakke rose broek, wit truitje, goeie cup. Open gezicht. Soepele kont. Weliswaar niet de lekkerste kont van de wereld, die is al vergeven, maar zo te zien, toen ze - zich bewust van haar aldus in het oog lopende wiebelende bips - naar het magazijn paradeerde, niet echt iets mis mee.
Daar kwam ze weer aan, met het ding dat slordig verpakt was in een cellofaan zakje; de beha dan. En dat voor een Marlies Dekkers!
"Gaat het zo mee?" vroeg ze.
Nou vraag ik je: ik met een zwarte beha in een doorzichtig plastic zakje over straat. Noem mij één iemand die dan niet in lachen uitbarst en ik noem je iemand die het licht in zijn ogen ontbeert. Daar zakt je broek toch bij af. En dan sta je daar in je hemd, voor paal, van heb ik jou daar. Zo zie je maar: de combinatie van schoonheid en slimheid valt soms keihard door de mand.
Maar goed. Ik snap niet wat die juf gedacht heeft toen ze dat vroeg. Zeg nou zelf: een man, ikzelf nog wel, met een zwarte beha in een doorzichtig plastic zakje... publiekelijk over straat…
'Of zal ik hem hier maar aantrekken?' vroeg ik voor straf.
Ze keek wel een beetje bedremmeld bij mijn reactie. Misschien snapte het wicht even niet wat ik dacht toen ik dat vroeg.
Ook geloof ik dat ze blij was toen ik de zaak uitging.
Weer een goeie daad verricht, Anne-Marie zou blij zijn. Het vervult mij altijd met vreugde als ze blij zou zijn.
Maar dat terzijde.

Wat ik zei is dat de afdeling dwars door me heen keek. Ik was de doorzichtige man. Of dat goed is zal de tijd leren.
Ik keek om me heen. Iedereen was weg.
Behalve die Anne-Marie, die me een knipoog gaf. ‘Kom, Teague’ zei ze, ‘we moeten uitklokken.’

Writer's block

Het zijn zo van die embryonale gedachten. Ik weet dat ze er al zijn maar ik ken ze nog niet. Ze zwerven door mijn lijf en ik bespeur dat ze een uitweg zoeken. Op zoek naar een opening om eruit te kunnen. Niet per se uit mijn hoofd. Ik voel ze drukken tegen mijn borst, mijn buik, mijn onderbuik. Steeds hoop ik dat ze hun uitweg zullen vinden, dat ik ze kan kennen. Ik wil ze zien, kennen. Vaak lukt het ze niet om me te ontstijgen, ze blijven in me en smoren tot ze in het niets vergaan. Verbazingwekkend is het dat ze dan toch later plotseling opduiken in mijn herinnering. Hoe kan dat? Ik heb ze nooit gekend en toch herinner ik ze mij. Het zal de reïncarnatie zijn. Wat kan het mij schelen.
Nu zijn er ook weer gedachten aan het rondspoken door mijn lijf. Ze blijven vooral rondhangen in mijn hoofd, maar nog onvolgroeid. Hun drang om te leven is voelbaar. Ze willen gekend zijn. Met z'n hoevelen zijn ze eigenlijk? Alleen, maar één gedachte? Of komt er dalijk een hele vloedgolf als ze eenmaal hun uitweg gevonden hebben? Ik hoop wel dat ze niet uit m'n kont ontvlieden. Het zou zomaar kunnen. Heeft het iets met Herman Brood te maken? De hardnekkige acnépukkel op het aangezicht van de Nederlandse cultuur. Nee, dat is het niet, ik zou nooit op zo'n gedachte komen. Waar hebben ze dan mee te maken? Waar komen ze vandaan? Het zijn kinderen van mij. Toch voel ik de vraag dringen: wie is de dader van deze kinderen? Ja, het staat er echt. Ik hou van kinderen. Laat ze vrij. Ze moeten vooral vrij zijn. Ik schrijf nog maar even door, mogelijk zullen ze dan dalijk hun ontsnappingsroute gevonden hebben. Ik hoop het van harte, want ze beginnen erg onrustig te worden. Ze hebben haast, bang om te verdwalen en verloren te gaan. Dat zou jammer zijn. Ik heb een vage angst dat het ze niet gaat lukken. Er zijn gedachten die ik innerlijk gekend heb, die ik ten volle begreep en kon verwoorden. Prachtig was

dat. Vaak heb ik ze nog net op kunnen schrijven voordat ik ze vergat. Van vele weet ik ook dat ze gekend zijn en ook vergeten. Niet op tijd opgeschreven, niet goed opgeborgen in de archieflades van mijn geest. Nu onvindbaar. Ze zijn anoniem, ik weet dat ze er waren maar niet waar ze over gingen en wat hun betekenis was. Het zal wel. Het is jammer. Er zullen nieuwe ontstaan. De geest wil bevruchten en bevrucht worden.
Maar goed, ik kan nu wel blijven doorlullen, ik vermoed dat deze verbale zwangerschap niet voldragen zal raken. Dat ik niet bij machte ben er iets levensvatbaars van te maken en dat ze zich niet, volgroeid, aan mij zullen openbaren. Gestorven voor geboren, zeg maar. Wonderbaarlijk is het wel. Dat je kunt denken over gedachten die er nog niet zijn en die, als ze dalijk wel gedacht worden, totaal anders zijn dan je had kunnen denken. Leg dat maar eens uit. Het sluimert in het onderbewustzijn, zal een wijsneus opperen. Kom, ik ga eens even een pauze inlassen. Na vijf uur nacht, waarvan vier uur slaap en een half uur denk- en schrijfwerk mag dat wel onderhand. Waar is dan dat andere half uur, zal de wijsneus vragen, met een sarcastische ondertoon. Dat ga ik ze niet aan hun neus hangen. Pauze dus. Om even na te denken en niet om zelf ook weer bezig te zijn, met schrijven, maar mijn gedachten even de vrije uitloop te geven. Tot straks.

Ja, daar ben ik weer, maar alleen even voor een tussenstop in mijn pauze. Ik wou even zeggen dat het wel met mensen te maken zal hebben wat die gedachten aan het uitbroeden zijn. We gaan het zien. Hopelijk.

Even leek het erop of er iets te gebeuren stond. Vanuit de verte meende ik te zien dat het over de Kleine Prins ging, maar nee, dat was het niet. De Kleine Prins is wel belangrijk. Heeft ook met mensen te maken. Ik kreeg het boek ooit van een leuk meisje omdat ik zo goed naast haar kon zitten met open ogen en kon ervaren en meer van zulke hoogstandjes. ‘Jij bent de kleine prins’ zei ze. We konden goed praten, gedachten uitwisselen. Als mensen onder elkaar. Maar ik

geloof niet dat mijn thans nakende gedachten daar iets over willen zeggen.
Ik verlang ernaar ze te kennen. Kom maar op, jongens. Of meisjes. Ik weet het nog niet. Een voorkeur heb ik niet. Elke gedachte is welkom zoals ie is. Ik hoop wel dat het een kind is. Een gedachte die open is en die een mooi leven tegemoet gaat, een kleine prins waardig. Kinderen zijn het hoogste goed. Bij mij zijn ze niet kapot te krijgen. Niet dat ik daar ooit een poging toe gedaan heb, maar bij mij kunnen ze niet kapot.
Gisterennacht nog had ik een paar gedachten van onschatbare waarde. Niet opgeschreven, niet opgeslagen, dus ook weer kwijt.
Al met al heb ik nog niet echt gepauzeerd. Dat ga ik nu toch maar even doen.

Ja, dzjiezus, zo wordt schrijven gewoon pauzeren. Nul zes uur. Ik kap er mee.
Tussen haakjes: de mogelijke gedachten zijn vervlogen. Ze hebben feitelijk nooit bestaan hoewel ik er een notie van had.
Kijk, dit is nou een writer’s block.
Weltrusten allemaal.

Vanmorgen kwam ik bij het grote gebouw van de Sint Jans kathedraal een vroegere vriendin tegen, de vermeende schoonheid Fata Morgana. Ik kan niet zeggen dat het toeval was en evenmin dat het geen toeval was. In beide gevallen komt het op hetzelfde neer. Hoe dan ook, het was geen afgesproken werk. Dus een spontane ontmoeting. Ik zou sowieso geen afspraak met haar maken. Ik was haar geflirt vroeger al zat, toen al. Ik hou er niet van dat een mooie meid, een trede hoger dan ik voor me uit de trap op wiegelt; het beneemt me mijn uitzicht. En ik weet niet of je ooit flamencoschoenen hebt horen kletteren op een granieten vloer? Dan kun je echt niet meer horen wat je allemaal ziet schuiven in die strakke beige broek. De stilte knalde keihard binnen toen ze plots inhield en op haar hurken ging zitten met de kont omhoog, als verdiept in gebed maar bezig een riempje van een schoen vast te

maken dat zo nodig, maar oncontroleerbaar voor achterop komend verkeer, los moest raken. Fata, ja ja. Ze was Spaans, met blond haar. Rubio, you are belle, sort of, seinde ik haar met mijn ogen. Verder niks.
En daar was ze dan ineens.
'Hola' groette ik vriendelijk. Ik wou haar gaan vertellen dat ik vannacht een writer's block had, want dat was het enige dat me bezighield. Maar ik beheerste me. Ze lachte. Het was dezelfde bloemrijke lach als vroeger. Ja, constateerde ik, er is wel iets waar van de volkswijsheid 'vroeger was alles beter'. Het zou ook te gek zijn als vijfentwintig jaar niet zichtbaar verlopen waren. Verlopen is teveel gezegd, ze zag er aantrekkelijk uit. Het is maar welke bril je op hebt en hoe je de dingen dus ziet. De vijfentwintig jaren waren voorbij gegaan, laten we het daar op houden.
'Dag Harry' lachte mijn Spaanse vriendin. Aan inburgering geen gebrek.
We besloten in een vloek en een zucht aan de praat te raken.
'Godverdomme' zei ik. De zucht liet ik, ingegeven door mijn charmes, aan haar over, waar ze dan ook gretig gebruik van maakte. Hartverwarmend dat zuchten.
Onze blikken zeiden dat we iets anders bedoelden dan de prietpraat waar onze monden mee begonnen. Ze droeg bloedrode kralen kettingen en een stuk of tachtig sjaals. Haar blonde haar, ik noemde haar Rubio, viel als vanouds in lange golven over de fragiele schouders. Ik had maar één sjaal, mijn zonnegele. Terwijl we elkaar aankeken met blikken die boekdelen spraken en we onze monden maar lieten begaan met hun onbeduidend geklets begon ik mijn sjaal vast te knopen aan een van haar sjaals. Waar dat op sloeg kan ik ook niet thuisbrengen, ik beschouw het maar als een uiting van vertrouwelijke toenadering. Volgens mij was het de bruin, zwart, blauwe sjaal die vooraan hing. Ze droeg ook een gouden halsketting, zag ik vanuit een ooghoek. Ik herken die dingen snel omdat ze aan het ordinaire grenzen.
Vanuit het niets stonden er ineens vijf of zes van haar landgenoten bij ons. Ze begonnen zich indringend met haar te bemoeien, allemaal

tegelijk. Ik kon niet verstaan waar het over ging. Mogelijk omdat ik geen of bijna geen Spaans spreek; ik kan rioja zeggen en Sinterklaas, daar houdt mijn Spaans wel mee op. Maar het kan ook zijn dat ik geen belangstelling had voor wat ze zeiden en er gewoon geen aandacht aan schonk. Ik heb er immers niet op gelet. Evenmin trouwens op wat ik zelf zei. Wat dat geweest is zou ik niet meer weten, al sla je mijn vrouw dood. Afgaande op de sfeer, die langzaamaan van indringend naar opdringerig opschoof, leek het mij wel familiair bedoeld te zijn. Voor mannen en zeker voor die overdreven gedreven romantici uit zuidelijke bevriende staten, betekent dat: intieme fratsen.
Fata en ik bleven elkaar ongestoord met dezelfde blik aankijken. Ze was in staat de zes hijgers volkomen te negeren. Dat deed ze goed. Terwijl die alsmaar drukker begonnen te kakelen en tegen haar op begonnen te rijden, schoven Fata en ik naar elkaar toe. Ik knoopte nu mijn sjaal met enkele slagen om de hare en we omhelsden elkaar. We glimlachten als de Vier Heemskinderen die alleen op de wereld waren. We kusten een lieve en gemeende kus temidden van het Catalaans getater. We hoorden het niet. We stonden tegen elkaar aan, daar kon geen Spaanse vlieg meer tussen. Zodoende was het makkelijk voor mij om haar arm te nemen, wat ik dan ook deed, zeggende: ‘Kom, we gaan fijn een stukje rijden.’ Ze lachte, knoopte mijn sjaal los van de hare en sloeg hem om haar hoofd als een Grace Kelly hoofddoek. De Spanjaarden weken aan alle kanten voor ons uit; dat heb je met beschaafde mensen.
We stapten in mijn Peugeot 404 cabriolet en zoefden met het dak eraf de Parade af, op weg naar een groot avontuur. Rubio zette een witte virtuoze vlinderzonnebril op. Ik deed het gewoon met mijn ogen. Toen er geen mensen meer waren die ons als een jaloersmakend stel konden bewonderen was de lol eraf en parkeerden we de cabrio, het zij nog maar eens gezegd, het was een cabriolet, een echte klassieker, ontworpen door Ginola Cinquettti. Vandaar dat Fata het lied Non Ho L’Età inzette, een bekend bijverschijnsel van deze 404 cabriolet. Niks Franse schlager, niks Je Ne Regrette Rien of La Marseillaise. Ik zal nog even uitleggen waar we parkeerden. Het was op de hoek van Hooge

Steenweg met de Visstraat, onder de lantaarnpaal, als ik me goed herinner. Maar ook daar heb ik niet bijster op gelet.
‘Heb je die strakke beige broek nog?’ vroeg ik langs mijn neus weg.
Ze keek me blij verrast aan. ‘Weet je dat nog?’ vroeg ze met grote ogen. Sprekende ogen, laat die mond maar lullen.
‘Ik sta er dagelijks bij stil. Dan denk ik dat ik er een boek over ga schrijven, of een schilderij van ga maken of een lied over ga componeren of mijn whisky ermee ga opvrolijken.’
‘Ja, die stond me wel goed hè. Hij tekende alleen nogal af, geloof ik.’
‘Echt waar?’
Rubio stompte me in mijn zij. ‘Ik deed het erom, hè?’ zei ze.
Volgens mij ook. Dus knikte ik, wijdbeens op je hurken met je kont omhoog, ja, dan doe je het erom. ‘Het was een beetje een terugkerend patroon.’
‘Wat dan?’ Ze keek me enigszins bevreesd aan, ongerust voor de komende confrontatie met haar vroegere wellustige verpozingen.
Ik besloot, ingegeven door mijn galanterie, het vergeten te zijn. ‘Ik weet het niet meer. Ik kan me de uitstalling van je decolletés niet meer voor de geest halen.’
Teleurstelling alom in haar ogen. Maar ze herstelde zich; hoop doet leven, zag ik. ‘Wat zou je dan schrijven?’ wilde ze weten.
‘Ik weet het niet, ik zit in een writer’s block.’
Godverdomme, ben ik toch over dat kloterige writer’s block begonnen. De zelfbeheersing van de man slaat nergens op. De goeien niet te na gesproken, maar daar hoor ik niet in alle gevallen bij.
‘Zal ik je helpen?’ vroeg ze terwijl ze de tachtig sjaals begon te ontwikkelen.
Baat het niet dan baat het wel. Ik liet haar haar gang maar gaan. Verbazend wel hoe snel vrouwen zich van tachtig sjaals kunnen ontdoen. Binnen één minuut alles weg, ik zag het voor mijn ogen gebeuren. Eindelijk, in mijn beleving, eindelijk was al dat nutteloze textiel uit mijn ogen verdwenen. Wat kan een minuut lang duren. Ze deed haar bloes uit en haakte aansluitend de beha los. Weg ermee. Ze wiep hem zo levenslustig de lucht in dat ie aan de kap van de lantaarnpaal bleef hangen. We schoten in de lach om de

vooruitziende blik van de gemeenteambtenaar die het ding daar gepland had.
‘En, begint de blokkade al op te lossen?’ Ze grinnikte.
‘Het zou kunnen’ zei ik aanmoedigend. Bij mezelf dacht ik: het zal sodeju, toch niet zo zijn dat ik zo’n muts, of liever gezegd zo’n aan een lantaarnpaal wapperende beha nodig heb om mijn writer’s blok te overwinnen.
Fata schoof haar rok omlaag en deed haar slip uit. Niet tegen mijn verwachting in, moet ik zeggen. Een koude douche. Wat moet je ermee? Daar heb ik op de lagere school, en trouwens ook op de middelbare school totaal geen les in gehad. Ik kan me ook niet herinneren dat daar op de kunstacademie diep op is ingegaan. Rubio was nog steeds een mooie vrouw ontdekte ik. Ze vlijde zich tegen me aan. Ik sloeg mijn arm om haar schouder en dacht er het mijne van.
Na afloop van al het denkwerk startte ik de cabrio en bracht haar naar huis, afgaande op haar navigatie. Na de groet-bij-de-deur liep ik diep in de nacht naar mijn auto terug, toevallig ook weer onder een lantaarnpaal. Maar dan ergens anders.
Onderweg naar huis dacht ik na over deze dag. Door mijn writer’s block heen zocht één zin de vrije loop: er zijn ook wel mensen waar ik wel van hou.

Er zijn ook wel mensen waar ik wel van hou. Wat een geweldige frase. Geen kwaad woord komt over mijn lippen over die mensen. Als ze met z’n allen bij mij aan de eettafel zitten bekijk ik ze stilletjes genietend en prijs hen gelukkig dat ze zo uitverkoren zijn door mijn voorkeur. En dan is het al snel weer het dagelijkse liedje en gaan ze weer huns weegs. Ook ik pak dan mijn leven weer op. Dat begint vandaag al meteen met de vraag: hoeveel meer van die bevoorrechten zou ik om me heen willen hebben? Voor wie geldt die vraag niet, kun je je afvragen. Maar dat is ontwijkend gedrag. Wat er toe doet is het antwoord op de vraag hoeveel van die gelukkigen ik om me heen kan verdragen. Niet te veel alstublieft. Three is a crowd. Dat is Engels, dus onzin. Er zijn er heel wat meer nodig om een menigte te kunnen vormen. Mensen hebben altijd veel mensen om

zich heen, de enkele kluizenaar daargelaten, daar hebben we het verder niet over, er valt weinig over te zeggen. Maar al dat volk waar je niet van houdt om je heen ervaar je als een fysieke manifestatie van afwezigheid, een gemis of gebrek. Het zijn geen mensen waar ik van hou. De vleesgeworden leegte.
Je kunt zoeken naar mensen die je om je heen wilt hebben om van te houden. Alle jonge mensen zijn met die neiging geboren; in ieder geval worden alle jonge mensen geboren. Ik geef toe dat ik er ook last van had. Niet dat ik het mijn moeder kwalijk neem. Ik ben haar dankbaar.
Met mijn zogeheten sociale antenne peil ook ik de mogelijkheden uit van zulke mensen. Aldoende ontdek je ook dat je je antenne vaak, heel vaak moet bijtrimmen. Er is een onverklaarbaar soort verloop in de nauwkeurigheid van de peiling. Meestal legde ik de schuld daarvan bij een externe onbeheersbare factor, maar gaandeweg leerde ik, denk ik, dat het verlopen van de ontvangstzuiverheid te wijten is aan eigen verlangens, wensen, verwachtingen en andere onzinnige tekortkomingen. De bekende stoorzenders! Bijtrimmen dus. Even de realistische blik scherp stellen. Daarmee is dan toch het onverklaarbare in de verloedering van de nauwkeurige peiling verholpen.
Met een verfriste, herijkte antenne trof ik her en der steeds wel mensen aan met de potentie dat ik van ze zou kunnen houden. Dat geeft de burger moed. Helaas, het merendeel valt al snel door de mand. Hoe scherper de antenne uitpeilt hoe eerder hele volksstammen afvallen als een mens van wie mogelijk ooit door iemand anders gehouden kan worden. Ook al beseffen ze het niet, veelal zal het zo uitpakken dat ze zich uiteindelijk realiseren, dat de enige die van hun hield zijzelf waren. Zoals die vreselijke Paridaans op mijn afdeling. Niet eens in de gaten dat de meiden hem uitkotsten. Dat is narcisten eigen; jammer dat er zo veel zijn. Het tiert welig.
Neem nou Klaas Terhorst die bij mij op de kunstacademie zat. Rood haar, van jongsafaan, dus niet het rode haar dat kunstenaars zich (destijds, want tegenwoordig smeert iedereen de meest idiote kleuren in het haar) aandoen. En flaporen dat ie had! OMG, Keith Richards is

er niks bij. De kut met de grote oren noemde ik de verschrikkelijke perfectionistische hansworst Terhorst met zijn fijne gepriegel met mini kwastjes. De Jopie Huisman wannabee. Van hem zou ik nog niet houden als ik het zelf was. Dat hoeft ook niet.
Maar er zijn meer van die tallozen. Mijn buurman de tandarts, die ’s avonds nog even een borrel kwam halen. Ja, als ik net even op en neer naar een vriendin ben en mijn vrouw alleen thuis is. En als ik dan thuiskom, verblijdt ze me met het relaas dat hij haar vast pakte en om een kusje vroeg en nogmaals probeerde een arm om haar heen te slaan en nog keer om een kusje vroeg ondanks haar weerzin en in weerwil van haar afwimpelen. Geen verkrachting, geen aanranding, hoogstens een wens daartoe. Helaas is dat geen vrijwaring voor een fatale nekslag. Een proces verbaal heb ik hem ook niet gegeven, maar de volgende dag ben ik, toen hij uit zijn auto stapte, even voor hem gaan staan, heb ik hem een minuut lang strak en ook nog eens zwijgend aangekeken met mijn aangepaste blik; ik bedoel die, die de dood ten gevolge heeft. De lul ging dus verhuizen. Een wijze beslissing. Goh, ik hou van die man.

Al die mensen van wie ik hou. Een ware rijkdom, mij hoor je niet klagen. Ik kan ze tellen op mijn twee handen. Waarom heb ik niet meer handen?
Tot zover mijn writer’s block.

De Kloten van Tante Mien

‘De Kloten van Tante Mien’ liep leeg. Voor de meesten was het morgen-gezond-weer-op-tijd. Het borreluurtje met nagenoeg uitsluitend mannelijke collega’s was zo goed als voorbij. Het was in die maand dat ik bij bouwbedrijf BETON werkte. Mij kan dat morgen-gezond-weer-op-gelul niet veel schelen, in elk geval niet genoeg om mijn whisky te laten staan. ‘De Kloten van Tante Mien’, in de volksmond ‘De Kloten”, was een goede kroeg om whisky te drinken. De kroeg heette vroeger ‘Niet zonder ons’ en werd gedreven door ene tante Mien, die tot haar negenennegentigste de zaak in haar eentje draaiende hield. Voorwaar een vrouw met ballen. Dirk Hommeles, de huidige uitbater had de kroeg naar haar vernoemd. Uit liefhebberij zocht hij met kennis van zaken mooie whisky’s uit voor z’n tent. Niet het verrekte instapmodel van Glenfiddich of de Johnnie Walker met rood of zwart etiket en de achterhaalde Glenlivet. Bij hem kon je zomaar een Springbank 18 jaar uit 2008 aantreffen of de mooiste Highland Park. Ik ging dus wel vaker naar De Kloten. Nu bleef ik ook weer zitten. Naast me bleef ook Charles Dickmann, een wat vage collega van de afdeling Personeelszaken, stevig op zijn kruk hangen. Hij kwam altijd op een herenrijwiel naar kantoor, zo had ik die maand, september was het, opgemerkt. Fietsen kon hij goed, van kinds af, dat kon je zo zien. Ik dacht hem dan ook de titel ‘de man met de ijzeren fiets’ toe. Meer dan door zijn naam, wist ik dan over wie het ging. Charles begon, met zijn bierglas draaiend, aarzelig te flemen: ‘Mag ik je iets vragen?’
Daar kun je geen nee meer op zeggen; de vraag is al gesteld. En zo is het altijd met die kerels. Ze dekken hun egoïstische actie in met obligate door hunzelf al aan de wilgen gehangen beleefdheidsfrasen.
‘Oh? Waarom mij?’
‘Ik zit met een probleem.’

Ik wil het niet weten, dacht ik. Of wil ik het toch weten omdat het wellicht interessant staat om iets gevraagd te worden? Nee, besloot ik meteen, ik hoef het asjeblief niet te weten. Toch deed ik het, ik bood hem een luisterend oor, omdat ik anders met een ontluisterend oor bleef zitten. Okee, eigenbelang. Eigenbelang? Egoïsme. Oh my God, egoïsme… Het zal toch niet waar zijn? Vanuit de verte kwam daar ineens een innerlijke stem tot mij. Wie zou dat zijn? Ach wie kan het zijn die vanuit de verte met een innerlijke stem tot mij komt? In de verte hoorde ik mij praten… 'Geen egoïsme, Harry, je wilt iemand die hulp vraagt bij een probleem, als het dat al is, behulpzaam zijn. Altruïsme! Ook eigenbelang wellicht. Maar zo zie je maar dat een ander ook baat heeft bij jouw eigenbelang.' 'Okee, bedankt, Harry' zei ik. Mooi, een beetje egoïsme is nooit weg. Het was goed wat wij dachten. We hadden gelijk, vond ik.
'Okee' zei ik tegen Charles, 'maar ik vroeg: waarom mij.' Dat is dus steeds het gezeik met die kerels. Ik zei het al: ze drammen gewoon door om hun zin te krijgen. Eigenbelang.
'Ik ben verliefd.'
Alsof hij meende te voorspellen dat zo dadelijk de De Kloten zou instorten en of ik maar even van mijn stoel wilde vallen. Een opwelling in tweede instantie zei me dat verliefd worden vaak een probleem is. Tegelijk gaf ik het op een antwoord te vragen op mijn vraag waarom hij uitgerekend mij iets wilde vragen.
'Maar ik twijfel.' Daar begon het psychosopatische geleuter al. Laat de lawine aan muizenissen, tobberijen, emotionele spinsels, die voor hersenactiviteit worden aangezien en de piekerijen maar komen. Ik trok mijn harnas alvast aan.
'Bij jou liggen de vrouwen aan je voeten. Daarom.'
Daar had ik dus toch het antwoord. Hij zag me als parate kennis, een goeroe.
'Is dat zo?' vroeg ik, wel wat verbaasd. Vrouwen aan mijn voeten? Wat een godverdomde uitspraak. Zo had ik het nooit gezien. Dom misschien, maar zo is het. Ik ga inderdaad vaak met vrouwen om. Mannen kunnen me gestolen worden, ze zijn het mij niet waard om mee om te gaan. En ik weet waar ik het over heb.

‘Ja, dat zie ik zelf’ verklaarde Dickmann zich nader. ‘En ik hoor het ook van anderen. Ook van vrouwen.’
Ook dat verbaasde me. Ik werd er ook kwaad over. Wat zeggen die ‘anderen’ dan in godsnaam allemaal? Wat moet dat, die prietpraat? Er heeft nog nooit een vrouw aan mijn voeten gelegen, we liggen altijd op dezelfde ooghoogte en kunnen elkaar recht in de ogen kijken. Of bedoelen ze dat ik vaak op een leuke aanstekelijke manier met vrouwen omga? Mag een man misschien vriendinnen hebben, godverju. En die vrouwen met hun roddel, die hebben zelf ook vriendinnen bij de vleet. In ieder geval denken ze die te hebben en ze vinden het nog prima ook zo. Waarom zou ik geen vriendinnen hebben? Nou? Wat is daarop uw antwoord, zo waarlijk helpe u God?
Ik keek in Charles’ scheve blik, die al pratende uithoeken zocht om me niet aan te kijken. Moest moeilijk voor hem zijn als je met je hebben en houden bloot meent te moeten komen. Een beetje medelijden had ik wel.
‘Wat is het probleem dan?’
‘Ik ben stapelgek op haar, maar ze heeft al een paar keer gezegd dat ze niet verliefd is op me, maar we doen steeds dingen samen, als goede vrienden. Zou ze nog niet weten dat ze gek op me is? Ik weet het niet. Ik denk dat ze toch best wel verliefd is op mij. Wat zou jij doen?’
‘Luister eens Charles, ik ga je niet zeggen wat je moet doen, of wat ik zou doen. Dat werkt niet. Jij kunt niet doen wat ik zou doen, je moet doen wat *jij* moet doen.’
‘Dat weet ik nou net niet.’ Zijn hoofd broeide. Vooral van binnen zag ik. Ik zag wie hij was. Weer zo eentje die niet in staat is de obstinate genetische klieren van het manvolk te herkennen, laat staan ze te beheersen. Zijn hoofd zat vol romantische smoezen, uitvluchten, valse beloftes over zijn liefde voor een meisje, een liefde die vooral bestond uit viriele wensen om zijn zin te krijgen. Kortom een oververhit sentimenteel warhoofd. En hij voelde de instinctieve tik op zijn vingers van het geweten; de notie dat ie daar niet mee weg kon komen. Dat was zijn probleem. Daar kon ik toch wel sympathie voor opbrengen.

‘Charles, misschien kunnen jullie ooit die goeie vrienden worden, als je ophoudt met je gedoe. Vrienden zijn jullie nu niet.’
Hij bloosde. Van nog ongelukkiger worden denk ik. Zijn erotische lust begon in duigen te vallen. Ongelukkig omdat hij aanvoelde dat dit in de kern het hele verhaal was, ondanks zijn eindeloze gepieker, gefantaseer, gedraaikont. Hij zag er erg verdrietig uit, een kind dat de zelf beloofde knuffel niet in de zak van Sinterklaas aantreft.
‘Als zij niks om je geeft, is dat wat het is. Het zal zeker zo zijn dat je er ongelukkig mee bent. Wil je daar geen last van hebben en van dat gevoel afkomen dan moet je het accepteren. Wie weet ben je later blij dat het niks werd.’
‘Hoe doe jij dat dan met al die meiden.’
Wel godverdomme. Stomme klootzak. Hij snapte er niks van.
‘Wat nou, al die meiden!? Wat is dat voor gezeik? Ik heb geen problemen met verliefdheden.’
Hij schrok van mijn vlammende blik. Ja, ik werd nijdig, ja. Ik vind het nou eenmaal niet om aan te zien dat mensen zelfs zulke eenvoudige zaken als aantrekkingskracht en de oorzaak daarvan niet begrijpen. Laat staan wat het met ze doet en wat zij moeten doen. Het is wel het verdrietigste beeld dat ik ken, dat mensen zichzelf niet begrijpen. Dat vind ik en zo is het.
‘Nou goed dan. Maar hoe doet Govert van de bewakingsdienst dat dan, die kan er aan elke vinger tien krijgen.’
Mijn boosheid zakte weg, hij was ook maar een mens, net zo gemankeerd als de anderen.
Een paar meter van ons verwijderd zat een aardig meisje samen met een vriendin, die ook leuk leek. In zulke situaties wordt het voor mij moeilijk om mijn concentratie vast te houden. Althans vast te houden bij gewauwel als dit van Charles. Sorry, maar dat was het. Ineens bekroop me het gevoel dat ze ons gesprek hadden zitten volgen. Ja, natuurlijk, dat doen ze. Als ik me niet vergis, werkte een van hen bij de dienst Grondheipalen. In dat gevoel vergis ik me nooit. Ik weet ook buiten gehoorsafstand feilloos of iemand het heeft over mij of, als ik in gezelschap ben, het over ons heeft. Reflexmatig verscherpt mijn blik dan. Zo ook nu. De meisjes wisten zich betrapt en schuifelden wat

onrustig, tot ze dachten: ach verrek toch. Dat is het sein waarop mijn ogen wachten om een beetje samenzweerderig te gaan glimlachen. Dat werd goed ontvangen, ze begonnen te giebelen. Maar nu terug naar Charles.
‘Die Govert, ja’ zei ik. Mijn stem klonk wat harder, duidelijker, de meisjes mochten best mee profiteren van mijn aanstaande levenslessen. ‘Het gerucht gaat dat hij er aan elke vinger tien kan krijgen. Maar, Charles, geloof niet alles wat je hoort. En bovendien zou ik daar niet ook naar gaan streven, Charles. Die Govert, die trouwens gescheiden is van zijn vrouw, loopt zijn lul achterna. Als dat is wat je wil? De flinke bink eruit hangen. En als het dan niks wordt, natuurlijk niet, dan komen de twijfels. Twijfels aan zichzelf, aan wat hij nou feitelijk bereikt bij vrouwen. Twijfel ook aan de eigen bedoelingen, en daar geen antwoord op hebben. En dan maar hopen dat zij daarvan zegt: ‘Goh, wat sterk van je, dat je zo nadenkt.’ Hij blij dat hij niet is afgegaan omdat hij haar niet kon bieden wat ze nodig heeft. En blij dat hij een vrouwvriendelijke indruk heeft achtergelaten. Kus m’n kont.’
Charles snapte geen woord van wat ik zei. Ik had ook wel moeite om het scherp te blijven zien. Zijn ogen spraken boekdelen vol lege bladzijdes. Desalniettemin vond ik het prima om even door te gaan met mijn redevoering. Ik ben ook niet perfect. De meisjes zaten me oprecht belangstellend aan te kijken. Daaruit meende ik te mogen opmaken, dat ik de plank niet missloeg. Ik wierp hen een warme blik toe, met een flinke dosis goed waarneembare bescheidenheid in de vorm van een visueel vraagteken: zie ik het goed? Hun blikken lieten me vooralsnog mijn gang gaan. Het zat wel goed.
‘Maar wat is sterkte?’ ging ik verder tegen Charles. ‘Vanuit het standpunt van vrouwen zakt die hele Govert per saldo toch door het ijs. Je moet best wel zwak zijn om op die manier sterk te willen zijn. Het voordeel is dat zij zich veilig zal voelen, want slappe mannen doen geen kwaad.’
‘Hoe doe jij dat dan?’
Ik wierp een snelle blik naar de beide meisjes. Ze bekeken me afwachtend.

‘Dat weet ik niet. Ik hou me niet bezig met tactieken en strategieën op dat vlak. Ik wil mezelf zijn. Ik doe wat ik doe. Is dat misschien niet iets voor jou? Ik vraag het maar? Denk er maar eens over na.’
Dat maakte indruk bij de meiden. Ze trokken hun wenkbrauwen op en smiespelden tegen elkaar.
‘Ja, ik geloof dat dat…’ hakkelde Charles.
Ik had hem bijna. Nog even aanzetten. Hij moest eindelijk eens ophouden met zoeken naar manieren, wegen en plannen om deze op voorhand niet beantwoorde liefde, als het dat al was, niet uit zijn hoofd te hoeven zetten. Beteugel je driften onderhand eens, lulhannes.
‘Kijk, soms is een vrouw ook zwak, of heeft een zwak moment, en wil ze mij hebben omdat ze iets nodig heeft, terwijl niet *ik* het ben wat ze nodig heeft. Als ik zou ingaan op haar toenadering zou ik misbruik maken van haar zwakte, haar onmacht om te zien wat ze wel nodig heeft. Het enige dat ik wil doen is haar helpen dat aan de weet te komen. Misschien ben ik ook zwak, het zal wel, maar ik herken ook haar zwakte en daar wens ik geen misbruik, zelfs geen gebruik van te maken. Ik kies voor haar en mijn eigen eerbaarheid. Al valt dat lang niet altijd mee. Daarom heet dat respect. En als ze dan zeggen dat ze van me houden dan snap ik dat. Ik hou ook van hun, het zijn mijn beschermelingen, ieder is een roos in mijn tuin waar ik voor zorg. Waar ik van geniet, op een andere manier dan de binken van bloemen denken te kunnen genieten. Ik geniet ervan hun schoonheid, de natuur in optima forma, te ervaren en hun bedwelmende geur te ruiken. Niet om ze van hun stam te rukken, ze als lefdoekje in het revers te steken en ze vervolgens weg te flikkeren.’
‘Dus ik moet haar loslaten?’ Hij zag het, maar het deed hem pijn afscheid te moeten nemen van haar; van zijn verlangens.
De meiden stonden op van hun kruk en kwamen wat dichter bij ons staan om iets te bestellen bij Dirk. ‘Mogen wij nog een witte wijn. Een Chardonnay graag?’
‘Natuurlijk’ zei Dirk.
Ik gebaarde tegen Dirk dat het maar op de rekening van het afdelingsborreluurtje gezet moest worden, al was dat allang voorbij en

al had ik niks over die rekening te zeggen. Wat kan mij het verrekken; wie goed doet, goed ontmoet, zeg ik maar. Dirk knikte en schonk de glazen vol.
‘Als jij dat het beste vindt, Charles’ zei ik tegen Dickmann met mijn ogen gericht op de meisjes. Goh, wat waren ze leuk, in al hun nieuwsgierigheid. ‘En loslaten is sowieso noodzakelijk. Wie denk jij dat je bent om iemand vast te houden?’
Ik tilde mijn glas op en maakte een proostbeweging naar de dames. Ze keken schaapachtig en toostten onhandig terug.
‘Laat jij die vrouwen los dan?’ vroeg Dickmann pissig. Hij had inmiddels de meiden ook opgemerkt. Dit was precies de aanval op mij die te verwachten was. Maar ik liet me niet kwaad maken door de giftigheid die hem parten speelde omdat hij nu zijn gekoesterde dromen uit beeld zag verdwijnen. De agressie van de lul die zijn zin niet krijgt. Met mij had het niks te maken.
‘Ik kom gewoon af en toe een vrouw tegen die ook van rozen houdt. Die in mij een roos ziet. Wij kunnen vrienden worden, tot we verwelkt zijn. Dat is dan niet persoonlijk, het zit ‘m in de seizoenen. De binken kunnen dat niet.’
Charles zweeg. Het moest inzinken. Dat kon ik begrijpen, dus ik wachtte de inzinking even af. Of het ergens toe zou leiden? Ik dacht van niet. Ik schatte zijn hormonale aandrang sterker in dan zijn potentie tot liefde. Charles is een van die mensen, die zeurderig zullen vragen waarom bij hem niet geïnformeerd wordt hoe het met hem gaat. Ik zal dat niet doen, inderdaad, behoudens bij wijze van oppervlakkige openingszin in aanloop naar gebazel. Zeg het mij maar als er iets belangrijks te vertellen is.
Charles staarde langs me heen. Hij wilde wat mompelen maar het kwam niet over zijn lippen. Ik gaf hem nog ’n minuut. Geen reactie. Toen wist ik het. Dat meisje had hem goed in de gaten. Dit is geen gozer waar een vrouw naar op zoek is. Geheid dat hij hier nog een paar keer op door zal komen emmeren. Zijn gebrek aan benul dat het nooit iets wordt, verstopt ie. Het instinct van overuren draaiende geslachtshormonen komt al snel met een nieuwe bedrieglijke vondst: het romantisch gezever dat je moeite voor haar moet doen en dat je

niet moet opgeven; dat je moet vechten voor je geliefde, zolang die niet ingelijfd is.
‘Hee, kloothommel’ riep ik tegen Dirk, ‘doe mij nog een Glenallachie.’
De meisjes dronken hun wijn. Dat was ze geraden ook. Ik laat BETON niet betalen voor drankjes die niet genuttigd worden. De ene met het decolleté vond ik aantrekkelijker dan de andere zonder decolleté. Begrijp me goed, ik bedoel met zonder decolleté niet dat ze ongekleed is. De ongeklede vrouwen niet te na gesproken; een ongeklede vrouw zonder decolleté is sowieso ook okee. Dat is geen uitgeklede vrouw. Dezelfde beleving heb ik met vrouwen met wie ik geen relatie heb, ze zijn spannender dan wanneer ik er mee in zee was gegaan. Spreekwoordelijk dan want ik wil best met ze de zee in lopen en ze door de golven smijten, hun broek omlaag trekken of de beha loskoppelen. Zoals die bij ons in de buurt, vroeger. Martine was dat. Die spurtte zo hard over het strand naar de branding dat ik het niet bijhield. En een duik in de golven dat ze nam, verschrikkelijk, ik keerde me meteen om en slenterde terug naar mijn handdoek. De vrouw naast ons, die me vol leedvermaak aankeek, vervloekte ik, maar ik lachte haar minzaam toe. ‘Harry’ riep Martine, ‘kom er ook in.’ Dat hoorde ik graag, toen, maar nu dacht ik: verrek maar.
Tegen Charles zei ik, naar de vrouwen kijkend: ‘Dan ga ik maar weer eens op huis aan.‘
Charles knikte en stond zwijgend op. ‘Ja’ zei hij, ‘ik ga er ook maar vandoor.’ Hij keek me even aan, een beetje afwezig, als in gedachten verzonken. Maar ik wist wel beter. Hij zocht wegen om toch zijn zin te kunnen krijgen. Dat zijn geen gedachten, dat zijn driften. Hij stak zijn hand op en verliet de kroeg. Ik dacht nog, die gaat morgen geheid weer naar De Kloten. Maar nee, bleek later, hij begon een eigen kroeg bij de Sint Janskathedraal, alwaar de Zoete Moeder huist. Veel consternatie oogstte hij met de naam van z’n tent: “De woeste avonturen van de Heilige Maagd”. Voortaan noemde ik hem Sjarrul, met drie ellen op het eind.
De jonge vrouwen bleven aan de tap staan. Dirk keek ieder van ons aan. ‘Ik ga zo sluiten’ zei hij, ‘over een kwartier moeten jullie gaan.’ Hij bood ons drieën, wij waren de laatste gasten, een drankje van het huis

aan. Ik wees naar mijn Glenallachie, de vrouwelijke collega’s hielden het op een witte wijn, weer Chardonnay. Van dichtbij waren het al jonge vrouwen.
‘Zullen we daar nog even gaan zitten?’ vroeg ik omdat ik het hangen op de houten kruk meer dan zat was.
Daar stemden ze mee in. We gingen aan een tafeltje zitten onder het warme licht van een koolstoflamp, ik recht tegenover die met het decolleté, dat kwam toevallig zo uit als meest voor de hand liggende tafelschikking. Dirk verdween ergens naar achter om te ruimen.
'Mag ik vragen hoe jullie heten?’ vroeg ik. ‘Ik kan jullie nu alleen maar uit elkaar houden door een decolleté of het ontbreken daarvan.'
'We hebben toch ook verschillend haar?' zei de zwartharige met het decolleté.
'Ja. Maar of ik nu moet letten op de boezem, of op de kleur van het haar, dat maakt niet uit. Ik hou het liever op de naam.’ Wat kan mij dat haar verdommen, zo had ik het ook kunnen zeggen.
De zwartharige heette Evelien en Guusje was die met bruin haar en zonder decolleté.
'Jij bent dus het snoepje van de afdeling?' Dat vroeg Guusje voordat ik de kans had om mij voor te stellen.
Ik voelde mijn hoofdhuid samentrekken. Het klonk sarcastisch, ook verwijtend. Ik kende die zin. Ik had hem al eerder gehoord. Toen klonk het blijer. Ik wist ook van wie die slogan kwam: van Manon van Juridische Grondverwerving. Ik kwam haar soms tegen en in het voorbijgaan had ze altijd een geinige twinkeling in haar ogen. En dan voelde ik dat ik die ook had. Ze hield van vrouwen en daarom kwam de opmerking uit haar mond als extra complimenteus over. Dat zat wel goed, dacht ik toen. Nu klonk het van die Guusje rancuneus. ‘Manon zou willen dat jij lesbo was.’ En dat klonk ronduit bitter jaloers. Voor mij was het by far de meest aandoenlijke manonvriendelijkheid die mij ten deel gevallen is. Vrouwen waren nooit manonvriendelijk tegen me, ook niet onvriendelijk. Dat Manon vriendelijk was tegen me, nam ik haar niet kwalijk. Een lesbo mag ook wel eens out of de kast denken.

Ik sloeg mijn ogen neer en keek naar de whisky in het glas. Een mooie oud gouden kleur zo onder die koolstoflamp. Ja ja, sakkerju, “snoepje van de afdeling”… Wat stelde dat voor? Ik schommelde mijn glas en keek naar de dansende whisky. Als een duveltje uit een doosje schoten ineens allerlei namen van vrouwen die ik kende of gekend had door mijn hoofd, met gezichten en al. Ik kan niet zeggen dat ik er blij van werd. Snoepje, van de afdeling. Godverju.
‘… allemaal hetzelfde. Ze denken dat vrouwen…’
Ik keek op. De bruinharige, hoe heette ze ook al weer, zat me met vurige blik aan te kijken. Ik keek naar Evelien. Die keek nadenkend. Ze zocht door mijn ogen heen mijn gedachten. Dat gaf me een warm gevoel. Mijn whisky zat nog steeds in het glas.
De bruinharige tante nam opnieuw het woord. 'Wil je nou weten wat wij vinden van wat je allemaal zat te vertellen.'
Ik voelde mijn huid prikkelen. Nee, dat wil ik niet weten, dacht ik.
Ik staarde haar aan. Wat kon het mij verdommen. Ik wil niet weten wat jij ervan vindt.
‘Het klopte wel’ brak Evelien in. ‘Voor wat het waard is. Ik ken Dickmann een beetje.’
De bruinharige, Guusje, zweeg. Prima. Ik had niet eens naar haar geluisterd, realiseerde ik me, weggekropen als ik was in mijn eigen gedachten. “Snoepje van de afdeling”. Ik voelde me gestreeld destijds, toen ik het hoorde. Maar was het wel zo welgezind bedoeld. Waar was ik mee bezig? Zo’n overbodige vraag is het gevolg van zulke opmerkingen. Ik nam een forse slok. Godverdomme.
‘Dat ‘snoepje van de afdeling’, dat heb *ik* niet verzonnen’ zei ik tegen Guusje. Waar haar sarcasme vandaan kwam kon ik niet weten. Ik kan ook niet zeggen dat ik er belangstelling voor had. De trut.
‘Ook dat klopt wel’ zei Evelien.
Nu bestond die hele Guusje niet meer. Ik moet Evelien met een wazige blik aangekeken hebben, ik ken dat van mezelf. Haar blik straalde rust en zelfverzekerdheid uit. Ik hoop dat ze gelijk had. Ik moet er niet aan denken dat ze ongelijk zou hebben.
Evelien knikte als om te benadrukken dat het echt zo was.

Ze heeft ook een roos, dacht ik. Zij snapt rozen. Ik maakte mijn blik los van haar ogen. Aardige licht bruine ogen. ‘Ik hoop het’ zei ik tegen Evelien.
Dirk schuifelde luidruchtig achter de tap en deed wat glaswerk rinkelen.
Evelien en ik keken tegelijk op onze horloges. We schoten in de lach. Ik was haar dankbaar. Grappig, dat je merkt dat mensen, ik, af en toe gebaat zijn met wat bevestiging. Om te onthouden.
‘Onze tijd is om’ zei ik tegen Evelien.
‘Jammer’ zei ze.
‘Dan ga ik nu naar mijn lievelingsroos, die zal wel onder de wol liggen, in mijn rozentuin.’
Evelien glimlachte.

Sjonnie

Vanavond werd het in de verte alweer donker. Zoals altijd: hoe later het werd hoe donkerder. Dan wordt het voor de meeste mensen angstig stil. Niet voor mij, ik ervaar het als een verademing na het dagelijks gekrakeel om niks. Er is zoveel licht in mijn donkere nachten, mijn geest ziet de mooist gekleurde denksels in die verleidelijke duisternis. Weg uit die gewone wereld, vort met die samenleving zonder betovering en in plaats daarvan mezelf beleven in een wereld met diepe betekenis. De geheimenissen ontdekken, de zoektocht naar echte vervoering.

Ik kreeg enorm zin om over de Parade te lopen. Dat deed ik dus. Ik kuste Anne-Marie op haar voorhoofd, waarbij ik steun zocht bij haar rechterborst. In de duisternis weet je maar nooit. Ze werd kort wakker en ik zei dat ik even een eindje ging lopen. Volgens mij had ik net zo goed niks kunnen zeggen, ik denk niet dat het doordrong.

Onder de lindes op de Parade liet ik het gekrakeel van vandaag de revue passeren.

Vanmorgen kwam ik hem weer eens tegen. Voor de ingang van de ouwe V&D. Een kwestie van jammer maar helaas. Ooit waren we veroordeeld tot collegialiteit bij bouwbedrijf BETON. Dat heeft niet lang geduurd, want ik stapte al snel over naar De Groene Bosschenaar. Een baan die me aangeboden werd nadat mijn sollicitatie naar de functie van algemeen directeur getorpedeerd werd door een in elkaar geflanste benoemingscommissie. Het zou wat geweest zijn om op mijn twintigste benoemd te worden tot CEO van zo’n nationaal geroemd blad. Maar de sufferds wisten beter, ze weten het altijd beter, en wezen me af. Na zes weken echter werd ik gevraagd om nog eens te komen praten en werd ik aangenomen als jongste pik op de redactie, wat leidde tot mijn abominabele schrijfcarrièrre.

Ik groef in mijn herinneringen naar de naam van deze jeugdgenoot. Ik vond hem niet. Dan maar over naar de grabbelton van vage mogelijkheden.
‘Hee Harry’ groette puntje puntje me.
‘Hee Sjan’ gooide ik eruit. Een uitwerpsel van likmevestje. But who cares.
‘Het is Sjon’ wierp hij tegen. Ik besloot hem op zijn woord te geloven. Ik pas me makkelijk aan aan dat soort beweringen, oftewel: wat maakt het mij uit.
Natuurlijk. ‘Hoe is het, Sjonnie?’ Sjonnie was hem op het lijf geschreven. In zijn gezicht had hij nogal wat weg van Marty Feldman. Persoonlijk zou ik me geen raad weten, maar het is maar waar je van houdt. Je zou beter scheel kunnen zijn, hoewel Anne-Marie beweert dat dat niet goed is, het is een bijverschijnsel van een tia. Wat een onzin, ik weet uit eigen ervaring dat dat wijst op verliefd zijn.
‘Tja, wat zal ik er van zeggen’ zei hij bedachtzaam.
Oh, sodeju, dacht ik, wat boor ik nou weer aan? Voordat ik echter de ene voet voor de andere gezet kreeg om eruit te peren had ik mijn wenkbrauwen vragend opgetrokken. Het begaan zijn met het lot van het mensdom neemt altijd ogenblikkelijk bezit van me. Het komt niet in me op om mijn preoccupatie te verbreken en alsnog te kiezen voor het snelle voetenwerk. ‘Wat speelt er dan?’ vroeg ik terwijl ik nog nadacht of ik dat wilde vragen. Hup dus, de tering (sic) was geworpen, zeg maar.
‘Het komt door die corona, denk ik’ zei hij. Zijn ogen lagen diep in de kassen en logen. Het komt niet door corona, denk ik, dacht ik.
‘Is dat zo?’
Hij begon meteen te aarzelen en probeerde de topics van de pandemie uit zijn gedachten op te diepen. Het duurde te lang. Hij ontweek mijn blik. Dalijk gaat het los, dacht ik. En weer kon ik niet wegkomen. Ik vervloek mijn nobelheid. Hoewel, dat is ook maar dikdoenerij. Zo nobel kan ik me niet noemen, ik kom niet in aanmerking voor de Nobelprijs, laten we het daar op houden. Misschien met uitzondering van de literatuurprijs. Wel durf ik het een goede kant van me te noemen, dat openstaan voor de ellende van

mijn medemens en daar dan een bijdrage aan leveren. Anderzijds mag ik ook stellen dat ik niet altijd een bijdrage lever aan de ellende, maar ook vaak een bijdrage aan het overwinnen van ellende.
‘Zullen we wat gaan drinken in de kroeg?’ vroeg hij met een hoopvolle glans in zijn ogen.
Ik had toch niks anders te doen, dus okee. Maar ‘de kroeg’ klinkt wel erg vaag. Ik ga niet zomaar een willekeurige kroeg binnen, de meesten zijn verre van keurig. Het liefst zoek ik gewoon de stamkroeg op, mits het de mijne is. Welke kroeg bedoelde Sjonnie, als hij er al een op het oog had. Met dat soort eigenwijze inzichten maak ik graag meteen korte metten. Het moest mijn stamkroeg zijn. Vroeger was dat De Blokhut. Iets meer vroeger was het Zammatteo, Het Lantaarntje, de Le Perroquet, de Henno Bar, het Pumpke, Hart van Brabant, De Sport, een enkele keer de Knoeipot en tegenwoordig De Kloten van Tante Mien.
‘Okee’ zei ik, ‘we gaan naar De Kloten.’
Dat klonk hem kennelijk vreemd in de oren. Hij keek me aan met een toonloze blik alsof ik Julia, de waarzegster was. Maar het was goed.
Bij binnenkomst zag ik dat Dirk Hommeles weg was bij De Kloten. Het was niet zo dat hij toevallig niet aanwezig was op dat moment; ik zag meteen dat hij voorgoed weg was. De Kloten had er nog nooit zo uitgezien. Overal rode lampen aan het plafond en op de muren. Schilderijen met blote konten en blond haar, en rare artistieke foto’s. En dan dat oversized plakkaat “Binnenkort gaan wij verder als De Raadspensionaris”.
Dirk was opgevolgd door de dochter van ene Boeschot. Die Boeschot wilde De Kloten omtoveren tot De Viezerik, om zijn oeropa te gedenken, de destijds alom bekende Stramme Rik. Stramme Rik noemde al zijn zonen achtereenvolgens DommeRik, SlimmeRik, BraveRik en ga maar door. En zo ook hem: ViezeRik Boeschot. Geen fijn zootje overigens, hoewel er ook wel een goeierik tussen zat. Op de kermis in 1975 maakte BraveRik een ritje in de Deensche Hoogvaart en flikkerde eruit toen hij te ver voorover boog om te zien hoe klein DommeRik, LompeRik en ValseRik waren. Zwaargewond afgevoerd naar het ziekenhuis. De anderen gingen een biertje drinken in de

spiegeltent, al werd daar uitsluitend Straffe Hendrik geschonken, maar het was wel zo gezellig daar. De volgende dag overleed BraveRik, tot groot verdriet van de hele buurt. Dommerik, LompeRik en ValseRik verklaarden dat zij er niks aan konden doen.
Juliette, zo heette de dochter van die Boeschot, was er faliekant op tegen om de kroeg De Viezerik te noemen. Zij wilde niet door het leven gaan als de dochter van de ViezeRik. Valse bescheidenheid: alsof dat zoiets bijzonders is. Juliette was enige tijd voorzitster van de splinterpartij Het Democratisch Gebeuren, de HDG, door welke partij ze vorig jaar voorgedragen was als wethouder van Sport. Dat ging mooi niet door en van de weeromstuit had ze besloten zich politiek veel meer te engageren en had *zij* dus De Kloten overgenomen om er de politieke hotspot van de straat van te maken. ViezeRik zelf was een handel in betrouwbare oude auto's begonnen. Juliette wilde dat haar deur werd platgelopen door het politiek klootjesvolk. Dus daarom de hitsige aankleding en het immer aanwezige 'Je t'aime, moi non plus' als achtergrondmuziek; steeds hetzelfde liedje, dat spreekt de regeringszuchtige plebejers erg aan. Maar die kwamen vooral voor het bedienend personeel. Allemaal van dezelfde kunne als Juliette, maar ook nog eens veertig jaar jonger. Op zich kansloze wezens die zich nog niet eens de helft van de kleding van Juliette konden permitteren. Niet dat ze het koud hadden daar, want het was erg warm in De Kloten, de aanstaande Raadspensionaris. Ik vroeg me af waarom ze de tent niet gewoon De Kloten van de Raadspensionaris zouden noemen. Maar nee, besefte ik meteen, dat was onmogelijk: politici, met hun peristaltische hersenactiviteit, hebben geen ballen. Dus die naam zou een flagrante onwaarheid in zich houden. Dat kan de politiek zich niet veroorlov--, eh... okee, dat kan dus wel, met gemak.
We gingen aan een van de twee tafels zitten rechts van de deur, net achter de kapstok.
Een van die slecht geklede, nee, slecht is het woord niet, ik moet zeggen: een van die schaars geklede mokkels kwam ons vragen wat we wilden drinken: een hele fles champagne, een halve of misschien een klein glaasje. Dat laatste kon er, met een geringschattend sneertje, amper vanaf.

‘Is dat een klein glaasje de man?’ vroeg ik. Ze leek me niet goed te verstaan of te begrijpen en boog vervaarlijk naar me toe. Ik had toch gewoon per man bedoeld, wat is daar onduidelijk aan?
Ik probeerde mijn neus te vrijwaren voor de aanstaande omknelling en zei: ‘Nog even niet, en vlug ’n beetje.’ Toen was ze weg.
‘De Kloten is naar de kloten, Sjonnie’ ze ik tegen Sjonnie. ‘We gaan.’
Toen we weer op straat liepen op zoek naar een andere kroeg werden we bijna van het trottoir gereden door een Jaguar uit 1965. Het was Anne-Marie. Ze toeterde keihard. Met haar claxon god zij dank. Wat ik al verwacht had, want dat hadden we zo afgesproken; ze zou me bij de ouwe V&D ophalen. Sjonnie en ik keken allebei door de voorruit. Ik stak mijn hand op en zei tegen Sjonnie: ‘Dat is Anne-Marie.’
Hij vermoedde dat ik bij haar zou instappen en kon zich niet langer inhouden. Dat zag ik aan zijn rood aanlopende gezicht met de wijd opengesperde ogen. Ik hoorde het aan de hijgerige ademhaling en de grijs-bruine stroom van zowat onherkenbare klanken. Hoe moet ik wijs worden uit dat atonale mondgeluid? Het lijkt wel of ik doof ben, terwijl ik uitstekend hoor. Ik weet wel zeker dat het mijn hersens waren die doof wilden worden voor de ellende die ik moest gaan aanhoren.
‘Het heeft met mijn jeugd te maken. Altijd ruzie. Mijn vader sloeg en schopte er op los als ie weer eens zat was. En als ie nuchter was, was ie gevlogen. Vissen. Maar waar naar? Ik heb nooit geen hengel of visnetje gezien’ vervolgde Sjonnie amechtig.
Ik maakte mijn aandacht los van het gemurmel. Geen nutteloze beslissing, want Anne-Marie toeterde nogmaals.
‘Sjonnie, ik ga nu een wipje maken, dat heb ik zo afgesproken.’
Toen ik instapte zei Anne-Marie: ‘Goede middag, het hout voor de wip ligt in de kofferbak.’
Terwijl ze de eerste versnelling inschakelde, draaide ik het raampje open en zei tegen Sjonnie: ‘Hee, maat, je vader is al vijfentwintig jaar dood.’
Daarna draaide ik het raampje weer dicht. Ik was blij dat het niet mijn vader was.

’Mooi’ zei ik tegen Anne-Marie, ‘dan is die wip over 10 minuten klaar. Een steen eronder en hoppa. Daar zal de kleine Pötr blij mee zijn.’
En die Sjonnie maar denken dat wij een vies spelletje gingen uithalen. Dat kunnen wij geeneens. Ik al helemaal niet. Lang geleden was me dat al duidelijk geworden. In militaire dienst was dat. Als ik me dan beklaagde dat er niks aan is zonder mijn vriendin kreeg ik steevast te horen: je hebt toch twee handen of ga naar de hoeren. Wat zou je daar te vinden hebben gvd? Ik ben er ooit een keer geweest, in Amsterdam, met onze aalmoezenier. Cor van Gorp heette hij; ja, daar hebben wij ook heel wat om af gelachen: Cor van Gorp, hoe verzin je het. De aal verklaarde op een dag dat ie daar, in Amsterdam moest zijn en of ik mee wou. Blij met een uitje, ging ik mee. Toen ik in de Zeedijkse etalages keek wist ik meteen dat ik niks zou presteren, dat het niet mijn plek was. Ik wilde alleen nog maar weg. Wat een ellendig zieke sfeer van leegte, verlies en onmacht. De morbide lucht van mislukt vunzig leven. Het stonk ernaar. Tegen een van die meiden stak ik mijn hand op, alsof ik haar kende, om de aalmoezenier zich op zijn gemak te laten voelen. Cor ontspande inderdaad. De meid lachte vals. ‘Zullen we ergens koffie gaan drinken’ stelde ik de aal voor. Hij stribbelde een beetje tegen maar we gingen toch.
Wie geeft wel iets om dat soort spelletjes? Vrouwen houden het liever op nieuwe schoenen kopen.
Om het niet al te spannend te maken: het maken van dat wipje duurde 3 minuten; ik had nog een Zweeds granieten klont in de tuin liggen. Aldus dacht ik nog, wat ben ik mijn dag weer heelhuids doorgekomen. Ik had beter moeten weten. Want te vroeg gejuicht. Vanmiddag laat liep ik Sjonnie weer tegen het lijf bij de V&D. Waarom moest ik daar eigenlijk nu alweer zijn? Het was nog lang geen Sinterklaas of Kerst. En dat ene leuke meisje dat steeds met de roltrap naar boven ging als ik met de trap een verdieping hoger ging had ik al drie weken niet meer gezien. Meisje, is teveel gezegd, ik schatte haar toch gauw zeven jaar en drie dagen ouder dan ik. Het was ons geheime spel. Als zij dan weer de roltrap omlaag nam, sprintte ik de trap af, zodat we tegelijk op de lagere verdieping aankwamen. Daar lachten we naar elkaar. En dan nam zij de roltrap naar boven weer en

ik rende de trap op, zodat we tegelijk aankwamen op de hogere verdieping. Dat hielden we met gemak een maandje vol. We hadden veel lol. En ’s nachts wilde ik inbreken in de V&D en dan de reling van de roltrap, die ze had vastgehouden, kussen. Maar waarom ik daar nou wederom moest zijn, weet ik niet meer.
‘Hoi Harry’ zei hij.
‘Hoi Sjan’ groette ik terug.
Zijn gezicht betrok maar toen glimlachte hij. ‘Je wordt oud, man.’
‘Hoe oud dan?’
Daar had ie niet van terug. Als je zoals ik bij de leeftijd bent aanbeland dat ze nog steeds naar je geboortedatum vragen en dat je dan, als je zegt twee-zes-achtenveertig, erbij moet toelichten, want ze kijken je vragend aan, dat het negentienachtenveertig is en niet achttienachtenveertig, dan weet je het wel. De laatste kansen om nog iets van het leven te maken spelen zich af. De straat op dus, weg uit mijn spiraal, mensen ontmoeten. Nou ja, mensen ontmoeten; dat soort tegenvallers ken ik inmiddels wel. Dus ga ik liever ’s nachts naar de V&D om in te breken. Ook al is dat leuke meisje er niet meer.
‘Ik heb veel aan je advies gehad. Jij kunt de dingen zo goed begrijpen en onder woorden brengen.’
‘Ik adviseer niet, Sjonnie.’
‘Nee, maar toch. Door jou zie ik het nu helder.’
‘Vanzelf. Dat is zo. Daar ben ik dan ook erg goed in. De hele wereld ligt aan m’n voeten…’ Krijg toch de klere.
Hij werd kwaad, als je zijn vlammende blik mocht geloven.
‘Je hoeft niet meteen te denken dat jij God bent!’
‘Kan zijn’ glimlachte ik. ‘In een autobiografische opwelling mag dat, het is tenslotte geen exhibitionisme… Wel dus: fictief exhibitionisme, het nieuwe literaire genre van vandaag de dag. Mensen zouden zichzelf eens moeten doorgronden. Jij ook.’ Ik werd hem spuugzat. ‘Nee: niet god, maar godverdomme.’
Hij keek me geschrokken aan. Eigen schuld.
‘Niet god!’ Ik ging nog maar even door. ‘Die god heeft veel te veel – en ook nog eens warrige - uitspraken nodig om uit te leggen wie hij dan wel niet is: ‘Ik ben het brood des levens’; ‘Ik ben het licht der wereld’;

‘Ik ben de deur der schapen’; ‘Ik ben de goede herder’; ‘Ik ben de opstanding en het leven’; ‘Ik ben de weg, de waarheid en het leven’; ‘Ik ben de ware wijnstok’. Als hij zelf al niet weet wie hij is, wat moet ik dan verdomme nog met zulk schimmig signalement? Ik doe moeite om te weten wie ik ben.’
‘Ik zal er eens over nadenken’ zei Sjonnie.
Dat zou een vruchteloze poging worden, als het al zover zou komen. Hij zou niet weten waar te beginnen. Mogelijk zou het hem te gronde richten.
‘Hoeft niet Sjon’ zei ik, terwijl ik dacht: doe het niet! ‘Waarover zou je moeten nadenken? Alles wat je nodig hebt weet je al sinds je geboorte. Je wist meteen waar je je eten kon halen en wat je moest doen als het niet op tijd gebracht werd en ook waar je het moest laten als je het afgewerkt had. Waar je adem vandaan moest halen was ook geen geheim, evenmin als hoe je je bloed moet rondpompen. Alle wetenschap die je later verplicht werd om je eigen te maken: wat heeft dat meer opgeleverd dan wat je al beheerste? Waarom je bloed moet rondpompen? Boeien!! Verliefd worden? Samen zijn? Liegen of eerlijk zijn? Je kon het allemaal. Je moet het je niet laten leren: dan gaat het fout.’
Zo, dat zat. Nu kon hij in ieder geval weten dat hij niet zou gaan nadenken.
In de verte toeterde Anne-Marie. Ze kwam recht op ons afgereden. Mijn reddende engel stopte haar Jaguar Mk II 3.8 aan de trottoirband en wierp het portier open.
‘Goede middag’ groette ze, ‘meerijden?’
‘Gaan jullie weer een wipje maken?‘ wilde Sjonnie weten.
‘Ja’ riep Anne-Marie, ‘we wippen even aan bij de PostNL.’
Ik stapte ondertussen in en sloot het portier, voordat Sjonnie de kans had ook in te stappen. Toen gaf Anne-Marie een dot gas.
We aten spruitjes.
Wat een dag.
Terwijl ik de lindes op de Parade tot afscheid groette besloot ik erover naar huis te schrijven. Maar dat besluit ik wel vaker en als ik dan na dat besluit wil gaan schrijven dan komt meteen de vraag op wat ik

wilde gaan schrijven. Het is alweer vervlogen. Het kan makkelijk zijn dat ik twee bestsellers misgelopen ben omdat mijn geheugen soms niet verder reikt dan 10 seconden. Er schiet me dan een gedachte te binnen en meteen daarna vraag ik me al af: wat dacht ik nou ook weer? Het is door de duisternis opgeslokt. Het komt nooit meer terug. Zou ik nu ook opgeslokt worden door de duisternis, ondanks die ene lantaarnpaal die het wel doet? Ik keek om me heen of ik een schaduw had. Dat bleek niet het geval. Dan ben ik dus opgeslokt door de duisternis. Of zit het anders in mekaar? Je weet het niet. De lindes hadden ook geen schaduw, maar om nou te zeggen dat ze opgeslokt waren door het donker, of de duisternis om die somberte nog maar eens te herhalen. Misschien is het wel lollig om de duisternis te gaan schilderen. En dan een duisternis die is opgeslokt door het donker. Wat zeg ik, dat het hele schilderij is opgeslokt door de donkerte. Door het pikdonker. Dan is het is bijna hetzelfde als je de verschillen verwaarloost. Maar dat is mijn wijze van zien.

En dat die Sjonnie ook maar opgeslokt wordt. Aan mijn menslievendheid komt ook ‘n keer een eind.
Daar was mijn huis weer. Ik verheugde me erop dalijk tegen Anne-Marie aan te schuiven. Een prima bezigheid om 06 uur 20. Dan maar even niet naar huis schrijven.

Afgerond

Daar reed ik dan weer door de donkere nacht op mijn Puch. Ik kwam net van de bevriende gozer af die een leuke zus had. De volgende keer zou ik daar alleen nog maar voor de leuke zus komen. Het werpt zijn schaduw vooruit. Wist zij veel. Later bleek dat zij wel degelijk veel wist. Een slimme meid, op haar toekomst voorbereid! Toen ze me voor het eerst zag zei ze al "Hij is niet knap, maar ik vind hem wel leuk." Mooi dat jouw Anne-Marie je leuk vindt, maar toch jammer dat ze geen goede smaak heeft.
Hoe dan ook, de nacht was donker. Het viel me ineens op. Later zal ik daar nog wel eens aan terugdenken, dacht ik. En kijk aan, nu denk ik er al aan. Zestig jaar later. Ik snorde voor de verandering eens door de binnenstad. Zo passeerde ik ook de Le Perroquet, de walgelijke tent voor vetkuiven. Daar spurtte plotsklaps een enorme griet naar buiten. ‘Kom, wij doen het vanavond!’ riep ze me toe. Dat was me al eens eerder overkomen, maar dat had kennelijk weinig indruk gemaakt al weet ik het nog. Het was verdomme dezelfde griet. De eerste keer greep ze me bij de arm. Sodeju. Een fan misschien, maar daar kon ik het niet mee goedpraten. Ik trok toen mijn arm los. Ik moest immers naar die kloterige dansles van Wim Voeten. Dansen, houterig dat ik was. Om geen woord aan vuil te maken. ‘Vetkuif’ riep ik keihard, ‘hou er mee op.’ Dat zou haar leren. Deze keer reed ik de hysterica faliekant van de sokken. Je moest mij niet lastigvallen op mijn Puch. Ook niet op een fiets als het daarom gaat. Daar kwam die agent van politie ook achter toen ie de weg opsprong om mij op mijn witte provofiets - met goudkleurige spatborden, dat wel - staande te houden met het doel me te bekeuren voor mijn gammele fiets waar alle verplichte voorzieningen aan ontbraken: geen voorlicht, geen achterlicht, geen bel, geen voorrem, geen achterrem, geen wit

spatbord achter. Hij hoorde het gerammel al van verre. Totale boete: twee gulden vijftig. Je zou het zo weer doen.
Waar zal ik nou eens naar toe gaan, dacht ik stoer. Een beetje onbenullig, want ik moest vroeg weer op om op tijd op kantoor van dat achterlijke BETON bouwbedrijf te zijn. Mijn god, wat een triestigheid. Niet dat ik toen nog in ‘mijn god’ geloofde, maar het was ontaard moeilijk om die god en zijn aanhang van me af te schudden. Of dat ooit echt gelukt is? Ik weet het niet. Ineens zong ik: ‘De herinnering blijft.’ Die ene zin, aan de rest van de tekst was ik nog niet toe. Of het een plaat was en of die al uitgebracht was weet ik ook niet meer. De herinnering blijft, ja, goede tijden, slechte tijden. Waar ik toen naar toe gegaan ben, zit in de bundel vergeten herinneringen. Die Puch was echt kicken.
Maar terug naar de werkelijkheid van vandaag de dag. Bij de tijd blijven. Wat was er ook weer vandaag de dag?
Ha, ja, het was zo’n kantoordag dat die Sjoerd weer even de lolligste thuis eruit ging hangen. Een tijdelijke kracht van Randstad of Tempoteam, om de drukte op te vangen. ‘Van pijpen is nog nooit iemand dood gegaan’ riep de lolbroek over de afdeling.
‘En dat gaat dalijk wel gebeuren’ zei Guusje, die ik kende uit De Kloten van Tante Mien, waar ik haar ooit trof met Evelien, die een goede vriendin had kunnen worden. Guusje was op de afdeling omdat ze een dossier had gebracht over de kosten van de opvang van evacuees tijdens de gasemissie in 1995.
Dat was me ook een grappige periode geweest. Een ontzaglijke gasontsnapping uit de onderwereld van Groningen. Diep in de bodem was de grond ingestort als gevolg van ongebreidelde gaswinning. Dat heb je ervan. Ruim 800 miljoen kubieke meter aardgas uit een aanpalend veld kwam terecht in de boorgaten van de gewonnen gasvelden en blies zich onder enorme druk een weg naar buiten. Naar verwachting zou het gas nog een maand lang aan het daglicht komen en zou al wat leeft en mee mag ademen met al wat adem heeft in de halve provincie omkomen. Tenzij geëvacueerd.
Ik had er zelf ook een bijhoofdrol gespeeld. Hals over kop logies ontbijt en half pension met diner geregeld voor 3.500 mensen uit het

Groningse. Wie wilde die mensen immers hebben? Geen hond. Waar moesten ze dan naar toe? Geen mens die het wist. Ik wel. Ik belde de burgemeester van Pretpark en zei dat hij het amusementsoord in Pretpark moest vrijmaken voor ’n goeie week. Alle amusement eruit en die mensen erin, ik regel wel bedden uit een mobilisatiecomplex van Defensie. En Lee Towers voor het vermaak. Wat die mensen vermaak noemen daar zakt mijn broek van af. Wat een afzichtelijk zootje daar. Bratwurst, nasi, custardpudding en Leberwurst allemaal op één bord opgestapeld. Oud en asociaal door mekaar. Geen hond wilde ze immers hebben. En Lee Towers maar optreden.
Nog grappiger was de countdown tot het nieuwe millennium, ik bedoel het jaar 2000, in het crisiscentrum, dat onderdak had gevonden in de sedert 1960 atoomvrije bunker.
RTL 4 vroeg, toen ze in de smiezen kregen dat die protestgitarist die in de Kuip *Start me Up* had staan te knallen en nu een coördinerende rol had in het crisiscentrum, of ze ons live mochten uitzenden. Dat werd toegestaan en zodoende nam de cameraman onder aanwijzingen van de verslaggever me nu op de korrel terwijl ik de beleidsstaf five minutes notice gaf. Na die vijf minuten zou Nederland in het nieuwe millennium gestort worden. Of we de wisseling van het millennium zouden overleven? Ik had even tevoren nagevraagd wat er op Christmaseiland was gebeurd. Niks! Geen enkele millennium bug was daar die nacht aan het daglicht gekomen.
Om 00:00 uur precies deed ik het licht uit in het beleidscentrum. Grapje… Bijgevolg viel er in ons land toch een slachtoffer wegens de millenniumwisseling: de opperbevelhebber van de regionale brandweer, behangen met medailles voor hardlopen, de Avondvierdaagse, de Raad van Elf en wat dies meer zij. De salonjonker lag te blauwbekken onder het mom van hartproblemen.
Het rook daar plotsklaps verdacht veel naar billenzweet. Ik deed het licht meteen weer aan, met name om mezelf te vrijwaren voor alle “onbedoelde” handtastelijkheden. Witte gezichten, maar wat wil je op 1 januari. Als je kunt afgaan op de blikken van zowat iedereen om me heen, dan werd het voorval mij aangewreven. Mij best, aan wrijving ga ik niet ten onder. Ik lachte naar de baas. Hij probeerde het ook, maar

dat lukte hem niet. Wat doe ik hier bij zo'n achterlijke club, vroeg ik me af.
Maar dat is niet wat ik wou zeggen.
Die Guusje kon "pijpen" niet uitstaan, zei ze toen ze die Sjoerd de glazen afdelingsbloemenvaas tegen zijn bakkes kletterde. Wat kon zij meppen. De tanden vlogen in het rond. Het leek wel een hockeywedstrijd. Later vertelde zij me dat ze het een verschrikkelijk woord vond. Aha, ze kende het dus wel.
'Mijn vrouw kan het woord ook niet uitstaan' zei ik, 'ze kan het nauwelijks over haar lippen krijgen, daar zijn haar lippen haar te lief voor. Als ze het doet dan is het om te choqueren en dat lukt altijd. Ik voel me dan enorm gechoqueerd. Mijn oren gloeien ervan. Maar daar gaat het nu niet over, al vind ik het wel klasse van mij.'
Ik stelde Guusje voor om met een leuke wandeling even bij te komen van de aanslag, buiten kantoor dan maar. Aldoende besloten we het werk het werk te laten. Ik gooide mijn klokkaart weg. 'Zo, die is kwijt geraakt' lachte ik. Onderweg vertelde ze dat ze ontslag had genomen, dat het haar laatste dag op kantoor was en dat ze ging proberen haar brood te verdienen als mooiste meisje van de klas.
'Een verstandig besluit' zei ik, al zag ik er geen brood in. Al babbelend hadden we al snel tien minuten gewandeld. 'Zullen we naar de film gaan?' stelde ik voor.
Dat hing er vanaf als ik Guusje goed begreep. 'Ik kijk alleen films waar ik me mee kan vereenzelvigen.'
Nou dan wist ik wel iets. 'Is Deepthroat niet iets voor jou. Ik bedoel, ik vraag het maar.'
'Weet ik niet, waar gaat dat over?'
'Nou, over pij…' Oeps, daar was ik me toch bijna met een gebit minder door het leven gemoeten.
'Waar draait die?'
'Ik kijk ook nooit films' verklaarde ik, 'behalve als ik me ermee kan vereenzelvigen.'
Guusje keek me argwanend aan.
'Ik bedoel, als ik me erin kan inleven.'

Dat was beter, ze wilde zich niet haar eigen woorden uit de mond laten stelen. ‘En waar draait ie dus?’ vroeg ze kortaf.
‘Bij mij thuis, ik heb er ergens nog een video van liggen van de Yankeedump.’
We gingen naar mijn studio. Daar zette ik de video aan.
‘Wil jij een hond?’ vroeg ze toen de hoofdfilm vijf minuten draaide. Ik schrok op uit mijn overpeinzingen. Hond? Ik keek vanuit mijn ooghoek naar de TV. Daar was een of andere rare film op. Wacht, nee, een pornofilm was het. Oh ja, die had ik opgezet, voor hoe heette ze ook alweer? Mijn overpeinzingen hebben een ontieglijke diepgang. Guusje! Ja, voor haar omdat ze alleen naar films keek waarmee ze zich kon vereenzelvigen. Ik zag dat dat mens in die film heel wat teweegbracht. Zo zo Guusje…, dacht ik, zich vereenzelvigen? Een hond? Ik kreeg de slappe lach.
‘Nee natuurlijk niet, een hond en ik kunnen niet door een deur in mijn studio.’ Dzjiezus, dat kan een kind zien.
‘Ik moet even naar de wc’ zei de spelbederfster even later. Ik legde uit waar de wc zich bevond. Maar ik bood niet aan om mee te gaan. Daar hebben vrouwen wèl een handje van. Dat weet ik uit eigen ondervinding, het is empirisch. Het overkwam mij toen ik met een clubje vrouwen van de afdeling een spontane vrijdagmiddagborrel had bij De Kloten van Tante Mien. Ik zei dat ik even naar de wc ging want dat ik moest plassen. ‘Dat wil ik zien!’ riep een van hen, waarop ik de hele club achter me aan kreeg op weg naar het herentoilet. Gedrang van jewelste, tussen al die mensen door, in een soort polonaise. Toen ik mijn spullen en dingen eruit ging halen om de waterhuishouding op orde te brengen vluchtten ze gillend weg. Zo zijn ze dan ook wel weer. Het was er ook veel te druk voor zoveel personen. Herentoiletten zijn berekend op één persoon per keer, met een kleine marge voor mannen die er anders over willen denken. Een clublid bleef tegen mijn rug aan hangen om over mijn schouder mee te kijken. Het was mevrouw Van der Pot, in de administratieve kracht van haar leven. Vrouwen zijn zeer controlezuchtig, controlfreaks als ik het zeggen mag. Zij was geen uitzondering. Ze keek belangstellend toe hoe goed

ik het kon. Hebbes, ik raakte de vlieg in de porseleinen pot recht tussen zijn ogen. Het was een leuk moment.
Terwijl Guusje maar bezig bleef met haar behoefte doen keek ik naar de TV. De film was allang afgelopen. Ik had niet de indruk dat ze zich er bijzonder mee vereenzelvigd had. Ik zette de videorecorder uit en de TV vervolgens ook. Daar was Guus weer.
‘Zal ik je naar huis brengen?’ vroeg ik.
‘Nee, ik blijf nog even’ zei ze.
‘Okee, dan ehh…’
‘Doe maar een witte wijn.’
Ik stond op en ging de witte wijn zoeken. Na een kwartier bracht ik een fles witte wijn op tafel. ‘Gelukt.’
‘Mag ik een glas?’ klonk een stijve stem.
Wel godverdomme. Ik weer weg om een wijnglas te zoeken en jawel hoor, ook gevonden.
Ik bood het haar aan: ‘Zo goed?’
‘Fijn’ zei de truus.
Dan maar over een andere boeg. ‘Hoe is het met Evelien?’
Guus keek me chagrijnig aan. ‘Goed, denk ik.’
‘Fijn’ zei ik op mijn beurt. ‘Zal ik je nu naar huis brengen, of wil je nog even pij..’ Verdomme, alsnog bijna een dreun te pakken. ‘… een pijpje bier?’
‘Ja.’
‘Ach wat jammer nou, ik heb geen pijpje bier. Gisteren zelf opgepijpt, dom dom. Kan het je niet aanbieden dus, bepijp je wel. Maar kom, het is pijp om je naar huis te brengen. Morgen begint je werk als mooiste pijp van de klas.’
Ik nam de stramme arm van de verstijfde Guus vast.
‘Nee, nee, je hoeft me niet naar huis te brengen’ snauwde ze. OMG, dacht ik, waar heb ik dit aan verdiend. Ik sleurde haar de kamer uit. Buiten zette ik haar naast de vuilcontainers aan de stoeprand. Dat was dat. Even later zat ik gezellig op mijn bank een beetje te reflecteren met een pijpje bier. Je moet met Guus niet over Evelien beginnen, alsof ik dat niet wist. Niet dat dat vreemd is. Het is des mensen.

De volgende dag zat ik weer gewoon op kantoor, te wachten op de volgende rookpauze, die ik inzette met een rondje langs de coffeecorner. Dan gingen er altijd wel een stuk of drie mee zodat we in gezamenlijkheid alweer een halve werkdag, een functioneel dagdeel, om zeep gebracht hadden. Dan schoot de tijd wel op, en dat luchtte op. Meer valt daar niet over te verhalen.
Al met al was het gewoon een vandaag de dag als alle andere.

Die nacht slenterde ik in een cynische bui door de stad, open voor welke inspiratie dan ook. Die nacht kwam de gedachte op dat mijn werkzame leven op dat kantoor wel genoeg beslag gelegd had op mijn kostbare tijd.
Ik kapte ermee en begon aan het betere kunstschilderen. Dan maar geen reisjes meer door het Europa van vandaag de dag. Aanvankelijk ging ik af en toe nog wel eens langs kantoor voor een ditje of een datje. Meestal was dat leuk.
De laatste keer dat ik er was moest ik twee van mijn schilderijen, die de directie had aangekocht, signeren. Mijn betere werk, modern en abstract en voor geen mens te volgen. Desgevraagd toch maar een gebruiksaanwijzing in duplo erbij geleverd. Op zich heb ik daar een bloedhekel aan. Ik vind dat de mensen moeten kijken, kijken en ervaren. Zo goed zijn mijn werken gewoon. Mensen kunnen niks met moderne kunst. Ze vinden het gewoon notabel om ontraceerbare lulverhalen op te hangen over wat ze aan de muur hebben hangen. Ik vind het gewoon aanstellerig. Mijn werken hingen in de ontvangstruimte voor vips. Niet de minste locatie. Mag ook wel voor een prijs van twaalfduizend euro per werk. Enfin, van alle kanten werd ik vrolijk en hartelijk begroet. Ik ging even bij Fata langs omdat ik er toch was. Toen ik haar werkkamer inliep zag ik haar meteen recht voor me zitten. Ze keek op en lachte breeduit. Met haar mond is dat best breed. Er zat een andere vrouw tegenover haar, waar ik geen aandacht aan schonk. Fata moest weten dat ik alleen voor haar belangstelling had. Ik liep dus op Fata toe. We omhelsden elkaar. Een blijde omarming. Toen de nieuwtjes over studie, relatie en dat soort ongein, in al hun onbeduidendheid uitgewisseld waren zei ik dat ik

wegging en toen pas keek ik naar de ander. Uit beleefdheid. Je wilt iemand niet negeren, al is dat soms geraden.
‘Verrek, zeg, zie ik dat nou goed.’ Het ontviel me spontaan. Ik viel bijna van m'n eigen.
‘Ja, dat ziede gij goed’ glimlachte de ander complotterig. Verdomd, het was Chantal, van mijn oude afdeling. Daar zaten ze, die twee, verenigd in hard werken en ineens, aus blaue hinaus, werden ze zomaar herenigd met een zelfverklaarde oude vlam op wie ze ooit wulpse gedragingen, het ware kattenkwaad en erger, losgelaten hadden. Maar dat wisten ze niet van elkaar. Ik wist het wel. Fata en Chantal voelden zich in die tijd niet geremd. Ik liet ze begaan, het was toch maar spielerei, een toneelstuk en een jaar of wat later is het weer voorbij, het spel uit. Dan voelen ze zich echt niet lullig want ze weten dat het onder ons blijft. En dat is goed.
Daar zitten ze nu, met zijn tweeën tegenover elkaar, stralen allebei weer de herinnering aan hun erotiek naar me uit. Ik wist niet of ze dat van elkaar zouden aanvoelen. Ik vermoedde van wel, al denk ik dat ze in eerste instantie met hun eigen gevoel bezig waren, met de herinnering aan iets wat warm was. De een met het bieden van inzicht in haar dunne openhangende bloesjes zonder iets eronder. De ander met daarbij ook nog de bedekte vertoning van billen en het opbiechten van seksuele dromen over me. Ook met Chantal wisselde ik nog even de nieuwtjes over studie, nieuwe functie en relatie uit. Kennelijk geen al te spannende onderwerpen voor beiden.
Wat moet je verder nog bespreken met die twee, in geestelijke afzondering samen aan hun kantoorbureaus. Zelfs toespelingen op vroeger konden beter achterwege blijven. Hoe bedekt ze ook waren, hun gevoel zou de situatie herkennen, mijn band met de ander herkennen en ze zouden zich afvragen wat ik met die ander had. Hetzelfde zou ik zeggen, als je het mij vraagt. En dat was wel het laatste wat ze wilden horen, zo waren ze allebei. Zo is iedereen. Ik bespeurde bij beiden ook gêne, wellicht door het bijzijn van de ander. Intimiteit leidt ook wel tot angst. Voor mij hoeven ze geen angst te hebben, dat weten ze. Daarom gaat ‘Uit het oog, uit het hart’ voor ons

niet op. Wij kijken met ons hart. Over twintig jaar kunnen we elkaar nog omhelzen. In goede mentale gezondheid vertrok ik weer.
Toen ik op straat was, zag ik ze nog voor me, daar met z'n tweeën. Zou de vraag ‘Waar ken jij hem van’ aan bod komen? Zouden ze de blikken in elkaars ogen begrijpen? Ze zouden strak door hun beeldschermen heen kijken. Liever niets vragen, ze wisten het toch wel, al wilden ze het niet weten. Ook zouden ze zich niet willen afvragen hoeveel er nog meer waren: *de vrouwen liggen aan zijn voeten.* Het is een schunnige omschrijving. Ze wisten ook dat ik op mijn beurt op mijn knieën zat. Om van de rozen te genieten en ze te verzorgen. Laat ik het erop houden dat we met z’n drieën ieder voor zich even een prettig moment hadden. Het was allemaal al afgerond een tijd geleden.
Het is me allemaal wat.
Al die nachtelijk herinneringen. Dzjiezus, had ik daar toch bijna ‘achtelijke’ getypt. Ik zou er nog uren over door kunnen gaan. Maar dan puilt het boek uit z’n voegen. Dat ziet er niet uit in een boekenkast. Voor je het weet willen de kopers dan van je boek af en staat het op Marktplaats of bij de Boekenbalie, de Slegte en noem maar op. Net als De kleur van schaduw, mijn eerste aforismenbundel op Marktplaats.nl. Helaas niet met de vraagprijs van twaalfduizend euro. Ach, het maakt me ook geen fuck uit. Ik zie dat bedrag toch niet op mijn rekening bijgeschreven worden. Ik zou het nog geeneens over hebben voor zo’n kutboek.

Ik kijk er niet van op, hoewel ik altijd blij ben als er dan toch weer een andere dag aan het firmament opduikt. Zo zal het ook vandaag wel weer zijn.
Hoog in de donkere lucht zie ik de rode en witte lichten van een vliegtuig voorbij gaan. Zo langzaam dat ik me erover verwonder dat het vliegtuig niet neerstort. Ik wist dat het toch zo'n 750 km per uur vloog. In werkelijkheid heeft alles zijn eigen snelheid. Van een afstand lijkt alles veel langzamer te gaan. Daarom kies ik ervoor om wat afstand te nemen van mijn persoonlijke leven. Het is veel te snel voorbij als je daar altijd bovenop zit. Ik zou niet weten wie daar iets

tegenin kan brengen. Weet je wat snel gaat? Ik! Mijn reis naar de hemel in 80 jaar. Dat gaat snel. 80 jaar lijkt heel wat, en ik moet zeggen, het was ook heel wat, maar het stelt geen reet voor. Daarom worden de dagen snel grijzer en korter. Het zijn net mensen. Net als ik. Je zou het misschien niet zeggen, maar ik ben ook mens.
‘Dat klinkt nogal pedant.’ Ik hoor het mezelf denken.
‘Ja, zo klinkt dat’ antwoord ik mij. ‘Ik ben mens, ik ben die ik ben, en ik wil weten wie ik ben, wie ik denk dat ik ben. Daarom mag dat zo klinken.’
Even pauze, diepe gedachten zijn vermoeiend.
‘Okee. Omdat het altijd is als die eerste keer dat ik mij in de verte zag lopen. Aan zee was dat.’
‘Over het water?’
‘Zekers.’
Weet je wat? Ik neem een beetje afstand van het gedoe.
In de verte wordt het alweer licht.

Zo is het altijd weer hetzelfde liedje, weinig verrassends aan. Waarom zou ik er nog iets over zeggen? Waarom zou ik überhaupt ergens nog iets over zeggen? Iedereen weet het al en weet dat de geschiedenis zich altijd weer herhaalt.
Er is nooit echt nieuws, dat wel. De ene oorlog volgt de andere op, elke keer is de criminaliteit toegenomen, om de haverklap is er weer iets uitgevonden, elke dag daagt wel weer een leuk neusje [sorry, elke keer is de spellingscontrole niet wat het behoort te zijn; ook al geen nieuws], elke dag duikt er wel weer een leuk sijsje op, nondeju nog aan toe, *meisje!*
Dat houdt evenwel niet in dat de geschiedenis zich altijd maar blijft herhalen. Er komt een dag dat het gewoon ophoudt. Zomaar, abrupt of sluipenderwijs. Ja, dat kan ik niet bewijzen. Evenmin kan een ander bewijzen dat dat niet al morgen zal zijn, voor hem of voor wie dan ook.
Waarom zou ik waar nog iets over zeggen? Iedereen weet het.
Waarom? Omdat je het beleeft. Toegegeven: niets nieuws, maar het moet niet nieuw zijn. Hoewel, steeds over hetzelfde lullen, al dan niet

gefantaseerd of gelogen (gelogen en geloven ligt wel *heel* dicht bij elkaar) en er maar over schrijven, dat is ook weer zoiets. Soms hebben schrijvers het nodig om over hun leven of dat van een ander te schrijven, om het te kunnen overschrijven. Rare lui, die schrijvers.
Nieuw is het allemaal niet en zeker geen nieuws. Wie interesseert al die repeterende meuk? Iedereen kent het tot in den treure.
Evenzeer pretendeer ik niet dat het bijzonder is. Iedereen kent het. Op een keer is het wel zat geweest. Op een keer is het afgerond.
Gelukkig denk ik steeds (het herhaalt en herhaalt zich maar) dat er morgen weer een dag is. Ach, zolang de geschiedenis zich nog herhaalt: profiteer ervan. Morgen weer een dag. Dan maak ik ontbijt voor haar klaar, crackers met filet americain, met ui en peper, witte peper, en koffie, die *ik* nou eenmaal het lekkerste zet.
Zodra ik de waterkraan hoor lopen op de badkamer stop ik met schrijven en begin ik eraan en dan is elke ochtend net Kerstochtend, het feest van het licht. Ik open dan de gordijnen, dat wil zeggen dat ik die lubberflux, nee, de flikkerflex, hè, de luxaflex bedoel ik, optrek en de slecht nieuws show van de dag aanzet. En als ze dan beneden komt ziet ze haar ontbijt, met zorg bereid, klaar staan en dan lacht ze me dankbaar toe. Het feest van het licht, elke ochtend.
Ik hou van haar.
Een dag met wederom avonturen, een nacht met wederom herinneringen of wat daar voor door moet gaan. Een nieuwe slok uit de beker des overvloeds, de heilige graal. Eenzelfde slok, niks nieuws aan, maar wel lekker.

~~Einde~~

WORDT VERVOLGD

Eerder verschenen uitgaven van Harry van der Ven:

De kleur van schaduw (2006)
ISBN 90 517 9461 4, EAN 978 90 517 9461 8
Aforismenbundel
Uitgeverij Gopher BV

De smaak van prikkeldraad (2011)
ISBN / EAN 9789081825306
Aforismenbundel

Tararaboemdijee (2014)
ISBN 978-90-818253-2-0
Satirische roman

Holle pijpen blazen het hardst (2017)
ISBN 978-90-818253-3-7
Humoristische roman

Zwerver (2019)
ISBN 978-90-818253-3-7
Absurdistische roman